

Jaarstukken 2022

GEMEENTE

Lansingerland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Managementsamenvatting	5
Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2022.....	7
Jaarverslag.....	10
Programma 1: Bestuur en dienstverlening	11
Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie	12
Beleidsveld Samenwerking en Participatie.....	15
Beleidsveld Dienstverlening.....	18
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid.....	23
Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid	24
Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs	33
Beleidsveld Sport	34
Beleidsveld Cultuur.....	37
Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang	40
Programma 4: Sociaal Domein.....	48
Beleidsveld Samenleving	50
Beleidsveld Jeugd.....	54
Beleidsveld Participatie	59
Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning	66
Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte.....	74
Beleidsveld Beheer Openbare ruimte	75
Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement	78
Beleidsveld Vastgoed.....	82
Programma 6: Lansingerland ontwikkelt	86
Beleidsveld Ruimtelijke ordening.....	87
Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit.....	94
Beleidsveld Economische ontwikkeling	97
Beleidsveld Duurzaamheid	101
Programma 7: Grondzaken	107
Beleidsveld: Grondexploitatie.....	108
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen.....	112
Overzicht Overhead	113
Paragrafen	115
Paragraaf Lokale heffingen	116
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	125
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	137
Paragraaf Financiering en treasury	140
Paragraaf Bedrijfsvoering	146

Paragraaf Verbonden partijen.....	154
Paragraaf Grondbeleid.....	174
Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo).....	180
Jaarrekening.....	182
Overzicht van baten en lasten en toelichting	183
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar.....	184
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar.....	186
Verschillenanalyse per programma	200
Overzicht incidentele baten en lasten.....	208
Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	213
Balans en toelichting.....	215
Balans.....	216
Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	219
Toelichting op de balans: vaste activa	225
Toelichting op de balans: vlottende activa	230
Toelichting op de balans: vaste passiva	236
Toelichting op de balans: vlottende passiva.....	251
Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen.....	254
Gebeurtenissen na balansdatum	257
Bijlagen jaarrekening	259
Single Information Single Audit (SiSa).....	260
Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	279
Bijlagen overige.....	283
Overheveling incidentele budgetten	284
Verplichte BBV indicatoren	288

Managementsamenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Met de voorliggende jaarstukken sluiten we het jaar 2022 ook formeel af. Een jaar dat vooral herinnerd zal blijven als het jaar van de start van de oorlog in Oekraïne. De ellende die deze oorlog met zich mee brengt zorgde voor een grote groep Oekraïners die elders een veilig heen komen zochten, waaronder ook Nederland. Nadat eerder in 2022 Lansingerland haar verantwoordelijk nam om tijdelijk asielgerechtigden op te vangen op een locatie naast het gemeentehuis staken wij ook onze nek uit voor de opvang van ontheemde Oekraïners. In eerste instantie vanuit een groot aantal initiatieven uit de samenleving, zoals de Kulck. Samen met de Veiligheidsregio en de gemeente Vlaardingen onderzochten we de mogelijkheden voor grootschalige en langdurige opvang op 1 locatie. We deden dit op basis van de nieuwe bestuursstijl die we graag zien in Lansingerland. Samen, via een open dialoog en een transparant proces. Het college bereidde keuzes voor en de Raad gaf haar richting mee en stelde aanpassingen voor. Uiteindelijk leidde dit tot de keuze om in Lansingerland de komende jaren meer dan een evenredig aantal Oekraïners op te vangen, te starten met een eerste fase van 300. En we combineren deze opvang ook met onze lokale opgave voor spoedzoekers. We verwachten dat de eerste locatie (de Sporthoeklaan), waar 3B Wonen eigenaar wordt van de woningen, in het tweede kwartaal 2023 gaat starten.

Versterkt door de oorlog in Oekraïne stegen de prijzen van o.a. gas en elektra nog sneller dan in 2021 en ook de algemene inflatie was uitzonderlijk hoog. Dit zorgde ervoor dat een deel van onze inwoners (nog meer) in de financiële problemen kwamen. Via het Rijk werd geld beschikbaar gesteld om deze mensen te helpen. Lokaal besloten we de drempel (inkomensgrens) te verlagen waardoor er meer mensen lokaal in aanmerking kwamen voor hulp.

De nieuwe bestuursstijl zagen we ook terug in de manier waarop de P&C cyclus vorm was ingericht. Het college bereidde de begroting 2023 voor, informeerde de Raad over alle financiële ontwikkelingen en reikte een instrument aan om keuzes te maken door de Raad. Mede door de hoge inflatie, de oorlog in Oekraïne en steunpakketten van de Rijksoverheid volgt nieuwe financiële informatie elkaar in korte tijd op. Daar kwam bij dat in de meicirculaire 2022 een nieuw verdeelmodel voor de Algemene Uitkering werd geïntroduceerd. De impact op onze begroting van deze volatiliteit is groot en er is moeilijk op te sturen. Dit zien we ook weer terug in deze jaarstukken. Ten opzichte van de slotwijziging 2022 houden we circa 8 miljoen extra over. Dit zijn wel nagenoeg allemaal weer 'incidentele' voordelen en zorgen dus niet voor een structureel beter saldo van de begroting 2024 en verder. In de rest van deze jaarstukken leest u een uitgebreidere analyse van het financiële resultaat 2022 en is zichtbaar welke beleidsinhoudelijke resultaten in 2022 werden geboekt.

Veel leesplezier!

Beleidsinhoudelijk resultaat

In 2022 werden verdere resultaten geboekt op basis van het collegeprogramma 2018-2022 'Lansingerland doet 't'. Na de verkiezingen in maart werd een nieuwe coalitie gevormd met een coalitie akkoord op hoofdlijnen. Uitwerking van dit akkoord in o.a. werkprogramma college 2022 - 2026 vond in de 2e helft van 2022 plaats en begin 2023 trad het college hiermee naar buiten. Ondanks de diverse onverwachte opgaven (denk aan opvang Oekraïne, de asielcrisis en energiecrisis) en de keuzes in capaciteit die we dan moeten maken zijn er genoeg aansprekende resultaten gehaald in 2022.

In januari 2023 stelde het college het werkprogramma van het College vast: de vertaling van het coalitieakkoord 'Samen verantwoord verder'. Het programma bevat de concrete acties en bijbehorende planning om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren. Het college legt aan de gemeenteraad verantwoording af over het werkprogramma bij de jaarstukken en de begroting (als vast onderdeel van de P&C cyclus). De jaarstukken die nu voorliggen gaan over het boekjaar 2022: het jaar waarin verkiezingen en coalitieonderhandelingen plaatsvonden en het college het werkprogramma ontwikkelde.

Financieel resultaat

Bedragen x € 1.000

	Saldo 2022
Primitieve begroting	139
Begroting na wijzigingen	3.888
Jaarrekening	11.913
Jaarrekening t.o.v. begroting na wijzigingen	8.025

Solide financiële uitgangspositie voor de komende jaren

Financieel gezien was 2022 een positief jaar. Na twee jaar Corona was 2022 het jaar dat we weer terug gingen naar een open samenleving. Na de coronacrisis ontstond echter een volgende crisis, namelijk de oorlog in Oekraïne. Deze oorlog had een grote impact op onze bedrijfsvoering en financiën, aangezien wij als gemeente een deel van de opvang dienden te organiseren. Ondanks deze extra opgaaf behaalden wij een positief resultaat van € 11,9 miljoen positief. Dit wijkt € 8,0 miljoen positief af ten opzichte van de slotwijziging waarbij wij verwachtte een positief resultaat te behalen van € 3,9 miljoen. De uitleg hiervan is opgenomen in het samenvattend financieel resultaat hierna.

Evenals voorgaand jaar hebben wij de kosten en opbrengsten die gerelateerd kunnen worden aan de Corona crisis verrekend met de reserve crisismaatregelen. De kosten die wij maakten voor de opvang van Oekraïners hebben wij volledig vergoed gekregen vanuit het rijk. Om eventuele tegenvallers daarin op te vangen besloot uw raad in 2022 wel een bestemmingsreserve te vormen van €1 miljoen.

Voor het handhaven van deze financiële positie van Lansingerland volgen wij de in het coalitieakkoord onderschreven pijlers:

- structureel sluitende begroting;
- voldoende weerstandsvermogen afgezet tegen de risico's;
- afname van de schulden naar neutraal niveau.

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,6 (2021: 2.2) is Lansingerland hiertoe in staat. De ratio van 1,6 ligt iets hoger dan oorspronkelijk begroot voor eind 2022 (1,5). Dit komt vooral doordat de jaarrekeningen 2021 en 2022 een overschot kennen en het feit dat de Raad in 2022 besloot de investering in het Cultuurhuis te dekken uit de reserve Eneco in plaats van de Algemene reserve. De ratio ligt daarmee eind 2022 binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7.

De netto schulden zijn met € 18 miljoen gedaald wat met name de langlopende schulden betreft. De verdere daling zet zich naar verwachting in 2023 en 2024 voort. De netto schuldquote komt nu uit op 18% (2021: 20%). Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt deze waarde van de netto schuldquote in de categorie minst risicovol (<90%).

De reserves daalden in 2022 met circa €8,9 miljoen. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door uitname van de reserves als gevolg van de oplopende verliezen van grondexploitaties en terugnames van winstnames op bijvoorbeeld Wilderszijde. De stijging van de bouwkosten werkt hard door in de resultaten van onze grondexploitaties waardoor deze zijn verslechterd ten opzichte van 2021.

Evenals voorgaand jaar zien wij dat Lansingerland in voldoende mate vet op de botten heeft voor de komende jaren. Maar dat is wel incidenteel van karakter. Zorgpunt blijft het structureel in evenwicht zijn van de baten en lasten, ook voor onze gemeente. Bij de komende begrotingen is het onverkort van belang om kritisch te blijven kijken naar wat wij lokaal kunnen doen en daarbij de nodige maatregelen te treffen om in de toekomst financieel solide te blijven.3.

Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2022

Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2022

In onderstaande tabel wordt een toelichting gegeven op het jaarrekeningresultaat ten opzichte van het verwachte resultaat in de slotrapportage.

Bedragen x € 1.000

	Resultaat 2022	Voordeel / Nadeel	Inc. / Str.
0. Saldo Slotwijziging	4.120	Voordeel	Incidenteel
0.1 Correctie reserve mutaties	-232	Nadeel	Incidenteel
Verwacht gerealiseerd resultaat¹	3.888		
1. Extra algemene uitkering als gevolg van diverse incidentele uitkeringen	2.079	Voordeel	Incidenteel
2. Hogere belastingen	850	Voordeel	Incidenteel
3. Opbrengst Overbuurtse polder	732	Voordeel	Incidenteel
4. Rente schatkist	308	Voordeel	Incidenteel
5. Oekraïne opvang	250	Voordeel	Incidenteel
6. Lagere kosten GRJR	689	Voordeel	Incidenteel
7. Voordeel op WMO diverse oorzaken	557	Voordeel	Incidenteel
8. Lagere kosten verkiezing	150	Voordeel	Incidenteel
9. Lagere kosten wethoudersvoorziening i.v.m. hogere rente	338	Voordeel	Incidenteel
10. Lagere personeelskosten burgerzaken	200	Voordeel	Incidenteel
11. Lagere kosten burgerparticipatie	125	Voordeel	Incidenteel
12. Hogere opbrengsten rijbewijzen & paspoorten	119	Voordeel	Incidenteel
13. Verwerken grondexploitatie LOO	1.500	Voordeel	Incidenteel
14. Overige verschil	128	Voordeel	Incidenteel
Totaal gerealiseerd resultaat	11.913		

Toelichting per afwijking

1. Er is voor 2,1 miljoen aan extra algemene uitkering ontvangen als gevolg van diverse incidentele uitkeringen voor diverse specifieke taken. Een deel hiervan is reeds toegelicht bij de decembercirculaire.
2. Er zijn €850.000 extra ontvangsten voor belastingen. Dit betreft met name extra opbrengsten voor OZB Niet woningen. Over 2021 is nog een extra bedrag van circa €250.000 euro ontvangen boven begroting, dit voordeel doet zich ook voor het jaar 2022 voor. Vooralsnog merken we dit aan als incidenteel voordeel. We onderzoeken momenteel of en zo ja, welk deel hiervan structureel is.
3. Er is €732.000 ontvangen als gevolg van de uitspraak van de rechtbank die de gemeente in het gelijk heeft gesteld. Hierdoor verantwoordt wij de vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren en de betaalde verschuldigde wettelijke rente.
4. Er is €308.000 extra ontvangen vanuit de rente van het schatkistbankieren. De rente is in 2022 hard gestegen. Mede door de verkoop van de aandelen Eneco hadden we in 2022 een aanzienlijk bedrag gesteld bij de Schatkist van het Rijk. Hierdoor is er sprake van € 308.000 extra rentebaten.
5. Er is €250.000 extra ontvangen voor de opvang van Oekraïners ten opzichte van de door ons gemaakte kosten.
6. Er is een voordeel van €689.000 voor de kosten van jeugdhulp over 2022 als gevolg van lagere lasten.
7. Diverse oorzaken hebben ertoe geleid dat we een voordeel behaalden op de WMO van €557.000.
8. De kosten van de verkiezingen vielen mee, waardoor een lagere last is gerealiseerd van €150.000.
9. Doordat de rekenrente voor de wethouderspensionen meer dan verdubbelde (hiermee wordt het gereserveerde bedrag jaarlijks geïndexeerd), hoefden wij een lagere voorziening aan te houden per 31-12-2022. dit zorgde voor een vrijval van €338.000.

10. Vanwege een onderbezetting op de formatie, doordat enkele medewerkers met pensioen zijn gegaan en waarvoor nog geen vervanging is gevonden, hielden we €200.000 over op het personeelsbudget.

11. Doordat we minder activiteiten omtrent burgerparticipatie hebben uitgevoerd hielden wij €125.000 over.

12. In 2022 zijn er meer paspoorten en rijbewijzen aangevraagd. Hierdoor hebben wij een hogere opbrengst gerealiseerd van €119.000.

13. Als gevolg van het raadsbesluit voor instellen van grondexploitatie Sporthoeklaan is er €3,6 miljoen aan de reserve Eneco gelden onttrokken ter dekking van het verwachte verlies. Het verlies verantwoord onder de grondexploitaties is €2,1 miljoen, doordat een deel van de kosten administratief niet onder de grondexploitaties verantwoord mag worden. Dit verschil ad €1,5 miljoen wordt overgeheveld naar 2023 om de kosten in de exploitatie in 2023 te dekken.

Jaarverslag

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Beoogd maatschappelijk effect

Daadkrachtig, integer en transparant besturen met regionale invloed, lokale participatie en een optimale dienstverlening voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	5.777	5.918	6.452	6.054	-398
Baten	1.181	722	886	1.343	456
Totaal saldo van baten en lasten	-4.596	-5.196	-5.566	-4.711	855
Onttrekkingen	130	0	145	146	1
Toevoegingen	86	0	0	0	0
Mutaties reserves	44	0	145	146	1
Resultaat	-4.552	-5.196	-5.421	-4.565	856

Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Het jaar 2022 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en een nieuw bestuur. Medio maart vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. WIJ Lansingerland werd de grootste fractie, gevolgd door Leefbaar 3B, CDA, VVD, D66, ChristenUnie, GroenLinks en PvdA. De uitslag is door de fracties geanalyseerd in een duidingsdebat en er is een informateur benoemd die de coalitieonderhandelingen ging leiden. Dit resulteerde in een coalitie van Wij Lansingerland, Leefbaar 3B, D66 en ChristenUnie en het coalitieakkoord 'Samen verantwoord verder 2022 - 2026'. Dit coalitieakkoord bevat de ambities op hoofdlijnen: de coalitie laat ruimte voor vrije kwesties. Het college en de gemeenteraad willen 'samen besturen'. Onder de noemer 'open samenwerkingsrelatie' heeft een gesprek plaatsgevonden over hoe er het beste met elkaar samengewerkt kan worden.

Daarnaast werkte het college aan goed, efficiënt en ordentelijk bestuur. Tijdens commissie- en raadsvergaderingen gaan de gemeenteraad en het college met elkaar in debat over diverse dossiers waarin de belangen van inwoners en ondernemers centraal staan. Dit draagt bij aan ordentelijke besluitvorming waarin zowel het college als de gemeenteraad afgewogen besluiten kan nemen.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We behouden en monitoren de kwaliteitsslag van de politiek-bestuurlijke besluitvorming

Omschrijving (toelichting)

Ook in 2022 droeg het nieuwe college zorg voor een goede kwaliteit van de voorbereiding van politiek-bestuurlijke besluitvorming. In de organisatie borgden we dit door een integraal advies bij besluitvorming door communicatie, bestuursadvies en concerncontrol. We maakten nieuwe afspraken over werkprocessen en brachten deze onder de aandacht bij (nieuwe) medewerkers. Deze doorontwikkeling en aanscherping is een continu proces. Daarnaast zetten we de intensieve samenwerking met de griffie en de nieuwe griffier voort.

We zetten het waarstaatjegemeente-onderzoek om in concrete actiepunten om het vertrouwen in het bestuur te verhogen

Omschrijving (toelichting)

Om het vertrouwen in het bestuur te vergroten wil het college 'doen wat zij zegt en zeggen wat zij doet'. In 2022 investeerden we daarom in (verschillende vormen van) participatie met inwoners, ondernemers en belanghebbenden bij diverse projecten en ontwikkelingen. We experimenteerden met verschillende manieren om inwoners en omgeving actief te betrekken bij de plannen van het bestuur. Door middel van logboeken, dialogen met belanghebbenden en het (vooraf) vaststellen van participatieplannen investeren we in omgevingsbewust werken.

We zorgen voor adequate en actieve informatieverstrekking aan de gemeenteraad

Omschrijving (toelichting)

Het college informeerde de raadsleden adequaat en tijdig zodat zij hun werk goed kunnen doen en weloverwogen en op basis van volledige en correcte informatie besluiten kunnen nemen. Dit deden we onder andere met voortgangsrapportages, raadsbrieven en mondelinge toelichtingen in commissies. Het college zoekt naar een goede balans tussen mondelinge en schriftelijke informatie. Met de start van een nieuwe gemeenteraad in 2022 maken we afspraken over het besluitvormingsproces en een passende informatievoorziening.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	2.751	2.914	3.304	3.175	-129
Baten	62	0	0	338	338
Totaal saldo van baten en lasten	-2.689	-2.914	-3.304	-2.837	466
Onttrekkingen	130	0	145	146	1
Toevoegingen	86	0	0	0	0
Mutaties reserves	44	0	145	146	1
Resultaat	-2.645	-2.914	-3.159	-2.691	468

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€129.000 voordeel)

Verkiezingen (€133.000 voordeel)

Een deel van het verkiezingsbudget in 2022 was gereserveerd voor het inclusief maken van een aantal stembureaus /prikkelarm (in elke kern 1. De aanschaf van stemmallen, soundboxen, etc. zijn deels gerealiseerd. Vanwege de corona richtlijnen was het in 2022 nog lastig om uit te voeren. Hetzelfde gold voor het nog toegankelijker maken van de stembureaus. Dit kon helaas ook niet worden uitgevoerd vanwege de toch nog te hanteren coronamaatregelen bij de gemeenteraadverkiezingen in 2022. Dit heeft bijgedragen aan de lagere lasten van per saldo €133.000.

Daarnaast zijn er kleine overige mutaties die optellen tot €4.000 (nadeel) binnen dit beleidsveld die dit saldo verklaren.

Baten (€338.000 voordeel)

Doordat de rekenrentes in 2022 zijn gestegen is er een flink overschot ontstaan in de voorziening wethouderspensionen. Dit overschot (ad €338.000) is vrijgevallen en vloeit daarmee terug in het resultaat.

Mutaties reserves (€1.000 voordelig)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Samenwerking en Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Effectievere samenwerking en participatie

Voor het realiseren van onze bestuurlijke en maatschappelijke ambities blijven we ons inspannen in diverse regionale samenwerkingsverbanden. Deze regionale samenwerking biedt kansen en mogelijkheden. En tegelijkertijd levert Lansingerland een bijdrage aan onder andere de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Om onze belangen goed te behartigen en gebruik te maken van de mogelijkheden van onze publieke en maatschappelijke partners, zijn we in diverse samenwerkingsverbanden actief (MRDH, Greenport West-Holland, Corridor A12, GR Jeugd, Alliantie Middengebied).

Burgerparticipatie: samen besturen

Raad, college en organisatie geven samen met inwoners vorm aan de samenleving. We beschouwen burgerparticipatie als een leer- en ontwikkeltraject, waarin we experimenteren en met elkaar leren over onze verschillende rollen en processen die we inrichten. Processen en werkwijzen om samen met inwoners en samenwerkingspartners het samen besturen en samenleven in Lansingerland vorm te geven. Onze inwoners verwachten daarbij van de gemeente integriteit, gelijkwaardigheid, duidelijkheid, tijdigheid en besluitvaardigheid van het bestuur.

Inwoners betrekken we in een zo vroeg mogelijk stadium en geven daar waar het kan plannen mede vorm. We communiceren duidelijk en begrijpelijk over waar wel en niet over meegepraat of meebeslist kan worden. We werken vanuit de vernieuwde visie op burgerparticipatie. De vast te stellen verordening geeft duidelijkheid over de vragen die we bij elk proces willen beantwoorden. Dat doen we samen met onze inwoners en initiatiefnemers, voor beleidsvorming en bij ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We ontwikkelen een nieuwe visie op burgerparticipatie

Omschrijving (toelichting)

De conceptvisie Burgerparticipatie ‘Samen besturen’ is in december 2022 vrijgegeven door het college om nog een keer met onze inwoners te kijken of we met de kaders en uitgangspunten tot een goede samenwerking kunnen komen. Het vormgeven van de visie gebeurt op de manier zoals de visie beoogt: interactief met inwoners en raad. De lezing van Martijn van der Steen (13 mei), een beeldvormende sessie waarin we drie casussen bespraken om te verkennen hoe het zou kunnen (6 juli), een verdiepend onderzoek met focusgroepen in het voorjaar en een gesprek op voeten over de kaders en uitgangspunten op 31 augustus waren de highlights van 2022. Met inwoners, organisatie en raad zijn we tot een visie gekomen die in 2023 kan worden vastgesteld.

Verder zitten we intern niet stil. De goede ervaringen met het Logboek hebben tot de afspraak geleid dat dat een goed instrument is om de raad kennis te laten nemen van de dialoog die met belanghebbenden is gevoerd. Er is een participatieplan opgesteld voor de woningbouw in Bleiswijk en de Langevaart dat op een meerderheid in de raad mocht rekenen. De adviseur burgerparticipatie wordt steeds vaker benaderd voor het geven van adviezen over projecten. Dit zijn stappen op weg naar (het meer expliciet maken van) inspanningen om meer omgevingsbewust te werken. Ook zijn er onderwerpen aan gewezen voor de verplichte participatie straks onder de omgevingswet.

We zorgen voor regionale positionering en bestuurlijke profilering

Omschrijving (toelichting)

De keuze voor de profilering en positionering van Lansingerland als Home of Horti Science is een keuze voor de komende jaren. Met een nieuw bestuur in 2022 zorgden we bij speeches, representatiemomenten, regionale bestuurlijke overleggen en onze proactieve mediastrategie dat zij dit als collegebestuur blijven uitdragen.

Daarnaast investeerden we in 2022 in onze ambtelijke en bestuurlijke contacten bij andere gemeenten, de provincie en de rijksoverheid. Lansingerland kent vele opgaven waar we juist ook andere overheden nodig hebben om gezamenlijk maatschappelijke resultaten te behalen. Zoals de (sociale) woonopgave, duurzaamheid, huisvesting voor statushouders en opvang voor Oekraïners en asielzoekers. Een stevig netwerk komt de bestuurlijke profilering en het behalen van resultaten ten goede.

We gaan aan de slag met de implementatie van de nieuwe Nota Verbonden Partijen Omschrijving (toelichting)

In 2022 werkten we verder aan een eenduidig en breed gedragen boodschap in de diverse samenwerkingsverbanden waar Lansingerland aan deelneemt. We zijn gestart met de functie van raadsrapporteur en geven die de komende tijd verder vorm.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	253	257	257	306	49
Totaal saldo van baten en lasten	-253	-257	-257	-306	-49
Resultaat	-253	-257	-257	-306	-49

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€49.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Dienstverlening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een goede dienstverlening met een sterk digitaal component waarbij de mens centraal staat

We werken naar een snelle, foutloze dienstverlening met een goede en positieve klantbeleving in zowel de digitale als de fysieke omgeving van dienstverlening. Processen worden simpel neergezet zonder overbodige stappen waarbij de inwoner geen onnodige contactmoment met ons nodig heeft om het resultaat te bereiken. Inwoners kunnen ons op elk gewenst moment en vanaf elk gewenst apparaat bereiken. Zij vinden de informatie op de website die ze nodig hebben om volledig zelfstandig een aanvraag te doen of om hun vraag zelf te beantwoorden. Hoewel het digitale component steeds verder versterkt wordt, blijven de deuren van het gemeentehuis altijd open staan voor de inwoner die liever persoonlijk contact met ons heeft.

De inwoner blijft centraal staan. Ook in het belangrijke verkiezingsjaar voor de gemeenteraad. Samen met inwoners en gemeenteraadsleden werken we naar een goed neergezet democratisch proces waarbinnen op een volledig transparante manier de nieuwe gemeenteraad is samengesteld.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We bouwen verder aan een stevig digitaal component in de dienstverlening

Omschrijving (toelichting)

De digitale dienstverlening breidden we verder uit in 2022. Zo hebben we e-diensten geïmplementeerd. Dit zijn zo goed als volledig automatische diensten die we via onze website aanbieden. Inwoners kunnen diensten als een verhuizing of een emigratie veilig en vlot aan ons doorgeven. Met deze software sluit onze digitale dienstverlening volledig aan op de programmatuur die wij gebruiken bij Service & Contact. Daar zitten veel voordelen aan. De inwoner krijgt al een vooraf ingevuld online formulier te zien met gegevens die bij ons bekend zijn in de systemen. Dit verkleint de kans op typefouten aanzienlijk. Door gebruik te maken van e-diensten kunnen we aanvragen snel en foutloos verwerken. Hierdoor staat het percentage 'in één keer goed' op praktisch 100%. Bovendien is een bezoek aan het gemeentehuis vaak niet meer nodig.

We maakten het mogelijk dat iedereen via onze website een Woo (Wet open overheid)-verzoek kan indienen voor meer informatie in het kader van de Wet open overheid (Woo). We voldoen aan de Wet elektronisch publiceren omdat we al onze officiële bekendmakingen publiceren op de website officielebekendmakingen.nl. We leverden een bijdrage aan de Wet digitale overheid. Bezoekers kunnen veilig inloggen op onze bijna volledig toegankelijke website. Die is voor meer dan 90% digitaal toegankelijk. Dat betekent dat de informatie op onze website ook voor mensen met een beperking (zoals blind/slechtziendheid en doof/slechthorend) goed te gebruiken is. We trainden een groot deel van onze medewerkers in het digitaal opstellen van toegankelijke documenten.

De chatbox en het beeldbellen laten even op zich wachten. De techniek hiervan maakt dusdanig grote stappen dat wij ervoor hebben gekozen om deze ontwikkelingen te implementeren zodra de grootste ontwikkelsnelheid eruit is.

In 2022 ontwikkelden we de Samenlevingsvisie waarin we vastleggen aan welke maatschappelijke vraagstukken we willen bijdragen en waarmee we uitlegbare keuzes kunnen maken hoe we dat gaan doen. We maken daarmee nog sterker de beweging naar preventie en samenleving. Met ons kompas leggen we de komende jaren de focus op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezondheid en leefbaarheid & veiligheid. Dienstverlening levert daar een belangrijke bijdrage aan. De Samenlevingsvisie is, samen met de Omgevingsvisie onze 'parapluisie' voor nieuwe beleidsontwikkelingen.

We houden de inwoner centraal

Omschrijving (toelichting)

In 2022 sloten we aan bij de pilot Digitaal Aanvragen Rijbewijzen (DAR). Vanaf de zomer van 2022 kunnen onze inwoners hun rijbewijs digitaal aanvragen. Dat gaat via een erkende DAR-fotograaf. In onze gemeente kunnen inwoners op twee plekken terecht voor deze dienstverlening. Maar de inwoner kan dit ook regelen in een andere gemeente met een DAR-fotograaf. Het rijbewijs kan vervolgens binnen twee werkdagen worden opgehaald in ons gemeentehuis.

Verder troffen we in 2022 de voorbereidingen voor het uitvoeren van klantreizen. Door de opgave waar Lansingerland voor gesteld werd vanwege de opvang van Oekraïense vluchtelingen, was de capaciteit voor het goed uitvoeren van klantreizen echter niet toereikend.

We startten in 2022 de voorbereidingen voor een goed werkend customer relationship managementsysteem (CRM). We kochten in 2022 een goed werkende callcenterplus-applicatie waarmee we de bereikbaarheid van de organisatie binnen het klantcontactcentrum kunnen verbeteren. Door middel van bewustwording en het verder inrichten van de eerstelijns-contactomgeving verbeterden we de bereikbaarheid van de organisatie.

We organiseren de gemeenteraadsverkiezingen

Omschrijving (toelichting)

We kunnen zeggen dat de gemeenteraadsverkiezingen nagenoeg vlekkeloos zijn verlopen. De samenwerking met de oude gemeenteraad, met de kandidaten voor de nieuwe gemeenteraad, met de griffie en andere betrokken teams heeft daar een grote rol in gespeeld. We hebben met plezier toegewerkt naar de installatie van de nieuwe gemeenteraad en kunnen met vertrouwen aangeven dat we door de centrale stemopneming een maximaal transparante uitslag realiseerden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	2.553	2.747	2.891	2.573	-319
Baten	904	722	886	1.005	119
Totaal saldo van baten en lasten	-1.650	-2.025	-2.005	-1.568	437
Resultaat	-1.650	-2.025	-2.005	-1.568	437

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€319.000 voordeel)

Burgerparticipatie (€ 125.000 voordeel)

Het jaar 2022 stond in het teken van het opwerken van de visie op Burgerparticipatie. Het in de begroting 2022-2025 opgenomen werkbudget (meerjarig incidenteel) om stappen te zetten, is grotendeels ingezet op coördinerend projectleiderschap, waarbij de kosten lager zijn uitgevallen dan waar vooraf rekening mee is gehouden.

Burgerzaken (€200.000 voordeel)

Vanwege een onderbezetting op de formatie, doordat enkele medewerkers met pensioen zijn gegaan en waarvoor nog geen vervanging is gevonden, is er een onderschrijding op de doorbelaste personele lasten bij Burgerzaken van per saldo ca. € 200.000.

Daarnaast zijn er kleine overige mutaties die optellen tot € 6.000 (nadeel) binnen dit beleidsveld die dit saldo verklaren.

Baten (€119.000 voordeel)

In 2022 zijn er meer aanvragen gedaan voor reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken en overige producten. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten significant gestegen. Hierdoor is er een afwijking ontstaan aan de batenkant van €119.000.

Kengetallen Bestuur en dienstverlening

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Gemeenteraad, college en griffier		
Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)	100%	91%
Vertrouwen in gemeentebestuur	>33%	n.v.t.
Samenwerking		
Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel	2.100	2.080
Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel	Min. 5	2
Dienstverlening		
Gemiddelde wachttijd aan de balie met afspraak	<1 min.	<1 min.
Telefonische bereikbaarheid binnen 30 seconden	<30 sec.	<34 sec.
Maken van een afspraak	< 2 weken	> 2 weken

Toelichting op kengetallen Bestuur en dienstverlening

Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)

Het college zorgt voor adequate en tijdige informatievoorziening aan de gemeenteraad.

Vertrouwen in gemeentebestuur

Op basis van een 'Waar-staat-je-gemeente-onderzoek' brengen we het vertrouwen in het gemeentebestuur in beeld. De laatste meting komt uit 2018 en in 2021 voeren we opnieuw onderzoek uit waarbij we streven naar een percentage boven het landelijk gemiddelde (33%).

Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel

We streven ernaar steeds meer inwoners lid te maken van het digitaal burgerpanel, zodat we een goede representatieve basis hebben voor onze peilingen.

Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel

We zijn omgevingsbewust en hechten waarde aan de mening en ideeën van inwoners. Een aantal keer per jaar zetten we een enquête uit onder het burgerpanel.

Dienstverlening

De kengetallen dienstverlening zijn gebaseerd op de dienstverleningsafspraken die wij hebben binnen de gemeente Lansingerland. Deze kengetallen blijven onverminderd van kracht ongeacht de ontwikkelingen rondom dienstverlening (verkorten van doorlooptijden en openingstijden).

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect

Lansingerland is een veilige en leefbare gemeente om in te wonen, werken, ondernemen en ontspannen

We staan voor een veilig Lansingerland waarbij zowel de fysieke en sociale veiligheid als ook de veiligheidsbeleving toeneemt. We leggen de focus op de aanpak van delicten met een grote impact en delicten die ondermijnend zijn aan de samenleving. Dit kunnen we als gemeente niet alleen. Hiervoor hebben we onze inwoners, partners in de regio en ondernemers nodig. De komende jaren investeren we dan ook in de samenwerking met diverse partners, vergroten we het bewustzijn binnen het ambtelijke en bestuurlijke deel van de organisatie en zorgen we dat inwoners ons nog beter weten te vinden. We vergroten onze zichtbaarheid in een leefbare en veilige gemeente.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	6.661	6.759	6.935	6.933	-1
Baten	121	65	40	77	37
Totaal saldo van baten en lasten	-6.540	-6.694	-6.895	-6.857	38
Onttrekkingen	33	0	237	237	0
Toevoegingen	144	0	0	0	0
Mutaties reserves	-111	0	237	237	0
Resultaat	-6.651	-6.694	-6.657	-6.619	38

Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Iedereen voelt zich veilig in Lansingerland

Onze doelstelling is een hoge veiligheidsbeleving voor iedereen in Lansingerland. Daarbij hebben we aandacht voor leefbaarheid in de wijken en het aanpakken van overlast en criminaliteit, zowel preventief als repressief. Uitdagingen zijn er door de groei van onze gemeente, toename van complexiteit van vraagstukken en verschillen tussen wijken en kernen. We versterken continue onze eigen rol en onze samenwerking met partners, waaronder die met de Politie en het Openbaar Ministerie, de lokale driehoek.

Onze prioriteiten voor 2022 formuleerden we als volgt:

1. Betere fysieke en sociale veiligheid en veiligheidsbeleving
2. Betere leef-, woon- en werkomgeving
3. Integraler samenwerken met partners in de stad en de regio

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We richten ons op een betere fysieke en sociale veiligheid en veiligheidsbeleving

Omschrijving (toelichting)

Algemeen

In 2022 ontwikkelden we de Samenlevingsvisie waarin we vastleggen aan welke maatschappelijke vraagstukken we willen bijdragen en waarmee we uitlegbare keuzes kunnen maken hoe we dat gaan doen. We maken daarmee nog sterker de beweging naar preventie en samenleving. Met ons kompas leggen we de komende jaren de focus op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezondheid en leefbaarheid & veiligheid. Het programma veiligheid levert daar een belangrijke bijdrage aan. De Samenlevingsvisie is, samen met de Omgevingsvisie onze 'parapluisie' voor nieuwe beleidsontwikkelingen.

We willen overlast door jongeren en jeugdcriminaliteit voorkomen

In 2022 hebben we stappen gezet op het gebied van jongeren en jeugdcriminaliteit. We hebben onze samenwerking met ketenpartners geïntensiveerd en ons gericht op preventie en het tijdig signaleren van (dreigende) problematiek.

- Veiligheidshuis: in 2022 werden 8 jeugdcasussen structureel besproken. Dit betreft jongeren die verdacht worden van strafrechtelijke feiten. Tijdens het overleg van het veiligheidshuis bespreken we zorgen om deze jongeren, monitoren we het systeem waarin zij zitten en leiden we waar nodig naar de juiste zorg. In het kader van vroege signalering en preventie zetten wij laagdrempelig hulpverlening in ter ondersteuning van de jeugdige en het systeem.
- Halt: onze boa's verwijzen bij baldadig gedrag structureel naar Halt. Het aantal verwijzingen is gestegen ten opzichte van 2021.
- Scholen:
  - o Veilige School: er is contact met de VO scholen, drie VO scholen hebben het certificaat Veilige School ontvangen. De overige scholen werken aan het verbeteren van het afnemen van de voorlichtingen en trainingen.
  - o Primair onderwijs: we zetten in om de online veiligheid van leerlingen in de leeftijd van 7 t/m 12 te vergroten en cybercriminaliteit tegen te gaan met behulp van het programma Hackshield. Het aanbod is voor alle basisscholen, in 2022 namen 10 basisscholen dit product af.
  - o We startten in 2022 met een pilot om te voorkomen dat jongeren in de georganiseerde criminaliteit terecht komen. Met de projecten "Steek jij je hand uit" en "Kapot sterk" als basis startten we preventief bewustwordingstrajecten op voortgezet en primair onderwijs met een uniek samengesteld programma.

- Met behulp van het project politiekids leiden wij basisschool kinderen op tot “politekids”, ondersteuners van de politie. Zij zullen op het gebied van preventie, voorlichting en het aanpakken van onwenselijkheden actief zijn in de wijk.
- Jeugdoverleg: het jeugdoverleg is een ambtelijk overleg met ketenpartners, waar wij de inzet afstemmen op de ervaren jeugdoverlast. Daarnaast biedt dit overleg ruimte om te anticiperen op toekomstige problemen, trends en ontwikkelingen. We bekijken de problemen vanuit verschillende invalshoeken en gemeente breed.
- Overlast: in 2022 startten we met het in kaart brengen van jeugdoverlast in de wijk Berkel centrum, met behulp van een extern bureau. Zij onderbouwen de resultaten met wetenschappelijke theorieën en dragen oplossingen aan. De oplevering van het rapport vindt in maart 2023 plaats.

We zetten ons in voor een persoonsgerichte aanpak bij hulp aan verwarde personen.

In 2022 nam de complexiteit van de casuïstiek met betrekking tot verwarde personen toe. Veel veiligheidsvraagstukken raken aan zorg en veel zorgonderwerpen hebben te maken met veiligheid. We intensiverden de samenwerking met professionals uit verschillende disciplines dan ook verder om problemen van kwetsbare mensen vroeg te signaleren, voorkomen of op te lossen. We sluiten aan bij regionale overleggen om gezamenlijk afstemmingsafspraken te maken over de inzet. In 2022 hadden we 7 casussen.

We intensiveren de samenwerking met buurttoezicht Lansingerland (BTL).

BTL ontwikkelt zich steeds meer naar een beweging waarbij inwoners via digitale weg (via whatsappgroepen) sociale controle in hun buurt houden en signalen van overlast of criminaliteit delen. Daarnaast is in een aantal buurten nog sprake van BTL in zijn ‘klassieke vorm’ en lopen vrijwilligers rondes in de buurt. Daar sluiten de wijkregisseurs (boa’s) soms bij aan.

De gemeente faciliteerde BTL in zijn activiteiten, zoals een stand in Bergschenhoek tijdens Koningsdag, en organiseerde veiligheidsmiddagen en een opleidingsmoment in het gemeentehuis. Verder ondersteunde de gemeente door beschikbaar stellen van materialen, zoals stickers of flyers.

In overleg met de dorpscoördinatoren van BTL worden nieuwe of hernieuwde afspraken gemaakt voor een constructieve samenwerking. Dit zal in 2023 verder beslag krijgen.

We intensiveren de inzet van cameratoezicht.

In 2022 was onze doelstelling om extra cameratoezicht in te zetten op locaties die daarvoor in aanmerking komen. Uiteindelijk hebben we twee camera’s opgehangen in het centrum van Bergschenhoek voor een periode van twee keer drie maanden (vanaf oktober 2022). Voor het plaatsen van deze camera’s was, na uitgebreide inspanningen van de gemeente, voldoende onderbouwing. Gedurende dit proces werd duidelijk dat het lastig is om extra cameratoezicht voldoende te onderbouwen. In lijn hiermee vermeldt het coalitieakkoord 2022-2026: “Cameratoezicht zetten we, na een zorgvuldige afweging, enkel in als tijdelijk instrument voor overlast en criminaliteit.” Daarmee blijven we als gemeente zorgvuldig kijken naar mogelijkheden, maar zijn terughoudend met toezeggingen.

We werken aan een betere leef-, woon- en werkomgeving Omschrijving (toelichting)

Onze inzet op de aanpak van High Impact Crimes is intensief.

Het aantal High Impact Crimes was in 2020 en 2021 relatief laag, onder andere vanwege de Coronapandemie. In 2022, na het loslaten van de coronamaatregelen, zien we een lichte stijging van een aantal High Impact Crimes.

High Impact Crimes kregen extra aandacht in onze gemeente en bij de politie. Tijdens de veiligheidsmiddagen besteedden we extra aandacht aan het keurmerk veilig wonen, met een promotiekar over de diverse preventieve maatregelen. Ook boa's en wijkmanagers zijn extra alert geweest op dit onderwerp.

We stimuleren de meldingsbereidheid van burgers en ondernemers.

Om de meldingsbereidheid te stimuleren hebben we verschillende acties uitgezet:

- Binnen de aanpak van ondermijning startten we een aantal KVO-trajecten (Keurmerk Veilig Ondernemen) voor de meest kwetsbare bedrijventerreinen. Dit rollen we in de toekomst verder uit over de hele gemeente. Binnen dit traject bieden we ook het meldpunt "Meld een Vermoeden" aan, waar ondernemers laagdrempelig en desgewenst anoniem melding kunnen doen van vermoedens van georganiseerde criminaliteit.
- De wijkmanagers nemen dit standaard mee in de gesprekken die zij hebben.
- De politie vroeg extra aandacht voor het onderwerp tijdens de veiligheidsmiddagen.
- We hebben BTL gevraagd om een rol te spelen in het stimuleren van de meldingsbereidheid.

Om meer inzicht te krijgen in de meldingsbereidheid van onze inwoners, is dit onderwerp meegenomen in een buurtonderzoek in het centrum van Berkel en Rodenrijs. De resultaten hiervan volgen in 2023.

We bevorderen van de Wijkgerichte aanpak.

De wijkmanagers zijn de spil in de kernen op het gebied van beheer en leefbaarheid. Zij voeren dagelijks actieve gesprekken met ondernemers, bewoners, 3B Wonen, politie en andere ketenpartners om de leefbaarheid in Lansingerland hoog te houden. Zo zijn ze bijvoorbeeld betrokken bij de meedenkgroepen van 3B Wonen over de wijkinrichtingen.

Boa's spelen een centrale rol op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. In 2022 werd de ontwikkeling van wijkregisseur boa uitgerold. Voorheen werkten we met wijkboa's, een allround boa die een vast gezicht was in de wijk. Dit betrof een geografische functie in een kern van onze gemeente. De wijkregisseur boa voert de regie, komt actief in contact met partijen en maakt verbinding door verhalen van buiten naar binnen te brengen. Het is voor de wijkregisseur boa's een andere manier van werken die een gedragsverandering vraagt. In 2022 zijn de eerste stappen in dit proces gezet, we continueren dit in het nieuwe jaar.

Daarnaast komt onze focus op de wijken naar voren in de leefbaarheidsmonitor die eind 2022 is uitgezet in Lansingerland, resultaten hiervan volgen in 2023.

We vergroten onze zichtbaarheid door inzet van toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving

In 2022 hebben we ingezet op de verdere ontwikkeling en professionalisering van de boa's. Zo investeerden we in trainingen, met als gevolg dat de boa's nu zijn uitgerust met nieuwe middelen. Voorbeelden hiervan zijn de handboeien en C2000 porto's, waarmee de boa's in direct contact staan met de politie.

De boa's leverden vanuit hun taakaccent of hun wijkregisseurschap meer input aan oplossingen voor de veiligheid en leefbaarheid. Het afhekkelen van het burgemeester Baanpad tijdens oud en nieuw is daar een voorbeeld van.

Binnen de aanpak van ondermijning voert de Boa Ondermijning regie op de integrale controles van ruim 100 panden per jaar. We werkten hierbij, in variërende samenstelling, samen met politie, Stedin, DCMR, brandweer, ISZW en NVWA en interne partners van de WABO en BRP.

De integrale controles hebben een preventieve insteek, waarbij contact met de ondernemers centraal staat. Bij het aantreffen van overtredingen of misdrijven traden we zichtbaar repressief op en maakten hierbij waar mogelijk gebruik van het bestuurlijk instrumentarium.

In 2022 was capaciteit een probleem bij de boa's. Helaas stonden er, overeenkomstig met de landelijke trend, meerdere vacatures open.

We werken integraal samen met partners in de stad en de regio

Omschrijving (toelichting)

We maken concrete afspraken met ketenpartners over de aanpak van veiligheidsissues.

In 2022 vonden gesprekken met ketenpartners met name op vier vlakken plaats:

- Openbare orde en Veiligheid algemeen
- Zorg & veiligheid en jeugd & veiligheid
- Ondernijning
- Fysieke veiligheid en crisis (Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond)

Binnen het District Rotterdam Noord stemmen wij vier keer per jaar af met de andere gemeenten binnen het district, OM en Politie Rotterdam Noord welke gedeelde veiligheidsissues er spelen en hoe we daar gezamenlijk in kunnen optrekken en inzetten. Op lokaal niveau vindt er iedere 6 weken overleg plaats tussen de burgemeester, teamchef politie en de ambtelijke ondersteuning op strategisch niveau. Tweewekelijks vindt er overleg tussen de veiligheidsadviseurs van de gemeente en de politie op operationeel niveau plaats. Daarnaast werken we binnen onze gemeente aan een nieuw Integraal Veiligheidsbeleid. De projectopdracht hiervoor is vastgesteld en er zijn constructieve (start)gesprekken met stakeholders geweest over veiligheid binnen onze gemeente. Vanuit hier is er voor gekozen om in 2023 een gedegen veiligheidsanalyse uit te voeren alvorens het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid op te stellen.

Een van de belangrijke samenwerkingspartners voor bovenstaande aanpakken is de nauwe samenwerking met 3B wonen. Elke 2 weken vinden er overleggen plaats tussen 3B wonen en team Veiligheid & APV van de gemeente. Hierbij bespreken we onder andere leefbaarheidsvraagstukken en eventuele zorg/veiligheidszaken.

Op het snijvlak zorg & veiligheid en jeugd & veiligheid vinden structureel overleggen plaats met ketenpartners binnen het Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond. Door deze gestructureerde samenwerking is het mogelijk om de juiste zorg en hulp goed op elkaar af te stemmen en zo te komen tot een gezamenlijk aanpak. Deze samenwerking resulteert er in dat we veiligheidsissues sneller signaleren en adequaat passende hulpverlening opgestart kan worden.

In de aanpak van ondernijning vonden er naast de integrale controles ook structureel overleggen plaats met ketenpartners op strategisch en op operationeel niveau. Dit resulteerde in een nauwe samenwerking in de aanpak van ondernijnde criminaliteit.

In 2022 werd het beleid van de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond vastgesteld voor de komende jaren. De gemeente Lansingerland was actief betrokken en leverde input voor het beleid.

Onze inzet op bestrijding van ondernijnde criminaliteit is intensief.

In 2022 vond in de aanpak van ondernijning een verschuiving plaatsvinden, waarbij we accenten legden op de preventieve aanpak. Zo lag de focus op drie kwetsbare doelgroepen: jeugd, arbeidsmigranten en ondernemers/pandeigenaren op bedrijventerreinen. Deze kregen allemaal een specifieke aanpak, passend bij de regionale focus en de prioriteiten van onze veiligheidspartners. Onze aanpak richtte zich op het minimaliseren van gelegenheid en aantrekkelijkheid voor ondernijnde criminaliteit. Dit deden we met een gemeentelijk ondernijningsteam, in samenwerking met diverse externe ketenpartners en intern in samenwerking met andere beleidsvelden.

Onze activiteiten in 2022:

- We hebben de APV geactualiseerd en uitgebreid om de aanpak van ondermijnende criminaliteit te faciliteren.
- We ontsluiten onze eigen informatie en werken aan een systeem dat de resultaten en effecten van onze aanpak in kaart brengt.
- We traden repressief op door het opleggen van een Last onder dwangsom of een Last onder bestuursdwang (bestuurlijke sluiting). Met het oog op een duurzame oplossing boden we desgewenst ook hulp bij het zoeken van nuttige dagbesteding. Zo hielpen we in 2022 twee personen uit de ondermijnende criminaliteit aan een vaste baan.
- Om te voorkomen dat we als gemeente onbedoeld ondermijnende criminaliteit faciliteren, pasten we waar mogelijk bij vergunningaanvragen een Bibob-toets toe. De grote hoeveelheid Bibob-toetsen maakt dat we hiervoor een extra medewerker toevoegen aan het team in de nabije toekomst.

We zorgen voor goede hulpverlening aan inwoners en een adequate crisisorganisatie.

Ook dit jaar werd er weer volop getraind met de crisisorganisatie: in totaal werden 14 crisistrainingen gehouden. 70% van alle leden van de crisisorganisatie volgde één of meerdere trainingen.

Een aantal medewerkers ging vanuit de crisisorganisatie voortvarend aan de slag met de (crisis)opvang van gevluchte Oekraïners. De vluchtelingenopvang is geëvalueerd en er zijn met de directie goede afspraken gemaakt over een eventuele volgende crisis.

In 2022 waren er vijf opgeleide Officieren van Dienst (OvDBz) in dienst bij de gemeente Lansingerland, waarvan er twee piketdiensten draaien in het KLM piket (gemeenten Krimpen, Lansingerland en Maassluis). De overige OvDBz fungeren als achtervang en/of als veiligheidsadviseur in het Gemeentelijk beleidsteam. Het KLM piket loopt goed.

Op alle fronten werkten we in 2022 samen met de regiogemeenten, zoals onder andere via het actiecentrum Bevolkingszorg, de kerngroep, het afstemmingsoverleg Opvang Oekraïne met het Algemeen Bestuur en middels het project 'Doorontwikkeling bevolkingszorg, de basis op orde' dat in 2022 is gestart en wordt afgerond in 2023.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	6.661	6.759	6.935	6.933	-1
Baten	121	65	40	77	37
Totaal saldo van baten en lasten	-6.540	-6.694	-6.895	-6.857	38
Onttrekkingen	33	0	237	237	0
Toevoegingen	144	0	0	0	0
Mutaties reserves	-111	0	237	237	0
Resultaat	-6.651	-6.694	-6.657	-6.619	38

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (voordeel € 1.000)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (nadeel € 37.000)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (saldo € 0)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Openbare orde en veiligheid

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Openbare orde en veiligheid		
Alle afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht	100%	100%
Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente	100	332
Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018	100%	100%
Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn	10	17
Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)	4	2
Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen	95%	1
Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit	50	62
Aantal wijkregisseurs en wijkmanagers	6	6
Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon	100%	100%
Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten)	4	32
Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL	4	2
Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig	9	12
Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden	18	12
Last onder dwangsommen	8	5

Toelichting op kengetallen Openbare Orde en Veiligheid

Alle afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht:
We hebben uitvoering gegeven aan de begroting.

Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente:

In 2022 controleerden we, in samenwerking met diverse ketenpartners, 332 locaties. Hierbij ging het om 13 BRP-controles, 93 controles van bedrijfspanden en 226 containers/opslagunits.

Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018:

We controleerden in 2022 100% van de vergunningaanvragen die vallen binnen de toetsingskaders van ons Bibob-beleid middels een Bibob-toets.

Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn:

We organiseerden meer dan 12 bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn, namelijk:

- 17 bijeenkomsten met escaperooms, met als doel bewustzijn te vergroten op scholen, bedrijventerreinen en in dorpskernen.
- 3 Veiligheidsmiddagen
- 1 opleidingsmoment aan BTL (en meerdere momenten aangeboden)
- Een actieonderzoek gestart in het centrum van Berkel en Rodenrijs, waarbij we middels de gesprekken ook inzetten op bewustwording.
- Bijeenkomst van BTL in het sterrenpark gefinancierd en bijgewoond.
- Financiering van de promostand van BTL in Bergschenhoek tijdens Koningsdag.

Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen:

Alle leden van het team bevolkingszorg volgen minimaal de basistraining, in vrijwel alle gevallen aangevuld met een verdiepingstraining.

Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)

Vanuit gemeente Lansingerland hebben we binnen het KLM piket twee actieve Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz).

Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit:

In 2022 ontvingen we 62 signalen van mogelijke ondermijnende criminaliteit. Hiervan kwamen 23 signalen voort uit 'Meld Een Vermoeden' en 'Meld Misdaad Anoniem'. De overige signalen kwamen van ketenpartners of interne partners.

Aantal wijkregisseurs en wijkmanagers:

We hadden in 2022 twee wijkmanagers en vier wijkregisseur boa's. De wijkmanagers werken integraal op het vlak van beheer en leefbaarheid. De wijkregisseur boa's houden zich bezig met handhaven en toezicht in publiek domein. Daarmee zijn ze de stap vanuit leefbaarheid naar veiligheid.

Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon:

We screenen elke melding die binnenkomt bij het meldpunt Zorg om een Ander. Afhankelijk van de ernst kijken we in hoeverre inzet vrijwillig of gedwongen noodzakelijk is. Zo zorgen wij voor maatwerk bij iedere melding en kijken we welke professionele partners het beste zorg kunnen leveren.

Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten):

Vanwege corona hebben we het aantal rondes laag ingezet. We wisten nog niet wat er mogelijk ging zijn in 2022. Uiteindelijk waren er 32 rondes.

Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL:

Er waren twee overleggen in 2022.

Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig:

Inzet op de Vlashoek en de Dorpsstraat van Bergschenhoek. Twee camera's vanaf oktober 2022 voor een periode van twee keer drie maanden.

Daarnaast heeft de gemeente ter beveiliging 10 camera's ingezet tijdens de jaarwisseling.

Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden:

Waar mogelijk traden we bestuurlijk op door het opleggen van een last onder bestuursdwang. Dit ging om één waarschuwing en 11 bestuurlijke sluitingen door de burgemeester in de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Last onder dwangsommen

In totaal legde de burgemeester 14 keer een last onder dwangsom op.

- 4 x voor inbrekerswerktuig;
- 2 x gevaarlijke honden;
- 1 x gevaarlijke voorwerpen;
- 2 x dwangsom/bestuursdwang aanhangwagen/voertuig.
- 5 x met betrekking tot ondermijning, waarvan 2 waarschuwingen. Eén van deze personen was minderjarig.

Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect

Een vitale samenleving voor alle leeftijden, waarin iedereen actief mee kan doen

We voeren onze wettelijke taken op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en kinderopvang uit. Voor sport houdt dit in dat wij voldoende en adequate binnensportaccommodaties realiseren en exploiteren voor het bewegingsonderwijs in onze gemeente. Op het gebied van onderwijs voldoen we aan onze taken in het kader van de wetten op het primair- en voortgezet onderwijs, waaronder de huisvesting van onze scholen. Hiernaast contracteren wij leerlingenvervoer en handhaven we de leerplicht. Op het gebied van cultuur zorgen we voor de aanwezigheid van bibliotheken en subsidiëren we de lokale omroep. We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang in onze gemeente en zorgen voor een toegankelijk aanbod van voorschoolse voorzieningen.

Naast deze wettelijke taken stimuleren en ondersteunen we inwoners van alle leeftijden om sportief en cultureel actief te zijn. We ondersteunen hiertoe een actief verenigingsleven, stimuleren de organisatie van aansprekende evenementen en zorgen voor een passend aanbod van accommodaties voor onder meer sportbeoefening, cultuur en bibliotheken. Op deze plekken kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen. Zo ontstaat samenhang die bijdraagt aan een vitale samenleving waarin iedereen die dat wil actief mee kan doen.

In 2022 hebben we ons ingezet om onderwijs voor asielzoekers en Oekraïense kinderen zo goed mogelijk aan te bieden. We maakten afspraken met de schoolbesturen van het basisonderwijs over het opnemen van deze leerlingen. Met het jongerenwerk en het Wolfert-Lansing is Oekraïens onderwijs aan VO-leerlingen gefaciliteerd. Na de zomer volgden VO-leerlingen onderwijs in de internationale schakelklas in Rotterdam. Ook zijn we gestart met verkennende gesprekken met de schoolbesturen over specifiek onderwijsaanbod voor niet-Nederlands sprekende leerlingen.

In 2022 ontwikkelden we de Samenlevingsvisie. Hierin legden we vast aan welke maatschappelijke vraagstukken we willen bijdragen en hoe we uitlegbare keuzes kunnen maken. Met ons kompas leggen we de komende jaren de focus op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezondheid en leefbaarheid & veiligheid. Sport, cultuur en onderwijs leveren daar een belangrijke bijdrage aan. De Samenlevingsvisie is, samen met de Omgevingsvisie, onze 'parapluisvisie' voor nieuwe beleidsontwikkelingen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	12.497	11.569	13.209	13.163	-45
Baten	1.703	1.248	2.022	1.719	-303
Totaal saldo van baten en lasten	-10.794	-10.321	-11.187	-11.445	-258
Onttrekkingen	6.607	201	8.933	8.556	-376
Toevoegingen	6.104	17	7.626	7.626	0
Mutaties reserves	503	185	1.307	930	-376
Resultaat	-10.291	-10.137	-9.880	-10.515	-634

Beleidsveld Sport

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Lansingerland als sportiefste gemeente op de kaart

Bewegen en sporten is voor alle inwoners van onze gemeente belangrijk. Onze sportieve ambities hebben wij vastgelegd in de visie 'Scoren met sport' (2019). Wij stimuleren sport en bewegen en maken dit bereikbaar en mogelijk voor iedereen door het realiseren en exploiteren van sportaccommodaties en door middel van directe en indirecte subsidies. We hebben hierbij extra aandacht voor kinderen en jongeren, sociale minima, mensen met een beperking en ouderen.

Voor het realiseren van deze ambities zijn vitale sportverenigingen van groot belang. Wij ondersteunen de verenigingen in onze gemeente bij hun rol in de samenleving en hun ontwikkeling. Daarnaast houden we de sportaccommodaties op orde. Dat betekent dat we voldoende capaciteit hebben voor het groeiende aantal inwoners, dat we efficiënt gebruik maken van de accommodaties en dat de accommodaties betaalbaar blijven voor gebruikers en gemeente.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We realiseren, onderhouden en verhuren gemeentelijke sportaccommodaties voor gebruik door scholen, verenigingen en particulieren

Omschrijving (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2022 hadden we nog te maken met coronabeperkingen en zelfs een lockdown. Hierdoor waren de sportaccommodaties tijdelijk gesloten. Na de lockdown kon er gelukkig weer gesport worden. We gaven in 2022 uitvoering aan het Accommodatieplan Sport, door bijvoorbeeld gesprekken te voeren over eventuele nieuwe padelbanen, een start te maken met de ombouw van twee natuurgrasvelden naar kunstgras op Het Hoge Land en de realisatie van een extra hockeyveld.

We stellen een nieuw speelbeleid en een plan voor het realiseren van een beweegvriendelijke(r) openbare ruimte vast

Omschrijving (toelichting)

Vanwege de nasleep van corona hebben we in 2022 enkel een start gemaakt met deze nieuwe beleidsplannen. We deden een marktverkenning naar bureaus die ons hierbij kunnen ondersteunen. We hebben nog geen keuze gemaakt.

We stimuleren sportbeoefening en zorgen dat dit bereikbaar is voor al onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

In 2022 hebben onze sportcoaches een belangrijke rol gespeeld in de ondersteuning van onze sportverenigingen en daarmee de sportdeelname van onze inwoners. Zo werkten wij samen met hen aan een doorstart van het lokale Sportakkoord en vroegen sportverenigingen via de 'stimuleringsvoucher' uitvoeringsbudget aan om activiteiten te ontplooiën.

Om een nog grotere doelgroep te bereiken, startten we in 2022 een pilot met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur als uitbreiding op het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Daarnaast vond in 2022 de G-sportdag vanuit het regionale samenwerkingsverband 'Inclusief sport en bewegen Haaglanden' plaats.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	2.546	2.271	2.495	2.544	49
Baten	905	677	755	734	-21
Totaal saldo van baten en lasten	-1.641	-1.594	-1.739	-1.810	-70
Onttrekkingen	212	0	100	100	0
Toevoegingen	165	0	0	0	0
Mutaties reserves	46	0	100	100	0
Resultaat	-1.594	-1.594	-1.640	-1.710	-70

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (nadeel € 49.000)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (nadeel € 21.000)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (neutraal)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Cultuur

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een culturaanbod dat toegankelijk is voor iedereen en van betekenis voor Lansingerland

Cultuur is van grote waarde voor de samenleving en is mede bepalend voor de identiteit van Lansingerland. In de cultuurnota 'Bruisen, Binden, Boeien' (2017) hebben wij onze culturele doelstellingen vastgelegd. Wij streven naar een divers cultureel aanbod dat voor iedereen toegankelijk is en waarbij nieuwe verbindingen ontstaan met andere sectoren zoals onderwijs, economie, ruimtelijke ordening, zorg en welzijn. Daarin werken wij samen met culturele partners en inwoners.

In 2022 hadden de coronamaatregelen nog effect op de mogelijkheden om van cultuur te genieten. Maar 2022 stond vooral in het teken van het opnieuw opbouwen van culturele activiteiten. Wij hebben als gemeente goed contact onderhouden met de culturele partijen en hen middels noodsteun, subsidiëring en het verstrekken van kennis en informatie via de cultuurcoach ondersteund in het oppakken van de reguliere activiteiten en het ontplooiën van nieuwe initiatieven. Aanvullende focus was er op de cultuurhuizen; het laten floreren van Theater 't Web, doorontwikkelen van de Cultuurfabriek en het toewerken naar realisatie van een nieuwe Cultuurhuis Casa Cadanza.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We continueren de realisatie van het cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs

Omschrijving (toelichting)

In 2022 lag de focus op de verdere uitwerking van het definitief ontwerp van het cultuurhuis naar een technisch ontwerp in bouwteamverband met een aannemer. Daarnaast is een eerste ontwerp gemaakt voor de afbouw en inrichting en zijn de totale investeringskosten herijkt. Dit leidde tot een raadsgang waarmee benodigd aanvullend investeringskrediet en verhoging van de exploitatiesubsidie voor het cultuurhuis is vastgesteld. Daarnaast zetten we de communicatielijn en activiteiten voort rondom het cultuurhuis, met de nieuwe naam Casa Cadanza. Ook troffen we voorbereidingen voor de werving van de voorzitter en directeur voor de oprichting van de stichting.

We stimuleren, verbinden en presenteren het culturele aanbod

Omschrijving (toelichting)

In 2022 richtten we ons op het opnieuw opbouwen van reguliere culturele activiteiten met de reguliere Subsidieregeling Sociaal Domein en Cultuur aangevuld met benodigde coronanoodsteun. Daarnaast stimuleerden we cultureel initiatief met de Subsidieregeling Levendig Lansingerland. Middels de Cultuurtrein, de uitwerking aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK), droegen we bij aan het op peil houden van culturele leerlijnen op basisscholen. Daarnaast richtten we ons met de inzet van de cultuurcoach op het in stand houden en uitbreiden van het cultureel netwerk en positieve stimulering van een divers aanbod op het gebied van kunst en cultuur buiten school. De ontwikkeling van Expeditie Lansingerland droeg bij aan het weer in aanraking brengen van jeugd en jongeren met kunst en cultuur. De ondersteuning aan de Oudheidkundige Vereniging en Museum Bleiswijk droeg bij aan het in stand houden van het cultureel erfgoed en erfgoededucatie voor de jeugd.

We subsidiëren en bestendigen het bibliotheekwerk Omschrijving (toelichting)

De focus voor de bibliotheek lag in 2022 op het op- en uitbouwen van het brede maatschappelijke aanbod van de bibliotheek. Naast haar vijf wettelijke taken op het gebied van ter beschikking stellen van kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, bevordering van lezen en literatuur, het organiseren van ontmoeting en debat en kennis laten maken met kunst en cultuur, organiseerde de bibliotheek uiteenlopende activiteiten voor specifieke doelgroepen. Centraal stond daarbij taal en ontmoeting voor een diverse doelgroep van Nederlands- en anderstaligen, zowel digitaal als op locatie en in samenwerking met vele maatschappelijke partners.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	1.455	1.638	1.745	1.680	-65
Baten	114	39	39	39	0
Totaal saldo van baten en lasten	-1.341	-1.599	-1.706	-1.641	65
Onttrekkingen	0	105	313	382	69
Toevoegingen	97	0	168	168	0
Mutaties reserves	-97	105	145	214	69
Resultaat	-1.438	-1.494	-1.561	-1.427	134

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (voordeel € 65.000)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Baten (neutraal)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (voordeel € 69.000)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Goed en passend toekomstgericht onderwijs voor iedereen dichtbij

In de visienota Onderwijs 2017-2025 staan de doelen voor de komende jaren. Een gemeente waarin:

1. Goed basis- en voortgezet onderwijs dichtbij huis beschikbaar is voor ouders en leerlingen;
2. Het onderwijs aansluit bij de veranderende behoefte en wensen van de samenleving;
3. Gemeente en onderwijs samen zorgen voor een sluitende ondersteuning voor kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben;
4. Kinderen worden uitgedaagd om het maximale uit zichzelf te halen.

Achterstanden en leerproblemen pakken we snel en adequaat aan. Jongeren hebben toegang tot de onderwijsinstelling die het best bij hen past, binnen of buiten onze gemeente. Verder hebben ze duidelijke carrièremogelijkheden in de regio door een sterke samenwerking tussen VMBO, MBO, WO, Horti Science en het lokale bedrijfsleven.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting, onder meer door het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs

Omschrijving (toelichting)

We werkten samen met de schoolbesturen aan de uitvoering van de onderwijshuisvestingsprojecten uit het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 - 2024 (IHP). Mede vanwege de komst van nieuwe scholen en maatschappelijke ontwikkelingen, actualiseerden we het IHP in 2022. We werkten aan de voorbereidingen voor de vervangende nieuwbouw van de Wiekslag, de Oosthoek, de Prins Johan Friso (Orionstraat) en de Klimophoeve. Daarnaast werkten we aan de voorbereidingen voor restauratie/nieuwbouw van de Parel. De nieuwbouw van de PWA/de Kwakel is in 2022 afgerond. Twee nieuwe scholen, Cadans en Treehouse, zijn gestart in tijdelijke huisvesting in 2022. Ook realiseerden we tijdelijke uitbreiding voor de Gouden Griffel, de Prinses Maxima, de Klipper, de Oosthoek en de Klimophoeve. In 2022 is ook gestart met de voorbereidingen voor permanente uitbreiding van de Klipper, Prinses Maxima en de Gouden Griffel in Berkel Westpolder voor 2023 en 2024. De voorbereiding voor het verduurzamen van het Baken rondden wij af in 2022. Ten slotte zijn wij in 2022 gestart met de voorbereidingen voor tijdelijke en permanente onderwijsvoorzieningen in Wilderszijde.

We zorgen voor een toegankelijk aanbod aan voorzieningen van voor- en vroegschoolse educatie

Omschrijving (toelichting)

Wij zetten door middel van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) extra in op het ondersteunen van kinderen met een risico op onderwijsachterstand. Hiermee streven we ernaar dat deze kinderen een goede start hebben in groep 3 van de basisschool en zo dragen wij bij aan preventieve jeugdhulp. Met de Specifieke Uitkering voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) van het Rijk realiseerden wij in samenwerking met de aanbieder van VVE een toegankelijk aanbod van VVE.

We zorgen voor goede uitvoering van leerlingenvervoer

Omschrijving (toelichting)

In 2022 voerden we onze wettelijke taak op het gebied van leerlingenvervoer goed uit. Conform onze verordening en beleidsregels zorgden we voor een tijdige afhandeling van alle aanvragen voor leerlingenvervoer. De gecontracteerde vervoerder heeft de leerlingen in Lansingerland volgens de gemaakte afspraken vervoerd.

We geven uitvoering aan ons onderwijsbeleid Omschrijving (toelichting)

Het verbeteren van de aansluiting van jeugdhulp en onderwijs is één van de vijf beleidsdoelen van de visienota onderwijs. De belangrijkste stap die we hebben gezet is het instellen van de Jeugdcoach op School (hierna: JOS). Ook in 2022 heeft de JOS weer vele jongeren begeleid bij laagdrempelige problemen en de doorverwijzing naar de zwaardere zorg. Met behulp van het Nationaal Programma Onderwijs (hierna: NPO) is de inzet van de JOS in 2022 uitgebreid. Met het Samenwerkingsverband Onderwijs en Bedrijven Oostland (SOB) zorgden we voor een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. Ook in 2022 werkten het beroepsonderwijs, ondernemers in het Oostland en de gemeente Lansingerland samen aan kansrijke carrièremogelijkheden in de regio. We voerden verkennende gesprekken om een samenwerking te bewerkstelligen tussen het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	8.496	7.660	8.969	8.940	-29
Baten	684	532	1.228	945	-283
Totaal saldo van baten en lasten	-7.812	-7.129	-7.741	-7.994	-253
Onttrekkingen	6.395	96	8.520	8.075	-445
Toevoegingen	5.842	17	7.458	7.458	0
Mutaties reserves	553	79	1.062	617	-445
Resultaat	-7.258	-7.049	-6.679	-7.378	-698

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (voordeel € 29.000)

Onderwijshuisvesting basisonderwijs

Er staat een bedrag van € 511.000 euro begroot voor verduurzaming van Het Baken ten behoeve van de overdracht van het schoolgebouw naar het schoolbestuur. De overdracht vindt plaats in 2023, waardoor dit in 2022 een voordeel geeft. Zie eveneens de toelichting bij reservemutaties.

Van de drie scholen die in gebruik zijn gegeven aan een schoolbestuur en de school die nog niet is overgedragen, komen de kosten voor onder andere groot onderhoud voor rekening van de gemeente. Ook de vertraagde levering van tijdelijke huisvesting zorgde voor hogere kosten in 2022. Dit veroorzaakt een nadeel van € 267.000.

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs

Door hogere groei van het leerlingenaantal in het voortgezet onderwijs valt de doordecentralisatievergoeding hoger uit dan begroot. Daarnaast zorgen nieuwe schoolgebouwen voor een hogere WOZ-waarde, een daarmee hogere OZB-kosten. Dit geeft een nadeel van € 172.000.

Uitgestelde werkzaamheden met betrekking tot ventilatie in scholen, waarvoor wij een specifieke uitkering (SUVIS) krijgen vanuit het Rijk, zorgt voor een voordeel van €137.000. Dit veroorzaakt tevens een nadeel in de baten en heeft derhalve per saldo geen effect.

Leerlingenvervoer

De ritten voor jeugd- en leerlingenvervoer worden door dezelfde aanbieder uitgevoerd conform de aanbesteding. Door een herberekening naar het gemiddeld gereden aantal kilometers voor leerlingenvervoer ten opzichte van jeugdvervoer vindt er een verschuiving plaats in de werkelijke toe te rekenen kosten. De budgetten in zowel programma 4 als programma 3 zijn hierop aangepast in de slotwijziging. Het totale verschil voor beide programma's tussen de werkelijke kosten en wat we begroot hebben is een nadeel van € 171.000 (nadeel in programma 3 van € 310.000, voordeel in programma 4 van € 139.000). De belangrijkste oorzaken zijn een hogere facturatie voor het jeugdvervoer, een stijging van de losse ritten naast die van de gecontracteerde aanbieder, indexatie en een hogere kilometervergoeding.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

De gemeente heeft in totaal € 1.339.000 ontvangen van het Rijk ten behoeve van het NPO wat tot en met juli 2025 besteed mag worden. In 2022 zijn er minder kosten gemaakt dan begroot, wat een voordeel veroorzaakt van € 140.000. Het resterende budget is op de balans gezet. Zie eveneens de verklaring bij de baten.

De overige afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (nadeel € 283.000)

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs

De specifieke uitkering SUVIS is reeds doorgestort naar de school, echter vinden de werkzaamheden pas plaats in 2023. Dit veroorzaakt een nadeel van € 137.000, zie tevens de toelichting bij de lasten.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

In 2022 zijn er voor het NPO minder kosten gemaakt dan begroot, waardoor er een nadeel ontstaat bij de baten van € 140.000. Zie eveneens de toelichting bij de lasten.

De overige afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (nadeel € 455.000)

Voor de verduurzaming van Het Bakken stond € 511.000 begroot, zie eveneens de toelichting bij de lasten. De werkzaamheden vinden in 2023 plaats, en daarmee ook de reserveonttrekking. De overige afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Sport		
Gem. wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs	2	2
Bezettingspercentage gymzalen	30%	30%
Aantal gebruikte strippenkaarten	400	50
Aantal verenigingen met aanbod G-sport	7	7
% rookvrije buitensportverenigingen	50%	53%
Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)	73	73
Cultuur		
Aantal placemaking-activiteiten	10	8
Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven	40	24
Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein	15	23
Aantal grote evenementen	8	5
Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform	8	3
Percentage inwoners dat lid is van de bibliotheek	17%	16%
Totaal aantal uitleningen	140.000	235.224
Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten	1.200	1.837
Aantal deelnemers Piëzo-methodiek	405	306
Onderwijs en kinderopvang		
Aantal leerlingen primair onderwijs	6.893	6.776
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	4.441	4.849
Aantal Integrale Huisvestings Projecten	19	14
Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG	3	3
Trajecten Jeugdcoach op School	650	453
Handhaving leerplicht	VOLGT	10
% Jaarlijkse GGD onderzoeken KDV, BSO, GOB uitgevoerd	100%	99%
Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang	9	9
- Waarvan VVE	6	6
Aantal afgegeven VVE indicaties	45	143
% op tijd gereden ritten leerlingenvervoer	94%	93%
Aantal beschikkingen leerlingenvervoer	280	280
Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingenvervoer	100%	100%

Toelichting op kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Sport

Gem. wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs

Scholen voor primair onderwijs zijn verplicht om een aantal uren bewegingsonderwijs aan te bieden. De norm hiervoor is in 2020 verhoogd van 1,5 naar 2,0 uur per week. Scholen hebben drie jaar om aan deze nieuwe norm te voldoen. Als gemeente hebben wij een wettelijke taak om zorg te dragen voor voldoende- en adequate accommodaties voor het uitvoeren van dit bewegingsonderwijs.

Bezettingspercentage gymzalen

Per jaar is een gymzaal circa 1.500 uur beschikbaar voor gebruik door sportverenigingen en particuliere gebruikers. Het werkelijke jaarlijkse gebruik gedeeld door deze 1.500 uur bepaald het bezettingspercentage.

Aantal gebruikte strippenkaarten (Beleef!)

Sinds de zomer van 2020 kunnen kinderen door gebruik te maken van de stippenkaart (naamswijziging naar Beleef!) op een laagdrempelige manier kennismaken met verschillende sport- en culturele activiteiten. De strippenkaart als middel voor sport en cultuur activering is in coronatijd ontstaan. Echter, veel (vooral sport-)verenigingen bieden al gratis proeflessen aan. De sport- en cultuuraanbieders voeren de proeflessen dus wel uit en nemen actief deel aan Beleef!, maar dienen de proeflessen niet in bij de gemeente vanwege de (te) lage vergoeding en de administratieve last die hiermee gepaard gaat. Daarmee blijft een deel van de cijfers over deelname onder de radar.

Aantal verenigingen met aanbod G-sport

Verschillende verenigingen bieden activiteiten aan die specifiek gericht zijn of rekening houden met sporters met beperkingen (mentaal of fysiek).

% rookvrije buitensportverenigingen

Het percentage buitensportverenigingen dat een rookvrij sportterrein heeft.

Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)

De score voor de beweegvriendelijkheid van iedere gemeente wordt jaarlijks gepubliceerd op www.volksgezondheidszorg.info. De score is afhankelijk van vier deelindicatoren: publieke sportaccommodaties, speelplekken, recreatie blauw en groen en nabijheid van voorzieningen

Cultuur

Aantal placemaking-activiteiten

Placemaking is een benadering waarbij de publieke ruimte middels programmering in contact wordt gebracht met haar gebruikers en zodoende de gebruikswaarde van de plek wordt verhoogd. Wij zetten het nieuwe Cultuurhuis Casa Cadanza in Berkel op de kaart door middel van placemaking-activiteiten zoals communicatieve en culturele acties op en rondom de plek waar het cultuurhuis wordt gerealiseerd. Daarnaast richten we ons op communicatie-uitingen over het cultuurhuis.

Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven

Wij ondersteunen culturele organisaties met twee regelingen: de culturele basisregeling Cultuureducatie & Cultuurparticipatie (inmiddels de Subsidieregeling Sociaal Domein & Cultuur) en de Subsidieregeling voor Culturele Programmering (inmiddels de Subsidieregeling Levendig Lansingerland). In 2022 zijn er minder aanvragen binnengekomen bij de Subsidieregeling Levendig Lansingerland vanwege de na-effecten van coronamaatregelen. Daarmee zijn minder aanvragen gehonoreerd dan begroot.

Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein

De Cultuurtrein is het cultuureducatieprogramma voor basisscholen dat is opgezet door de Bibliotheek Oostland in samenwerking met Kunstgebouwen. Deze is geïnitieerd naar aanleiding van de Rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Er wordt ingezet op implementatie, verdieping en borging van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van o.a. trainingen en coaching van docenten, co-teaching en inspiratie voor leerlingen en het bevorderen van de samenwerking tussen scholen en culturele aanbieders.

Aantal grote evenementen

Het aantal grote culturele evenementen, bijvoorbeeld muziek- en dansfestivals en (straat)concerten, dat jaarlijks in onze gemeente georganiseerd wordt.

Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform

Het Cultuurplatform is een netwerkplatform georganiseerd door de cultuurcoach van Lansingerland Beweegt. Binnen het platform worden culturele organisaties uitgenodigd tot kennisdeling en samenwerking. Daarnaast worden zij in hun professionalisering ondersteund middels werksessies. Het Cultuurplatform vindt ca. ieder 8-12 weken plaats, op basis van de vraag vanuit het culturele veld.

Percentage inwoners dat lid is van de bibliotheek

Bibliotheek Oostland biedt op vier locaties in de gemeente de vijf kerntaken vanuit de bibliotheekwet: ter beschikking stellen van kennis en informatie; bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur; organiseren van ontmoetingen en debat en laten kennismaken met kunst en cultuur. (Peildatum 1 januari 2022: De gemeente telt op 1 januari 2022 64.110 inwoners. Bron: Basisregistratie Personen (BRP))

Totaal aantal uitleningen

Het aantal boeken en andere vormen van media wat jaarlijks door de bibliotheek uitgeleend wordt. Het gaat om het aantal uitleningen voor de Bibliotheek vestigingen in de kernen Bleiswijk, Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek plus het Bibliotheek Jeugdpoint in de Driesprong. Het grootste aantal uitleningen vindt plaats in de leeftijdscategorieën van 0 tot 15 jaar (ca 65% van het totaal aantal uitleningen). 44% van het aantal uitleningen betreft 'Jeugd Fictie' boeken.

Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten

Het totaal aantal deelnemers aan door de bibliotheek georganiseerde sociaal/culturele activiteiten.

Aantal deelnemers Piëzo-methodiek

De Piëzo-methodiek is een methode om de persoonlijke ontwikkeling van mensen in een kwetsbare positie (en daarmee hun mogelijkheden om te participeren) te vergroten. Deze methodiek wordt in Lansingerland aangeboden door Bibliotheek Oostland.

Onderwijs en kinderopvang

Aantal leerlingen primair onderwijs & Aantal leerlingen voortgezet onderwijs

Het totaal aantal leerlingen dat onderwijs volgt bij een school in Lansingerland

Aantal Integrale Huisvestings Projecten

In juli 2020 stelde de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan vast. Direct daarna startten schoolbesturen en gemeente met de voorbereidingen voor de uitvoering van het IHP. Het kengetal beschrijft het aantal projecten waar we aan werken, deze zijn nog niet allemaal afgerond.

Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG

Het aantal schoolgebouwen dat voldoet aan de eisen voor Bijna EnergieNeutrale Gebouwen (BENG) of EnergieNeutrale Gebouwen (ENG)

Trajecten Jeugdcoach op School

Op elke basisschool binnen onze gemeente is vanaf januari 2020 een vaste Jeugdcoach op School (JOS). De JOS'ers beantwoorden vragen van ouders en leerlingen op het gebied van opgroeien & opvoeden, verlenen individuele hulpverlening, ondersteunen onderwijsprofessionals en signaleren indien nodig de noodzaak voor zwaardere inzet van jeugdhulp en verwijzen naar Team Jeugd.

Handhaving leerplicht

De leerplichtambtenaren zien toe op de naleving van de leerplicht en hebben drie wettelijke functies: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, vrijstellingen beoordelen en handhaven bij schoolverzuim. Het kengetal beschrijft het aantal opgemaakte processen-verbaal in 2022.

% Jaarlijkse GGD onderzoeken KDV, BSO, GOB uitgevoerd

Bij elk kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en gastouderbureau vindt er jaarlijks een onderzoek plaats op basis van de geldende voorwaarden uit de Wet kinderopvang. Het aantal jaarlijkse onderzoeken dat wij inkopen is gebaseerd op het aantal locaties dat in het Landelijk Register Kinderopvang geregistreerd staat.

Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang

Wij subsidiëren jaarlijks voldoende kindplaatsen voor peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag en voor peuters met een indicatie voor- en vroegschoolse educatie (vve).

Aantal afgegeven VVE indicaties

Het Centrum voor Jeugd en Gezin geeft een indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) af aan peuters die vallen binnen de gemeentelijke doelgroep voor VVE. In 2022 is de doelgroep voor VVE verbreed, wat resulteert in een hoger aantal afgegeven indicaties.

% op tijd gereden ritten

Het percentage ritten in het kader van leerlingenvervoer dat binnen de toegestane marges is gereden. Het percentage is het gemiddelde van de tijdigheid in ophalen en afzetten en de reisduur.

Aantal beschikkingen

Dit betreft alle beschikkingen voor taxivervoer, openbaar vervoer, fiets en kilometervergoeding.

Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingevervoer

Het aantal aanvragen voor leerlingenvervoer dat binnen de norm van 8 weken afgehandeld wordt.

Programma 4: Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect:

Meebewegen met de ontwikkelingen en behoeften van de samenleving

De samenleving is in beweging en dat geldt zeker voor Lansingerland. Een aantal trends en ontwikkelingen hebben invloed op het sociaal domein in Lansingerland en dat hebben we in 2022 ook gemerkt.

In 2022 kreeg Nederland te maken met sterk gestegen energieprijzen en dat heeft ook op de financiële situatie van onze inwoners soms grote impact. Deze ontwikkeling heeft extra inzet gevraagd van onze gemeente. In 2022 hebben we een energietoeslag betaald voor inwoners met een laag inkomen.

In 2022 startte Rusland de oorlog met Oekraïne. Ook Lansingerland heeft zich sterk gemaakt voor opvang van ontheemden. De inzet voor de tijdelijke en langdurige opvang van ontheemden vraagt veel van de gemeentelijke organisatie. We werkten samen met onze maatschappelijke partners aan het goed opvangen van Oekraïners, denk daarbij ook aan onderwijsplekken voor kinderen, begeleiding naar werk, en inzet door vrijwilligers.

De instroom van asielzoekers blijft toenemen. Dat vraagt inzet van gemeenten, ook van Lansingerland. In 2022 realiseerden we op dringend verzoek van de Veiligheidsregio een crisisopvang voor 50 asielzoekers, in de komende jaren verwachten we een grotere instroom. Het COA is verantwoordelijk voor opvang van asielzoekers. Er ligt echter ook een taak bij de gemeente, onder andere bij het organiseren van eerstelijns zorg, onderwijs en taallessen.

In 2022 had 7% van het aantal inwoners een ondersteuningsbehoefte. Dit komt overeen met het percentage dat we hebben begroot.

Voor de komende jaren zien we een sterke groei van het aantal ouderen met een ondersteuningsbehoefte als gevolg van dubbele vergrijzing en dementie. In vergelijking met 2021 heeft er in 2022 geen stijging van het aantal ouderen met een hulpvraag plaatsgevonden. In 2022 waren er 2.363 unieke cliënten die gebruik maken van een maatwerkvoorziening Wmo.

Ook het aantal jeugdigen groeit door en de impact van corona heeft in 2022 doorgewerkt. Het wordt steeds duidelijker dat de problematiek van jeugd zwaarder en complexer wordt. Dit vroeg extra inzet van onze uitvoering (Team Jeugd) en van de zorgaanbieders.

Een krachtige samenleving met gezonde en veerkrachtige inwoners

Met het beleidsplan Versterken van Veerkracht hebben we de afgelopen raadsperiode gewerkt aan het op orde brengen van de basis. Daarmee bedoelen we het goed organiseren van hulp en ondersteuning voor individuele inwoners in de vorm van preventieve en maatwerkvoorzieningen: de Lansingerlandse Standaard. We hebben de toegang tot hulp en ondersteuning goed belegd, waardoor inwoners met een hulpvraag de weg weten te vinden. Daarnaast hebben we preventieve voorzieningen ingericht om steeds meer aan de voorkant van de problematiek te komen.

We bouwen voort op de basis die met de Lansingerlandse Standaard is aangebracht voor hulp aan individuele inwoners. In 2022 werkten we daarom aan de Samenlevingsvisie.

De Samenlevingsvisie is in 2022 ontwikkeld in samenwerking met netwerkpartners, raad, college en gemeentelijke organisatie. De gemeenteraad heeft de Samenlevingsvisie in februari 2023 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	52.642	52.322	59.013	57.021	-1.992
Baten	12.587	9.857	13.297	12.114	-1.183
Totaal saldo van baten en lasten	-40.055	-42.466	-45.716	-44.907	809
Onttrekkingen	3.971	1.129	3.142	2.818	-324
Toevoegingen	2.531	882	1.642	1.642	0
Mutaties reserves	1.440	246	1.500	1.177	-324
Resultaat	-38.615	-42.220	-44.216	-43.731	485

Beleidsveld Samenleving

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een sterke en verbonden samenleving waaraan iedereen kan meedoen

Om een sterke en verbonden samenleving te creëren waaraan iedereen mee kan doen hebben we diverse taken uitgevoerd die daaraan bijdragen. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van de Wet publieke gezondheid en de Wet inburgering. De uitvoering van deze wetten dragen bij aan de gezondheid van inwoners en aan het meedoen aan de samenleving. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben we ons met onze ketenpartners ingespannen om vrijwilligerswerk mogelijk te maken. Ook ondersteunen we zo goed als mogelijk de mantelzorgers in de gemeente zodat zij veerkrachtig kunnen blijven.

Met de komst van vluchtelingen en asielzoekers in onze gemeente hebben we een extra uitdaging om ook aan hen passende ondersteuning te bieden. De gemeente en de ketenpartners hebben zoveel als mogelijk bij het bieden van de ondersteuning rekening gehouden met de achtergrond van deze (tijdelijke) inwoners. We hebben hier veel lokale initiatieven gezien die bijdragen aan samenredzaamheid, een samenleving waarbij we verantwoordelijkheid niet alleen voor onszelf nemen maar ook voor elkaar.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We benutten de kracht van de samenleving

Omschrijving (toelichting)

We hebben een uitgebreide pool van vrijwilligers die zich inzetten als coach bij de sportvereniging, werken als 'maatje' voor de inwoner of maaltijden bezorgt. Aan het einde van 2022 hadden 1025 mantelzorgers zich geregistreerd bij het Mantelzorgsteunpunt. Om deze mantelzorgers te bedanken voor ondersteuning aan hun naasten hebben we in 2022 een week van de mantelzorgers georganiseerd. Mantelzorgers hebben deelgenomen aan workshops, een cabaretvoorstellingen bijgewoond of hebben een lokaal verwenpakketje opgehaald. Zij dragen tenslotte bij aan de 'samenredzaamheid' in Lansingerland.

We garanderen de publieke gezondheidszorg in onze gemeente

Omschrijving (toelichting)

In 2022 heeft de GGD, namens de gemeente, zorg gedragen voor het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. De focus heeft in 2022 met name gelegen op corona, de monkeypox uitbraak, het ontwikkelen van een nieuwe basistaak 'advisering gezonde leefomgeving' in het kader van de omgevingswet. Ook is er veel aandacht uitgegaan naar het ontwikkelen van het basistakenpakket 2024-2026 met de bijbehorende meerjarenbegroting. Wij hebben deelgenomen aan de werkgroep Voor Elkaar in Rijnmond waarin er een uitwisseling van informatie plaats vindt tussen de gemeenten over de preventieve gezondheidszorg.

We voeren de nieuwe Wet inburgering uit

Omschrijving (toelichting)

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering ingegaan. Gemeenten zijn nu verantwoordelijk voor het aanbieden van een passend inburgeringsaanbod aan inburgeraars. Dit bestaat uit een (taal)leerroute, een cursus over de kernwaarden van de Nederlandse samenleving en een module Arbeidsmarkt & Participatie. Verder heeft de gemeente de taak om (asiel)statushouders die inburgeren de eerste zes maanden financieel te 'ontzorgen'.

September 2022 stroomden de eerste kandidaten pas binnen die moesten inburgeren onder de nieuwe wet. Dit kwam doordat de gehuisveste statushouders in de maanden daarvoor nog inburgeringsplichtig waren onder de oude wet. Elke inburgeraar onder de nieuwe wet kreeg eerst een leerbaarheidstoets van ons aangeboden en is daarna aangemeld voor een van de 3 verschillende leerroutes. In 2022 zijn 11 deelnemers gestart met de Zelfredzaamheidsroute aangeboden door Bibliotheek Oostland. 6 personen zijn aangemeld voor de B1-leerroute bij TopTaal, waarvan er een is gestart in december. Voor de Onderwijsroute bij Albeda en de Erasmus Universiteit is nog niemand aangemeld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	3.258	3.603	6.176	6.496	320
Baten	0	3	2.068	2.863	795
Totaal saldo van baten en lasten	-3.258	-3.600	-4.108	-3.633	475
Onttrekkingen	472	0	478	228	-250
Toevoegingen	111	0	193	193	0
Mutaties reserves	361	0	285	35	-250
Resultaat	-2.898	-3.600	-3.823	-3.598	225

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€320.000 nadeel)

Wet inburgering €407.000 voordeel

Voor de volume-afhankelijke inburgeringsprogramma's stelt het rijk een specifieke uitkering middelen beschikbaar (SPUK). De aantallen vallen lager uit dan verwacht, waardoor de kosten lager liggen. Het resterende bedrag zal uiteindelijk afgerekend worden met het Rijk (zie toelichting onder baten). Per saldo is dit nagenoeg budgetneutraal.

Noodopvang Asielzoekers Tobias Asserlaan €68.000 nadeel

De gemeente heeft de Veiligheidsregio ondersteund bij het creëren en beheren van de asiel noodopvang aan de Tobias Asserlaan. Veel kosten zijn rechtstreeks door de Veiligheidsregio betaald. Echter, voor een deel van de kosten heeft de gemeente de kosten voorgefinancierd. Bij de afwijking baten zult u dan ook zien dat de Veiligheidsregio deze en andere kosten binnen andere beleidsvelden (waaronder overhead) aan ons vergoed heeft.

Langdurige Opvang Oekraïners €624.000 nadeel

2022 was een zwaar en bewogen jaar voor de Oekraïners. De gemeente Lansingerland heeft de handschoen opgepakt om de ontheemden onderdak en verzorging te bieden. Kort na het starten van de oorlog hebben we hulpbehoevende Oekraïners opgevangen in de Kulck. Daarnaast zijn we gestart met het ontwikkelen van een locatie voor Langdurige Opvang Oekraïners, de eerste locatie aan de Sporthoeklaan in Bergschenhoek. Beide projecten brengen kosten met zich mee. In de slotwijziging hebben we hier al wat budget voor ingezet. We hebben nu meer zicht op de totale kosten in 2022 en komen nog tot een nadelig effect van €624.000,-. Echter, deze lasten worden vergoed door de rijksoverheid. Aan de batenkant zien we dan ook een sterke toename. Hiermee worden de lasten en baten in evenwicht gebracht. De opgave vereist dan ook tot op heden nog geen financiën van de gemeente. Dat past binnen de randvoorwaarde die het college hiervoor gesteld heeft op 21 juni 2022: "Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Lansingerland"

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een nadelig verschil van €35.000.

Baten (€795.000 voordeel)

Wet inburgering €212.000 nadeel

Voor de volume-afhankelijke inburgeringsprogramma's stelt het rijk via een specifieke uitkering middelen beschikbaar (SPUK). Dit bedrag is gebaseerd op een schatting van de aantallen inburgeraars die wij moeten begeleiden. De kosten die wij maken voor de inburgeringsprogramma's, en de eindafrekening bij het Rijk, zijn vervolgens gebaseerd op de daadwerkelijke aantallen inburgeraars. En deze aantallen zijn veel lager uitgevallen dan verwacht. Medio augustus stroomden pas de eerste kandidaten binnen. Hierdoor zijn minder deelnemers gestart dan waarvoor wij een uitkering hebben gekregen. Een deel van dit bedrag is gereserveerd voor 2023 voor nog te betalen nota's. Het restant zal uiteindelijk afgerekend worden met het Rijk.

Bekostiging Noodopvang Tobias Asserlaan door de Veiligheidsregio €136.000 voordeel

Door de gemeente is inzet gepleegd en zijn kosten gemaakt om de noodopvang aan de Tobias Asserlaan te creëren en beheren. Deze kosten worden door de Veiligheidsregio vergoed.

Langdurige Opvang Oekraïners €874.000 voordeel

Bij de verschilverklaring van de lasten heeft u kunnen lezen dat er in 2022 flink wat kosten zijn gemaakt om de Kulck en de Langdurige Opvang Oekraïners op te starten en te beheren. Deze kosten worden vergoed door het rijk, vandaar dat we hogere baten zien dan begroot. De kosten zijn immers ook groter. We zien een ophogend effect van €250.000 t.o.v. de lasten. Dit heeft te maken dat we verwachtten een deel van de kosten te dekken uit de reserve die is ingesteld voor de Oekraïne opvang. We zien nu dat deze kosten ook gedeclareerd kunnen worden. De onttrekking uit de reserve komt dan ook te vervallen.

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een nadelig verschil van €3.000.

Mutatie reserves (€250.000 nadelig)

Geen onttrekking uit reserve ten behoeve van Oekraïne opvang €250.000 nadeel

We voorzien dat we alle kosten met betrekking tot opvang Oekraïners kunnen declareren bij de rijksoverheid. Een onttrekking uit de reserve is dan ook niet meer van toepassing.

Beleidsveld Jeugd

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op en ontwikkelen zich tot zelfredzame inwoners

Onze gemeente groeit hard en heeft veel jonge inwoners. Lansingerland had op 1 januari 2022 64.110 inwoners (CBS) en 34% van onze inwoners was jonger dan 28 jaar. Hoewel het aandeel jeugdigen in verhouding tot volwassenen ten opzichte van de vorige jaren iets afneemt, neemt het totaal aantal kinderen en jongeren nog altijd toe.

Met veel van onze jonge inwoners gaat het gelukkig heel goed. Sommigen hebben hulp nodig. In 2022 hebben 1877 jongeren, in de leeftijd van 0 t/m 22 jaar jeugdzorg ontvangen en daarvoor een of meerdere indicaties voor hulpverlening gekregen.

Voor jeugd is Lansingerland een kansrijke gemeente om in op te groeien. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren gehoord worden en actief betrokken worden bij zaken die invloed hebben op hun leven. We hebben in 2022 een start gemaakt met jongerenparticipatie. Zo heeft Epic Youth vanaf begin 2022 in iedere schoolvakantie online activiteiten georganiseerd. Denk hierbij aan een online kookworkshop, digital art, een fortnite game-avond en dans workshop. Deze activiteiten zijn bedacht door jongeren uit Lansingerland zelf en zij hebben geholpen bij het organiseren hiervan. Ook zijn er jongeren geweest die mee hebben gedacht over de herinrichting van de Sterrenbuurt. Daarnaast zijn we gestart met het project 'ontmoetingsplekken jeugd', waarbij we actief de behoeften en wensen van de jeugd ophalen met betrekking tot ontmoeten. We geven de jeugd een stem en gaan aan de slag met hun behoeften en wensen. Dit project wordt voortgezet in 2023.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

Samenleving: ouderschap en opgroeien in Lansingerland

Omschrijving (toelichting)

Opgroeien en opvoeden is niet altijd makkelijk. We hebben in 2022 gewerkt aan een opvoedklimaat waarbij deze uitdagingen erbij mogen horen. Dit draagt bij aan het niet onnodig inzetten van zorg. We subsidieerden vernieuwde online themabijeenkomsten van het CJG. Ouders worden hiermee ondersteund in de opvoeding en het CJG droeg bij aan het debat rondom normalisering.

Ook zijn we gestart met de pilot Steunouder. We hadden hiervoor €50.000 begroot. Een steunouder geeft steun aan ouders en plezier aan het kind. Kinderen worden een of twee dagdelen opgevangen door de steunouder. Door deze hulp krijgt het kind rust, regelmaat en structuur en ouders krijgen ruimte om op adem te komen en de eigen draagkracht te vergroten. Door de inzet van een steunouder verkleint het risico dat (zwaardere) hulpverlening nodig is.

In 2022 is de coalitie Kansrijke Start opgezet met lokale partners. We gingen in gesprek met (kwetsbare) ouders over opvoeden in Lansingerland. Wat vinden ze goed gaan en wat missen zij nog? Sommige ouders gaven bijvoorbeeld aan dat ze eenzaam zijn omdat hun familie niet in Nederland woont en zij zelf geen werk of vrienden hebben. Ook ervaren sommige ouders het (geboorte)zorgsysteem als complex. Op basis van hun input zijn we met de lokale coalitie plannen aan het maken. We zijn gestart met de contactpersoon geboortezorg die de verbinding is tussen de geboortezorg en het sociaal domein. Zo worden (aanstaande) ouders met een hulpvraag sneller en preventiever geholpen.

Jeugdhulp: We verbeteren of stabiliseren de probleemsituatie van jeugdigen en gezinnen

Omschrijving (toelichting)

Inkoop jeugdhulp

We zetten in op passende en effectieve hulp. In 2022 hebben twee grote inkoopprocedures plaatsgevonden waarmee ingezet is op een dekkend zorglandschap. Het gaat hierbij om de lokaal ingekochte jeugdhulp voor begeleiding, behandeling en dagbesteding en om de regionale inkoop vanuit de GRJR voor specialistische jeugdzorg. In beide inkoopprocedures zijn afspraken gemaakt over zorgcontinuïteit zodat jeugdigen die al in zorg waren, niet zonder zorg komen te zitten indien hun aanbieder niet opnieuw gecontracteerd zou worden. De contracten gaan per 1 januari 2023 in.

Wachtlijsten

Een van de grootste knelpunten waar we het afgelopen jaar mee te maken hadden, zijn de wachtlijsten. De wachtlijsten bestaan bij onze eigen toegang (Team Jeugd), waar een wachttijd is van 6 maanden, maar ook bij de zorgaanbieders. De belangrijkste oorzaken zijn de tekorten op de arbeidsmarkt en het gebrek aan doorstroming tussen verschillende partijen in het jeugdveld. Regionaal is er ingezet op het terugdringen van de wachtlijsten voor de specialistische ambulante hulp. Door onder andere betere zorgbemiddeling en casusregie is de gemiddelde wachttijd van 29 weken naar 14 weken teruggebracht. 14 weken is de maximale wachttijd volgens de landelijke Treeknorm maar in de praktijk wachten kinderen soms langer. Dit varieert per zorgaanbod. Lokaal hebben we ook op diverse manieren ingezet om de inwoners op de wachtlijst te ondersteunen. Denk hierbij aan lichte ondersteuning als het project 'Zacht in je Kracht' waarbij kinderen door middel van diverse activiteiten fysiek en mentaal weerbaarder worden en ze meer zelfvertrouwen krijgen. Daarnaast zetten we in op stabilisering van de problematiek: we willen dat jongeren tijdens het wachten op de behandeling niet te maken krijgen met een verergering van hun klachten.

Jeugd met een Beperking

Het afgelopen jaar hebben we in de slotwijziging de kosten op moeten hogen voor Jeugd met een Beperking. Er zijn hier twee oorzaken voor. We zien dat de problemen van cliënten complexer worden. In 2022 merkten we de effecten van Corona nog en door de wachtlijsten verergerde de problematiek mogelijk ook. Voor hen is zwaardere hulp nodig. De besteding per cliënt is daardoor toegenomen. Ten tweede waren er maatwerkcontracten nodig voor anders gecontracteerde aanbieders. Dit is nodig omdat cliënten zorg nodig hadden die niet standaard gecontracteerd is. Daardoor stegen de kosten. Zowel het aantal cliënten met een maatwerkcontract als het gemiddelde bedrag per cliënt is gestegen t.o.v. 2021.

Specialistische jeugdhulp

Bij sommige vormen van specialistische jeugdzorg is het aantal kinderen uit Lansingerland dat van die zorg gebruik maakt stabiel gebleven in 2022. Dat geldt voor kinderen die opgenomen zijn in een instelling, kinderen in een gezinshuis of die worden voorbereid op zelfstandig wonen en voor kinderen die een behandeling overdag krijgen. Voor de ambulante zorg zien we wel een stijging in aantallen. De gevolgen van de wijziging in het woonplaatsbeginsel zien we in Lansingerland vooral terug in de pleegzorg en opname. Het aantal cliënten is gedaald in 2022. Bij pleegzorg zien we de grootste verschuiving in aantallen. In 2021 betaalde Lansingerland de pleegzorg voor 65 kinderen en in 2022 voor 17 kinderen. Echter opname is het duurste zorgproduct, een verschuiving van enkele jeugdigen heeft grote financiële consequenties. De veranderingen op de zorgproducten opname en ambulant laten een dusdanige toename zien dat het voordeel van het woonplaatsbeginsel teniet wordt gedaan.

Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond

Het aantal meldingen in Lansingerland bij Veilig Thuis over huiselijk geweld en kindermishandeling steeg t.o.v. 2021 van 249 naar 281 in 2022. Veilig Thuis kampte in 2022 met oplopende wachtlijsten. Hierdoor wordt niet altijd op alle meldingen een veiligheidsbeoordeling gedaan binnen de wettelijke termijn van 5 dagen. Wel wordt er in alle gevallen een screening gedaan binnen 24 uur. Met de inzet van extra personeel in het laatste kwartaal van 2022 wordt er extra ingezet op het wegwerken van de wachtlijst. Dit loopt door in 2023.

Preventie: We voorkomen problemen bij risicogroepen met effectieve interventies Omschrijving (toelichting)

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Team Jeugd is de toegang voor jeugdhulp en bestaat uit de jeugdconsulenten en het CJG. Het CJG is zichtbaar aanwezig in het netwerk en kan doorverwijzen indien nodig. Alle expertise is gebundeld in 1 team Jeugd: jeugdverpleegkundigen, jeugdconsulenten met een jeugdhulpverleningsachtergrond maar ook jeugdartsen en een expert jeugd GGZ. Hierdoor kan de professional met de best passende expertise de brede uitvraag doen. Zo pakt het CJG de lichte casussen op waarbij ingezet kan worden op vrij toegankelijke zorg.

Daarnaast worden vanuit het aanvullend preventief pakket van het CJG preventieve trainingen en interventies ingezet. Kwadraad leverde ook kortdurende pedagogische interventies zoals sociale vaardigheidstrainingen, weerbaarheidstrainingen, trainingen voor kinderen in echtscheiding en kinderen met ouders met psychiatrische problematiek.

Jeugdcoach op School (JOS) en Praktijkondersteuner jeugd GGZ (poh jeugd)

Met Jeugdcoaches op School en Praktijkondersteuners Jeugd GGZ versterkten wij onze lichte hulp dichtbij de inwoners. Met deze lichte hulp willen we de instroom in de (zwaarbelaste) specialistische jeugdzorg verminderen. Vragen op het gebied van opvoeden en opgroeien vereisen namelijk niet altijd een zwaar professioneel hulpverleningstraject. Soms is lichte ondersteuning of een preventieve training voldoende.

De Jeugdcoach op School schakelt tussen gezin, Team Jeugd, school en hulpverlening en/of biedt zelf lichte ondersteuning. In 2022 zijn zij op 24 basisscholen en 6 middelbare scholen 453 nieuwe trajecten gestart (290 lichte trajecten en 163 zware trajecten). Dit is iets minder dan we verwachtten maar ten opzichte van 2021 (368) zijn er 85 trajecten meer gestart. In 2022 zijn 312 trajecten afgesloten t.o.v. 241 trajecten in 2021 (71 meer).

Ouders gaan vaak met hun opvoedvragen naar de huisarts om samen te zoeken naar passende hulp. Voor veel vragen kan een Praktijkondersteuner Jeugd GGZ uitkomst bieden. Ouders en kinderen krijgen hierdoor waar nodig snel en dichtbij goede hulp.

Zes huisartsenpraktijken boden in 2022 ondersteuning door een praktijkondersteuner. In 2022 zijn 130 trajecten gestart. 98 van deze trajecten zijn door de praktijkondersteuner zelf begeleid of werden na een enkel gesprek afgesloten zonder vervolg en 32 trajecten zijn doorverwezen naar met name Basis GGZ en Specialistische GGZ. In 75% van de trajecten was geen doorverwijzing naar jeugdhulp (meer) nodig. Het gesteld doel van 40% is hiermee ruimschoots gehaald. De praktijkondersteuners dragen daarmee bij aan het beheersbaar houden van de instroom in jeugdhulp.

Ten opzichte van 2021 is een flinke daling te zien in het aantal trajecten dat door de huisarts naar de praktijkondersteuner is doorverwezen (2021: 229 en 2022: 130). Dit kan verklaard worden doordat één huisartsenpraktijk geen beschikking meer had over een praktijkondersteuner door personeelstekort.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	20.285	19.259	21.449	21.046	-404
Baten	408	0	123	123	0
Totaal saldo van baten en lasten	-19.877	-19.259	-21.326	-20.922	404
Onttrekkingen	3.198	1.055	1.736	1.736	0
Toevoegingen	1.858	869	947	947	0
Mutaties reserves	1.340	186	790	790	0
Resultaat	-18.536	-19.074	-20.537	-20.133	404

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€404.000 voordeel)

Jeugd GGZ (€176.000 voordeel)

Hervormingsagenda

In het kader van de landelijke hervormingsagenda en de transformatie van de jeugdhulp zetten we onder andere in op het verlichten van de wachtlijstproblematiek. Daarnaast zetten we in op preventieve activiteiten zoals extra ondersteuning voor ouders en mediation bij scheidingsproblematiek. In 2022 hebben we niet het volledige budget kunnen besteden door personele krapte/inzet Oekraïne crisis. In de slotwijziging is het budget al naar beneden bijgesteld. In de jaarrekening blijkt dat we ook in de rest van 2022 niet alles konden besteden.

Vervoer jeugd GGZ

De ritten voor jeugd- en leerlingenvervoer worden door dezelfde aanbieder uitgevoerd conform de aanbesteding. Door een herberekening naar het gemiddeld gereden aantal kilometers voor leerlingenvervoer ten opzichte van jeugdvervoer vindt er een verschuiving plaats in de werkelijke toe te rekenen kosten. De budgetten in zowel programma 4 als programma 3 zijn hierop aangepast in de slotwijziging. Het totale verschil voor beide programma's tussen de werkelijke kosten en wat we begroot hebben is een nadeel van €171.000. De belangrijkste oorzaken zijn een hogere facturatie voor het jeugdvervoer, een stijging van de losse ritten naast die van de gecontracteerde aanbieder, indexatie en een hogere kilometervergoeding.

GR Jeugd (€292.000 voordeel)

In voorliggende jaarrekening zijn de bedragen opgenomen op basis van de voorlopige jaarrekening van de GRJR. Op basis van de productieverantwoordingen met accountantsverklaringen kan de werkelijke realisatie nog afwijken. Het huidige overschot is te verklaren door een afrekening van de vlaktaks (verdelen van de meerkosten eerdere jaren over de deelnemers GRJR) over 2020.

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een nadelig verschil van €63.000.

Reservemutaties (neutraal)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Financieel zelfredzame, betrokken volwassenen

Met de meeste volwassen inwoners gaat het goed. Onze ondersteuning richtte zich specifiek op de groep volwassen inwoners die extra ondersteuning nodig heeft om mee te doen in de samenleving of op de arbeidsmarkt. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die in armoede leven, die geen baan kunnen vinden of die schulden hebben en daardoor gezondheidsproblemen ontwikkelen en geïsoleerd leven.

We hebben ingezet op preventie, om te voorkomen dat onze inwoners in financiële problemen raakten, schulden ontwikkelde en/of afhankelijk werden van een uitkering. Voor inwoners die toch financiële problemen of schulden hadden en/of afhankelijk raakten van een uitkering boden we ondersteuning. Onze hulp en ondersteuning was afhankelijk van en gericht op de specifieke behoeften van de betreffende inwoner.

Onze vier belangrijkste doelstellingen voor 2022 waren:

- 1) Ons aanbod aan werkzoekende inwoners en de vraag van werkgevers in de regio sluiten op elkaar aan.
- 2) Werkgevers in onze arbeidsmarktregio dragen bij aan een inclusieve arbeidsmarkt met passende werkplekken.
- 3) Onze inwoners doen naar hun hoogst mogelijke draagkracht mee in de maatschappij door middel van betaald werk, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding.
- 4) We verstevigen onze aanpak van schuldenproblematiek en zijn hierdoor klaar voor een stijgende vraag die (mogelijk) voortkomt uit de coronacrisis.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We voorkomen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben Omschrijving (toelichting)

We zetten extra in op gratis scholings- en loopbaanadvies door middel van samenwerking met het Leerwerkloket Zuid-Holland Centraal. We zagen daarbij een toename van het aantal aanmeldingen tot een totaal van 50 inwoners tijdens de maandelijkse gesprekken op het gemeentehuis. In 2023 organiseert het Leerwerkloket een inloopcafé in Lansingerland, om zo nog meer inwoners te bereiken. Ook werkten we in de regio samen met het Regionaal Mobiliteitsteam Zuid-Holland Centraal (RMT ZHC), dat werkzoekenden, werknemers en ondernemers met onder andere kosteloze (om)scholing en begeleiding helpt. Zij hielpen in 2022 in totaal 29 inwoners uit Lansingerland.

Daarnaast zetten we extra in op de preventie van jeugdwerkloosheid. Door scholingsadviesgesprekken, een Jongerensteunpunt en intensieve begeleidingstrajecten zorgden we ervoor dat jongeren naar school of werk gaan. Voor jongeren werkten we samen met De Jonge Krijger, een gespecialiseerde partij die coaching- en adviestrajecten voor jongeren aanbiedt. In 2022 adviseerden of coachten zij 33 jongeren richting school of werk.

We leveren maatwerk aan bijstandsgerechtigde inwoners

Omschrijving (toelichting)

Om beter aan te sluiten op de hulpvragen van bijstandsgerechtigde inwoners, hebben we per 01 april 2022 de re-integratievoorzieningen opnieuw ingekocht. De nieuwe aanbieders die sindsdien onder contract staan spelen beter in op de specifieke behoefte van verschillende doelgroepen zoals statushouders, nieuwe arbeidsbeperkten en kandidaten die eerst geactiveerd moeten worden. Voor kandidaten die een kleine afstand hebben tot de arbeidsmarkt, werd ingezet op directe bemiddeling of het zodanig versterken van een kandidaat dat deze na het beëindigen van de begeleiding in staat is om te werken. Inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt hadden vaak andere (gecombineerde) vormen van ondersteuning nodig. De nieuwe re-integratietrajecten zijn in 2022 minder ingezet dan waarop we hadden gerekend. Dit komt onder andere doordat de nieuwe contracten per 01 april gingen. Daarnaast was er in 2022 sprake van personeelwisselingen in het team.

Consulenten van de gemeente zijn begonnen met het programma 'Lansingerland Start'. Kandidaten die een uitkering hebben aangevraagd nemen deel aan workshops waarin rechten en plichten, maar vooral het aspect werk en participatie belicht worden. Uit deze groepen zijn direct matches ontstaan waardoor er geen uitkering meer nodig was of direct beëindigd kon worden. Ook hebben de consulenten een nauwe samenwerking opgebouwd met het Leerwerkloket, waardoor kandidaten gratis scholings- en loopbaanadvies kregen.

Het absolute aantal dossiers van bijstandsuitkeringen steeg in 2022 van 603 naar 609. Dat betekent een stijging van 1%. Dit is positiever dan waarop we hadden geanticipeerd. We gingen in eerste instantie uit van het CPB/Berenschot-scenario waarbij het aantal bijstandsuitkeringen in 2022 zou stijgen met 3,55%. Daarbij is de bevolking van Lansingerland in 2022 gegroeid met 1,67%.

We voorkomen schuldenproblematiek bij onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

In mei 2022 startte de ketenregisseur schuldhulpverlening. Hiermee boden we inwoners de mogelijkheid om laagdrempelig het gesprek te voeren over hun financiële situatie. Daarnaast boden we ketenpartners een mogelijkheid om ingewikkelde situaties te bespreken met de gemeente. Zo versterkten we het netwerk.

We maakten afspraken met de schuldenfunctionaris van de rechtbank Rotterdam. Wanneer een rechter merkt dat iemand schulden heeft, dan neemt deze contact op met de schuldenfunctionaris. In de rechtszaak doet de rechter uitspraak, de schuldenfunctionaris neemt vervolgens contact op met de inwoner en verwijst mensen snel door naar de ketenregisseur schuldhulpverlening. Zo kunnen wij inwoners die normaal gesproken niet zo snel naar de gemeente zouden stappen, een hulpaanbod doen.

Financiële problemen of schulden verhielpen we zoveel mogelijk met schuldhulptrajecten. In totaal namen in 2022 ongeveer 131 inwoners deel aan een formeel schuldhulpverleningstraject. Ongeveer 23 inwoners sloten hun schuldhulpverleningstraject met succes af, waarna zij schuldenvrij een nieuwe financiële start konden maken. We zagen eind 2022 het aantal aanvragen schuldhulpverlening iets dalen. Dit was tegen de verwachting in. We hielden in de begroting juist rekening met een groei van 5%. Terwijl veel schuldeisers (zoals de belastingdienst en verzekeraars) zijn gestart met incasseren nadat door corona een betaalpauze was ingelast. Ongeveer 133 inwoners namen deel aan een informeel (vrij toegankelijk) traject in 2022 om hun (financiële) administratie op orde te krijgen. Dat is 12 minder dan in 2021. Deze 'informele trajecten' bestaan uit hulp en ondersteuning bij geldzaken door geschoolde vrijwilligers.

Om schulden te voorkomen hebben we vanuit het aandachtsgebied 'Grip op geld' verder ingezet op het vroegtijdig doorgeven van signalen. Hierdoor ontstonden meer mogelijkheden voor partijen om signalen over (dreigende) problematische schulden door te geven. Vervolgens zetten we met de aanpak 'Vroeg eropaf' hulp in om probleemverergering te voorkomen.

We bieden inkomensondersteuning aan onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

De energiecrisis raakte ook onze gemeente in 2022. Vanuit het Rijk kregen wij de opdracht de energietoeslag 2022 uit te voeren. Vanaf december voegde we daar twee extra inkomensondersteunende maatregelen aan toe:

- De energietoeslag van €800 voor huishoudens tot 140%
- Bijzondere bijstand voor huishoudens tot 150%

De energietoeslag 2022 is goed gebruikt. 1805 huishoudens kregen de toeslag toegekend. Dit is een bereik van ongeveer 95%. We kregen 1 aanvraag bijzondere bijstand gestegen energiekosten.

Vanaf 1 april 2022 hebben gevluchte Oekraïners recht op een maandelijks bedrag aan leefgeld. De rijksoverheid heeft de gemeente gevraagd om dit uit te betalen. Wij hebben hiervoor in korte tijd een werkproces leefgeld opgezet. In april zijn de betalingen nog contant uitgekeerd, maar vanaf de maand mei wordt het leefgeld digitaal overgemaakt aan alle Oekraïners die hier recht op hebben.

Daarnaast zijn er nog andere inkomensondersteunende instrumenten in onze gemeente. Zo hebben 1398 inwoners met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm gebruik gemaakt van de Rotterdammerpas tegen gereduceerd tarief (€5). Hiervan zijn er 735 volwassenen en 663 kinderen. Stichting Leergeld heeft 1840 voorzieningen toegekend. Het grootste deel hiervan (1340 toekenningen) betreft de Kindpas 2022 en de Schoolspullenpas 2022. In totaal zijn er 697 kinderen en 308 gezinnen bereikt. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur heeft 294 sportaanvragen en 25 cultuuraanvragen toegekend. 1711 inwoners hebben een collectieve zorgverzekering voor minima. Hiervan zijn 1161 volwassenen en 550 kinderen onder de 18.

Bij al deze inkomensondersteunende voorzieningen zien we een stijging in het gebruik ten opzichte van vorig jaar. Dit is te verklaren door zowel de stijgende inflatie en energiecrisis, maar ook omdat de cijfers in 2020 en 2021 lager waren als gevolg van de coronamaatregelen.

We zetten ons in om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen

Omschrijving (toelichting)

In 2022 kwam het sociale verkeer na corona weer langzaam op gang. Bij zowel kandidaten als werkgevers bemerkten we nog voorzichtigheid. We hebben veel geïnvesteerd in de relaties met lokale ondernemers. Dit werd gedaan middels een aangegane verplichting vanuit de inkoopvoorwaarden (Social Return), maar we hebben ook proactief verbindingen gelegd. Collega's van de verschillende domeinen werkten samen om lokale ondernemers te faciliteren en adviseren. Meer samenwerkingspartners hebben zich gemeld om in aanmerking te komen voor het 'Erkend Sociaal Ondernemerschap'. Met deze partijen zijn de eerste gesprekken gevoerd om in 2023 (lokale) Social Return projecten te starten waardoor meer kandidaten een (laagdrempelige) kans gaan krijgen om terug te keren naar de arbeidsmarkt.

We hebben een lokale opvang voor Oekraïense Ontheemden opgezet waarbij het initiatief vanuit de lokale ondernemers kwam. Deze lokale ondernemers boden werkplekken aan meerdere Oekraïense ontheemden waardoor zij in hun eigen levensonderhoud konden voorzien.

We werkten samen met werkgevers bij het matchen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dit deden we onder andere door met onze samenwerkingspartners in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal (ZHC) onze werkgeversdienstverlening structureel te versterken en door loopbaanontwikkeling en om- en bijscholing van werkzoekenden te stimuleren. Er zijn aparte projecten gestart voor de doelgroepen statushouders, kwetsbare jongeren, mensen uit de banenafpraak, mensen met een GGZ-achtergrond en kansrijke sectoren/doelgroepen. Binnen de arbeidsmarktregio ZHC werkten we samen met het Werkgeversservicepunt. Op deze manier werden plaatsingen op een werkplek gerealiseerd voor 45 inwoners uit Lansingerland. Waar nodig boden we (ook in samenwerking met het Werkgeversservicepunt) extra voordelen voor werkgevers, zodat zoveel mogelijk werkgevers zich inzetten voor een inclusieve arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld door middel van een werkgeverscheque of loonkostensubsidie. Werkgevers hebben de gemeente vaker gebeld om hulp te vragen voor een werknemer die al jaren bij hen aan de slag is. Door middel van het opnieuw inzetten van jobcoaching, een gesprek op de werkvloer of een simpel advies konden deze werknemers hun baan behouden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	17.113	15.361	18.581	17.230	-1.351
Baten	11.941	9.532	10.784	8.877	-1.907
Totaal saldo van baten en lasten	-5.171	-5.830	-7.797	-8.353	-556
Onttrekkingen	41	0	854	854	0
Toevoegingen	416	0	502	502	0
Mutaties reserves	-375	0	352	352	0
Resultaat	-5.546	-5.830	-7.445	-8.001	-556

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€1.351.000 voordeel)

Toeslagenproblematiek €208.000 nadeel

In de begroting is rekening gehouden met een tussentijdse beschikking die verstrekt is vanuit het Rijk. De tussentijdse beschikking is een voorschot. Iedere gemeente heeft de keuze voor normbedragen of daadwerkelijke kosten en maakt deze keuze voor de totale duur. De gemeente Lansingerland heeft gekozen voor het declareren van daadwerkelijke kosten. De totale kosten worden achteraf aan de hand van de SiSa verantwoording vergoed conform voorwaarden SPUK II. Dit wordt verrekend met het voorschot en hiermee is de financiering budgetneutraal.

Individuele Bijzondere Bijstand €522.000 voordeel

Het betreft de energietoeslag en aanvullende maatregelen voor inwoners in energiearmoede. Er zijn minder aanvragen gedaan voor de aanvullende maatregelen dan begroot. Inwoners kunnen nog tot eind april 2023 met terugwerkende kracht een aanvraag doen voor de energietoeslag voor 2022. Daarom doen we in deze jaarrekening een voorstel tot budgetoverheveling van het resterende bedrag naar 2023.

Bijstandsverlening Zelfstandigen €261.000 voordeel

Er is minder bijstand aan zelfstandigen verstrekt in 2022. Ook maakten we minder kosten voor onderzoek en advies dan begroot. Daarnaast ontvingen we rente op verstrekte bedrijfskapitalen.

BUIG uitkeringsgelden €288.000 voordeel

Het uitgangspunt voor de begroting van de BUIG (de gebundelde uitkering voor de bekostiging van de uitkeringen in het kader van onder andere de participatiewet) in 2022 was het scenario volledig herstel (Berenschot advies). Dit betekende in 2022 een verwachte groei van het uitkeringenbestand met 3,55%. De werkelijke groei van het uitkeringenbestand kwam uit op slechts 1%. Dit is dus positiever dan waarop we hadden geanticipeerd en begroot. Ten opzichte van de Slotwijziging betekent dit een voordeel van € 218.000.

Participatie €185.000 voordeel

Om beter aan te sluiten op de hulpvragen van bijstandsgerechtigde inwoners, hebben we eind 2021 de re-integratievoorzieningen opnieuw ingekocht. De nieuwe re-integratie, scholings- en activeringstrajecten zijn in 2022 minder ingezet dan was begroot. De nieuwe contracten gingen per 1 april in en er was sprake van personeelwisselingen in het team.

Schuldhelpverlening €120.000 voordeel

In 2022 daalde het aantal formele schuldhelpverleningstrajecten ten opzichte van 2021. Wij hielden ten tijde van de begroting 2022 rekening met een stijging van het aantal formele schuldhelptrajecten door de aflopende coronasteunmaatregelen. Deze stijging bleef uit. Daarnaast is een aantal beleidsvoornemens in 2022 nog niet gestart. Deze worden in 2023 opgepakt.

Inkomensondersteuning €108.000 voordeel

In 2022 werd er meer gebruikt gemaakt van de Rotterdampas dan in 2021. Bij het opstellen van de begroting 2022 gingen we uit van een grotere stijging dan we daadwerkelijk zien in 2022. Dit verklaart het voordeel op deze post.

Kwijtschelding €51.000 voordeel

We zien dat de verzoeken tot kwijtscheldingen zijn opgelopen, terwijl het aantal toegekende kwijtscheldingen vrijwel gelijk is gebleven ten opzichte van 2021. Dit verklaart waarom de kwijtscheldingen op hetzelfde niveau liggen als in 2021, zijnde circa €370.000, maar dat dit circa €51.000,- lager ligt dan begroot.

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een voordelig verschil van €25.000.

Baten (€1.907.000 nadeel)

Individuele Bijzondere Bijstand €1.880.000 nadeel

Dit betreft de energietoeslag. Ten tijde van de begroting was er nog geen sprake van de energietoeslag en is daar dus ook geen rekening mee gehouden. Omdat de energietoeslag onder de Individuele Bijzondere Bijstand valt, lijkt het alsof er een nadeel van €1.880.00 op deze post is. Echter, vanuit het Rijk zijn deze middelen via de algemene uitkering beschikbaar gesteld, waardoor de begroting neutraal is en is verwerkt onder de post algemene uitkering.

Bijstandsverlening Zelfstandigen €447.000 nadeel

In 2022 ontvingen wij een onvoorziene afrekening van het Rijk die betrekking had op het jaar 2020.

Tijdelijke overbruggingsuitkering zelfstandig ondernemers (Tozo) €236.000 voordeel

In het voorjaar 2020 introduceerde de rijksoverheid de Tijdelijke overbruggingsuitkering zelfstandig ondernemers (Tozo) als coronasteunmaatregel. Op basis hiervan konden zelfstandigen een tegemoetkoming krijgen als gevolg van de geleden omzetsderving door corona. Het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ) voerde deze regeling voor ons uit. De regeling liep tot 1 oktober 2021. Daarom is er voor 2022 geen bedrag opgenomen in de begroting. Wij ontvingen in 2022 echter €237.000 aan teruggevorderde Tozo.

Toeslagenproblematiek €208.000 voordeel

In de begroting is rekening gehouden met de tussentijdse beschikking van de SPUK B2 die vertrekt is vanuit het Rijk. Deze tussentijdse beschikking is een voorschot. Bij de realisatie in 2022 zijn de middelen die zijn ontvangen m.b.t. deze SPUK geboekt. De gelden worden verantwoord in de SiSa verantwoording 2022. Middels de vaststellingsbeschikking ontvangt de gemeente Lansingerland de aanvullende gelden.

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een nadelig verschil van €24.000.

Reservemutaties (neutraal)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Zelfredzame, betrokken en vitale inwoners

We hebben bijgedragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid, betrokkenheid en vitaliteit van onze inwoners. Met verschillende vormen van ondersteuning hebben we ons gericht op de inwoners die niet altijd goed voor zichzelf kunnen zorgen en behoefte hebben aan hulp. Hierbij richt de ondersteuning zich op het herstellen van eigen regie. Voor een kleinere groep kinderen zetten we vooral hulpmiddelen in en doen we woningaanpassingen. Maar binnen de Wmo hebben we vooral volwassen en oudere inwoners bereikt. Kwetsbaardere inwoners zijn vaak geholpen bij dagbesteding en begeleiding. Ook hebben we verdere stappen gezet richting ontwikkeling van passende woningen voor inwoners met een woon-zorg vraag. Denk hierbij bijvoorbeeld aan geschikte woningen voor ouderen en voor mensen met een sociaal-psychische hulpvraag. Het aantal plekken voor beschermd wonen is in 2022 verder uitgebreid.

We zien in 2022 dat het aantal gebruikers van de Wmo ongeveer gelijk is gebleven aan het aantal gebruikers van 2021. Om kosten te beheersen zijn we onder andere gestart met het gebruik van een nieuw normenkader voor hulp bij het huishouden. Met het nieuwe normenkader kunnen we scherpere indicaties stellen die nog meer aansluiten bij de hulpvraag van de inwoner. Ook heeft de Rekenkamer in 2022 een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van de kosten in de Wmo waar aan aantal aanbevelingen uit voort gekomen zijn. Deze aanbevelingen pakken we in 2023 op.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We bieden passende ondersteuning aan inwoners die niet of niet geheel op eigen kracht kunnen meedoen in de samenleving

Omschrijving (toelichting)

Zelfredzame, betrokken, vitale inwoners staan bij ons centraal. Om dit te realiseren ondersteunden wij in 2022 de inwoners op verschillende manieren. Zo konden inwoners gebruik maken van vrij toegankelijke voorzieningen, zoals algemeen maatschappelijke werk. Waar nodig zetten we maatwerk in zoals hulp bij het huishouden, begeleiding, een hulpmiddel of een woningaanpassing.

We voorkomen problemen bij risicogroepen

Omschrijving (toelichting)

Voor mensen met een psychische hulpvraag is het belangrijk dat er tijdig en juiste ondersteuning wordt ingezet. Vroegtijdige signalering van de hulpvraag kan verergering van problemen voorkomen. Het vroegtijdig signaleren hebben we mogelijk gemaakt door preventief aanbod beschikbaar te hebben. Denk bijvoorbeeld aan inlooplekken van GGZ Delfland of de buurtcoach van Welzijn Lansingerland. Ook heeft het meldpunt 'zorg om een ander' van de gemeente eraan bijgedragen dat inwoners met psychische problematiek in beeld komen. We hebben 67 meldingen ontvangen in 2022. Dit zijn echter niet alleen maar meldingen betreffende mensen met een psychische hulpvraag.

Met diverse partijen die een rol hebben in de GGZ keten hebben we in 2022 overleggen gehad en verdere afspraken over samenwerking gemaakt. We zien verbetering in de samenwerking met betrokken partijen voor bijvoorbeeld de inzet van niet-vrijwillige zorg. Wekelijks is in 2022 de werkgroep 'sluitende aanpak' bijeengekomen. Dit is een overleg waarbij ook ketenpartners kunnen aansluiten. Hier worden situaties van inwoners besproken die complexe en meerdere problemen hebben. De werkgroep bespreekt daar welke inzet en ondersteuning het best passend is voor de hulpvraag van de inwoner.

We voorzien in passende woon-zorg voorziening voor mensen met een psychische hulpvraag Omschrijving (toelichting)

Samen met 6 gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Ridderkerk, Rotterdam) zijn we in de regio verantwoordelijk voor beschermd wonen. Beschermd wonen is een voorziening voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen wonen in verband met een psychische of psychosociale hulpvraag en heeft als doel om iemand weer zo zelfredzaam als mogelijk te maken zodat zelfstandig wonen weer mogelijk is, al dan niet met een vorm van begeleiding. In 2022 hebben we de landelijke doordecentralisatie verder vorm gegeven en zijn de voorbereidingen afgerond om te komen tot een besluit voor het samenwerken volgens een gemeenschappelijke regeling. Ook hebben we eerste stappen gezet naar de uitwerking van een lichtere vorm van Beschermd wonen, namelijk 'beschermd thuis'. In 2022 zijn er extra plekken beschikbaar gemaakt voor Beschermd wonen en hebben we verder verkend waar in de toekomst nieuwe locaties kunnen starten.

We zetten preventief in op vitale ouderen Omschrijving (toelichting)

Het aantal ouderen groeit hard, ook in Lansingerland. We hebben te maken met zogenaamde dubbele vergrijzing, waarbij met name de groep 80-plussers sterk groeit. We zien ook een groeiende groep vitale ouderen die vanaf het pensioen een actief en maatschappelijk betrokken leven leidt, de regie over het eigen leven houdt en zelfstandig blijft wonen. Deze groep draagt ook bij aan ondersteunen van kwetsbare ouderen. We voeren het Actieplan "Langer Thuis" uit dat erop gericht is het mogelijk te maken om zo lang mogelijk in een eigen passende woning te blijven wonen. Dit doen we door te werken aan de bewustwording bij ouderen dat zij er zelf verantwoordelijk zijn voor een passende woning. Ook zorgen we voor een aanbod van voorzieningen en activiteiten. Verder werken we aan het programma Vitaal en Waardig Ouder Wonen in Lansingerland.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	11.986	14.099	12.806	12.249	-557
Baten	237	322	322	251	-71
Totaal saldo van baten en lasten	-11.749	-13.777	-12.484	-11.999	486
Onttrekkingen	261	74	74	0	-74
Toevoegingen	147	13	0	0	0
Mutaties reserves	114	61	74	0	-74
Resultaat	-11.635	-13.716	-12.411	-11.999	412

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€557.000 voordeel)

Woningaanpassingen €225.000 voordeel

Diverse redenen verklaren de lagere kosten voor woningaanpassingen. We zien een oorzaak in de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen niet alle inwoners direct geholpen worden. Soms krijgen zij op een later tijdstip de woningaanpassing dan waar zij recht op hebben. Daarnaast zijn de aannemers die woningaanpassingen uitvoeren afhankelijk van de leveranciers van bouwmaterialen waar veel vertragingen zijn. Minder aannemers zijn beschikbaar die de aanvragen voor woningaanpassingen uit kunnen voeren. We hebben via de beleidsregels mogelijk gemaakt dat inwoners voor kleinschalige woningaanpassingen (tot € 15.000) direct aan één aannemer een opdracht kunnen verstrekken. Dit versnelt het proces, omdat niet meer bij twee of meer aannemers een offerte met plan van aanpak hoeft te worden opgevraagd en vergeleken. Sinds 2022 kunnen de consultants gebruik maken van het programma Casadata. Casadata laat de huidige prijsontwikkeling van de belangrijkste bouwmaterialen, zo kunnen we een goede inschatting maken of de offerte een reële prijs laat zien. Vanwege personeelstekorten zijn enkele grote projecten uitgesteld tot 2023. Daarom verwachten wij in 2023 er geen onderbesteding te zien, dit ook in verband met de stijging van kosten van bouwmaterialen.

Hulpmiddelen €74.000 voordeel

We zien een grote oorzaak van de lagere kosten voor hulpmiddelen in de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen niet alle inwoners direct geholpen worden. Onze leverancier heeft bij complexere hulpmiddelen zoals elektrisch aangedreven rolstoelen last van vertraagde leveringen. Specifieke onderdelen kunnen pas later worden geleverd. De leverancier neemt hierover altijd contact op met de inwoner en levert, wanneer mogelijk, tijdelijk een passend vervangend hulpmiddel. Daarnaast zien we dat de groei van het aantal uitstaande indicaties lager is dan we verwachtten. Aan het begin van 2022 hadden we nog een lockdown. Ouderen waren hierdoor terughoudend met naar buiten gaan waardoor zij geen hulpmiddel aanvroegen.

Begeleiding €190.000 voordeel

De voorziening 'begeleiding' Wmo bestaat uit verschillende producten. Begeleiding individueel, begeleiding groep en begeleiding mantelzorger zijn onderdeel van de totale voorziening. Op meerdere producten zien we een lagere inzet dan begroot. We verstrekten minder nieuwe voorzieningen dan waar we vanuit gingen. Daarnaast zien we dat door de krapte op de arbeidsmarkt er wachtlijsten zijn bij aanbieders. Aanbieders leveren niet direct of minder zorg. In de zomerrapportage en slotwijziging hebben wij hier al melding van gemaakt. We verwachten dat vanaf 2023 de groei weer stapsgewijs toeneemt. Door corona waren de wachtlijsten binnen de Wet Langdurige Zorg (Wlz), dit ligt niet bij de gemeente) korter dan voorheen. Nu zien we deze wachtlijsten weer groeien. We zetten hierdoor vaker tijdelijk begeleiding vanuit de gemeente in om de periode tot aan de Wlz voorziening te overbruggen.

PGB €150.000 voordeel

Een persoonsgebonden budget (PGB) is een bedrag waarmee iemand zelf hulp of ondersteuning inkoop. Iemand die een PGB krijgt, bepaalt zelf welke zorgverleners hulp of ondersteuning geven, waar en wanneer. Zij maken dan geen gebruik van de door de gemeente gecontracteerde aanbieders. In 2022 zien wij dat minder inwoners gebruik maken van een PGB. Daardoor hebben we te maken met een lagere inzet dan begroot. Inwoners kiezen veelal om gebruik te maken van onze gecontracteerde aanbieders via zorg in natura. Hierdoor is er minder vraag naar PGB's.

De verschillen tussen begroot en werkelijk bij de andere voorzieningen hebben een klein voor- of nadeel, maar zorgen als som voor een nadelig verschil van €82.000.

Baten (€71.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan €100.000 en lichten we daarom verder niet toe.

Reservemutaties (€74.000 nadeel)

De begrote onttrekking heeft niet plaatsgevonden omdat het groot onderhoud niet is uitgevoerd.

Kengetallen Sociaal Domein

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Samenleving		
Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt in het kader van de Participatiewet, Jeugdwet of Wmo	7%	7%
Aantal geregistreerde mantelzorgers	1.050	1.025
Jeugd		
Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG	98%	98,5%
Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet	1.850	1.877
Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)	7	7
Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)	7	7
Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR	€ 7.421	6.753
Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland. (alle kinderen 0 t/m 17 jaar)	€ 873	664
Participatie		
Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december	664	609
Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december	836	764
% inwoners met een bijstandsuitkering	1,3%	1,2%
Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk	120	45
Aantal kandidaten dat parttime is gaan werken	70	112
Aantal formele schuldhulptrajecten	159	131
Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur	270	319
Gebruik Stichting leergeld	719	1.840
Gebruik Collectieve zorgverzekering	1.710	1.711
Maatschappelijke ondersteuning		
Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo	2.462	2.363
Gemiddelde uitgaven per Wmo-cliënt in maatwerkvoorziening.	€ 3.522	2.982
Gemiddelde uitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland.	€ 134	107
Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	90%	81%*
% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	87%	82%
Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)	8	8

*ZorgFocuz heeft een fout gemaakt in de CEO rapportages. In de eindrapportage 2021 hebben wij een percentage van 71% gecommuniceerd. Dit moet 81% zijn.

Toelichting op kengetallen Sociaal Domein

Samenleving

Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt

Dit percentage betreft de maatwerkvoorzieningen uit de Jeugdwet, Participatiewet en Wmo.

Aantal geregistreerde mantelzorgers

Dit betreft het aantal geregistreerde mantelzorgers bij Steunpunt mantelzorg van Welzijn Lansingerland. De realisatie ligt in lijn met het verwachte aantal mantelzorgers voor 2022.

Jeugd

Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG

Om kinderen goed in beeld te hebben, hun ontwikkeling te volgen en afwijkingen tijdig te kunnen signaleren, voert het CJG op vaste leeftijden reguliere contactmomenten uit. 98.5% van de kinderen is bereikt. Het streefpercentage is hiermee behaald.

Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet

Dit is het aantal jeugdigen dat in (een deel van) het jaar gebruik maakt van de Jeugdwet. Er is een klein verschil te zien tussen het begrootte aantal en de werkelijke realisatie.

Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)

We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken onder jongeren en/of hun ouders/verzorgers die gebruik hebben gemaakt van Jeugdhulp. Deze resultaten zijn samengevoegd om zo de ervaringen van jongeren zelf en die van hun ouders/verzorgers mee te kunnen nemen. Zij geven het effect van de hulp gemiddeld een 7. Het streven van het minimaal behalen van een 7 is hiermee gerealiseerd.

Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)

We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken onder jongeren en/of hun ouders/verzorgers die gebruik hebben gemaakt van Jeugdhulp. Deze resultaten zijn samengevoegd om zo de ervaringen van jongeren zelf en die van hun ouders/verzorgers mee te kunnen nemen. Zij geven het effect van de hulp gemiddeld een 7. Het streven van het minimaal behalen van een 7 is hiermee gerealiseerd.

Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR

Dit bedrag zet de uitgaven voor lokaal en regionaal jeugdhulp gecontracteerde jeugdhulp af tegen het aantal kinderen dan in een jaar jeugdhulp ontvangt. De gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR was voor 2022 begroot op €7821. Er is echter een gemiddelde uitgave per kind van €6753 gerealiseerd. Deze uitgave is lager dan begroot. Wanneer we dit bedrag vergelijken met 2021 waren de totale uitgaven in 2021 lager dan in 2022 en ook het aantal kinderen was in 2021 lager dan in 2022. De gemiddelde zorguitgaven waren in 2021 gemiddeld echter wel hoger dan in 2022.

Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland. (Alle kinderen 0 t/m 17 jaar)

Dit bedrag zet de uitgaven voor lokaal en regionaal jeugdhulp gecontracteerde jeugdhulp af tegen het totaal aantal kinderen van 0 tot en met 17 jaar in de gemeente Lansingerland.

De gemiddelde zorguitgaven voor alle kinderen in Lansingerland was voor 2022 begroot op €885. Er is echter een gemiddelde uitgave per kind van €664 gerealiseerd. Deze uitgave is lager dan begroot. Wanneer we dit bedrag vergelijken met 2021 waren de totale uitgaven in 2021 lager dan in 2022 en was de bevolking van 0 t/m 17 jaar in 2021 kleiner dan in 2022. De gemiddelde zorguitgaven voor alle kinderen waren in 2022 gemiddeld dus hoger dan in 2021.

Participatie

Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december

Vaak ligt het aantal bijstandsuitkeringen wat lager dan het aantal bijstandsgerechtigden (personen), omdat er meer personen binnen een huishouden van één uitkering afhankelijk kunnen zijn.

Bijstandsuitkeringen kunnen dus meerdere uitkeringen binnen een gezin omvatten. De bijstandsgerechtigden zijn de individuele personen.

De groei van het aantal bijstandsdossiers in 2022 was 1%. Dit is positiever dan de verwachte groei van 3,55% naar aanleiding van het Berenschot advies.

Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december

Dit getal geeft het aantal bijstandsuitkeringen aan op 31 december. Vaak ligt het aantal bijstandsuitkeringen wat lager dan het aantal bijstandsgerechtigden (personen), omdat er meer personen binnen een huishouden van één uitkering afhankelijk kunnen zijn.

Het aantal bijstandsuitkering op 31-12-2022 was 764 in plaats van de verwachte 836. We gingen uit van een groei van het aantal bijstandsuitkeringen met 3,55% (Berenschot advies). In werkelijkheid was de groei slechts 1%.

% inwoners met een bijstandsuitkering

Percentage bijstandsgerechtigden ten opzichte van de totale beroepsbevolking in Lansingerland.

Het percentage inwoners met een bijstandsuitkering in 2022 was 1,2%. Dit ligt iets lager dan de verwachte 1,3% en wordt verklaard door het feit dat de algemene bevolkingsgroei hoger lag dan de groei van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering.

Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk

Het aantal bijstandsgerechtigden dat is uitgestroomd naar betaald werk en niet langer afhankelijk is van een bijstandsuitkering.

Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk is 45. Dit ligt lager dan het verwachte aantal van 120. Een aanzienlijk deel van de inwoners die nu nog een bijstandsuitkering ontvangt heeft een (relatief) lange afstand tot de arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben langere en meer intensieve trajecten nodig om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Voor sommige bijstandsgerechtigden is die stap helemaal niet haalbaar. Daarnaast hebben wij minder nieuwe instroom in de bijstand gezien, terwijl dit normaal gesproken een groep is die weer vlot uitstroomt.

Aantal kandidaten dat parttime is gaan werken

Het aantal bijstandsgerechtigde inwoners dat inkomsten uit arbeid ontvangt, maar nog wel afhankelijk is van een aanvullende uitkering.

Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar parttime werk is 112. Dit ligt hoger dan het verwachte aantal van 70. Wij hebben het financieel aantrekkelijker gemaakt om parttime te werken om de stap naar volledige uitstroom te verkleinen. Voor deze mensen is de stap naar volledig uitstromen (nog) te groot.

Aantal formele schuldhulptrajecten

Formele trajecten: schuldhulpverleningstraject conform de gemeentelijke wet schuldhulpverlening
Informeel trajecten: Vrijwillige hulpverlening gericht op financiële kennis en vaardigheden bijbrengen met als doel uit de schulden te komen en te blijven.

In totaal namen in 2022 131 inwoners deel aan een formeel schuldhulpverleningstraject. We zagen eind 2022 het aantal aanvragen schuldhulpverlening iets dalen. Dit was tegen de verwachting in. We hielden in de begroting juist rekening met een groei van 5%. Dit verklaard waarom het aantal schuldhulptrajecten lager ligt dan het verwachte aantal van 159.

Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur

Het aantal toekenningen aan kinderen door het Jeugdfonds Sport en Cultuur (gericht op sport- en cultuur deelname van kinderen uit minimagezinnen).

Het aantal benutte voorzieningen in 2022 was met 319 hoger dan het gebruik ten opzichte van vorige jaren. Dit is te verklaren door zowel de stijgende inflatie en energiecrisis, maar ook omdat de cijfers in 2020 en 2021 lager waren als gevolg van de coronamaatregelen.

Gebruik Stichting leergeld

Het aantal toekenningen aan kinderen uit minimagezinnen door de Stichting Leergeld (gericht op onderwijsdeelname).

Stichting Leergeld heeft 1840 voorzieningen toegekend. Dat aantal ligt veel hoger het gebruik in afgelopen jaren. Het grootste deel hiervan (1340 toekenningen) betreft de Kindpas 2022 en de Schoolspullenpas 2022. De grote stijging is te verklaren door zowel de stijgende inflatie en energiecrisis, maar ook omdat de cijfers in 2020 en 2021 lager waren als gevolg van de coronamaatregelen.

Gebruik Collectieve zorgverzekering

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de collectieve zorgverzekering (gemeentepakket) via de gemeente. Dit aanbod is alleen toegankelijk voor inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.

Hier is het aantal gelijk aan het verwachte aantal, dus geen verklaring nodig.

Wmo

Aantal unieke cliënten (jeugd, volwassenen en ouderen) dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo

Dit getal geeft aan hoeveel cliënten gebruik heeft gemaakt van de Wmo. Dit aantal halen we uit de systemen op een bepaald peilmoment. Voor 2022 zijn de aantallen lager dan de aantallen van het peilmoment in 2021. Echter, zien we over de maanden en jaren heen tot nu toe een stijgend aantal gebruikers.

Gemiddelde zorguitgaven per Wmo-cliënt in een maatwerkvoorziening

Dit cijfer zet de uitgaven voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het aantal volwassenen (>18 jaar) dat in een jaar ondersteuning vanuit de Wmo ontvangt. In 2022 zagen we dat door personeelskrapte minder hulp en ondersteuning geleverd is waardoor de kosten per cliënt lager liggen.

Gemiddelde zorguitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland

Dit cijfer zet de uitgaven voor Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het totaal aantal volwassenen en ouderen binnen de gemeente.

Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)

We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)

We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)

Voordat een inwoner een Wmo-maatwerkvoorziening krijgt, doen we eerst onderzoek naar de situatie van de inwoner. Dit rapportcijfer beschrijft in hoeverre dit contact prettig is verlopen.

Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte

Beoogd maatschappelijk effect

Onze ambitie is dat de inwoner van Lansingerland zijn leef- en woonomgeving ervaart als veilig en aantrekkelijk om te wonen, werken, ontmoeten en ontspannen

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	31.593	30.009	30.893	31.600	706
Baten	19.125	18.698	18.739	18.977	237
Totaal saldo van baten en lasten	-12.467	-11.311	-12.154	-12.623	-469
Onttrekkingen	1.273	851	15.908	16.105	197
Toevoegingen	5.302	576	6.389	6.394	6
Mutaties reserves	-4.029	276	9.519	9.711	192
Resultaat	-16.496	-11.035	-2.635	-2.912	-277

Beleidsveld Beheer Openbare ruimte

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte, die technisch op orde is

We behaalden in 2022 het onderhoudsniveau voor alle onderdelen van de openbare ruimte: onderhoudsniveau A voor de centra en stationsgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de beheerplannen uit

Omschrijving (toelichting)

We voerden dagelijks onderhoud, groot onderhoud en renovaties uit om aan het vastgestelde onderhoudsniveau en de geldende veiligheidsnormen te voldoen. Daarbij maakten we gebruik van gespecialiseerde aannemers en onze buitendienst. We namen nieuw ontwikkelde gebieden (o.a. delen van Westpolder, Parkzoom IV en Meerpolder) op in onze beheersystemen en voegden deze gebieden toe aan onze onderhoudscyclus. Door te schouwen en inspecties uit te voeren controleerden we of het vastgestelde onderhoudsniveau werd gerealiseerd.

We betrekken inwoners bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en meten de mate van tevredenheid

Omschrijving (toelichting)

In 2022 voerden we geen Belevingsonderzoek Openbare Ruimte uit vanwege capaciteitsgebrek. Inwoners konden wel via het onderzoek Leefbaarheidsmonitor (LEMON) aangeven wat zij van hun woonomgeving vonden. Inwoners gaven hun woonomgeving gemiddeld een 7,0. Om de waardering en beleving van inwoners zo optimaal mogelijk te houden betrokken we ze zo vroegtijdig mogelijk bij grote investeringsprojecten in de wijk en/of buurt.

We maken wijken toekomstbestendig door bij renovaties aandacht te hebben voor duurzaamheid

Omschrijving (toelichting)

Bij renovaties maakten we gebruik van de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) om te komen tot een zo duurzaam mogelijk ontwerp, passend binnen de huidige financiële en inhoudelijke kaders. In de leidraad DIOR staan de minimale eisen voor de inrichting van een duurzame en kwalitatief hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte.

In 2022 was duurzaamheid en klimaatadaptatie onderdeel van de projecten. Voorbeelden van maatregelen die we troffen zijn de omvorming van verharding naar groen, het realiseren van groene parkeerplaatsen, het afvoeren van regenwater op bermen in plaats van het riool en het aanbrengen van extra variatie in het groen ten behoeve van de biodiversiteit.

We zorgen voor een veilige buitenruimte

Omschrijving (toelichting)

In onze prioritering van onderhoudswerkzaamheden stond veiligheid bovenaan. Onveilige situaties paktten we direct aan. In 2022 waren er vier gegronde verklaarde aansprakelijkstellingen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	14.664	13.979	14.411	14.901	490
Baten	1.373	1.231	968	1.010	42
Totaal saldo van baten en lasten	-13.292	-12.747	-13.442	-13.891	-449
Onttrekkingen	219	352	100	139	39
Toevoegingen	3.495	220	-6	0	6
Mutaties reserves	-3.275	132	106	139	34
Resultaat	-16.567	-12.615	-13.337	-13.752	-415

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€490.000 nadeel)

De urenrekening op investeringen valt lager uit, doordat de geplande uren op investeringen deels op de exploitatie zijn geschreven (€425.000)

De overige mutaties van € 65.000 bestaan uit geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Baten (€42.000 voordeel)

De baten van €42.000 bestaan uit diverse geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Reservemutaties (€34.000 voordeel)

De overige mutaties van €33.000 bestaan uit diverse geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Het duurzaam en kostenbewust inzamelen en transporteren van (afval)water en huishoudelijk afval

In 2022 gaven we uitvoering van het Afvalbeleid en troffen we voorbereidingen voor de realisatie van het nieuwe afvalbrengstation.

In 2022 werkten we aan een zo efficiënt mogelijke afvoer van het afval- en regenwater, kostenbewust zijn en met zo min mogelijk overlast voor bewoners en bedrijven.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We faciliteren de inzameling en verwerking van het hemelwater

Omschrijving (toelichting)

In 2022 vervingen we het gemengde rioolstelsel in de Schildersbuurt door een gescheiden rioolstelsel. Het hemelwater van het openbare gebied koppelden we hierbij af. In 2022 ontvingen wij drie gegronde aansprakelijkstellingen als gevolg van schade bij een normale regenbui. Naar aanleiding van deze aansprakelijkstellingen voerden we onderzoek uit en troffen we gepaste maatregelen.

We geven uitvoering aan het Afvalbeleid

Omschrijving (toelichting)

De gemeenteraad stelde in 2021 het Afvalbeleid vast. Belangrijk onderdeel hiervan is de invoering van het variabel tarief voor restafval. Eind 2022 stelde de gemeenteraad de tarieven (vast en variabel) voor 2023 vast. De voorbereidingen voor de invoering van het variabel tarief rondden we af in 2022 en we zorgden dat de systemen startklaar waren om per 1 oktober 2022 proef te draaien en per 1 januari 2023 daadwerkelijk te functioneren. Voorbeelden van uitgevoerde voorbereidende werkzaamheden zijn het uitvoeren van een Data Protection Impact Assessment (DPIA) om de registratie van persoonsgegevens te borgen, het uitrollen van de inzameling van Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) bij de appartementencomplexen en het opstarten van de communicatiecampagne.

In 2022 startte de pilot wasbare luiers. Dertig gezinnen gingen aan de slag met wasbare luiers als vervanging van wegwerpluiers. Uit de tussentijdse evaluatie die we eind 2022 uitvoerden bleek dat het merendeel van de deelnemers positief was over de pilot.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling en verwerking van afvalwater

Omschrijving (toelichting)

In 2022 voerden we geen Belevingsonderzoek Openbare Ruimte uit vanwege capaciteitsgebrek. Inwoners konden wel via het onderzoek Leefbaarheidsmonitor (LEMON) aangeven wat zij van hun woonomgeving vonden. Inwoners gaven hun woonomgeving gemiddeld een 7,0.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling van huishoudelijk afval

Omschrijving (toelichting)

In 2022 voerden we geen Belevingsonderzoek Openbare Ruimte uit vanwege capaciteitsgebrek. Inwoners konden wel via het onderzoek Leefbaarheidsmonitor (LEMON) aangeven wat zij van hun woonomgeving vonden. Inwoners gaven hun woonomgeving overall gemiddeld een 7,0.

We realiseren een hoger scheidingspercentage dan in 2021

Omschrijving (toelichting)

In 2022 ontplooiden we diverse activiteiten om de verdere scheiding van het restafval te realiseren. Activiteiten hadden onder meer betrekking op de plaatsing van nieuwe inzamelingsmiddelen bij hoogbouwcomplexen en gerichte voorlichting over het belang van afvalscheiding. In 2022 startte de communicatiecampagne over de invoering van het variabel tarief voor restafval en het belang voor inwoners om in 2022 al te starten met het beter scheiden van het restafval.

Het jaar 2022 was een bijzonder jaar waarin veel mensen, na een lange periode van (volledig) digitaal thuiswerken, weer naar een fysieke werkplek gingen. Het huishoudelijk afval dat in de Corona-periode ervoor in de eigen container belandde, kwam hierdoor weer deels in het bedrijfsafval terecht (o.a. lunchafval). In de Corona-periode zijn mensen meer gaan klussen en opruimen. Hierdoor was er in 2021 en 2022 een toename van grof huishoudelijk afval. De hoeveelheid grof huishoudelijk afval was in 2022 weer op het niveau van 2020.

Er is op landelijk niveau in 2022 een afname te zien in de aangeboden hoeveelheid huishoudelijk afval (restafval en gescheiden afvalstromen).

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval nam in 2022 ook in Lansingerland af. Het fijn ongescheiden restafval daalde in 2022 van 187 kilogram per inwoner per jaar naar 169 kilogram. Vanwege de absolute afname van de hoeveelheid afval daalde het scheidingspercentage van 58,3% naar 57,7%.

We starten de bouw van het nieuwe Afvalbrenghstation

Omschrijving (toelichting)

In 2022 troffen we voorbereidende werkzaamheden voor het nieuwe afvalbrenghstation. We werkten onder andere aan schetsontwerpen en een verdere detaillering van ramingen. Lansingerland deed samen met verschillende partners in 2022 mee met de prijsvraag 'circulair ambachtscentrum' van Rijkswaterstaat en werd uitgekozen als één van de winnaars. We kregen een subsidie van circa €41.000,- om circulariteit te stimuleren bij het ontwikkelen van een nieuw afvalbrenghstation.

We zorgen voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater

Omschrijving (toelichting)

In 2022 stelde de gemeenteraad de Waterafvoerorder Gemeente Lansingerland vast. We renoveerden vijftig minigemalen en acht hoofdgemalen. We sloten een nieuw contract af voor het uitvoeren van kleine onderhoudswerken. We reinigden en inspecteerden 54 kilometer vrijverval-riolering en reinigden de kolken. In 2022 waren er enkele gemaalstoringen. Deze storingen verhielpen we zo snel mogelijk.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroet 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	12.087	11.829	12.019	12.262	243
Baten	14.615	14.553	14.781	14.985	204
Totaal saldo van baten en lasten	2.529	2.724	2.762	2.723	-40
Onttrekkingen	0	0	0	0	0
Toevoegingen	1.132	0	0	0	0
Mutaties reserves	-1.132	0	0	0	0
Resultaat	1.397	2.724	2.762	2.723	-40

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 243.000 nadeel)

Riolering

De urentoerekening op de investeringen valt lager uit doordat de uren deels op de exploitatie zijn geschreven (€103.000). De overige mutaties van €57.000 (voordeel) bestaan uit geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Afval

Door hogere opbrengsten van diverse afvalstromen en de afvalstoffenheffing (€82.000) en lagere kosten op diverse posten, zoals de toerekening btw en overhead (€115.000), is er sprake van een overschot op de begroting. Dit overschot storten we in de egalisatievoorziening. De dotatie is hierdoor €197.000 hoger dan begroot.

Baten (€204.000 voordeel)

Afval

Vanwege hogere opbrengsten van diverse afvalstromen (papier, glas, textiel, PMD en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur) plus hogere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing door het toegenomen aantal huishoudens, is er sprake van een voordeel van €146.000.

Riolering

De overige mutaties van €58.000 bestaan uit diverse posten die niet verder worden toegelicht.

Beleidsveld Vastgoed

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Gemeentelijk vastgoed zetten we in om onze maatschappelijke doelstellingen te realiseren

Het bezit van vastgoed is geen doel op zich. We zetten ons gemeentelijk vastgoed zo efficiënt mogelijk in met als doel de gewenste maatschappelijke voorzieningen te huisvesten. We streefden naar sociaal en financieel rendement binnen een duurzame vastgoedportefeuille.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We optimaliseren het maatschappelijk en financieel rendement van de panden

Omschrijving (toelichting)

Met onze beheerders monitorden we de financiële prestaties van de gebouwen. We streefden ernaar om minimaal hetzelfde resultaat te behalen als begroot. Sportfondsen bood gevarieerde programma's aan gericht op verschillende doelgroepen wat heeft geleid tot een optimaler gebruik van het gemeentelijk vastgoed.

In 2022 werd een aanbesteding uitgevoerd voor een nieuwe beheerovereenkomst voor het maatschappelijke vastgoed. Met de nieuwe beheerovereenkomst streven we, naast een minimaal hetzelfde financiële resultaat als begroot, ook naar een verhoging van maatschappelijke meerwaarde en de verhuurbaarheid.

We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed

Omschrijving (toelichting)

In 2022 maakten we het pand aan de Jan van de Heijdenstraat 6 in Bleiswijk (brandweerkazerne) geheel gasloos. Bij de Stampioendreef 3 in Bergschenhoek verzwaarden wij de elektra-aansluiting en bij de Anthuriumsingel 146-150 (Berkel en Rodenrijs) en de Gouden Uillaan 30 (Berkel en Rodenrijs) is dit traject bijna afgerond. Voor deze panden startten we de voorbereidende werkzaamheden op om in 2023 definitief gasloos te worden. We schakelden voor het verduurzamen van het zwembad de Windas een extern adviesbureau in om tot een voorstel te komen voor het zwembad gasloos te maken.

We pleegden onderhoud aan de entree van de Sporthal het Berghonk in Bergschenhoek. We verwijderden de keuken en het bad die al meer dan 10 jaar niet gebruikt werden. We richtten deze ruimte opnieuw in ten behoeve van de vaste huurders. We pasten tijdens de onderhoudswerkzaamheden diverse duurzame maatregelen toe zoals: Led verlichting, extra isolatie en vervingen wij de bestaande verwarming door infrarood verwarming.

Bij andere panden stelden wij een aantal werkzaamheden uit om investeringen beter af te stemmen op het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed, er is geen sprake van structurele onderhoudsachterstand.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	4.842	4.201	4.464	4.437	-27
Baten	3.137	2.914	2.990	2.982	-8
Totaal saldo van baten en lasten	-1.705	-1.287	-1.474	-1.455	19
Onttrekkingen	1.054	499	15.808	15.966	158
Toevoegingen	675	356	6.394	6.394	0
Mutaties reserves	379	143	9.414	9.572	158
Resultaat	-1.326	-1.144	7.940	8.117	177

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€27.000 voordeel)

De overige mutaties van €27.000 bestaan uit geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Baten (€8.000 nadeel)

De overige mutaties van € 8.000 bestaan uit geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Reservemutaties (€158.000 voordeel)

Onttrekking (€158.000 voordeel)

Het (groot) onderhoud van het Berghonk is door prijsstijgingen van materialen en het extra isoleren van de gevel duurder uitgevallen dan begroot. Dit leidde tot een hogere onttrekking van €81.000 uit de reserve groot onderhoud gebouwen.

De overige mutaties van €77.000 bestaan uit geringe posten die niet verder worden toegelicht.

Kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Beheer openbare ruimte		
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau B	100%	100%
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau C	n.v.t.	
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau A	100%	100%
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau B	n.v.t.	
Uitvoeren tevredenheidsonderzoek openbare ruimte via burgerpanel	Uitgevoerd	LEMON uitgevoerd
Aantal aansprakelijkheidsstellingen die gegrond zijn verklaard	10	4
Afval- en afvalwater management		
Maximaal aantal storingen per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen	1	5
Maximaal aantal calamiteiten per jaar door (technische) gebreken aan de riolering	1	-
Maximaal aantal calamiteiten door verstopping van de openbare riolering	3	1
Aantal minuten waarbij tijdens bijzonder intensieve buien water op straat mag staan	n.v.t.	
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een zeer zware regenbui (ontwerp bui 9, waarbij max. 30 min water op straat)	5	-
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een reguliere regenbui	4	2
Maximaal aantal aansprakelijkheidsstellingen n.a.v. grondwaterstand	1	-
Vaststellen nieuw afvalbeleid	n.v.t.	
Verhogen scheidingspercentage	61%	58%
Modernisering afvalbrenngstation	Uitvoeren	In voorbereiding
Vastgoed		
Het plaatsen van zonnepanelen op Zwembad De Windas	Uitvoeren	In voorbereiding

Toelichting op kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Scheidingspercentage afval

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval nam in 2022 ook in Lansingerland af. Het fijn ongescheiden restafval daalde in 2022 van 187 kilogram per inwoner per jaar naar 169 kilogram. Vanwege de absolute afname van de hoeveelheid afval daalde het scheidingspercentage van 58,3% naar 57,7%.

Modernisering Afvalbrenngstation

In 2022 werkten we aan het voorbereiding van besluitvorming over ontwerpkeuzes voor het nieuwe afvalbrenngstation. We werkten toe naar een ontwerp van een afvalbrenngstation dat onze inwoners helpt om gemakkelijker afval te scheiden en een bijdrage levert aan de gemeentelijke ambities op het gebied van circulariteit.

Afvalwater

We ontvingen enkele gegronde aansprakelijkstellingen. Het betrof lokale overlast en schade als gevolg van storingen en regenval. De storingen aan rioolgemalen hadden algehele stroomstoringen, een modemstoring of kleinschalige technische mankementen als oorzaak. De storingen verhielpen we zo snel mogelijk en we installeerden een back-up modem.

Vastgoed

In 2022 zijn geen zonnepanelen geplaatst op het Zwembad de Windas. In 2022 heeft een aanbesteding plaatsgevonden zonder geschikte inschrijving. We zijn in overleg met externe adviseurs om de realisatie in 2023 te realiseren.

Programma 6: Lansingerland ontwikkelt

Beoogd maatschappelijk effect

Ook in een groeiend Lansingerland blijft het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	20.082	12.016	16.398	17.269	871
Baten	5.721	2.952	6.355	6.155	-200
Totaal saldo van baten en lasten	-14.361	-9.064	-10.043	-11.114	-1.071
Onttrekkingen	8.849	2.559	3.602	4.816	1.215
Toevoegingen	2.028	41	2.157	2.157	0
Mutaties reserves	6.822	2.518	1.445	2.659	1.215
Resultaat	-7.539	-6.546	-8.598	-8.454	144

Beleidsveld Ruimtelijke ordening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan goed wonen, ondernemen, werken en recreëren

Het faciliteren en scheppen van randvoorwaarden voor ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, recreëren en infrastructuur.

Een gestructureerde invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is één integrale wet op het gebied van de fysieke leefomgeving die alle bestaande wetten op dat gebied (ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur) vervangt. Met als doel: eenduidige regelgeving en makkelijk vindbare informatie over de fysieke leefomgeving. Zodat de gemeente als hoeder van de fysieke leefomgeving de balans kan bewaken tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, behoud en versterken van de omgevingskwaliteit en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen ten gunste van maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We participeren in bestuurlijke trajecten voor Rotterdam The Hague Airport

Omschrijving (toelichting)

Het jaar 2022 was een belangrijk jaar voor Rotterdam The Hague Airport (RTHA) en het proces richting het nieuwe Luchthavenbesluit. Lansingerland maakte daarbij deel uit van het co-creatietraject dat luchthaven RTHA in 2020/2021 opstartte ter voorbereiding van het nieuwe luchthavenbesluit voor RTHA. Afgelopen jaar werkten we daarin samen met de deelnemende partijen naar het eindproduct van het participatietraject. De raad heeft een reactie ingediend op zowel het voorlopig product participatietraject (VPP) als op het eindproduct van het participatietraject (EPP). Hierin werd het EPP onvoldoende bevonden en zijn helder standpunten en verbeterpunten aangedragen. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het luchthavenbesluit ligt bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu als bevoegd gezag welke het proces trekt. Lansingerland werkte bovendien in de Bestuurlijke Regiegroep RTHA samen met de gemeenten Rotterdam en Schiedam en de provincie Zuid-Holland. Ook participeerden wij in de Commissie Regionaal Overleg RTHA.

We voeren wet- en regelgeving op het gebied van omgevingsrecht vlot, zorgvuldig en adequaat uit

Omschrijving (toelichting)

De grote hoeveelheid aanvragen in combinatie met o.a. de onvoorziene omstandigheid rondom de opvang en huisvesting van Oekraïense vluchtelingen leidden tot een zeer hoge werkdruk, mede door capaciteitsgebrek vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. De dienstverlening stond hierdoor ook onder druk.

We werken aan een sterke woonomgeving midden in de metropool Omschrijving (toelichting)

Uitvoering Woonvisie 2021-2025

Met de nieuwe Woonvisie in de hand is in het voorjaar van 2022 het uitvoeringsprogramma van de Woonvisie door de gemeenteraad vastgesteld. De ambities in het Coalitieakkoord sluiten hier goed op aan. De Woonvisie geldt o.a. als kader voor diverse ontwikkellocaties en nieuwe woningbouwmogelijkheden. Er is hierbij nadrukkelijk aandacht voor diverse doelgroepen waaronder lage- en middeninkomens, starters en ouderen en kwetsbaren waar wonen en zorg een met elkaar verbonden vraagstuk is. De doelstelling van de Woonvisie is om voor deze groepen 50% van het totale programma in grote woningbouwontwikkelingen te programmeren als betaalbaar. Daarnaast willen wij voor deze groepen in grote woningbouwontwikkelingen ca. 40% van het totale programma programmeren als gelijkvloerse woningen. Tot slot programmeren we in de grote woningbouwontwikkelingen ca. 5% van het totale programma voor bijzondere doelgroepen. Het voortzetten van het voor onze gemeente onderscheidende rustige, aantrekkelijke woonmilieu benutten we als factor voor een krachtige samenleving.

Het uitvoeringprogramma en de Woonvisie omschrijven een aantal instrumenten ten behoeve van het bouwen en betaalbaar houden van wonen. Een van de instrumenten is de Starterslening die in februari 2022 weer is ingevoerd. Met de Starterslening kunnen starters net dat beetje extra lenen ten behoeve van hun eerste koopwoning. In het najaar van 2022 heeft het onderzoeksbureau RIGO een leefbaarheidsonderzoek uitgevoerd onder de bewoners van de gemeente Lansingerland. Dit is een vervolg op de onderzoeken van 2007, 2011 en 2016. Het leefbaarheidsonderzoek is uitgevoerd met als doel inzicht te verkrijgen in welk oordeel de inwoners afgeven over de leefbaarheid binnen onze gemeente. De conclusie op hoofdlijnen is dat er sprake is van een positief rapport. Over alle bevroegde thema's (fysieke woonomgeving, sociale woonomgeving, ongenoegens en veiligheid) is het gemiddelde totaaloordeel een 7,7.

In 2022 leverde de Rekenkamer het rapport Bouwen in Beweging op. In het rapport onderzocht de Rekenkamer hoe en in welke mate het woonbeleid van Lansingerland van invloed is geweest op de aansluiting tussen vraag en aanbod op de woningmarkt in de gemeente. Het College is positief gestemd dat de Rekenkamer de belangrijkste opgaven en kaders onderstreept van de oude (onderzochte) én nieuwe woonvisie; namelijk voldoende huisvesting realiseren voor de doelgroepen die dat nodig hebben. Daarnaast heeft de gemeenteraad de aandachtspunten van de Rekenkamer tot zich genomen en aandacht gevraagd voor de evaluatie van het toetsingsbeleid rondom de huisvesting van flexwerkers.

In 2022 jaar zijn er geen nieuwe Prestatieafspraken opgesteld. In 2021 zijn de Prestatieafspraken namelijk voor twee jaar vastgesteld: 2022 en 2023. Vanwege de sterk veranderde omgeving hebben de betrokken partijen wel stilgestaan bij het eventueel openbreken van de set afspraken. Besloten is om dit niet te doen maar wel een gezamenlijke brief op te stellen om de veranderingen in relatie te brengen met de Prestatieafspraken. Aandachtspunten in de brief zijn: Huisvesting ontheemde Oekraïners en spoedzoekers, Energiearmoede en stijging van de prijzen, betaalbaar wonen en woningbouw.

De huisvesting van statushouders is ondanks een forse toename in 2022 volbracht. Hierdoor staan we niet meer onder provinciaal toezicht en zijn we teruggeplaatst op trede nul van de provinciale interventieladder.

Afstemming in de regio

Afstemming in de regio heeft ook in 2022 veel aandacht gevraagd. Om de positie in de regio ten volste te benutten, is regionale afstemming van onze woonopgave namelijk noodzakelijk. In 2022 stelden we met de regio Rotterdam het nieuwe Regioakkoord vast, waarin we afspraken maakten over onder andere het aantal (sociaal) te bouwen woningen. Ons gemeentelijk bod is gebaseerd op de ambities uit de Woonvisie en het Coalitieakkoord. In het bod staat dat we ca. 11.000 woningen willen toevoegen, waarvan 3.100 sociaal. De ontwikkeling van Bleizo-West draagt daar voor een belangrijk deel aan bij. Het Regioakkoord is in 2022 ook de basis geweest voor de gesprekken rond de regionale strategische realisatieagenda (woondeal) van provincie en Rijk met de regio Rotterdam.

Woningbouw

In 2022 zijn 273 woningen opgeleverd waarvan 113 betaalbare koop- en huurwoningen (57 sociale en 56 betaalbaar overige woningen). In 2022 is onverminderd hard gewerkt aan de verschillende woningbouwprojecten uit het uitvoeringsprogramma van de Woonvisie. De woningbouwprojecten bevinden zich in verschillende fasen van planvorming en uitvoering. Zo is voor De Wildert en Klein Berkeloo een Nota van Uitgangspunten vastgesteld en voor de woningbouw in Bleiswijk een masterplan. In samenwerking met de ontwikkelaars is voor Wilderszijde gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering (nadat in 2021 de planvorming was afgerond) en is de planvorming voor Driehoek Noordpolder hervat. In projecten als Westpolder Bolwerk, Parkzoom en Meerpolder is voortgegaan met de realisatie van woningen.

In 2022 is de opgave voor de realisatie van Flexwoningen voor spoedzoekers meegenomen in de ontwikkelingen van het LOO. De ontwikkeling wordt samen met woningcorporatie 3B Wonen aangegaan.

We werken samen met onze partners aan de uitvoering van het milieubeleidsplan

Omschrijving (toelichting)

In 2022 werkten we samen met onze gebiedspartners aan een Nota van Uitgangspunten Milieubeleid Lansingerland met daarin de thema's: geluid, luchtkwaliteit, bodem, externe veiligheid, geur, lichthinder en trillingen.

We werken samen met onze partners aan een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

De Groenblauwe Leefomgevingsvisie is gestart in 2022. Samen met partners en stakeholders hebben we in 2022 de nota van uitgangspunten vormgegeven en de eerste stap naar het verder verankeren van deze belangrijke bouwsteen voor het concretiseren en operationaliseren van dit beleid binnen de gemeente. Hierin hebben we onder andere de thema's zoals: klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, luchtkwaliteit en geluidsmilieu behandeld.

We bereiden voor en implementeren werkprocessen Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

De (invoering van de) Omgevingswet heeft een grote impact voor onze gemeente, omdat deze zowel een technische, beleidsmatige, juridische als gedragscomponent bevat. Namelijk: de aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO), het werken met nieuwe kerninstrumenten als de omgevingsvisie, programma's en het omgevingsplan, gevolgen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en verdergaande samenwerking met inwoners, bedrijven en partners; van de 'nee, tenzij' naar de 'ja mits' gedachte.

Gedurende dit jaar is toegewerkt naar inwerkingtreding op 1 januari 2023. In oktober 2022 kwam het nieuws dat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld. Desondanks zijn de voorbereidingen op de Omgevingswet in 2022 doorgezet om te zorgen dat we als organisatie er klaar voor zijn.

Het in 2021 opgestelde projectplan vormde de basis voor “een gemeenschappelijk en helder beeld van wat het project inhoudt, wat we moeten opleveren, wie waarvoor verantwoordelijk is en welke inzet van mensen en middelen nodig is”. Voor de invoering hanteren wij het overzicht van de VNG van 28 “Minimale acties Omgevingswet voor gemeenten”, die nodig zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Wij hebben deze 28 minimale acties ondergebracht in vijf deelprojecten, ook wel sporen genoemd. Naast het overkoepelende spoor 0 (over ambities, strategie, aanpak, financiën en communicatie) gaat het om vijf sporen, te weten:

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsplan
3. Vergunningverlening, toezicht en handhaving
4. Digitaal Stelsel Omgevingswet
5. Veranderopgave

Per spoor hebben wij hiervoor in 2022 het volgende gedaan:

Spoor 0: Algemene informatie

Dit overkoepelende spoor richt zich op de aanpak, strategie en financiën van het project, het inrichten van monitoring en evaluatie en het verstrekken van informatie over de Omgevingswet. Hiervoor is in 2022 het volgende gedaan: Het verstrekken van informatie aan de gemeenteraad, ketenpartners en medewerkers van de gemeente Lansingerland, voornamelijk in de vorm van informatieve, interactieve bijeenkomsten en opleidingen. Het informeren van initiatiefnemers en inwoners is voorbereid, in afwachting van de invoering van de Omgevingswet.

Wij hebben dit jaar voor uw gemeenteraad vier beeldvormende avonden georganiseerd over de invoering van de Omgevingswet. De doelen van de avonden waren: de raad informeren over onze opgave, het kennisniveau verhogen, inzicht geven in en verband leggen tussen de noodzakelijke besluitvorming.

Spoor 1: Omgevingsvisie

In september 2021 stelde uw raad de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 vast. Op 24 februari 2022 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie 1.0 vastgesteld. Deze Omgevingsvisie is de integrale langetermijnvisie van de gemeenteraad voor de hele fysieke leefomgeving en haar grondgebied. De visie is een strategisch beleidsdocument dat de Structuurvisie vervangt en bevat de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving.

Met deze visie hebben we als organisatie en samenleving een afwegingskader voor het maken van de juiste keuzes voor Lansingerland. Het is een levendig kerninstrument van de Omgevingswet, dat we aanscherpen op belangrijke ontwikkelingen en bijdragen vanuit de samenleving. Het wordt de centrale plek voor beleid voor de leefomgeving. Na vaststelling in 2022 zijn eind 2022 ook de voorbereidingen gestart om de omgevingsvisie door te ontwikkelen naar de volgende versie. Er is gestart met het maken van een routekaart, waarbij onder andere aandacht is voor participatie door inwoners.

Spoor 2: Omgevingsplan

Wij deden uw gemeenteraad voorstellen voor het Plan van aanpak Omgevingsplan 2022-2029, delegatie, het aanwijzen van gevallen bindend adviesrecht en verplichte participatie. Voorafgaand aan het raadsvoorstel en het besluit op 22 september 2022, hebben wij een vijftal beeldvormende avonden georganiseerd om dit besluit goed te kunnen nemen. Ook de verordening Nadeelcompensatie is vastgesteld door uw raad op 24 november 2022. Ook zijn de technische aanpassingen die nodig zijn in de APV verwerkt en vastgesteld. Ondertussen hebben we met de ambtelijke organisatie voorbereid op de nieuwe processen en werkwijze onder de Omgevingswet.

Spoor 3: Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

In 2022 zijn een aantal VTH-raadsvoorstellen voorbereid, die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet aangeboden zullen worden. Een aantal bodemtaken zijn bij de omgevingsdienst DCMR belegd, waarvoor in de begroting structurele kosten zijn opgenomen. Daarnaast is in 2022 vooral geoefend met werkafspraken, vergunningverlening en het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Ook is het proces van de intake- en omgevingstafel ingericht en is hiermee het oefenen opgestart.

Spoor 4: Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

We zijn aangesloten op het Digitale Stelsel Omgevingswet landelijke voorziening (DSO-LV). Het DSO is één digitaal loket voor het aanvragen van vergunningen, raadplegen van de geldende regels per locatie en op termijn informatie over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt moet elke gemeente zijn aangesloten op het DSO.

Wij zijn als gemeente verplicht om voor drie onderdelen met (lokale) systemen aan te sluiten op het DSO-LV om informatie te versturen en te ontvangen. Zo kunnen wij vergunningaanvragen en meldingen ontvangen uit het omgevingsloket, onze omgevingswetbesluiten publiceren en toepasbare regels publiceren voor het indienen van aanvragen en meldingen. Naast deze aansluitingen (de minimale acties) is oefenen van belang, wat in 2022 heeft plaatsgevonden. De systemen zijn nieuw en het DSO ontwikkeld zich nog, waardoor we samen leren en verbeteren tegelijk. Ook zijn vijf proefpublicaties van het omgevingsplan gedaan en is een toepasbare regel gepubliceerd.

Spoor 5: Veranderopgave

In 2022 is geanalyseerd welke competenties, kennis en vaardigheden bij medewerkers aanwezig zijn, die onder de Omgevingswet als van belang worden geacht. Ook is in kaart gebracht welke nieuwe/andere rollen en verantwoordelijkheden nodig zijn om te werken met de Omgevingswet.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	14.518	6.834	11.907	13.182	1.275
Baten	4.801	2.685	6.006	5.905	-101
Totaal saldo van baten en lasten	-9.717	-4.149	-5.901	-7.277	-1.376
Onttrekkingen	6.448	1.054	1.621	3.006	1.385
Toevoegingen	1.597	41	542	542	0
Mutaties reserves	4.852	1.013	1.079	2.464	1.385
Resultaat	-4.866	-3.136	-4.822	-4.813	9

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.275.000 nadeel)

In de afgelopen jaren is er gebleken dat er in de voorbereiding meer tijd en kosten voor onderzoek nodig waren voordat er daadwerkelijk een AOK getekend wordt. Dit gaat met name om interne uren in de voorbereiding op het project voordat de overeenkomst is gesloten. In feite zijn de opbrengsten uitgesteld. Het streven is om deze kosten alsnog te verhalen. Dit geldt voor bijvoorbeeld Klein Berkeloo en Driehoek Noordpolder; daar zal nog een AOK voor worden gesloten. Daarom zijn we nu alerter op het maken van kosten voordat er een overeenkomst ligt en overwegen we sneller een project stil leggen tot er een overeenkomst is gesloten. Het merendeel van de overige overschrijdingen valt te verklaren uit extra doorlooptijd en extra kosten i.v.m. juridische procedures. Over alle AOK's zijn de kosten € 1.082.000 hoger uitgevallen dan begroot (nadeel). Echter, deze hogere kosten worden m.n. verklaard door de AOK Wilderszijde. De uitzonderlijk hoge stijging van kosten voor civiel werk heeft voor deze AOK een fors negatieve impact, terwijl de opbrengsten slechts zeer beperkt meestijgen. De totale gebiedsexploitatie voor Wilderszijde is overigens nog neutraal.

Voor de invoering van de Omgevingswet hanteren wij een reserve om de kosten voor de komende jaren uit te dekken. Doordat de minister de datum van de inwerkingtreding opnieuw heeft verplaatst, zijn de werkelijke uitgaven € 364.000 lager dan begroot.

Voor de geluidssanering aan de Bergweg-Noord en de Bergweg-Zuid heeft de gemeente subsidie aangevraagd. De baten en lasten zijn ieder € 156.000 budgettair neutraal.

Bij de realisatie blijkt dat er vanuit een aantal teams minder uren doorbelast konden worden naar de projecten dan eerder begroot was. Dit resulteert in een hogere last van € 408.000 in 2022.

De resterende afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 101.000 nadeel)

Over 2022 hebben we voor de anterieure overeenkomsten (AOK's) € 420.000 minder opbrengsten dan begroot (nadeel).

Zie voor de geluidssanering de toelichting hierboven gegeven bij de lasten (€ 156.000 voordeel).

Door een hoger aantal aanvragen voor bouw- en sloopvergunningen is er een voordeel van € 50.000 op de leges.

In 2022 ontvingen we € 41.000 aan dwangsommen (voordeel). Deze dwangsommen ontvingen we eind 2022 en konden we niet eerder voorzien.

De resterende afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Lasten (geen afwijking)

Er is geen afwijking op de mutaties.

Baten (€ 1.385.000 voordeel)

Het aanvullende verlies op de anterieure overeenkomst voor Wilderszijde van € 1.311.000 is onttrokken aan de algemene reserve (voordeel).

De resterende afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Onze inwoners en ondernemers verplaatsen zich op een duurzame en veilige wijze.

We zetten in op een veilig en duurzaam mobiliteitssysteem. Fietsers voelen zich zeker op onze wegen en uitnodigende fietspaden. OV-gebruikers reizen gemakkelijk met betrouwbare en snelle OV-lijnen van en naar goede knooppunten.

Volgend op de realisatie van het project fietsverbinding Berkelsdijkje werken we de hoogwaardige regionale fietsverbindingen tussen Zoetermeer en Rotterdam en tussen Delft en Rotterdam Alexander verder uit. We realiseren de verkeersverbinding tussen de Molenweg in Rodenrijs en bedrijventerrein Oudeland. Dit verbetert de verkeersveiligheid. Daarnaast is er bij gebiedsontwikkelingen specifiek oog voor verkeersveiligheid en -afwikkelingen en het stimuleren van het fietsgebruik. Samen met de regio sturen we het mobiliteitsbeleid bij na de gevolgen van de Corona-crisis, onder andere op het openbaar vervoer.

We werken de in 2021 vastgestelde Mobiliteitsvisie 2040 uit tot concrete maatregelen. We voeren enkele vervolgonderzoeken uit, waarna we de uitvoeringsagenda voorleggen ter besluitvorming. Daarin hebben we specifiek aandacht voor verduurzaming en de verbondenheid met de regio.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We werken aan een duurzame en veilige bereikbaarheid

Omschrijving (toelichting)

De vrijliggende fietsverbinding langs het Berkelsdijkje is opengesteld, als onderdeel van de Metropolitane Fietsroute Rotterdam-Den Haag. Ook zijn er bestuurlijke overeenkomsten gesloten met alle betrokken gemeenten en de MRDH over de realisatie van de Metropolitane fietsroutes Rotterdam-Den Haag alsmede de Metropolitane fietsroute tussen Delft en Rotterdam Alexander.

De nieuwe verkeersverbinding tussen het bedrijventerrein Oudeland en de Molenweg is gerealiseerd en opengesteld. Met deze verbinding kan het vrachtverkeer vanuit bedrijven langs de Molenweg via het bedrijventerrein Oudeland ontsluiten op de N471. Hiermee is er geen sprake meer van een verkeersonveilige situatie op de Zuidersingel door veel zwaar vrachtverkeer.

In 2022 is de Mobiliteitsvisie 2040 'Een nieuw élan' vastgesteld. Ook is de integrale laadvisie vastgesteld als eerste onderdeel van de uitwerking van de mobiliteitsvisie.

De winkelcentra van Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs zijn fietsvrij gemaakt, door alleen nog maar buiten winkeltijden fietsverkeer toe te staan.

Twee bushaltes in Bleiswijk zijn opgewaardeerd naar haltes met R-net kwaliteit. Dit betreft de haltes Windmolen en Heulslootweg.

De stationsomgeving van station Rodenrijs is in 2021 en 2022 opgewaardeerd. In 2022 zijn de overdekte fietsstallingen opengesteld en in gebruik genomen. De overkappingen zijn voorzien van zonnepanelen welke momenteel terug leveren aan het elektriciteitsnet.

Per oktober 2022 is de weekendmetro gaan rijden. Dit houdt in dat de E-lijn tussen Rotterdam en Pijnacker Zuid, via Rodenrijs en Berkel Westpolder in het weekend langer doorrijdt tot ca. 01:15 in de nacht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	850	1.415	1.388	1.274	-114
Baten	16	15	12	7	-5
Totaal saldo van baten en lasten	-834	-1.400	-1.376	-1.267	109
Onttrekkingen	10	0	0	0	0
Toevoegingen	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	10	0	0	0	0
Resultaat	-824	-1.400	-1.376	-1.267	109

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 114.000 voordeel)

Het budget voor Openbaar Vervoer wordt voor het grootste deel ingezet voor de exploitatiebijdrage van de bewaakte fietsenstallingen bij stations. Het beschikbaar budget in 2022 was beoogd voor de exploitatie van twee bewaakte fietsenstallingen. Hiertoe heeft eind 2021 een aanbesteding plaatsgevonden. Wegens een groot tekort aan budget heeft deze aanbesteding niet tot opdrachtverlening geleid. Hierdoor was de fietsenstalling bij Rodenrijs in 2022 nog onbewaakt. Daarvoor in de plaats is geïnvesteerd in camerabewaking op deze locatie. Tegelijkertijd zijn de kosten voor de bewaakte fietsenstalling bij station Westpolder toegenomen. Per saldo levert dit een voordeel van € 30.000 op.

De resterende afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 5.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Er zijn geen verschillen in de reservemutaties.

Beleidsveld Economische ontwikkeling

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een economisch succesvolle gemeente met Horti Science als speerpunt

Lansingerland is home of Horti Science. Met dit profiel zetten we Lansingerland nadrukkelijk op de kaart als innovatieve gemeente. De gemeente faciliteert ontwikkelingen die passen binnen dit profiel om de economie te versterken. Met vitale, levendige en aantrekkelijke kernen en de bedrijventerreinen hebben we een brede economische basis. In het licht van de uitkomsten van de Kadernota zijn we genoodzaakt de dienstverlening aan ondernemers af te schalen. Dat kan in de praktijk betekenen dat wij minder snel op informatieverzoeken of andere ondersteuning kunnen inspelen. Invulling van de capaciteit is hier mede debet aan.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

Samen met onze partners versterken we onze positie als Home of Horti Science

Omschrijving (toelichting)

Samen met onze partners startten we met de uitvoering van de Horti Science visie. Op het vlak van Innovatie (1), Gebiedsontwikkeling (2), Duurzaamheid (3), Vitale Arbeidsmarkt (4), Vitale Samenleving (5) en Positionering (6) zijn onder andere de volgende resultaten bereikt.

Innovatie

Horti Science bedrijven zijn mede door inzet en/of bijdrage van de gemeente verschillende innovatieve projecten gestart op het vlak van gewasbescherming, kunstmatige intelligentie, digitalisering, circulair telen, vertical farming en plantgezondheid.

Gebiedsontwikkeling

In de doorontwikkeling van het Horti Science Park zijn mede dankzij de aangestelde kwartiermaker belangrijke stappen gezet. Zo heeft de WUR besloten -mede gelet op de ambities van de gemeente- een investering te doen van > €15.000.000 in het Horti Science Park. Daarnaast zijn verdere stappen gezet om meerdere instellingen te vestigen op het Park die daarmee bijdragen aan de ambities van de Horti Science visie.

Duurzaamheid

We ondersteunden en stimuleerden verschillende duurzaamheidsinitiatieven op het vlak van geothermie, restwarmte en waterstof.

Vitale arbeidsmarkt

We ondersteunden en stimuleerden verschillende initiatieven op het vlak van hybride onderwijs. Ook verkenden we samen met MBO Lentiz de mogelijkheden voor een nieuwe locatie in Lansingerland. Tevens startten we in 2022 samen met de Greenport West-Holland een groeifondsaanvraag genaamd 'katapult'. De subsidieaanvraag heeft betrekking op instroom van talent en het bieden van passende opleidingen (vanuit het concept Leven Lang Leren).

Vitale samenleving

Voor de inrichting van de ontvangstruimte in het gemeentehuis zijn verschillende Horti Science accenten opgenomen.

Positionering

Samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen gaven we verdere invulling aan 'Lansingerland Home of Horti Science'. Inhoudelijk en in vorm. Zo ontwikkelden we het logo 'Home of Horti Science' en een Lansingerlandse skyline. Beide gaan we in 2023 verder laden richting bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners.

Uitvoering ontwikkelperspectief Bleizo-West Omschrijving (toelichting)

Het voornemen was om voor de gebiedsontwikkeling Bleizo-West de ontwikkelstrategie eind 2022 vast te laten stellen door de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer. Dit is niet gebeurd. In februari 2022 hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland namelijk besloten het omgevingsbeleid voor Bleizo-West vooralsnog niet aan te passen. De gemeente is gevraagd aanvullende onderbouwing aan te leveren over vier thema's: energie, wonen, economie en gezonde leefomgeving. Gedurende 2022 heeft hierover meerdere malen ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden met het college van Gedeputeerde Staten. Dit heeft nog niet tot een aanpassing van het provinciaal standpunt geleid. Om de planvorming niet verder te vertragen, is gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de ontwikkelstrategie. Aanleiding hiervoor zijn enkele beleidsmatige ontwikkelingen die ruimte bieden aan de gebiedsontwikkeling Bleizo-West, zoals de MRDH-bedrijventerreinenstrategie en de regionale afspraken over wonen. Onze inzet is erop gericht de ontwikkelstrategie eind 2023 ter vaststelling aan te bieden aan beide gemeenteraden.

We hanteren een gebiedsgerichte aanpak voor de bedrijventerreinen Omschrijving (toelichting)

Als gevolg van het Didam-arrest is de verkoop van de laatste kavels op Oudeland stilgelegd. In dit arrest heeft de Hoge Raad bepaald dat op basis van het gelijkheidsbeginsel de verkoop van roerende zaken in beginsel op basis van een openbare procedure moet plaatsvinden. De selectie vindt dan plaats op basis van objectieve, toetsbare en redelijke selectiecriteria. Deze criteria zijn in een multidisciplinair team opgesteld. Aan de hand van deze criteria zal dus de verkoop van de laatste kavels plaatsvinden.

Mede dankzij deze stagnatie van nieuw aanbod zijn we wel in situatie beland waarin we de bedrijventerreinen moeten optimaliseren en inbreiden om groei ruimte aan de economie, werkgelegenheid en innovatie te blijven bieden. In 2022 is begonnen met het in kaart brengen van de huidige stand van zaken op de bedrijven, het nulmoment. De 14 bedrijventerreinen in de gemeente Lansingerland hebben diverse profielen en zullen zo ieder een eigen 'beter benutten'-aanpak krijgen. Dit alles zal worden vastgelegd in een gemeentelijke visie voor de bedrijventerreinen.

Een belangrijke factor in de toekomst van de bedrijventerreinen zijn de uitdagingen van duurzaamheid, circulair grondstoffengebruik, digitalisering en arbeidsmarkt. Ondernemers die zich hebben georganiseerd, zijn beter in staat het hoofd te bieden aan deze uitdagingen. Het verhogen van de organisatiegraad tussen ondernemers en vastgoedeigenaren onderling is een belangrijk speerpunt voor de gemeente. Eind 2022 is begonnen met een verkenning voor de oprichting van een nieuwe BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) op bedrijventerrein Weg en Land. Ook is een kwartiermaker gestart die de ondernemers op bedrijventerreinen aanmoedigt om zich te organiseren.

Het gestagneerde aanbod van bedrijfsruimte geeft een zeer grote druk op de commerciële vastgoedmarkt. Lokale ondernemers zijn hierdoor genoodzaakt om verder te groeien buiten de gemeente. Daar waar relevant zijn signalen afgegeven om het areaal bedrijfsbestemming niet verder in te krimpen. Zo is bij de gebiedsvisie Bosland aangegeven dat deze bedrijfsbestemming een uniek profiel heeft en behouden dient te worden. Ook worden er bij individuele aanvragen voor bestemmingswijziging ten koste van de bedrijfsruimte goed gekeken of er echt geen andere optie is. Idealiter ontwikkelen we hier een handelingskader voor.

We versterken de centrumgebieden met een duidelijke strategie Omschrijving (toelichting)

Lansingerland heeft meerdere centrumgebieden. In al deze centrumgebieden komen inwoners en bezoekers van buiten de gemeente, om te winkelen, elkaar te ontmoeten en de verschillende (publieke) voorzieningen te bezoeken. In 2022 is een start gemaakt met de visie Vitale Kernen. Prettig verblijven, wonen en werken. We zijn gestart met het in kaart brengen van de huidige stand van zaken in een zogenaamde nulmeting.

De herinrichting van Bergschenhoek heeft het beoogde resultaat behaald; het centrum ziet er aantrekkelijk uit, er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de functies in de buitenruimte en volgens inwoners bruist het weer. Ook in Berkel centrum West vordert de bouw en belooft het een erg fraaie uitbreiding te worden. In 2022 is een aanbesteding doorlopen voor de inrichting van het openbaar gebied. De uitvoering van dit plan duurt twee jaar. Voor Berkel Centrum Oost is het concept bouwplan voor 80 sociale huurwoningen op de locatie Hergerborch gereed. De bestemmingsplanprocedure staat op de planning voor begin 2023, net zoals de technische uitwerking van de inrichting van het openbaar gebied.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	3.705	2.452	1.762	1.469	-293
Baten	628	245	335	244	-91
Totaal saldo van baten en lasten	-3.077	-2.206	-1.427	-1.225	202
Onttrekkingen	2.391	1.505	1.956	1.785	-170
Toevoegingen	431	0	1.225	1.225	0
Mutaties reserves	1.960	1.505	731	560	-170
Resultaat	-1.117	-701	-696	-665	32

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 293.000 voordeel)

In 2020 ontvingen we van de GR Bleizo een bedrag van € 800.000 voor de visievorming Bleizo-West. De visievorming is in twee delen geknipt: een ontwikkelperspectief en een ontwikkelstrategie. In oktober 2021 hebben de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer het ontwikkelperspectief vastgesteld. Het opstellen van de ontwikkelstrategie lag stil in afwachting van besluitvorming van de provincie Zuid-Holland. Inmiddels zijn de voorbereidende werkzaamheden daarvoor wel weer opgepakt. Echter, schuift een deel van de verwachte kosten door naar 2023 (€ 39.000). Doordat hier de ontvangst vanuit GR Bleizo tegenover staat, is deze mutatie budgettair neutraal.

Voor Horti Science blijkt de te voeren aanbesteding voor windturbines in de vorm van planten (een project op het snijvlak van duurzaamheid en kunst in de openbare ruimte) een langere doorlooptijd te hebben dan verwacht. Dit heeft geleid tot € 170.000 lagere kosten in 2022 (voordeel) en daarmee een lagere onttrekking uit de Algemene Reserve. Dit budget hevelen we over naar 2023.

De resterende afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 91.000 nadeel)

Zie voor Bleizo-West de toelichting hierboven bij de lasten.

De resterende afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Lasten (geen afwijking)

Er is geen afwijking op de lasten in de reservemutaties.

Baten (€ 170.000 nadeel)

Zie voor Horti Science de toelichting hierboven gegeven bij de lasten.

Beleidsveld Duurzaamheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzamer Lansingerland

Wij zetten in op de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Onze duurzaamheidsvisie 'Lansingerland Duurzaam' en het uitvoeringsprogramma duurzaamheid vormen de uitgangspunten voor onze inzet

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

Concentreren: focus op de grootste impact

Omschrijving (toelichting)

De energietransitie bij inwoners is een van de focuspunten in ons beleid. Mede door de hoge energieprijzen zien we de inzet op energiebesparing breder in de gemeente groeien. We zetten in 2022 in op een gemeentebrede isolatie aanpak, om inwoners voor te lichten en te faciliteren. De aanwezigheid van zowel een fysiek als digitaal energieloket boden inwoners hierbij hulp. De bezoekersaantallen en aantallen energiecoachgesprekken (ca. 300) stegen dan ook sterk. Ook hebben we in alle dorpskernen voorlichting gegeven. Middels de duurzaamheidslening faciliteerden we veel inwoners met de verduurzaming van hun woning. We zagen dan ook een sterke groei in het aantal aanvragen: we verstrekten in 2022 111 leningen, voor een totaalbedrag van ruim € 1,3 miljoen. We maakten deze breder toegankelijk door de leeftijdsgrens van 75 jaar te laten vervallen per november 2022.

In 2022 zagen we echter ook, in lijn met het landelijke beeld, een toename van huishoudens met energiearmoede. We ontvingen gedurende 2022 het bericht over financiële impuls voor de aanpak hiervan, die in 2022 vanuit het Rijk werd uitgekeerd. Direct hierna zijn we gestart met het ontwikkelen van stimuleringsaanpakken voor energiebesparing in koop- en huurwoningen voor deze doelgroepen. Dit doen we samen met maatschappelijke partners.

Ook in de glastuinbouw zagen wij een uitdagend energieklimaat. We werkten samen met de sector, medeoverheden en energiebedrijven om verder te verduurzamen. Zo werkten we bijvoorbeeld samen aan een pilot voor zonne-energie op waterbassins.

Normaliseren: Duurzaamheid als vast onderdeel van de norm

Omschrijving (toelichting)

Door normen en beleid actueel te houden op het gebied van duurzaamheid maken wij duurzame keuzes in ons dagelijks handelen. Na het vaststellen van de Ruimtelijke Adaptatie Strategie stelden wij in 2022 de bijbehorende uitvoeringsagenda klimaatadaptatie op. Dit document beschrijft de acties die we ondernemen om klimaatadaptatie verder te verankeren in ons handelen. We zijn direct gestart met enkele van de benoemde acties, zoals het nader vormgeven van een interne samenwerkingsstructuur. In 2022 ontvingen wij een subsidie van € 680.000, die wij hadden aangevraagd voor extra klimaatadaptatieve maatregelen binnen projecten. We formuleerden de bijbehorende maatregelen binnen projecten die voornamelijk in 2023-2024 gerealiseerd zullen worden.

Als onderdeel van de transitie naar een circulaire economie bereidden wij in 2022 de implementatie van gedifferentieerde tarieven, per 1 januari 2023, voor. Dit is nader beschreven in Programma 5. Ook ontwikkelden wij de integrale laadvisie, die de kaders voor het elektrisch opladen van voertuigen beschrijft. Deze is in 2022 vastgesteld.

Samen met de regio bleven wij samenwerken aan het proces van de Regionale Energie Strategie. Deze biedt gemeentee overstijgende kaders op het gebied van de energietransitie.

Toevertrouwen: benutten van de kracht van de samenleving

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren en benutten de energie in de maatschappij. We hebben iedereen nodig voor deze transitie. Daarom stimuleren we ook anderen om te verduurzamen.

Ze besteedden we in veel aandacht aan het stimuleren en ondersteunen van inwoners bij de energietransitie. Wij startten met de eerste wijkaanpakken in Bleiswijk-Zuid. We helpen inwoners bij het aardgasvrij ready maken van hun woningen door isolatie en hybride warmtepompen. Dit deden wij onder andere door informatieavonden, specifieke kennisavonden en voorlichting in de wijk. Ook vormden we een wijkadviesraad met inwoners. Deze koplopers denken en doen mee bij de vorming van onze aanpak en acties. Daarnaast ondersteunen we initiatieven vanuit inwoners. We werken hierbij nauw samen met energiecoöperatie Nieuwe Lansinger Stroom, 3B Wonen en Stedin.

Op bedrijventerrein Prisma ondersteunden wij ondernemers bij het realiseren van zon op dak. We adviseerden over technische mogelijkheden, subsidies, verzekeringen etc. Eind 2022 rondden wij het project af. Bijna alle bedrijven hebben inmiddels zonnepanelen of zijn bezig met de ontwikkeling ervan.

Op het gebied van klimaatadaptatie verstrekten wij een subsidie voor de vergroening van het schoolplein van basisschool Pius X.

Voor inwoners ontwikkelden en openden wij een informatiepunt over klimaatadaptatie bij het fysieke Energieloket Lansingerland.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	1.009	1.316	1.342	1.345	3
Baten	276	7	3	0	-2
Totaal saldo van baten en lasten	-733	-1.309	-1.339	-1.345	-6
Onttrekkingen	0	0	25	25	0
Toevoegingen	0	0	390	390	0
Mutaties reserves	0	0	-365	-365	0
Resultaat	-733	-1.309	-1.704	-1.710	-6

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (3.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 2.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan €100.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Er zijn geen afwijkingen op de reservemutaties.

Kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Ruimtelijke ordening		
Aantal sociale woningen	23	57
Aantal starterswoningen	47	56
Aantal gehuisveste statushouders (taakstelling)	103	104
Aantal nieuwbouwwoningen	417	273
% aanvragen voor omgevingsvergunning binnen wettelijke termijn afgehandeld	99%	100%
Aantal aanvragen	700	549
Aantal handhavingzaken	75	143
Aantal handhavingzaken uitmondend in last onder dwangsom, resp. last onder bestuursdwang	10 resp. 1	9 resp. 0
Aantal minimale acties VNG uitgevoerd voor inwerkingtreding van de Omgevingswet	27	22
Infrastructuur en mobiliteit		
Fietsgebruik per werkdag-etmaal telpunt	1.500	2.075
Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o. (RET)	7,9	8
Verkeersslachtoffers	-	Nog onbekend
Aantal Ov-reizigers	12.000	11.000
Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheidscampagnes	3	1
Economische ontwikkeling		
Aantal bedrijven	6.250	6.017
Vloeroppervlak winkels	81.000	80.614
Aantal verkochte kavels op bedrijventerrein	6	7
Bezettingsgraad markt	95%	90%
Aantal parkmanagementorganisaties	6	3
Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)	2	2
Exportwaarde Horti Science	1,1 miljard	Nog onbekend
Toegevoegde waarde Horti Science	700 miljoen	Nog onbekend
Arbeidsplaatsen Horti Science	8.500	8.200
Aantal glastuinbouwbedrijven	193	187
Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf	4,2 ha	4,3
Duurzaamheid		
Totale CO2-emissie Lansingerland (in ton CO2)	CO2-neutraal in 2050	783 kton (2021)
De twee grootste subcategorieën:		
- (Glas)tuinbouw	CO2-neutraal in 2050	539 kton (2021)
- Gebouwde omgeving	CO2-neutraal in 2050	140 kton (2021)
Aandeel hernieuwbare energie (%)	100% in 2050	9,5% (2020)
Huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	Reductie tot 100 kg in 2025	169 kg (2022)
Circulariteit gemeentelijke inkoop	5% in 2030	N.b.
Robuust water- en groensysteem	Gerealiseerd in 2050	N.b.

Toelichting op kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Ruimtelijke ordening:

Woningen: In 2022 was de verwachting circa 417 woningen, waarvan 23 sociale woningen en 47 starterswoningen/overig betaalbaar. De opleveringen van de nieuwbouw in Berkel Centrum West en appartementencomplex Parkzoom 4 in Bergschenhoek zijn doorgeschoven naar 2023. Uiteindelijk zijn er in 2022 273 woningen opgeleverd waarvan 57 sociaal en 56 overig betaalbaar, wat resulteert in een groter aantal betaalbaar.

Statushouders: Jaarlijks stelt het Rijk vast hoeveel vluchtelingen een verblijfsstatus krijgen in Nederland. Naar rato van het aantal inwoners krijgt elke gemeente een taakstelling voor het betreffende kalenderjaar. Voor 2022 is de taakstelling gehaald.

Aanvragen omgevingsvergunningen: In totaal ontvingen we in 2022 549 vergunningaanvragen, 54 meldingen sloop en brandveilig gebruik en 327 vooroverleggen. We hadden geraamd ongeveer evenveel vergunningaanvragen als in 2021 te ontvangen (640). Een verklaring dat het ongeveer 15% lager ligt, kan veroorzaakt zijn door de inflatie/gestegen prijzen afgelopen jaar. Ook is het lastig voor initiatiefnemers om aannemers te vinden die tijd hebben om een (ver)bouw te realiseren. We ontvingen wel meer vooroverleggen dan de geraamde 250.

Handhavingszaken: Deels lijken inwoners beter op de hoogte te zijn van de mogelijkheid om direct een formeel handhavingsverzoek in te dienen, deels kan de stijging verklaard worden omdat we zorgvuldiger zijn gaan registreren (scherper toezien op verschil klacht/melding en handhavingsverzoek) en dit proces nu gecoördineerd laten verlopen.

Mobiliteit:

Fietsgebruik per werkdag-etmaal telpunt: Wij stimuleren het fietsgebruik binnen de gemeente. Voor 2022 verwachtten wij dat het fietsgebruik verder zou toenemen ten opzichte van de afgelopen twee jaar, maar nog niet op het niveau van vlak voor corona. We hebben wel de ambitie dat fietsgebruik structureel groeit. Het werkelijke fietsgebruik lag in 2022 hoger dan begroot.

Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o.: Wij willen graag dat reizigers in de gemeente tevreden zijn over het busvervoer. We streefden daarom naar een klanten-rapportcijfer van minimaal een 7,9 in 2022. In 2021 is al gebleken dat de Corona weinig negatieve invloed heeft op de waardering van het openbaar vervoer. De gegevens vanuit de klantbarometer over 2022 zijn inmiddels gepubliceerd. Met een klanten-rapportcijfer van 8,1 is dit boven verwachting positief.

Verkeersslachtoffers: Conform regionaal beleid, streven wij naar nul vermijdbare verkeersslachtoffers binnen Lansingerland. Wij beschikken momenteel niet over de verkeersongevallenregistratiedata van 2022. De trend is helaas echter wel dat het aantal verkeersongevallen met slachtoffers toeneemt. Dit geldt ook voor Lansingerland.

Aantal Ov-reizigers: Tijdens corona is het aantal Ov-reizigers sterk teruggelopen. Anno eind 2022 is iets meer dan 85% van het aantal OV-reizigers teruggekeerd ten opzichte van het aantal in 2019. Het herstel gaat daarmee langzamer dan gepland. Voor 2022 was 12.000 dagelijkse reizigers als doel gesteld. Met gemiddeld 11.000 dagelijkse reizigers wordt dit doel niet gehaald. Desondanks blijft er een lichte groei zichtbaar en is de verwachting wel dat dit aantal verder zal toenemen.

Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheids campagnes: Verkeersveiligheid begint al bij de jeugd. Daarom streven wij naar minimaal drie scholen die participeren aan verkeersveiligheids campagnes. Voorbeelden hiervan zijn School op Seef en de Schoolbrengweek. Het aantal deelnemende scholen was in 2022 één school. Daarmee is het doel niet bereikt. Door Covid en de na-effecten daarvan zijn er minder scholen met aanvullende lesprogramma's zoals School op Seef en Totally Traffic.

Economie:

Aantal bedrijven: In 2022 had Lansingerland 6.017 bedrijven.

Vloeroppervlak winkels: Een groeiende gemeente gaat gepaard met een groeiende behoefte aan winkels. Onze doelstelling was daarom om in 2022 81.000 m² aan vloeroppervlakte aan winkels te hebben. Dit is afgerond gehaald.

Aantal verkochte kavels op bedrijventerreinen: In onze gemeente waren er kavels te koop op twee bedrijventerreinen, namelijk Oudeland en Leeuwenhoekweg. Er zijn in 2022 7 kavels uitgegeven op deze bedrijventerreinen.

Bezettingsgraad markt: Na een terugloop door corona, streefden wij in 2022 naar een bezettingsgraad van 95% op de markt. Dit is iets achtergebleven met 90%

Aantal parkmanagementorganisaties: In 2022 waren er 3 parkmanagementorganisaties actief binnen de gemeente.

Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ): In 2022 waren er twee Bedrijven Investeringszones actief binnen de gemeente, namelijk BIZ Rodenrijs en BIZ Centrum Bergschenhoek.

Exportwaarde Horti Science: De waarde van aan het buitenland geleverde goederen uit de tuinbouwsector vanuit de gemeente Lansingerland.

Toegevoegde waarde Horti Science: De waarde die door de tuinbouwsector in gemeente Lansingerland wordt toegevoegd tijdens de productie. Het is het verschil tussen de omzet en de ingekochte grondstoffen.

Arbeidsplaatsen Horti Science: Het aantal arbeidsplaatsen in de tuinbouwsector in de gemeente Lansingerland.

Aantal glastuinbouwbedrijven: Het aantal bedrijven in Lansingerland in de glastuinbouwsector.

Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf: De oppervlakte van de glastuinbouwbedrijven is een indicator van de grootte van deze bedrijven en de omvang van de sector in Lansingerland.

Duurzaamheid

Onze inspanningen op het gebied van duurzaamheid kennen vaak geen direct kwantitatief effect, maar richten zich op de grotere lijn en lange termijn. We rapporteren daarom over de voortgang op lange termijn doelen, conform onze inzet en doelstellingen op het thema duurzaamheid. Doordat er meerdere factoren zijn die de CO₂-uitstoot beïnvloeden, is een vergelijking tussen twee opeenvolgende jaren lastig. De langjarige trend geeft een beter beeld en vlakt incidentele invloeden uit. Ook de resultaten van veel van onze inspanningen op dit vlak, zoals beleid, kennen een bepaalde uitwerkingstijd. Deze data is vaak pas later beschikbaar, waardoor deze getallen vaak niet overeen zullen komen met het rapportagejaar van de begroting en jaarstukken.

De meest recente cijfers over de totale CO₂-uitstoot zijn het jaar 2021. De totale hoeveelheid CO₂-uitstoot in Lansingerland steeg van 750 kton in 2020 naar 783 kton in 2021. De CO₂ uitstoot in de glastuinbouw steeg van 526 kton in 2020 naar 540 kton in 2021. Ook de gebouwde omgeving vertoonde een stijging; van 124 kton in 2020 naar 140 kton in 2021. In een groot gedeelte van 2021 waren de energieprijzen nog niet sterk gestegen. Verbruikscijfers voor verwarming worden beïnvloed door de gemiddelde buitentemperatuur in een jaar. De temperatuur gecorrigeerde getallen laten een lichte stijging zien, maar een minder sterke stijging dan bovenstaande getallen.

2020 is het laatst bekende jaar voor het aandeel hernieuwbare energie. Dit percentage steeg licht van 9,2% in 2019 naar 9,5% in 2020.

De hoeveelheid restafval per inwoner liet in 2022 (169 kg) een daling zien ten opzichte van 2021 (187 kg).

Programma 7: Grondzaken

Beoogd maatschappelijk effect

Met ons grondbeleid dragen we bij aan de realisatie van ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	48.596	38.816	57.503	40.174	-17.328
Baten	52.096	38.036	53.122	42.711	-10.411
Totaal saldo van baten en lasten	3.500	-781	-4.381	2.536	6.917
Onttrekkingen	2.831	664	4.263	5.314	1.051
Toevoegingen	6.541	-71	-71	6.435	6.506
Mutaties reserves	-3.710	735	4.333	-1.122	-5.455
Resultaat	-210	-46	-47	1.415	1.462

Beleidsveld: Grondexploitatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Realiseren van gebiedsontwikkelingen binnen de financiële kaders en ruimtelijke voorwaarden

We produceerden en verkochten bouwgrond, hiermee gaven we invulling aan de doelstellingen op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren. We verkochten bouwgrond voor een marktconforme prijs en we beheersten de grondexploitaties en de hiermee samenhangende risico's.

Wat hebben we daarvoor in 2022 gedaan?

We actualiseren de grondexploitaties en risicoanalyse

Omschrijving (toelichting)

Wij actualiseerden de grondexploitaties en risicoanalyses volledig, gelijktijdig met de jaarrekening. Daarnaast rapporteerden we bij de begroting over grote gerealiseerde afwijkingen en gaven we een globale doorkijk naar de eerstvolgende actualisatie. Bij het in kaart brengen van de risico's en de mogelijke effecten hiervan, formuleerden we beheersmaatregelen en voerden we deze uit. Voor meer details over de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid en het MPG 2023.

We verkopen bouwgrond voor woningbouw en bedrijven

Omschrijving (toelichting)

In 2022 gaven we circa 4,65 ha aan bouwgrond uit op bedrijventerreinen Oudeland. Verder verkochten we grond voor 158 woningen. Hiermee leverden wij een bijdrage aan de totale woningbouwopgave in Lansingerland.

We verkopen gronden conform de Nota Grondbeleid

Omschrijving (toelichting)

We verkochten gronden voor een marktconforme prijs. In 2022 richtten we onze inspanningen daarom op onderhandelingen met partijen om tot resultaten te komen en leverden waar nodig maatwerk. In ons grondbeleid zijn extra mogelijkheden opgenomen om kaders mee te geven aan woningbouwontwikkelingen. Denk hierbij aan de indexatie en termijnen van het beschikbaar houden van o.a. sociale woningbouw en middeldure huurwoningen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de kosten van dit beleidsveld:

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Lasten	48.596	38.816	57.503	40.174	-17.328
Baten	52.096	38.036	53.122	42.711	-10.411
Totaal saldo van baten en lasten	3.500	-781	-4.381	2.536	6.917
Onttrekkingen	2.831	664	4.263	5.314	1.051
Toevoegingen	6.541	-71	-71	6.435	6.506
Mutaties reserves	-3.710	735	4.333	-1.122	-5.455
Resultaat	-210	-46	-47	1.415	1.462

Waar zitten de financiële afwijkingen?

De overschrijding van lasten en baten is gesaldeerd € 6,92 miljoen positief.

De grondexploitaties worden budgettair neutraal begroot. Het saldo van de projecten wordt, behoudens de winst- of verliesname die in het boekjaar plaatsvindt, overgeboekt naar de balans. In 2022 behaalden

wij de volgende resultaten op onze projecten:

Winstnames:

- Project Oudeland: € 5,22 mln.
- Project Wilderszijde: - €1,27 mln. (afname winst)
- Project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde: - €0,06 mln. (afname winst)
- Project Meerpolder: € 1,18 mln.

Totaal: € 5,07 mln.

Verliesnames:

- Project Berkel Centrum West: - € 0,02 mln. (vrijval)
- Project Westpolder-Bolwerk: € 0,32 mln.
- Project Leeuwenhoekweg: - € 0,01 mln. (vrijval)
- Landscheidingspark Horeca: € 0,05 mln.
- Sporthoeklaan: € 2,18 mln.

Totaal: € 2,52 mln.

Per saldo leidde bovenstaande tot een positief resultaat van € 2,55 miljoen op onze projecten. Gezien er in de begroting reeds uitgegaan was van een verhoging van de voorziening verlieslatende complexen van € 4,32 miljoen, is er een voordeel van € 6,87 miljoen ontstaan ten opzichte van de begroting. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2020 wordt het resultaat direct verrekend met de algemene reserve, behalve voor project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde en voor project Sporthoeklaan. Voor project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde wordt de winstname opgenomen in de dekkingsreserve kapitaallasten RvR De Groenzoom. Voor project Sporthoeklaan wordt de verliesvoorziening gedekt uit de reserve Enecogelden. Daarmee heeft het saldo op de grondexploitaties geen gevolgen voor het jaarrekeningresultaat.

Voor project Sporthoeklaan wordt er conform het raadsbesluit € 3,6 mln. onttrokken aan de reserve Enecogelden. Dit is € 1,42 mln. hoger dan de benodigde verliesvoorziening voor de grondexploitatie. Deze € 1,42 mln. valt daarmee vrij in het resultaat. De vrijval is echter geen verbetering van het resultaat, maar het gevolg van een administratieve wijziging, aangezien een deel van de kosten niet verantwoord kunnen worden onder de grondexploitatie. Het vrijgevallen bedrag zal daarom overgeheveld worden naar 2023 ter dekking van deze kosten.

De overige verschillen zijn kleiner dan €100.000 en daarom niet verklaard.

Kengetallen Grondzaken

Kengetal	Begroot 2022	Realisatie 2022
Grondexploitatie		
Aantal woningen gronduitgifte	239	158
Verkoop van bedrijventerreinen	ca. 3,25 ha	ca 4,65 ha

Toelichting op kengetallen Grondzaken

Binnen de diverse woningbouwprojecten is in 2022 grond voor 158 woningen uitgegeven. In Westpolder - Bolwerk is voor minder woningen grond geleverd door vertraging in het plan.

Op bedrijventerreinen Oudeland is in 2022 4,65 ha grond uitgegeven. Dit betreft een versnelling ten opzichte van wat begroot was.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de programma's 1 tot en met 7 kunnen worden gedekt. In de staat van Baten en Lasten is de (financiële) samenhang tussen de programma's en algemene dekkingsmiddelen weergegeven.

De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- Lokale heffingen;
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht Overhead

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet onder de afzonderlijke programma's worden opgenomen. Daarom begroten we op een centrale begrotingspost het 'overzicht overhead'. Overhead is hier gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Om inzichtelijk te maken waar de overhead uit bestaat, is deze verdeeld in vijf onderdelen: personeel, uitbestede bedrijfsvoering, huisvesting, automatisering en grondexploitaties.

Overzicht Overhead

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Huisvesting	2.385	2.541	2.647	2.921	274
Automatisering	2.438	2.556	2.785	2.687	-98
Uitbestede bedrijfsvoering	554	691	655	601	-54
Personeel	12.354	12.998	14.323	14.307	-16
Grondexploitaties (dekking)	-1.274	-2.062	-1.834	-1.468	365
Totaal lasten	16.457	16.723	18.576	19.048	472
Huisvesting	8	0	0	316	316
Automatisering	0	0	0	0	0
Uitbestede bedrijfsvoering	0	0	0	0	0
Personeel	3	20	20	31	11
Grondexploitaties (dekking)	0	0	0	0	0
Totaal baten	11	20	20	347	327
Saldo van baten en lasten	-16.446	-16.703	-18.556	-18.701	-145
Onttrekkingen reserves	1.339	124	419	585	167
Toevoegingen reserves	291	0	450	450	0
Gerealiseerd resultaat	-15.398	-16.580	-18.587	-18.566	22

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten

Lasten Huisvesting (€274.000 nadelig)

Dit wordt volledig veroorzaakt door de kosten als gevolg van de stormschade. Vanwege de stormschade startten we met de reparatie van het dak van het gemeentehuis. Deze kosten werden door de verzekeraar vergoed. De baten en lasten zijn ieder € 316.000 budgettair neutraal.

Per saldo zijn er daarnaast nog een aantal kleine voordelen die optellen tot circa € 42.000.

Lasten Automatisering (€98.000 voordelig)

Ondanks dat de afwijking kleiner is dan € 100.000 en niet verder verklaard hoeft te worden, volgt hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijking

Een deel van de archiveringswerkzaamheden (opschonen archief c.q. digitaliseren) die gepland stonden in 2022 hebben nog niet plaatsgevonden. Om die reden is er een onderschrijding van ca. €72.000 bij archiveringskosten. Deze werkzaamheden zullen plaats gaan vinden in 2023. Daarom wordt ook voorgesteld dit budget bij de bestemming van het jaarresultaat 2022 over te hevelen naar 2023.

Lasten Uitbestede bedrijfsvoering (€54.000 voordelig)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht

Lasten Personeel (€16.000 nadelig)

De afwijking is in totaal kleiner dan € 100.000 hierdoor hoeft deze afwijking in principe niet verklaard te worden.

Echter zijn er binnen de personele lasten een aantal significante afwijkingen die hieronder verder zullen worden toegelicht.

Team OHRM heeft een overschot van €197.000. Dit komt met name door een overschot op het personeelsbudget van per saldo €250.000 vanwege nog niet ingevulde vacatures. Daarnaast zijn er nog een aantal kleine nadelen die optellen tot circa € 53.000.

Team HRM Organisatiebreed heeft een tekort van €257.000. Dit is het gevolg van de voorziening voor verlofsparen ad. €320.000 die in zijn volledigheid is geboekt bij dit team.

Deze voorziening heeft gezien het karakter van de achterliggende verplichting een onbeperkte looptijd en geen maximale hoogte.

Team Bestuur & Communicatie heeft een tekort van €113.000. De hoge overschrijding komt met name door de hogere inhuurlasten als gevolg van inhuur op vacatures (in de periode dat vacatures geworven werden).

Team Informatie en Digitalisering heeft een overschot van €159.000. Dit komt met name door een overschot op het personeelsbudget van per saldo €86.000 vanwege nog niet ingevulde vacatures.

Lasten grondexploitaties (€365.000 nadelig)

Het nadeel van €365.000 wordt veroorzaakt door het kunnen toeschrijven van minder uren naar de grondexploitaties. Op ieder uur wat hieraan wordt doorgerekend wordt een opslag voor overhead meegenomen. Met name op Wilderszijde is een deel van de geraamde uren doorgeschoven in de tijd, waardoor de tijdsbesteding in 2022 lager uitgevallen is.

Baten

Baten Huisvesting (€316.000 voordelig)

Dit wordt volledig veroorzaakt door de baten als gevolg van de stormschade. Vanwege de stormschade startten we met de reparatie van het dak van het gemeentehuis. Deze kosten werden door de verzekeraar vergoed. De baten en lasten zijn ieder € 316.000 budgettair neutraal.

Baten Personeel (€11.000 voordelig)

De afwijking is kleiner dan € 100.000 en daarom niet verder toegelicht

Paragrafen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen in de programmabegroting. Zij geven, als een dwarsdoorsnede door de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoeringsaspecten van de gemeente. De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, heffingen en leges die de gemeente Lansingerland heft. De paragraaf toont de tariefontwikkeling, de opbrengsten en de lokale lastendruk. De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente.

We onderscheiden twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding gebonden is aan de activiteit waarop de heffing betrekking heeft (zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke heffingen die als algemene dekkingsmiddel mogen worden ingezet, waarvan de besteding niet van tevoren is bestemd (zoals de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting).

De gemeente Lansingerland kent de volgende belastingen en rechten:

1. Onroerende zaakbelasting (OZB);
2. Afvalstoffenheffing;
3. Rioolheffing;
4. Lijkbezorgingsrechten;
5. Leges burgerzaken;
6. Leges bouw;
7. Hondenbelasting;
8. Marktgeden;

Precario belasting is per 2022 komen te vervallen.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

In onderstaand overzicht staan de opbrengsten aan lokale heffingen van de belangrijkste heffingen in zowel 2021 en 2022 en de afwijking in 2022 ten opzichte van de begroting.

De hogere opbrengst op lokale heffingen wordt met name veroorzaakt door hogere baten op zowel de OZB voor woningen (door een hogere waardegrondslag) als niet-woningen (door een lager aantal verminderingen dan begroot en door een latere realisatie van een inkomst over 2021).

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
OZB woningen	8.802	8.954	8.954	9.097	142
OZB niet-woningen	6.701	8.083	8.938	9.655	717
Afvalstoffenheffing	7.039	7.175	7.175	7.199	24
Rioolheffing	6.782	6.825	6.941	6.974	33
Lijkbezorgingsrechten	307	240	240	209	-32
Leges burgerzaken	590	517	675	656	-19
Leges bouw	2.971	2.465	2.465	2.515	50
Hondenbelasting	307	299	299	311	12
Marktgeden	48	71	71	52	-19
Precariobelasting, uitstallingen	40	45	45	44	-1
Precariobelasting, kabels en leidingen	201	0	0	0	0
Totaal	33.788	34.674	35.803	36.711	908

COELO 2022 en woonlasten

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar de zogeheten "Atlas van de lokale lasten". Onderdeel van deze atlas is een tarievenoverzicht. Het overzicht 2022 is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van Lansingerland.

De onderstaande tabel laat zien dat de door gemeente Lansingerland gehanteerde OZB-tarieven van woningen en niet-woningen in 2022 onder het landelijk gemiddelde lagen. Desondanks zijn de gemiddelde woonlasten in Lansingerland 8% hoger dan het landelijk gemiddelde. Belangrijke oorzaak hiervan is een relatief hoge gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Lansingerland (€ 406.000) ten opzichte van het landelijk gemiddelde (€ 315.000).

Bedragen x € 1,-

	Laagste 2022	Gemiddelde 2022	Hoogste 2022	Lansingerland 2022	afwijking in %
OZB woningen (eigenaar)	0,0342%	0,0978%	0,2393%	0,0896%	-8,38%
OZB niet-woningen (eigenaar+gebruiker)	0,1212%	0,5209%	1,2791%	0,4625%	-11,21%
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	39	317	491	309	-2,40%
Rioolheffing	91	207	500	257	24,04%
Hondenbelasting (eerste hond)	25	40	129	84	110,25%
Woonlasten (meerpersoonshuishouden)	667	904	1.736	977	8,09%

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

De onderstaande tabel laat de gemeentelijke woonlasten van Lansingerland in 2022 zien, bij een gemiddelde WOZ-waarde van € 406.000:

Meerpersoonshuishouden met eigen woning en een WOZ-waarde van € 406.000 in 2022

Bedragen x € 1,-

Lokale lasten Lansingerland	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil in €	Verschil in %
OZB	386,92	363,78	-23,14	-5,98%
Afvalstoffenheffing	305,58	309,40	3,82	1,25%
Rioolheffing	253,59	256,76	3,17	1,25%
Aanslag gemeentelijke belastingen (via SVHW)	946,09	929,94	-16,15	-1,71%

Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Realisatie 2021	Realisatie 2022
A) OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	386,92	363,78
B) Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	253,59	256,76
C) Afvalstoffenheffing voor een gezin	305,58	309,40
D) Eventuele heffingskorting	0,00	0,00
E) Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	946,09	929,94
F) Landelijke gemiddelde jaar ervoor	776,00	811,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	121,92%	114,67%

Woonlasten en de tarieven in de regio

In de Atlas van de lokale lasten wordt inzicht gegeven in de gemeentelijke woonlasten. Daarbij wordt het gemiddelde bedrag berekend dat een meerpersoonshuishouden op basis van de gemiddelde WOZ waarde van een eigen woning in de betreffende gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de ons omringende gemeenten hebben de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zich als volgt ontwikkeld.

De woonlasten 2022 bedragen landelijk gemiddeld € 904. Net als in Lansingerland zijn in alle omliggende gemeenten de lokale lasten gestegen ten opzichte van 2022. In Delft is de stijging met 20,6% het hoogst; in Pijnacker-Nootdorp is de stijging met 4,9% het laagst. De stijging in Lansingerland is voornamelijk veroorzaakt door een toename van het tarief afvalstoffenheffing, evenals een toename van de gemiddelde OZB-aanslag door een stijging van de waardegrondslag.

In onderstaande tabel ziet u de stijging van de gemiddelde woonlasten per gemeente in onze regio:

Bedragen x € 1,-

Gemeenten	2021	2022	Mutatie t.o.v. 2021
Lansingerland	920	977	6,2%
Pijnacker-Nootdorp	926	971	4,9%
Delft	867	1.045	20,6%
Zuidplas	845	940	11,2%
Zoetermeer	792	922	16,4%

De onderstaande tabel laat de OZB-aanslagen en woonlasten 2022 in de regio zien:

OZB-aanslag tv WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	OZB-tarief	Gemiddelde OZB aanslag	OZB-aanslag t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde OZB-aanslag
Lansingerland	406.000	129%	0,0896%	410,94	118%	0,92
Delft	288.000	91%	0,0967%	396,34	92%	1,01
Pijnacker-Nootdorp	PM	PM	0,0843%	365,13	106%	PM
Zoetermeer	291.000	92%	0,1388%	485,36	125%	1,35
Zuidplas	342.000	109%	0,1082%	431,26	102%	0,94
Nederland	315.000	100%	0,0978%	380,00	100%	1

Woonlasten t.o.v. WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	Gemiddelde woonlasten MPH	MPH t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde woonlasten
Lansingerland	406.000	129%	977,10	108%	0,84
Delft	288.000	91%	1.045,20	116%	1,26
Pijnacker-Nootdorp	PM	PM	971,49	107%	PM
Zoetermeer	291.000	92%	922,13	102%	1,10
Zuidplas	342.000	109%	939,68	104%	0,96
Nederland	315.000	100%	904,00	100%	1,00

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Er zijn twee soorten OZB: de eigenarenbelasting en de gebruikersbelasting. Voor woningen bestaat er alleen een eigenarenbelasting. Voor niet-woningen (onder andere bedrijfspanden, maatschappelijke voorzieningen zoals scholen en zwembaden, maar ook bouwgronden) bestaat er zowel een eigenaren- als een gebruikersbelasting. Jaarlijks bepaalt de gemeente de waarde van de onroerende zaak, de zogeheten WOZ-waarde.

Lansingerland kent een tariefdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Tariefdifferentiatie tussen woningen en niet - woningen wordt in heel Nederland toegepast. De tarieven voor niet-woningen liggen hoger dan voor de woningen.

Voorheen betaalden zowel de eigenaar als de gebruiker van een niet-woning OZB. De OZB voor gebruikers kan echter alleen worden geïnd als er een gebruiker van het pand is. Voor kantoren en bedrijven die leeg staan werd derhalve geen OZB-gebruikersbelasting betaald. De effecten van deze leegstand op de belastingrealisatie waren onvoorspelbaar, en kenden een toenemend effect. Om de belastingheffing te versimpelen en misgelopen realisatie op leegstaande onroerende zaken te voorkomen, is gekozen om per 2022 de OZB-gebruikers voor niet-woningen te verleggen naar de OZB-eigenaren.

Het OZB-tarief wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde. Het verloop van de OZB-tarieven over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022	Mutatie t.o.v. 2021
Eigenaar (woning)	0,1003%	0,0953%	0,0896%	-6,0%
Eigenaar (niet-woning)	0,2325%	0,2332%	0,4625%	98,3%
Gebruiker (niet-woning)	0,1889%	0,1895%	-	-
Gecombineerd (niet-woning)	0,4214%	0,4227%	0,4625%	9,4%

Opbrengsten onroerende zaakbelasting

De gerealiseerde OZB-opbrengsten 2022 wijken af van de begroting na slotwijziging . De OZB eigenaren (woning) is €142.000 hoger dan begroot gerealiseerd, wat toe te schrijven is aan een iets toegenomen waardegrondslag ten opzichte van de prognose. Voor de OZB eigenaren (niet-woningen) is de realisatie €717.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door €407.000 aan inkomsten over het belastingjaar 2021 welke in het vierde kwartaal nog gerealiseerd zijn, evenals een lager niveau aan verminderingen door bezwaar ten opzichte van de prognose.

Bedragen x € 1.000

Opbrengst OZB	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Woningen (eigenaren)	8.802	8.954	8.954	9.097	143
Niet-woningen (eigenaren)	4.069	8.083	8.937	9.655	718
Niet-woningen (gebruikers)	2.633				
Subtotaal niet-woningen	6.702	8.083	8.937	9.655	718
Totaal	15.504	17.037	17.891	18.752	861

Waardering Onroerende zaken (WOZ)

Uitvoering

SVHW te Klaaswaal voert per 1 januari 2013 de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit voor onze gemeente.

Waarderingskamer

De Waarderingskamer (WAKA) heeft de uitvoering van de WOZ binnen het voorzieningsgebied van SVHW beoordeeld als 'goed'. Dit algemeen oordeel wordt afgegeven aan een organisatie die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Het SVHW heeft ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden. Zie hiervoor ook de website van de Waarderingskamer: www.waarderingskamer.nl/nc/alle-beoordelingen/gemeentepagina/lansingerland/.

Bezwaarschriften

Het aantal ingediende bezwaarschriften is met 26,5% gedaald ten opzichte van 2021, nadat er zich in 2020 en 2021 forse stijgingen voordeden. Het aantal ingediende bezwaren door no-cure-no-pay (ncnp) bureaus bij woningen is voor het eerst in jaren gedaald. Het SVHW voert actief campagne om het aandeel bezwaarschriften dat via ncnp-bureaus binnenkomt te verkleinen. SVHW heeft hiervoor samen met andere belastingkantoren een werkgroep gevormd om gezamenlijk op te trekken in de richting van de ncnp-bureaus. Daarnaast heeft de SVHW een taskforce opgericht om het aantal WOZ-bezwaren van ncnp-bureaus te verminderen. Communicatie speelt hierbij een belangrijke rol, onder andere door ervoor te zorgen dat bezwaar maken via de website van de SVHW heel eenvoudig is.

Het aantal nog openstaande bezwaarschriften in 2022 heeft als peildatum 13 januari 2023, waar dit cijfer vergeleken wordt met peildatum 31 januari voor 2020 en 2021. SVHW heeft bevestigd dat het tussen 13 en 31 januari 2023 nog eens 70% van de openstaande bezwaarschriften is afgehandeld.

Aantallen bezwaarschriften WOZ	2020	2021	2022	Mutatie t.o.v. 2021
Ingediend	839	937	960	2,5%
Nog in behandeling (januari 2023)	77	98	135	37,8%
Waarvan afgehandeld:				
Toegekend	276	400	554	38,5%
Afgewezen en anderszins afgedaan	486	439	369	-15,9%

Afvalstoffenheffing

De gemeente Lansingerland kent voor de afvalstoffenheffing een gedifferentieerd tarief voor één-persoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Het verloop van de tarieven afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

<i>Bedragen x € 1,-</i>				
Tarieven afvalstoffenheffing	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022	Toename t.o.v. 2021
Eenpersoonshuishoudens	232,39	244,47	247,52	1,2%
Meerpersoonshuishoudens	290,49	305,58	309,40	1,3%

Baten en lasten afvalstoffenheffing en dekkingspercentage

In 2022 zijn de opbrengsten van de diverse afvalstromen toegenomen. We realiseerden € 82.000 meer dan begroot. Ook de kosten waren € 115.000 lager dan begroot waardoor de kostendekkendheid in 2022 101% was. Dit overschot storten we in de egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing.

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Afvalinzameling	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Baten: afvalstoffenheffing	7.039	7.175	7.199	24
Baten: overige opbrengsten	661	583	641	58
Lasten: directe kosten	-5.638	-6.089	-6.048	41
Lasten: toerekening BTW	-1.093	-1.161	-1.175	-14
Lasten: toerekening overhead	-412	-427	-356	71
Lasten: kwijtschelding	-193	-209	-192	17
Saldo	364	-128	69	197
Dekkingspercentage	105%	98%	101%	

Rioolheffing

Het tarief is een vast bedrag voor maximaal 500 m3 afgevoerd afvalwater voor huishoudens. Voor de zogenaamde grootverbruikers geldt dat boven de 500 m3 voor iedere volgende 500 m3 afgevoerd afvalwater of een gedeelte daarvan een opslag wordt geheven. In de Rioolverordening 2020 is besloten de huidige methodiek te handhaven en geen differentiatie in tariefeenheden aan te brengen.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

De gemeente kiest voor doelmatig en risico gestuurd werken. Er wordt zoveel mogelijk integraal en wijkgericht gewerkt. Om de kosten als gevolg van de activiteiten te kunnen dekken, is het tarief in 2022 met 1,3% gestegen. Het tarief van de rioolheffing stijgt vanaf 2016 in 25 jaar geleidelijk met 1,7% per jaar tot een kostendekkend niveau van € 345,45 in 2041. Dit is conform Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

Bedragen x € 1,-

Tarieven rioolheffing	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022	Mutatie t.o.v. 2021
Woningen	249,35	253,59	256,76	1,3%

Baten en lasten rioolheffing en dekkingspercentage

Doordat er minder kosten aan het onderhoud en inspectie zijn geweest, is de dotatie in de voorziening € 41.000 hoger dan begroot. Lagere lasten zijn het gevolg van een tekort aan materialen op de markt.

Het gerealiseerde saldo van € 1.186.000 is door middel van een storting verrekend met de voorziening riolering.

Bedragen x € 1.000

Rioolheffing	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Baten: rioolheffing	6.781	6.941	6.974	33
Baten: overige opbrengsten	79	13	34	21
Lasten: directe kosten	-4.060	-4.408	-4.447	-39
Lasten: toerekening BTW	-558	-629	-617	12
Lasten: toerekening overhead	-561	-563	-585	-22
Lasten: kwijtschelding	-176	-209	-173	36
Saldo	1.505	1.145	1.186	41
Dekkingspercentage	129%	120%	120%	

Lijkbezorgingsrechten

De gemeente Lansingerland heeft het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen vastgelegd in een beheerverordening. De vigerende beheerverordening van de gemeente Lansingerland dateert uit 2021. De lijkbezorgingsrechten zijn per 1 januari 2022 niet aangepast. In onderstaande tabel staan de begrote en gerealiseerde bedragen in 2021 en 2022.

Bedragen x € 1.000

Lijkbezorgingsrechten	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Begraafplaatsrechten	307	240	209	-31

Leges Bouwvergunningen

De gerealiseerde baten vanuit bouwleges zijn in lijn met de begroting. De uiteindelijke baten voor 2022 vallen € 50.000 hoger uit dooreen hoger aantal aanvragen voor bouw- en sloopvergunningen.

Bedragen x € 1.000

Bouwleges	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Leges bouw	2.971	2.465	2.515	50

Hondenbelasting

Voor de hondenbelasting bestaat een tarief voor de eerste hond, een tarief voor de tweede en volgende hond en voor een geregistreerde kennel. Het verloop van de tarieven hondenbelasting over de afgelopen jaren is ongewijzigd en ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1,-

Hondenbelasting	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022	Mutatie t.o.v. 2021
Eerste hond	81,48	82,78	84,10	1,6%
Elke volgende hond	114,12	115,95	117,81	1,6%
Geregistreerde kennel	244,68	248,59	252,57	1,6%

Marktgelden en precariobelasting (uitstallingen)

De marktrechten zijn per 1 januari 2022 met de CPI aangepast. In onderstaande tabel staan de begrote en gerealiseerde bedragen in 2021 en 2022.

Bedragen x € 1.000

Marktgelden en precariobelasting	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Marktgelden	48	71	52	-19
Precariobelasting	40	45	44	-1

Leges burgerzaken

De opbrengsten van de gemeentelijke leges burgerzaken in 2021 en 2022 staan in onderstaand overzicht nader gespecificeerd.

De gerealiseerde baten uit de leges burgerzaken zijn in 2022 zijn in lijn met de begroting en fors toegenomen ten opzichte van 2021. Ook in 2022 heeft zich een zichtbare inhaalslag voorgedaan op aanvragen burgerlijke stand en reisdocumenten.

Bedragen x € 1.000

leges	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Leges burgerlijke stand	125	169	172	3
Leges basisadministratie persoonsgegevens	22	24	25	1
Leges reisdocumenten	173	259	251	-8
Leges rijbewijzen	211	182	166	-16
Leges naturalisatie (vanaf 2014 inclusief overige leges)	48	28	58	30
Leges gehandicaptenparkeerkaart	11	15	15	0
Totaal	590	677	688	11

Kwijtscheldingen

De ontwikkelingen met betrekking tot de aangevraagde kwijtscheldingen geven het volgende beeld:

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	2021	2022	Mutatie t.o.v. 2021
Ingediende aanvragen	758	794	4,7%
Nog in behandeling	0	0	0,0%
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend (geheel of gedeeltelijk)	654	637	-2,6%
Afgewezen	104	157	51,0%

Lasten kwijtscheldingen

Het totaal aantal aanvragen tot kwijtschelding is in 2022 toegenomen ten opzichte van 2021. Het aantal toegekende kwijtscheldingen is licht gedaald.

De uitgaven aan kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen en rechten geeft het volgende overzicht:

Bedragen x € 1.000

Lasten kwijtschelding	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Afvalstoffenheffing	193	209	190	-19
Rioolheffing	176	209	172	-37
Hondenbelasting	0	0	0	0
Onroerende-zaakbelasting	1	0	1	1
Totaal	370	418	363	-55

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van het risicoprofiel. Daarnaast beschrijft de paragraaf op hoofdlijnen op welke wijze 'risicobeheersing' onderdeel is van de bedrijfsvoering van de gemeente. Het is belangrijk risico's in beeld te hebben omdat deze het bereiken van onze doelen in de weg kunnen zitten. Van belang is een goed systeem van interne sturing en beheersing te hebben met daarin de juiste mix van middelen en maatregelen om de geïdentificeerde risico's, binnen redelijke grenzen, terug te brengen naar een voor de organisatie acceptabel niveau.

Er is een toenemende behoefte aan transparante informatie over gemeente specifieke inzichten en lange termijn perspectieven. Daarmee borgen we continuïteit van bedrijfsvoering. Een aantal ontwikkelingen hebben mogelijk effect op de continuïteit, daarom is het van belang deze te benoemen. In deze paragraaf geven we daarom, naast verplichte financiële kengetallen op basis van het BBV, een kwalitatieve duiding van risico's en ontwikkelingen die niet kwantitatief vertaald kan worden. Ook frauderisico heeft invloed op continuïteit. Dit onderwerp staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De verplichte financiële kengetallen op grond van de BBV nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en het jaarverslag om de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van hun provincie of gemeente.

Risicobeheersing in de gemeente Lansingerland

De nota risicomangement en weerstandsvermogen 2020-2023 beschrijft op welke wijze Lansingerland structureel haar risico's beheerst en hier verantwoording over af legt. De nota beschrijft o.a. welke informatie we in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opnemen. Daarnaast is in het interne controleplan 2022 opgenomen dat in 2022 een risicoanalyse en een frauderisicoanalyse wordt uitgevoerd. Overeenkomstig het plan is dit uitgevoerd (zie voor een samenvatting van de frauderisicoanalyse ook de paragraaf bedrijfsvoering). In deze jaarstukken (een document dat terugkijkt op het afgelopen jaar) ligt het accent vooral op het weerstandsvermogen en de risico's op incidentele tegenvallers.

Op basis van de huidige inzichten loopt Lansingerland haar grootste incidentele financiële risico's bij de grondexploitaties. Het risico op de grondexploitaties houdt verband met de hoge boekwaarde van reeds gedane investeringen in grond en de marktomstandigheden. Het risico is dat grond niet, later, of voor een lagere prijs wordt verkocht dan nu voorzien. Om dit risico te 'beheersen' moeten we vooral inspelen op de marktontwikkelingen en het onderscheidende vermogen van de gemeente als toekomstige woongemeente of vestigingsplaats voor een bedrijf. Dit is daarom ook een speerpunt van het college. Om de boekwaarde op de huidige grondexploitaties niet (verder) op te laten lopen is de gemeente terughoudend met het doen van nieuwe uitgaven. Uitgaven doen we pas als deze noodzakelijk zijn om 'inkomsten' te genereren. Waar mogelijk benutten we schaalvoordelen om werkzaamheden te clusteren. In 2022 is de boekwaarde van de meeste projecten verder afgenomen. Dit betekent dat de inkomsten uit grondverkoop hoger zijn geweest dan de uitgaven. Voor een verdere toelichting op de risico's van de grondexploitaties zie Paragraaf Grondbeleid.

De grootste risico's op structurele tegenvallers zijn er binnen het sociaal domein. In de begroting 2023-2026 zijn deze lasten op basis van de inzichten medio 2022 zo adequaat mogelijk geraamd. In de eerste begrotingswijziging 2023 zijn zekere budgetbijstellingen op basis van de Slotwijziging 2022 verwerkt. De maatwerkvoorzieningen in het sociaal domein betreffen open-einden regelingen waarbij niet of nauwelijks financiële plafonds zijn in te bouwen. De afgelopen jaren laten zien dat o.a. door besluiten van het Rijk (bijvoorbeeld abonnementstarief Wmo) de lasten in een korte periode zeer snel kunnen groeien en het tempo van de groei ook steeds sneller toeneemt. Voor de Jeugdwet werken we aan een maatregelen in lijn met de Landelijke Hervormingsagenda dat moet leiden tot een afvlakking c.q. stabilisering van de stijging van de lasten (los van de groei van het aantal inwoners). De potentiële opbrengsten/besparingen van deze maatregelen zijn in de meerjarenraming verwerkt. Risico is dat we deze besparingen uiteindelijk niet (kunnen) realiseren en er structurele tegenvallers ontstaan. De eerstvolgende actualisatie van deze risico's op structurele tegenvallers in het meerjarenbeeld vindt zoals gebruikelijk plaats bij de begroting (2024).

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 1,6 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet. Zie voor de onderbouwing onderstaande toelichtingen.

Inventarisatie risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland kan worden bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. Daarbij maken we onderscheid tussen 'incidentele risico's' en het risico op structurele tegenvallers. Incidentele risico's dienen te worden afgedekt door het beschikbare weerstandsvermogen en voor het opvangen van structurele risico's zal voldoende 'flexibiliteit' in de begroting aanwezig moeten zijn. Dit laatste maken we jaarlijks inzichtelijk door in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting een aantal scenario's te schetsen die zich voor kunnen doen en daarbij aan te geven wat de financiële impact is op de saldi van de meerjarenbegroting.

De benodigde weerstandscapaciteit voor incidentele risico's wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang zullen voordoen. Indien dat wel het geval is, zou op basis van de in beeld gebrachte risico's, hiermee een bedrag gemoeid zijn van € 55 miljoen (feitelijk het absoluut maximum aan financieel gevolg van de in beeld gebrachte risico's, met uitzondering van de gevoeligheidsscenario's grondexploitatie).

Dit is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

Algemene dienst € 17 miljoen

Grondexploitaties € 38 miljoen

Top 10 risico's gemeente Lansingerland

De top 10 aan risico's zijn op basis van hun aandeel in het totaal benodigde weerstandsvermogen:

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Nr.	Risico	Kans	Maximaal bedrag
1	Ontwikkeling Wilderszijde o.b.v. bestemmingsplan	N.v.t., zie toelichting	40.000
2	Fiscale optimalisatie Westpolder wordt niet gerealiseerd.	30%	12.500
3	Vraag naar bedrijventerrein Oudeland komt onder druk	30%	3.500
4	Kavels kunnen niet worden verkocht i.v.m. aanwezigheid CO leiding	70%	2.000
5	Lagere dekking Rijk inkomensdeel BUIG	30%	4.000
6	Verwachte versnelling eind exploitatie Groenzoom vindt niet plaats	30%	2.000
7	Risico op verkeerde aannames besluitvorming sociaal domein	30%	1.000
8	Ramp en schade aan gemeentehuis dat (deels) niet verzekerd is	10%	3.000
9	Kavel uitgegeven in meerdere kleinere kavels. Minder opbrengsten en meer kosten	30%	950
10	Aanspraak op borgstelling gemeente	10%	2.800

Toelichting risico's

Uit de voorgaande tabel blijkt dat onze grootste risico's betrekking hebben op de grondexploitaties, waarvan Oudeland, Westpolder en Wilderszijde de grootste invloed hebben. De genoemde bedragen zijn de mogelijke verdere verliezen op de grondexploitaties als de ontwikkelingen niet lopen zoals we nu inschatten op basis van de huidige marktomstandigheden. Naast bovenstaande incidentele effecten zijn er, als het risico zich voordoet, ook structurele effecten omdat schulden niet of minder snel kunnen worden afgelost. Op basis van de huidige rekenrente grondexploitaties van 1,1% betekent elke € 10 miljoen verdere verlies name op de grondexploitatie een toename van de structurele rentelast op de begroting van € 0,11 miljoen.

Ten opzichte van het laatste P&C-document (begroting 2023) is een aantal risico's uit de top 10 gemuteerd, waardoor risico's die eerder buiten de top 10 vielen alsnog in de top 10 landen. Dit betreft veelal risico's met een kleine kans maar grotere impact qua bedrag (bijvoorbeeld kans dat er een partij een beroep doet op borgstelling door de gemeente Lansingerland).

Het grootste risicobedrag is gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling Wilderszijde (risico nummer 1). Gezien de omvang van de ontwikkeling, de looptijd en de huidige economische omstandigheden is het risicobedrag fors toegenomen. Eind 2021 stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan vast en is het hele gebied een 'actieve' grondexploitatie geworden. Dit betekent dat we ook een specifieke risicoanalyse maken voor het gebied. De gebied specifieke risico's tellen op tot een benodigd risicobedrag van circa € 12 miljoen. Naast deze risico's is het financiële resultaat van Wilderszijde ook afhankelijk van algemene ontwikkelingen, zoals de eventuele (snellere) stijging van kosten en ontwikkelingen van vrij op naam (VON)-prijzen. In dat kader zijn heel veel scenario's mogelijk, zowel in positieve als negatieve zin. Voor het weerstandsvermogen is een zwaarder weer scenario doorgerekend waarbij de kosten 2% per jaar sneller stijgen dan nu doorgerekend in de gebiedsexploitatie en de grondprijzen/woningprijzen 2% per jaar minder stijgen. Dit scenario levert een circa € 28 miljoen nadeliger resultaat op dan het resultaat op basis van de huidige uitgangspunten. In de herziening MPG 2022 werd voor Wilderszijde nog een positief resultaat verwacht van circa € 20 miljoen. Door de economische omstandigheden in 2022 en 2023 zijn de verwachtingen fors naar beneden bijgesteld. De inflatie is dusdanig hoog dat de kosten voor civiele werken, VTA etc. zijn bijgesteld. Ook houden we rekening met een prijscorrectie op de opbrengsten. In de grondexploitatie zelf is er dus, in tegenstelling tot vorig jaar, geen buffer om risico's op te vangen. Daarom hogen we het bedrag op dat benodigd is aan weerstandsvermogen (van € 20 miljoen naar € 40 miljoen). Gezien het beginstadium van het project is het ook wenselijk een robuuste 'buffer' aan te houden. De abnormale marktomstandigheden van 2022 en 2023 maken dit ook zichtbaar. Als alternatieve (of toetsende) methode is via de methode van de Rekenkamer (zie ook de nota Weerstandsvermogen voor een nadere toelichting hierop) een berekening gemaakt. Uitgaande van 10% van de nog te realiseren opbrengsten en 10% van de boekwaarde per 1/1/2023 is dan een weerstandsvermogen nodig van € 19 miljoen. Gezien de huidige marktomstandigheden en het feit dat we als gemeente een verfijndere methode hanteren stellen we voor in het benodigd weerstandsvermogen rekening te houden met ons 'eigen' berekende bedrag, dat veel hoger ligt dan de methode Rekenkamer.

Van het Rijk ontvangt de gemeente jaarlijks geld voor de uitvoering van het inkomensdeel van de Participatiewet, de zogenoemde BUIG-uitkering. Indien de werkelijke lasten voor de uitkeringen hoger liggen dan geldt eerst een eigen risico, daarboven kan de gemeente een aanvraag indienen voor een aanvullende uitkering. Met het oog op de mogelijke economische nasleep van Corona gaan we in de meerjarenraming uit van een stijging van de uitkeringslasten, maar ook een stijging van de BUIG-uitkering. Mocht deze laatste ontoereikend zijn dan komt een eventueel nadeel tot de drempel voor een aanvullende uitkering ten laste van de gemeente. Het risico baseren we op elk jaar van de meerjarenraming een tekort van maximaal € 1 miljoen. De kans achten we beperkt omdat we enerzijds zelf deels kunnen sturen op het aantal bijstandsgerechtigden, via re-integratie, en anderzijds het Rijk de BUIG laat meebewegen met de macro-economische situatie.

Risico's verbonden partijen

De gemeente Lansingerland neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is een overzicht hiervan opgenomen en is per partij ook inzicht gegeven in de risico's bij de verbonden partij.

Uit de grondexploitaties en risico inventarisaties die ten grondslag liggen aan de jaarrekeningen 2022 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg en Bleizo blijkt dat de risico's die deze partijen lopen nog opgevangen kunnen worden binnen de eigen grondexploitaties (de grondexploitatie bevat zelf nog voldoende weerstandscapaciteit). De gemeente zelf hoeft op basis van de huidige inzichten geen weerstandscapaciteit voor Hoefweg en Bleizo aan te houden.

Voor Bleizo-Oost, het deel ten oosten van de HSL, is inmiddels het bestemmingsplan definitief vastgesteld. De economische groei en vraag naar logistieke kavels in de Corridor A12 maakt dat er ruimte is voor logistieke bedrijventerreinen. Partijen in de Corridor A12 hebben hierover met elkaar afspraken gemaakt, waardoor het bestemmingsplan voor Bleizo-Oost vastgesteld kon worden. Voor Bleizo-West doen we onderzoek naar een alternatief ontwikkelprogramma. Hiervoor is een eerste stedenbouwkundige verkenning uitgevoerd. De vaststelling van het bestemmingsplan voor Bleizo-West is opgeschort totdat er meer duidelijkheid is over de uitkomsten van het onderzoek.

Door een ontwikkelaar is de GR Bleizo aansprakelijk gesteld, in relatie tot de opzegging van een Intentieovereenkomst door GR Bleizo. Voorafgaande aan de opzegging zijn de mogelijke gevolgen en risico's van de voorgenomen opzegging juridisch goed bekeken en vermeld in het besluit van het Dagelijks Bestuur. Met een eventuele juridische vervolgstappen van Adventure World Holding werd rekening gehouden. Het risico op een verplichting tot betaling van een schadeclaim omdat GR Bleizo niet onrechtmatig handelt of haar contractuele afspraken niet nakomt werd destijds niet aanwezig geacht. In 2023 heeft Adventure World Holding BV conservatoir beslag laten leggen op gronden van GR Bleizo en GR Bleizo aansprakelijk gesteld voor schade. In de grondexploitatie per 1-1-2023 is een budget opgenomen voor juridische kosten i.r.t. het conservatoir beslag en de te schadeclaim van Adventure World Holding BV. De extra uitgaven voor de externe juridische kosten zijn voorzien en geen risico meer. Sinds 2021 was er geen sprake van feiten of omstandigheden die een ander oordeel over de risico's met zich mee brengt. GR Bleizo neemt de schadeclaim uiterst serieus, gaat hiermee zorgvuldig om, laat zich consequent juridisch bijstaan door een advocatenkantoor en stemt haar opereren bovendien af met de juridisch deskundigen van beide deelnemende gemeenten. Vooralsnog is er geen reden om aan te nemen dat GR Bleizo verplicht zou zijn of worden tot het betalen van een schadeclaim. Hiervoor zijn derhalve geen uitgaven voorzien in de grondexploitatie van de GR Bleizo per 1-1-2023 en is dit risico evenmin opgenomen in de risicoanalyse behorende bij deze grondexploitatie en jaarrekening 2022. De accountant van GR Bleizo verstrekt over de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring m.b.t. getrouwheid. Om de eventuele risico's zo veel mogelijk te blijven beheersen wordt voortdurend ingespeeld op actuele ontwikkelingen in dit proces.

Effect van wereld en rijks ontwikkelingen op financiële risico's gemeente

Het COVID-19 (Corona) virus had direct en indirect invloed op onze financiën. Op dit moment lijkt COVID-19 onder controle, maar nieuwe uitbraken zijn niet uit te sluiten. Diverse vangnetregelingen voor ondernemers zijn gestopt. Hoe groot de financiële impact in 2022 was en de daarop volgende jaren zal zijn is nu onmogelijk volledig te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Om financieel de risico's te kunnen opvangen besloot de gemeenteraad in mei 2020 om een bestemmingsreserve van € 5 miljoen voor het begrotingsjaar 2020 in te stellen. Deze reserve wendde en wendden we aan om de incidentele extra lasten en incidentele gedeerde inkomsten te dekken. Deze aanwending hangt samen met een aantal risico's die hieronder zijn beschreven en zich afgelopen jaren ook hebben gemanifesteerd. Bij de bestemming van het resultaat 2022 stellen we voor deze reserve op te heffen.

Ook de oorlog in Oekraïne heeft voor ons gevolgen en brengt risico's met zich mee. Door zowel de Corona-crisis als de oorlog in Oekraïne kunnen investeerders voorzichtiger worden c.q. investeren bedrijven minder. Dit kan gevolgen hebben voor de nog uit te geven bedrijventerreinen (minder opbrengst, latere opbrengst, etc.). Ook de energiecrisis en hoge inflatie zijn daarvan een gevolg. gedeeltelijk compenseert het Rijk hiervoor. In zijn algemeenheid geldt dat de risico's op dit moment wel kwalitatief zijn te duiden, maar nog zeer moeilijk kwantitatief. Deze eerste risico beschouwing is daarom ook vooral kwalitatief van aard en geeft de grootste financiële risico's weer die het college op dit moment ziet. De lijst is, in willekeurige volgorde, als volgt:

Sociaal domein

- Toename van het aantal bijstandsgerechtigden; als gevolg van stijging energiekosten, hoge inflatie, rentestijgingen en daarbij gepaard gaande onzekerheid krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. In eerste instantie vallen 'ontslagen' medewerkers terug op de WW. Afhankelijk van de duur van de WW valt een deel van deze personen uiteindelijk ook terug op de bijstand. Ons huidige bestand is ongeveer 600 bijstandsgerechtigden. Een stijging van dit aantal is een reëel risico, al is de werkloosheid momenteel laag. We houden in de begrotingscijfers 2023-2026 rekening met een stijging op basis van inwonergroei. Risico is dat zich een nog negatiever scenario voordoet en de lasten sneller gaan stijgen. Het Rijk compenseert deze lasten (op termijn) mogelijk, maar uitgaande van de huidige systematiek voor financiering zal dat veelal met enige vertraging gaan (voordat de Rijksbijdrage omhoog gaat). De stijging van bijstandsgerechtigden betekent ook dat de ambtelijke organisatie meer inzet zal moeten plegen op participatie en rechtmatigheid en dus (tijdelijk) meer formatie nodig heeft.
- Toename van het aantal schuldhulpverleningstrajecten; als gevolg van genoemde potentiële crises krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. Ondernemers en (ontslagen) werknemers kunnen in de financiële problemen komen en te maken krijgen met (toenemende) schulden. De gemeente is verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening. Dus een toenemend beroep betekent meer werk en meer lasten voor de gemeente. Vanaf de begroting 2022 is reeds rekening gehouden met een stijging van het budget voor formele en informele schulddienstverlening van 5% per jaar tot aan 2025. In 2022 lag de groei overigens lager dan deze 5%.
- Toename beroep op voorzieningen Wmo en Jeugdwet; de Corona crisis legde en legt op heel veel mensen ook een psychische en fysieke wissel. Met name op ouderen (eenzaamheid) en jongeren (leerlingen/scholieren). Een reëel risico is dat meer mensen uit deze doelgroepen in de problemen gaan komen en er extra hulp of ondersteuning nodig is. De gemeente is, als er geen vangnetten zijn in de eigen omgeving, verantwoordelijk voor deze hulp. Dit betekent een potentiële toename van de lasten in het sociaal domein voor de voorzieningen en ook extra formatie die hier voor nodig is.

Woningmarkt

Diverse partijen voorspellen zwaar(der) weer voor de woningmarkt (ook omdat de rente en de inflatie stijgen, waardoor huishoudens minder geld over hebben voor hypotheeklasten). Op de korte termijn zijn de effecten nog beperkt, maar het valt niet uit te sluiten dat de economische teruggang doorsijpelt naar de woningmarkt. Naast het economische risico is door stikstofwetgeving, Corona en de oorlog in Oekraïne ook een risico dat productieketens voor grond- en hulpstoffen voor de bouw stil vallen. Risico voor de gemeente is dat projecten vertraging oplopen of stilvallen en inkomsten later of niet binnen komen. Denk hierbij aan inkomsten uit grondverkoop en bouwleges. Voor Wilderszijde houden we hier ook rekening mee bij het bepalen van het weerstandsvermogen (zie eerder deze paragraaf). Het college merkt wel op dat de impact van een terugval op de huizenmarkt in financiële zin waarschijnlijk minder impact op Lansingerland zal hebben dan in de vorige crisis. De grondposities van de gemeente zijn fors kleiner, de schuldenlast lager en de rente is ook lager dan destijds (en de gemeente beschikt over eigen geld in de vorm van de opbrengst Eneco). Risico is wel dat, als de risico's zoals nu in beeld zijn zich voordoen, de algemene reserve kan dalen.

Gemeentefonds

De inkomsten van de gemeente komen voor zo'n 50% uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds volgt de 'trap-op-trap-af' systematiek. Als het Rijk meer uitgeeft gaat er ook meer naar de gemeenten. Het Rijk betaalt nu het crisis maatregelen pakket. Hierdoor zal de Staatsschuld oplopen. Het risico c.q. de verwachting is dat dit op termijn Rijksbezuinigingen nodig maakt. Ook gemeenten zullen dan worden geraakt. Met welke omvang is nog onbekend.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen die de gemeente heeft of ter beschikking kan krijgen om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Het uitgangspunt daarbij is dat structurele risico's opgevangen moeten worden door structurele 'weerstandscapaciteit' en incidentele risico's opgevangen worden door incidentele 'weerstandscapaciteit'. Dit onderscheid is ook van belang met het oog op het 'structureel evenwicht' in de begroting en het toezicht van de provincie hierop.

Incidentele weerstandscapaciteit

De gemeente Lansingerland rekent alleen de algemene reserve tot de incidentele weerstandscapaciteit. De overige reserves rekenen wij niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en de stille reserves. Bestemmingsreserves worden niet meegenomen, omdat hier al een bestemming aan is toegekend. Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van de activa lager is dan de verkoopwaarde) worden niet meegenomen, omdat deze pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht wordt. Echter, als er expliciete besluiten worden genomen om stille reserves te gelden te maken, dan worden deze toegevoegd aan de weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit betreft de flexibiliteit die er in de begroting is. Dit betreft de mate waarin lasten verder zijn terug te brengen (door bezuinigingen), inkomsten te verhogen en de inzet van de post onvoorzien. Zodoende bestaat structurele weerstandscapaciteit uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien;
- Bezuinigingspotentieel lastenniveau tot wettelijke taken.

De onbenutte belastingcapaciteit is in theorie niet gemaximeerd. Er zijn geen maximum tarieven voor de OZB. Wel zijn er landelijk afspraken over de maximale jaarlijkse stijging van de OZB (macro-norm) en geldt voor het doen van een aanvraag tot artikel 12 dat de OZB boven de drempelpercentages ligt (gebaseerd op 120% van het landelijk gemiddelde OZB-percentage).

De post onvoorzien bedroeg in de begroting 2018-2021 nog structureel € 250.000. Op grond van de financiële verordening 2017 bepaalt het college jaarlijks opnieuw de omvang van de post onvoorzien en motiveert de omvang in de begroting. Vanaf de begroting 2022 is de post onvoorzien gekoppeld aan het aantal inwoners en is deze € 1 per inwoner. De post onvoorzien in 2022 niet ingezet.

Ten behoeve van de kadernota 2015 is het bezuinigingspotentieel in beeld gebracht indien de gemeente alleen de wettelijke taken zou uitvoeren en op taken met een inspanningsverplichting het minimale zou doen. In dat geval zou de gemeente nog enkele miljoenen kunnen bezuinigen. Dit zou dan wel gepaard gaan met veel maatschappelijke onrust en de bezuinigingen zijn veelal niet direct in het eerstvolgende begrotingsjaar in te voeren. De flexibiliteit op dit punt is beperkt.

In de grondexploitaties en kredieten is meestal ook een post 'onvoorzien' opgenomen. Binnen de grondexploitaties en projecten zelf is dus ook enige mate van weerstandscapaciteit aanwezig. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen op gemeenteniveau houden we geen rekening met deze posten 'onvoorzien'.

Benodigde weerstandscapaciteit

De omvang van alle risico's is na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico's is de risicosimulatie uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 58,9 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen:

Algemene dienst € 3,3 miljoen

Grondexploitaties € 55,6 miljoen

De Rekenkamer Lansingerland gaat als 'benchmark' voor de risico's op grondexploitaties uit van een benodigde weerstandscapaciteit van 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties in exploitatie en 10% van de nog te realiseren opbrengsten en kosten. Op basis van de jaarrekening 2022 en de onderliggende grondexploitaties is dan circa € 36,5 miljoen nodig voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde). Voor Hoefweg is dit circa € 2,0 miljoen en voor Bleizo circa € 12 miljoen. Totaal dus circa € 50,5 miljoen. Deze berekeningswijze van de Rekenkamer is sterk genormeerd en houdt geen rekening met de specifieke omstandigheden. Enige afwijking tussen deze berekening en de eigen berekening is dus logisch. De eigen berekening van circa € 55 miljoen is € 4,5 miljoen hoger dan de € 50,5 miljoen op basis van de methode Rekenkamer. Dit is een beperkt verschil en de risico inschatting van de gemeente zelf is hoger. Op basis hiervan is er geen reden het risicoprofiel van de gemeente bij te stellen voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

Beoordeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Lansingerland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen.

Met een ratio weerstandsvermogen van 1,6 (2021: 2,2) is Lansingerland hier toe in staat. De ratio van 1,6 ligt iets hoger dan oorspronkelijk begroot voor eind 2022 (1,5). Dit komt vooral doordat de jaarrekeningen 2021 en 2022 een overschot kennen en het feit dat de Raad in 2022 besloot de investering in het Cultuurhuis te dekken uit de reserve Eneco in plaats van de Algemene reserve. De ratio ligt daarmee eind 2022 binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7.

Bedragen x € 1.000

Weerstandsvermogen	Voorstel resultaatbestemming 2022	Reserves onderdeel weerstandsvermogen
Stand algemene reserve per 31 december 2022 voor resultaat 2022		86.605
Weerstandsvermogen voor resultaatbestemming		86.605
Resultaatbestemming 2022:		
Verkiezingsmaterialen t.b.v. inclusieve stembureaus	-82	
Cultuurhuis blok B	-28	
Sporthoeklaan, kosten voor NUTS aansluitingen en leges	-1.420	
Individuele bijzondere bijstand, energie armoede	-473	
Meerkosten Oekraïne sociaal domein (december circulaire)	-32	
Horti Science	-170	
Aanbesteding overbrenging Archief naar stadsarchief Rotterdam door Becis	-72	
Implementatie Wet open overheid	-75	
Energietoeslag (december circulaire)	-680	
Corona steunpakker (december circulaire)	-49	
Gezond in de stad (december circulaire)	-30	
Versterken sociale basis (december circulaire)	-32	
Leerlingenvervoer Oekraïne (december circulaire)	-18	
Resultaat boekjaar		11.913
Subtotaal	-3.161	11.913
Totale weerstandscapaciteit ultimo 2022		95.357
Benodigde weerstandscapaciteit		58.900
Ratio weerstandsvermogen		1,6

Prognose ontwikkeling weerstandsvermogen en (risico) Vennootschapsbelasting

In de begroting 2023 is de meest recente prognose van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen opgenomen. Ten opzichte van die prognose is de ratio eind 2022 in werkelijkheid beter, vooral door het verhogen van de algemene reserve bij besluitvorming omtrent het cultuurhuis. Het eerstvolgende moment voor actualisatie van de meerjarenprognose van het weerstandsvermogen is de begroting 2024.

Met ingang van 2016 is de gemeente voor haar ondernemersactiviteiten belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een analyse van o.a. PWC gaan we er vooralsnog vanuit dat Lansingerland voor het grondbedrijf (nog) niet door de ondernemingspoort gaat en daardoor geen Vpb hoeft te gaan betalen. Mocht dit wel het geval zijn, dan wordt de jaarlijkse belastinglast geschat op circa € 0,5 miljoen per jaar.

Financiële kengetallen

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote (en de quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) is in lijn met de jaarstukken 2021, maar hoger dan verwacht bij de begroting 2022. Dit komt door hogere baten dan geraamd, maar ook een lager saldo aan liquide middelen en uitzettingen bij de schatkist. De schuldquote ligt onder de 90% en daarmee in de minst risicovolle categorie van de Provincie Zuid-Holland.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	138.097	121.851	121.897
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	5.026	7.000	6.034
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.247	15.000	22.507
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	376	376	376
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	117.108	12.000	101.689
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	209	113.616	208
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	5.218	3.000	9.152
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	190.847	172.441	198.316
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	21%	9%	20%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	138.097	121.851	121.897
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	5.026	7.000	6.034
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.247	15.000	22.507
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	2.187	1.227	3.584
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	117.108	12.000	101.689
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	209	113.616	208
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	5.218	3.000	9.152
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	190.847	172.441	198.316
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	20%	8%	18%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteit is ten opzichte van 2021 iets verbeterd en in lijn met de begroting 2022. De solvabiliteit valt eind 2022 in de minst risicovolle categorie.

Bedragen x € 1.000

Solvabiliteit	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	248.498	232.229	251.414
B Balanstotaal	449.290	403.892	442.164
Solvabiliteit (A/B) x 100%	55%	57%	57%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft het structurele en reële evenwicht van de begroting weer. Thans wordt er onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De begroting 2022 was structureel sluitend. De jaarrekening 2022 laat een licht structureel overschot zien (1%). Dit komt vooral doordat op posten met een structureel karakter, zoals bijvoorbeeld de Algemene Uitkering, incidentele voordelen zijn ontstaan. Voor de komende jaren is nog sprake van een begroot structureel tekort.

Bedragen x € 1.000

Structurele exploitatieruimte	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A Totaal structurele lasten	141.037	136.691	142.494
B Totaal structurele baten	136.198	134.333	144.297
C Totaal structurele toevoegingen aan reserves	718	22	0
D Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	901	2.717	158
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	190.847	172.441	198.316
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+D-C)/E	-2,4%	0%	1%

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde ten opzichte van het landelijk gemiddelde (t-1) weer. Een percentage > 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente hoger is dan het landelijk gemiddelde.

Bedragen x € 1,-

Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	386,92	341,71	363,78
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	253,59	256,76	256,76
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	305,58	309,40	309,40
D Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	946,09	914,17	929,94
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	776,00	811,00	811,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	122%	113%	115%

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft een indicatie van risico's van de boekwaarde van de bouwgronden op de totale baten van de gemeente. De boekwaarde van de bouwgronden moet terugverdiend worden via de totale baten. Het betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de bouwgronden en de totale baten. > 100% betekent dat de boekwaarde hoger is dan de totale baten in enig jaar. Dit betekent een verhoogd risico voor de gemeente.

Ten opzichte van de jaarstukken 2021 is het geïnvesteerde vermogen in de grondexploitatie afgenomen. Dit komt doordat de baten uit verkoop van gronden hoger zijn dan de uitgaven voor de grondexploitaties 2022. Het kengetal valt qua signaalwaarde van de Provincie in de categorie 'risicovol'.

Bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	105.748	11.446	93.847
B Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	190.847	172.441	198.316
Grondexploitatie ((A+B)/C) x 100%	55%	7%	47%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie
 Door de Provincie zijn een aantal signaleringswaarden geformuleerd voor de kengetallen. Samengevat ziet het beeld voor Lansingerland er op basis van de jaarrekening 2022 als volgt uit:

	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Kengetal	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	21%	9%	20%
b. met correctie doorgeleende gelden	20%	8%	18%
2. Solvabiliteitsratio	55%	57%	57%
3. Grondexploitatie	55%	7%	47%
4. Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%
5. Belastingcapaciteit	119%	112%	119%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder andere op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie.

Beheerplannen

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen (IBP, GRP, MJOP). In de beheerplannen is opgenomen op welke wijze het onderhoud, zowel regulier als periodiek, plaatsvindt. Voor alle beheerplannen geldt dat het vastgestelde onderhoudskwaliteitsniveau minimaal B is. Randvoorwaarde is het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. In de centra en stationsgebieden onderhouden we op onderhoudsniveau A.

Het Integraal Beheerplan (IBP) Openbare ruimte 2017-2024 zorgt ervoor dat we het beheer zo integraal mogelijk aanpakken. Op deze manier zorgen we voor een zo hoog mogelijke kwaliteit en werken we efficiënt. In onderstaande tabel is een overzicht van de beheerplannen opgenomen.

Omschrijving Beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie Actualisatie	Actualisatie	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud	Reserves en Voorzieningen
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2017-2024	27 oktober 2016	4 jaar. In 2018 verwerkten we eenmalig eerder genomen besluiten.	2023	Ja	Nee	Reserve baggeren
Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2025	26 november 2020	5 jaar	2024	Ja	Nee	Voorziening Riolering
Beheerplan Gebouwen 2017-2024	27 oktober 2016		2023	Ja	Nee	Reserve GO Gemeentelijke gebouwen

Groen

De vooraf gestelde doelen voor 2022 zijn behaald. We verrichtten jaarlijks terugkerend onderhoud, voerden inspecties uit en vervingen groen waar dat technisch noodzakelijk was. Daarbij hanteerden we een duurzame aanpak. Voorbeelden daarvan zijn de toepassing van goede standplaatsverbetering en het stimuleren van biodiversiteit door rekening te houden met de beplantingskeuze. We hielden ook rekening met duurzaamheid door invulling te geven aan social return, het toepassen van klimaatbestendige maatregelen en de verbetering van ecologisch maaibeheer.

In 2022 zetten we extra in op klimaatadaptatie, biodiversiteit en participatie. In het door het Rijk vastgestelde Deltaplan Klimaatadaptatie werd gemeenten gevraagd passende maatregelen te nemen. Bij realisatie van nieuw openbaar groen zijn er specifieke keuzes gemaakt en dragen we als gemeente bij aan een hogere biodiversiteit en houden we rekening met klimaatadaptatie. Ons groenbeheer is zo vormgegeven dat het de biodiversiteit ten goede komt.

Civiele Kunstwerken (water)

We bereikten de doelen voor 2022 en alle werkzaamheden voerden we conform het onderhoudsplan uit.

In 2022 werkten we aan het vervangen van duikers in de Zuidersingel (Berkel en Rodenrijs) en de renovatie van een duiker in de Julianalaan (Bergschenhoek). In 2022 werkten we ook aan de vervanging van verschillende steigers binnen de gemeente.

Wegen

We bereikten de doelen voor 2022 en alle werkzaamheden voerden we conform het onderhoudsplan uit. In 2022 voerden we de projecten Kerkstraat (Bergschenhoek) en Zuidersingel (Berkel en Rodenrijs) uit. Ook werkten we aan meerjarige wijkaanpakken van de Vogelbuurt (Berkel en Rodenrijs), de Bloemenbuurt (Berkel en Rodenrijs) en de Schildersbuurt (Bleiswijk).

Riolering

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 is het kader voor beheer- en onderhoudsactiviteiten voor het kapitaalgoed Riolerings. Dit plan geeft duidelijkheid over wat we doen om de waarde in stand te houden van leidingen, kolken en gemalen in de openbare ruimte. Zo hebben we ca. 50 kilometer aan riolering gereinigd en geïnspecteerd en hebben we naar aanleiding van NEN-keuringen de gemaalkasten verbeterd.

Bij de meerjarige integrale renovatieprojecten de Bloemenbuurt (Berkel en Rodenrijs) en de Schildersbuurt (Bleiswijk) wordt het bestaande riool volledig vervangen.

Gebouwen

De gemeente is juridisch eigenaar van circa 60 vastgoedobjecten. De vastgoedportefeuille bestaat onder andere uit het gemeentehuis, gemeentewerf, afvalbrengrstation, sporthallen, maatschappelijke accommodaties, kinderdagopvang, strategische objecten en onderwijsgebouwen. Van deze laatste groep (onderwijsgebouwen) zijn 20 stuks overgedragen aan schoolbesturen voor primair onderwijs. Van 2 onderwijsgebouwen is de gemeente vooralsnog eigenaar en zijn wij in onderhandeling met schoolbesturen over het formeel in gebruik geven of in eigendom overdragen van deze schoolgebouwen.

Wij streven naar maatschappelijk en financieel rendement van ons vastgoed. Uitgangspunt is dat er alleen sprake is van eigendom en/of exploitatie daar waar dat noodzakelijk is voor de uitoefening van een publieke taak. We pakten mogelijkheden om niet essentieel vastgoed van de hand te doen op.

Het beheer en de exploitatie van 17 gebouwen was in 2022 door de gemeente bij Sportfondsen belegd. Het groot onderhoud voerde de gemeente uit, conform het Beheerplan Gebouwen en het bijbehorende Meerjaren-Onderhoudsprogramma (MJOP). De kosten voor het groot onderhoud werden gedekt door de bestemmingsreserve Gebouwen.

Daar waar sprake is van vervanging bekeken we of er mogelijkheden waren om de producten te verduurzamen. Het verduurzamen van ons vastgoed voerden we uit conform de principes van Trias Energetica: beperk de energievraag, gebruik duurzame energie en gebruik fossiele brandstoffen efficiënt en maken wij onderdeel van het MJOP. Hiermee voorkwamen wij kapitaalvernietiging en pasten op natuurlijke momenten verduurzaming toe.

In 2022 maakten we het pand Jan van de Heijdenstraat 6 (brandweerkazerne) in Bleiswijk geheel gasloos. We verzwaarden de elektra-aansluiting aan de Stampioendreef 3 (Bergschenhoek) en ronden dit bij Anthuriumsingel 148-150 (Berkel en Rodenrijs) en de Gouden Uillaan 30 (Berkel en Rodenrijs) bijna af. Voor deze panden zijn de voorbereidende werkzaamheden opgestart om in 2023 definitief gasloos te worden. Voor het verduurzamen van het zwembad de Windas schakelden we een extern adviseur in voor onderzoek en advies.

We renoveerden de entree van sporthal Het Berghonk (Bergschenhoek). We verwijderden de keuken en bar die al meer dan tien jaar niet gebruikt werden. Ook deelden we ruimtes van de vaste huurders opnieuw in. Tijdens de renovatie pasten we diverse duurzaamheidsmaatregelen toe, zoals Ledverlichting, extra isolatie en vervingen de bestaande verwarming voor infrarood panelen.

Een aantal werkzaamheden stelden wij uit om investeringen af te kunnen stemmen op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed, er is geen sprake van een structurele onderhoudsachterstand.

Paragraaf Financiering en treasury

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie (treasury). Hoofddoel van deze functie is dat er tijdig voldoende geld aanwezig is om aan alle financiële verplichtingen te voldoen.

Met betrekking tot treasury is wet- en regelgeving van toepassing die zowel extern als intern van aard is.

De belangrijkste externe wet- en regelgeving omvat:

- Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo)
- Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo)
- Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)
- Regeling Schatkistbankieren
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Gemeentewet (toezichthoudende rol Provincie)
- Financiële-verhoudingswet (toezichthoudende rol Provincie)

De belangrijkste interne regelgeving omvat:

- Treasurystatuut 2020
- Financiële Verordening Gemeente Lansingerland 2017

Treasurybeleid

De gemeente onderscheidt een drietal subdoelstellingen van de treasuryfunctie:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals met name renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's.
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van het Treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten.

Om deze doelstellingen te realiseren richt de treasuryfunctie zich op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de huidige en toekomstige financiële inkomende en uitgaande geldstromen, financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Binnen de wettelijke kaders is het doel om tegen zo laag mogelijke kosten te financieren.

Daarbij is het van belang om de financiële inkomende en uitgaande geldstromen adequaat te administreren en betrouwbare prognoses te hebben van toekomstige geldstromen. Onze liquiditeitsprognoses worden in beginsel op weekbasis geactualiseerd.

Risicobeheer

Bij het risicobeheer staat het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van treasury centraal. De risico's vallen in de volgende soorten uiteen:

- Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld);
- Kredietrisico's;
- Liquiditeitsrisico's.

Het renterisico treedt op bij het aantrekken van nieuw geld. Wij beperken deze risico's doordat wij dagelijks de renteontwikkeling monitoren. Met behulp van een in beginsel wekelijks geactualiseerde liquiditeitsprognose wordt de geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Het risico dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn, is volgens onze geldverstreckers voor gemeenten verwaarloosbaar.

Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld)

Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet FiDo de kasgeldlimiet opgenomen. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden minder dan 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. De kasgeldlimiet voor gemeenten bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Deze wordt gedefinieerd als alle lasten op de begroting vóór verdeling van de reserves. De hoogte van de kasgeldlimiet is voor 2022 berekend op €16,3 miljoen. In 2022 is de kasgeldlimiet niet overschreden. In onderstaande tabel staat het kasgeldlimiet 2022 uitgesplitst per kwartaal.

Renterisiconorm

In het kader van de wet FiDo wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van het beheersen van de renterisiconorm is spreiding in de aflossing en / of renteherziening in de leningenportefeuille waardoor mogelijke renterisico's worden beperkt. Door deze spreiding wordt voorkomen dat op een bepaald moment veel leningen op hetzelfde moment moeten worden afgelost of de rente herzien wordt waardoor sterk afwijkende marktrentes grote gevolgen hebben op de begrotingssaldi.

De renterisiconorm is wettelijk bepaald op 20% van de op 1 januari bestaande omvang van het begrotingstotaal. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt voor 2022: € 38,4 miljoen. De aflossingen op vaste leningen bedroegen in 2022 € 16,2 miljoen en bleef daarmee binnen de renterisiconorm.

Kredietrisico's

Het kredietrisico is het risico op een waardedaling van een uitstaande vordering ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit. De gemeente Lansingerland kent garantieleningen, garantstellingen en waarborgen.

Garantieleningen

De gemeente Lansingerland heeft enkele garantieleningen lopen die in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw zijn verstrekt aan de woningcorporatie 3B Wonen. Het betreffen leningen waarbij de aflossingen en de rentebetalingen één op één worden doorgezet naar de corporatie en wij als garantsteller fungeren. Ultimo 2022 bedragen deze leningen in totaal € 0,9 miljoen. Het betreffen annuïtaire leningen en deze zijn contractueel geheel afgelost in 2030.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven. Een nadere toelichting hierop staat verderop in deze paragraaf.

Liquiditeitsrisico's

Het liquiditeitsrisico is het risico dat een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan onze directe verplichtingen te voldoen. In onze liquiditeitsprognose wordt onze geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Gezien de kredietwaardigheid van de overheden is, volgens onze geldverstreckers, het risico verwaarloosbaar dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn. Dit risico heeft zich in 2022 niet voorgedaan.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Kasgeldlimiet 2022	Q1	Q2	Q3	Q4
Vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen	95.854	93.490	102.539	92.252
Netto vlottende schuld	-95.854	-93.490	-102.539	-92.252
Toegestane kasgeldlimiet	16.878	16.878	16.878	16.878
Ruimte (+) of overschrijding (-)	112.732	110.368	119.417	109.130

Renteschema

In de notitie rente 2017 van de commissie BBV is een renteschema opgenomen. Met dit schema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het schema voor Lansingerland is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Schema rentetoerekening 2022	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.183
De externe rentebaten	-595
Saldo externe rentelasten en rentebaten	2.587
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-1.173
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-1.173
Saldo door te rekenen externe rente	1.414
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	0
Totaal rentetoerekening intern	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)	1.414
Boekwaarde vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2022	193.953
Berekende omslagrentepercentage	0,73%
Gekozen renteomslagpercentage (mag 0,5% afwijken van berekend)	0,75%
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.455
Renteresultaat op het taakveld treasury	40

Rentelasten

De rentelasten voor 2022 bedragen € 3,2 miljoen voor alle langlopende en kortlopende leningen. De rentelasten met betrekking tot de leningen van de woningcorporatie ad € 0,02 miljoen worden weer geheel doorbelast aan deze woningcorporatie.

Rente bouwgrond in exploitatie (BIE)

In 2022 is € 1,2 miljoen rentelasten toegerekend aan de bouwgrond in exploitatie (BIE). Deze toerekeningsmethodiek is dwingend voorgeschreven.

Renteomslagpercentage

Voor 2022 bedraagt het renteomslagpercentage 0,73%. Op basis van dit renteomslagpercentage zijn de rentelasten toegerekend aan de verschillende taakvelden. Dit wijkt af van het berekende percentage bij de begroting, dat gesteld was op 0,75%. Gezien de afwijking kleiner is dan 0,5% dan het berekende percentage en minder dan 25% afwijkt van het begrote bedrag aan toe te rekenen rente hebben wij ervoor gekozen de rente niet te herrekenen.

Financieringsbehoefte

De gemeente voert activiteiten uit die meerjarig worden gefinancierd. Dit zijn de investeringen van de gemeente, zoals die blijken uit de staat van activa en de investeringen die zijn en worden gedaan in de grondexploitatie. Bij deze laatste worden eerst de kosten (zoals aankoop, bouw- en woonrijp maken) gemaakt, en later worden deze in beginsel terugverdiend door grondverkopen. Afhankelijk van de looptijd van een grondexploitatie liggen de gelden over een lange periode vast en is financiering nodig. Ter financiering kunnen ook leningen worden aangetrokken.

Leningenportefeuille

Per 1 januari 2022 bedraagt de huidige leningenportefeuille voor Lansingerland € 138 miljoen, waarvoor een gemiddeld gewogen aan de banken te betalen rentepercentage geldt van 2,30%. Gebaseerd op de afgesloten leningsovereenkomsten dienen komende jaren de volgende aflossingen (rente en aflossing van bestaande leningen) plaats te vinden (exclusief bedragen voor herfinanciering):

2023 € 69,2 miljoen

2024 € 12,2 miljoen

2025 € 12,2 miljoen

In totaal betreft de aflossing over de jaren 2023-2025 € 93,6 miljoen. In 2023 wordt een lening van de BNG ad € 50,0 miljoen in één keer afgelost. Door de instroom van de Eneco-gelden en de verwachte positieve liquiditeitsbijdrage vanuit de GREX, is de verwachting dat er op basis van onze liquiditeitspositie in de periode 2023-2025 geen acute herfinanciering nodig is.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven.

Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen. In 2021 is de achtervangovereenkomst met het WSW herzien.

Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW en SWS en de particuliere hypotheekleningen is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

De garantie inzake de hypotheekleningen van personeel betreffen een tweetal hypotheekleningen afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.

Per 31 december 2022 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 243,3 miljoen.

Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Oorspronkelijk bedrag	Bedragen x € 1.000	
					Restant 31-12-2021	Restant 31-12-2022
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	209.693	186.270	201.048
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	343	104	187
Hypotheekleningen particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	1.034	734	571
Hypotheekleningen personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	225	225	225
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	53.439	42.118	40.414
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	1.605	1.045	960
Totaal				261.340	239.838	243.405

EMU saldo

1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan of onttrekking uit reserves	2.914
2. Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	-7.841
3. Bruto toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	-5.165
4. Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-23.793
5. Bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in relatie tot de onder 4. genoemde investeringen	2.138
6. Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	1.013
7. Aankoop van grond en uitgaven aan bouwrijp en woonrijp maken	-22.517
8. Baten bouwgrondexploitatie	37.606
9. Betalingen ten laste van voorzieningen	-2.276
10. Kosten transacties met derden, ten laste van de reserves	0
Berekend EMU saldo	-17.921
11. Verkoop van deelnemingen en aandelen:	
11a. Gaat u effecten verkopen?	nee
11b. Indien ja: wat is de verwachte boekwinst?	n.v.t.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft volgens het BBV inzicht in de beleidsvoornemens en het gevoerde beleid op het gebied van de bedrijfsvoering. De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de ondersteunende processen om ambities te realiseren. Ondanks de verschillende aspecten binnen de bedrijfsvoering, is er een gezamenlijk doel: proactief werken, aantoonbaar en zichtbaar betrokken zijn bij de ontwikkelingen in Lansingerland en adviseren op basis van integrale afwegingen.

Per bedrijfsvoeringsonderdeel geven we inzicht in de ontwikkelingen het afgelopen jaar en de stappen die in 2022 zijn gezet.

Personeel en Organisatie

Ook 2022 kenmerkte zich door grote uitdagingen op de arbeidsmarkt. Landelijk wisselen steeds meer mensen van baan en zien we het ziekteverzuimpercentage weer stijgen. Voor ons als groeigemeente is dit extra uitdagend. Enerzijds hebben we te maken met werving voor reguliere vacatures (door wisselingen op bestaande functies) en anderzijds groeit onze benodigde capaciteit als gevolg van de toenemende hoeveelheid werk door de groei van de gemeente. Daarnaast neemt het aantal taken en opdrachten dat (soms onverwacht) erbij komt ook toe, zoals de opvang van ontheemden Oekraïners, de werkzaamheden rondom de energietoeslag en de afhandeling kinderopvangtoeslagaffaire.

De totale formatie per 31 december 2022 was 479,6 FTE. Hiervan waren 399,7 FTE bezet door 442 (vaste) medewerkers. De vacatureruimte was hierdoor 79,9 FTE. Deze vacatures waren per die datum in werving, tijdelijk bezet door inhuur (bijvoorbeeld omdat de vacatures lastig vervulbaar zijn) of al vervuld door afronding van een wervingsprocedure maar ligt de in-dienst datum in de toekomst. Per 31 december 2022 bedroeg het aantal ingehuurde FTE 135. Deze inhuur vond plaats voor de 7 categorieën inhuur, zoals uiteengezet in de brief aan de Raad d.d. 10 november 2022 met kenmerk U22.05378.

Het grote aantal te vervullen vacatures maakt onze organisatie kwetsbaar. Op 28 september 2022 verzorgde de gemeentesecretaris een beeldvorming over het 'reilen en zeilen' van ambtelijke organisatie en welke aanpak er is om knelpunten op te pakken. De organisatie werkt deze aanpak momenteel verder uit.

Waar we in 2021 een daling zagen van het ziekteverzuim (5,05%) ten opzichte van de jaren daarvoor, is het ziekteverzuim in 2022 gestegen naar 7,3%. Naast het feit dat corona nog niet helemaal weg was (en is), het niet op prijs gesteld wordt om verkouden op het werk te verschijnen speelt het personeelstekort hier mogelijk ook een rol bij. Medewerkers ervaren, overigens volledig in lijn met het landelijke beeld, een hoge werkdruk. Deze druk ontstaat doordat de hoeveelheid werk voor gemeenten steeds verder groeit en voor al dit werk op de arbeidsmarkt eigenlijk onvoldoende capaciteit is. Dit betekent dat we, naast alle inspanningen op recruitment, de komende periode zowel ambtelijk als bestuurlijk steeds scherpere keuzes zullen gaan maken ten aanzien van de hoeveelheid werk dat we aan kunnen. Hiervoor ontwikkelen we diverse instrumenten, een voorbeeld is het project portfoliomanagement.

Door de verder toegenomen krapte op de arbeidsmarkt hebben we te maken met flinke concurrentie en moeten we alle zeilen bijzetten om 'aantrekkelijk' te zijn en blijven als werkgever. Onder het motto 'Zet jij ons op de kaart?' is aan het begin van het 2e kwartaal 2022 een frisse arbeidsmarktcampagne gelanceerd waarmee wij nieuwe medewerkers - ervaren, maar ook jong professionals - willen interesseren voor het werken bij de gemeente Lansingerland. In 2022 hebben we voor 121 vacatures invulling gevonden, dit is 17,5% meer dan in 2021 (103). In totaal zijn er 95 nieuwe collega's ingestroomd en 62 collega's zijn om wisselende redenen uitgestroomd. Naast het vervullen van vacatures is ook 'boeien en binden' een speerpunt voor de organisatie. In dat kader houden we in beeld wat de reden is dat collega's bij onze vertrekken, zodat we hier rekening mee kunnen houden bij aanpassingen rondom het te voeren personeelsbeleid.

Ook in 2022 was er blijvende aandacht voor de vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers. In het najaar van 2022 is er een MedewerkerstevredenheidsOnderzoek (MTO) onder de (vaste) medewerkers gehouden. Ruim 87% van de medewerkers heeft de digitale vragenlijst ingevuld. Medewerkers zijn trots op de collega's en de onderlinge samenwerking en noemen de werkdruk als belangrijk verbeterpunt. Met de uitkomsten van het MTO gaan we in 2023 aan de slag.

Financiën en Planning & Control

De gemeenteraadverkiezingen hebben deels invloed gehad op de Planning & Control in 2022. Pas na het aantreden van het nieuwe college van B&W in juni konden besluiten worden genomen over de financiële implicaties van nieuwe ambities en noodzakelijk oplossingsrichtingen bij de financiële knelpunten voor de Begroting 2023-2026. De analyse en verificatie van de effecten uit de Meicirculaire 2022 hebben enige tijd gevegd -het ging immers om een omvangrijke systeemwijziging- en het nieuw aangetreden college heeft eind augustus op grond van alle beschikbare informatie (zoals accres en de berekende uitkomsten herijking, maar ook diverse bijgestelde ramingen als gevolg van nieuw beschikbare informatie) de integrale afweging kunnen maken van alle bouwstenen op basis waarvan de Begroting 2023-2026 kon worden opgesteld. Daarbij werden ook oplossingsrichtingen uit het 'Overzicht indicatieve taakstellingen 2023-2026 (T22.04463)' gepresenteerd. Begin september heeft het college de raad daarover separaat geïnformeerd.

In het algemeen kent de septembercirculaire van het Gemeentefonds geen meerjarige aanpassingen, echter gezien de aanzienlijke inflatie heeft het Rijk in september nog besloten om gemeenten in 2022 en latere jaren daarvoor aanvullend te compenseren. Het college heeft de financiële effecten uit de Septembercirculaire 2022 verwerkt in de 1e Begrotingswijziging 2023. Hoewel deze late beschikbaarheid van relevante financiële informatie voor gemeenten een extra belasting betekent voor het P&C-proces, gaat het hierbij om een niet-voorzien omstandigheid. Het is goed dat het Rijk daarbij duidelijkheid heeft gegeven over de meerjarige compensatie. Over de effecten van de Decembercirculaire 2022, die net vóór het kerstreces beschikbaar is gekomen, is de raad in het eerste kwartaal van 2023 geïnformeerd.

Voor Financiën en Planning & Control was 2022 een bewogen jaar. Nogmaals is gebleken dat de economische en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen op landelijk niveau van grote invloed zijn op de gemeentelijke financiën. Die ontwikkelingen zijn volatiel; dat legt een zwaar beslag op onze P&C-cyclus. In combinatie met de krappe arbeidsmarkt voor goede gemeentelijke financiers en daarmee uitdagingen voor de bezetting van bijvoorbeeld team Financiën betekent dit dat er ook wel eens dingen niet goed gaan. Daar leren we dan van. We scherpen financiële processen aan en versterken het vier-ogen-principe. Met deze grote afhankelijkheid van de informatieverstrekking van het Rijk, die ook vaak pas laat beschikbaar komt, is het presenteren van een afgewogen en stabiel financiële beeld aan de raad op onze geëigende P&C-momenten (bij kaderbrief en begroting) geen sinecure. Hoe verder het instrument 'kadernota' te gebruiken en over het proces van totstandkoming van de begroting gaat het college in 2023 met de raad in gesprek.

Audit en AO/IC

In de organisatie is een nadrukkelijke scheiding aangebracht tussen de beslissende en (financieel) beleid makende en beheersende rol enerzijds en de toetsende en controlerende rol anderzijds. De eerste rol is belegd bij de inhoudelijke teams en team Financiën. De tweede rol is belegd bij de Concernstaf. Binnen gemeentelijke organisaties zien we een toenemende behoefte aan deze onafhankelijke rol en positie. Zo eisen de AVG en de Wpg, zijnde de Wet Politiegegevens, in 2022 al (intern) onafhankelijk toezicht op het systeem van privacy borging in de organisatie. Deze onafhankelijke rol is ook nodig in het kader van ENSIA en vanaf 2023 op grond van de rechtmatigheidsverantwoording voor de kritische processen in de organisatie. Door de toetsende en controlerende rol bij Concernstaf te beleggen is de organisatie in staat om onafhankelijk controle en advisering op gebieden als interne controle, privacy en informatiebeveiliging uit te voeren. Deze toetsende en controlerende rol zit enerzijds in dagdagelijks werk, in de vorm van de toetsing van alle collegevoorstellen en directievoorstellen. Anderzijds zit dit in een cyclus van 'in control'/management gesprekken op het niveau van teammanagers, directie en college.

In 2022 hebben wij daarnaast het volgende gedaan:

- Uitvoeren van de (verbijzonderde) interne controle. Dit is een noodzakelijk instrument voor het in control zijn van onze organisatie en het doel is het vaststellen van de juistheid, volledigheid en de rechtmatigheid van de in de financiële administratie verantwoorde opbrengsten en uitgaven. Ter voorbereiding op de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording stelde het college een intern controleplan voor de interne controle 2022 vast en bood dit plan ter kennis name aan de BAC (en de accountant) aan. Onderdeel van dit plan zijn een (fraude-)risicoanalyse en het intern controleplan Sociaal Domein. Mede hiermee bieden we een gestructureerde basis onder de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording.
- In het controleplan prioriteerden we de financiële processen en maakten een planning voor de controles. We hebben de uitkomsten van de interne controle geanalyseerd en hebben daar waar nodig acties ondernomen. Zoals elk jaar had de naleving van de aanbestedingsregels daarbij onze extra aandacht.
- Gezien de omvang van de lasten in het sociale domein (circa 30% van de gemeentebegroting) en de aard van de uitgaven stelden we voor het sociaal domein een specifiek intern controleplan op (dat wel integraal onderdeel vormt van het intern controleplan dat het college vast stelde). Om goed zicht te houden op de rechtmatigheid van de uitgaven in het sociaal domein controleren we het sociaal domein uitgebreider dan op basis van de eisen van de accountant voor de jaarrekening 2022 nodig zou zijn. De uitkomsten gebruikt de organisatie om processen te versterken. We rapporteren in een afsluitende rapportage aan het college.
- In 2022 voerden we de ENSIA-audit uit. De audit is tijdig uitgevoerd en vastgelegd in de ENSIA-tool van het Ministerie. De tool is de basis voor de verantwoording over informatiebeveiliging die het college, gelijktijdig met de jaarstukken, aflegt aan de raad. Voor de inhoudelijke uitkomsten van de ENSIA-audit verwijzen wij naar het onderdeel Informatieveiligheid en privacy.

Voor 2022 stonden geen specifieke doelmatigheidsonderzoeken gepland.

Informatievoorziening en Automatisering

Op vlak van hybride werken is de afdeling in 2022 doorgeslagen op de ingeslagen weg. Dit door te investeren in beschikbaarheid en stabiliteit van de ICT-systemen en applicaties, het hybride inrichten van werkomgevingen zoals diverse vergaderruimten en raadszaal en inzetten van technologie ter ondersteuning van (digitaal) vergaderingen binnen zowel de ambtelijke organisatie als het College en de Raad.

Op vlak van informatieveiligheid zijn aanvullende maatregelen getroffen binnen de netwerkinfrastructuur en is de wijze van inloggen bij diverse informatiesystemen uitgebreid met Multi Factor Authenticatie. Hiermee zijn stappen gezet in het verlagen van het risico bij een eventuele aanval/ misbruik. Ook is er gewerkt aan het verbeteren van de continuïteit, door in te zetten op de vernieuwing van het monitoringssysteem, waardoor proactief geschakeld kan worden om verstoringen te voorkomen en de continuïteit te verbeteren. Er is gestart met de aanbesteding voor SIEM/SOC ter verbetering van informatiebeveiliging. De SIEM/SOC dienstverlening maakt misbruik van de systemen inzichtelijk en biedt de mogelijkheid om vroegtijdig in te grijpen bij een eventuele indringer. De implementatie start in 2023.

Op het vlak van projecten kende ook 2022 een goed gevulde kalender met afronding van de Europese aanbesteding voor het 2e datacenter in verband met de toekomstige sloop van de Spil in Bleiswijk, afronding van Europese aanbesteding voor het vervangen van onze storage en services, het gereed maken van aantal vergaderruimten voor Hybride vergaderen en voorbereidingen voor het gebruik van Teams in plaats van Skype voor vergaderen. De implementatie van deze projecten volgt (verder) in 2023.

Op vlak van GEO informatievoorziening is in 2022 extra capaciteit geïnvesteerd in het wegwerken van de achterstanden en het verhogen van de kwaliteit van gegevens in de basisregistraties. Expertise is ingehuurd voor een analyse op het GEO systeemlandschap ter bepaling hoe deze beter in te richten zodat GEO data op efficiëntere wijze beheerd kan worden en bij kan dragen aan besluitvorming binnen de beleidsvelden. Dit traject zal in 2023 een vervolg krijgen. Een automatische mutatiedetectie waarbij een vergelijking is gemaakt tussen luchtfoto's en gegevens binnen de basisregistraties heeft bijgedragen aan het verhogen van de kwaliteit en digitaliseren en optimalisatie van de GEO processen.

Op gebied van informatievoorziening en data gedreven werken hebben we stappen gezet die aansluiten bij de vastgestelde visie op informatievoorziening en ICT. In 2022 is managementinformatie ontwikkeld waarmee maandelijks de voortgang gemonitord kan worden op vlak van financiën en HR en wordt binnen het sociaal domein data meer en meer gebruikt om meer grip te krijgen.

Binnen het cluster Informatiebeheer is een vervolg gegeven aan het traject voor het wegwerken van achterstanden van de herindeling. Een gedeelte van het fysieke archief is in goede, geordende staat gebracht, de bouwvergunningen van de voormalige gemeente Bergschenhoek zijn bewerkt en voor de bewerking van het bouwvergunningearchief van Berkel en Rodenrijs troffen wij de voorbereidingen. Binnen het fysieke archief maakten wij een grote inhaalslag in de vernietiging zodat deze cyclus weer up-to-date is. Wij ronden twee archieven af verkregen via schenking, zodat deze via Stadsarchief Rotterdam beschikbaar zijn.

Vanuit oogpunt verbeteren van digitaal informatiebeheer is een nieuw handboek vastgesteld ter vervanging voor documenten in het zaakstelsel, zijn een aantal processen efficiënter ingericht met behulp van informatiesystemen en machtigde de gemeente de VNG voor het voorbereiden van een aanvullende selectielijst voor e-mailarchivering. Onderwerpen die in 2023 een vervolg zullen krijgen.

Op vlak van organisatieontwikkeling is in 2022 de Ondernemingsraad akkoord gegaan met het advies en is in de 2e helft van 2022 een start gemaakt met de transitie naar een professionelere en toekomstbestendige organisatie. Besteding van het voor deze transitie ontvangen budget heeft in 2022 niet volledig plaats gevonden als gevolg van het ontvangen hebben op basis van fulltime-equivalent voor een totaal boekjaar terwijl de transitie gedurende het jaar is gestart waaronder het aantrekken van nieuwe personeelsleden.

Juridische zaken

Juristen zijn schaars, terwijl de hoeveelheid werk al jaren toeneemt (door de groei van het aantal inwoners, nieuwe taken etc.). In 2022 heeft daarom de nadruk gelegen op het werven van personeel. In 2022 zijn er uiteindelijk 6 nieuwe collega's gestart waardoor de vaste capaciteit grotendeels is ingevuld. Daarmee is uitvoering gegeven aan het rapport van Haagse Beek. Ook is er gestart met het uitdenken en de opbouw van juridische kwaliteitszorg organisatiebreed. Dat zal in 2023 zijn vervolg krijgen.

2022 is ook een jaar waarin het totaal aantal zaken voor team JZI opnieuw is toegenomen. Denk dan aan het aantal aansprakelijkstellingen, bezwaren, klachten, inzage- en Woo-verzoeken. Nog steeds komen er bezwaren binnen tegen de TOZO besluiten als gevolg van de coronamaatregelen. Ook tegen de weigering van de toekenning van de energietoeslag komen regelmatig bezwaren binnen. Dit drukt op de capaciteit van team JZI.

Dienstverlening

Ook in 2022 heeft het team Service & Contact de dienstverlening wederom uitstekend neergezet. Binnen alle, in een deel van 2022, geldende Corona-maatregelen garandeerde de gemeente een goede dienstverlening zonder wachttijden aan de balie of de receptie en zeer korte wachttijden aan de telefoon. We zorgden er voor dat inwoners veel zelf kunnen regelen: de digitale dienstverlening is volop in ontwikkeling en veel producten kunnen 24 uur per dag, 7 dagen in de week vanaf elk gewenst apparaat en vanaf elke locatie worden aangevraagd. Voor hen die persoonlijk contact nodig hadden, bleef het gemeentehuis open. In elke situatie en met alle maatregelen zorgden we voor een persoonlijke ontvangst en hulp aan de balie. We boden in alle situaties een luisterend oor aan die inwoners en ondernemers die ons, om welke reden dan ook, nodig hadden.

Inkoop

Per 1 september 2022 is het subteam Inkoop sinds jaren op volledige sterkte. Dit betekent echter wel dat het grootste deel van 2022 is ingezet op een basisniveau van advisering richting collega's en de toets op rechtmatigheid. Professionalisering, herzien van het beleid en de inzet op het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen zijn uitgesteld naar 2023.

Communicatie

De gemeente communiceert op verschillende wijzen over diverse onderwerpen. Zowel namens het college van B&W (extern) als de ambtelijke organisatie (intern + extern). Onderwerpen zoals beleid, visies, projecten, besluiten of dienstverlening.

De gemeente werkt aan het communicatiever maken van de organisatie. Bijvoorbeeld door een online training helder brieven schrijven. Maar ook door het bieden van een online toolkit, waar handige formats in te vinden zijn. Daarnaast geven we als gemeente zo goed mogelijk antwoord op vragen die gesteld worden. Op deze manier houdt zij betrokkenheid bij haar inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen.

Factor C (stakeholdersanalyse) ondersteunt bij beleidsplannen om mensen te betrekken, en het doel en de fase in het proces scherp te krijgen. De interne organisatie wordt, naast het intranet, maandelijks op de hoogte gehouden van projecten en initiatieven via Home@work en de interne nieuwsbrief.

Corona, asielopvang en opvang Oekraïners

Het afgelopen jaar stond weer grotendeels in het teken van crisiscommunicatie. Met coronacommunicatie in het begin van 2022, de tijdelijke opvanglocatie voor asielzoekers en de opvang van ontheemde mensen uit Oekraïne. Zowel kortdurende als langdurige opvang. Door elk onderwerp een eigen pagina te 'geven' op de website en betrokkenen te informeren via informatiebijeenkomsten, social media, nieuwsbrieven en inzet lokale media zijn we optimaal transparant in onze communicatie. Ook de samenwerking met RTV Lansingerland bij de opvanglocatie Tobias heeft bijgedragen aan meer begrip onder inwoners.

Uitgangspunt is steeds: dat wat we weten en kunnen delen, delen we. Als we iets niet weten, zeggen we het ook.

Hoe de opvanglocatie aan de Sporthoeklaan tot stand is gekomen, is een goed voorbeeld van participatie en samen kijken naar de beste oplossing.

Missie en visie van communicatie

In 2022 is er een missie en visie van communicatie gemaakt. De visie geeft een aantal (interne) basisafspraken weer. Met als voorbeeld: we hanteren de huisstijlregels of dat perscontacten via team woordvoering gaan. Tevens staat het leidende principe van het team communicatie verwoord.

Promotiefilm

In het laatste half jaar van 2022 is hard gewerkt aan een promotiefilm om Lansingerland op de kaart te zetten als aantrekkelijke gemeente om te wonen, leven, werken, recreëren en verblijven. De lancering van de film was tijdens de nieuwjaarsreceptie op 9 januari 2023. Het is "lekker leven in Lansingerland".

Verkiezingen

Voor de gemeenteraadsverkiezingen ondersteunde we het verkiezingsteam met opkomst bevorderende informatie en filmpjes. Uiteraard werd er ook gecommuniceerd over de uitslagen en installatie van het nieuwe gemeentebestuur.

Informatieveiligheid en Privacy

De AVG, het dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten, landelijk incidenten, securitytesten, diverse audits op informatiebeveiliging en onze ervaringen maken continu duidelijk dat informatiebeveiliging en privacy aandacht blijven vragen, zo ook in 2022. Voor beide onderdelen stelden we een twee jarenplan op, dat we deels uitvoerden in 2022. Mede als gevolg van personeelwisselingen, toenemende beveiligingsmeldingen en niet planbare werkzaamheden konden helaas niet alle activiteiten worden uitgevoerd of afgerond. Zo liepen een aantal DPIA's vertraging op, is de actualisatie van het verwerkingsregister nog niet afgerond, blijven beleidsstukken achter qua actualiteit en zijn er in 2022 geen metingen omtrent naleving uitgevoerd.

Via o.a. de VNG/IBD hebben we toegang tot actuele informatie rondom informatiebeveiligingsvraagstukken en zijn we in staat om ons beleid en processen aan te passen aan de actualiteit. Zo werden we eind 2021, net als de rest van de wereld, geconfronteerd met de effecten van het log4j beveiligingslek. Naar aanleiding van dit lek is gestructureerd geanalyseerd welke applicaties in Lansingerland hier kwetsbaar voor zijn, welke risico's dit met zich meebrengt en welke maatregelen we hiervoor kunnen nemen om deze risico's te beheersen. Op grond van die analyse zijn diverse applicaties (tijdelijk) uitgeschakeld. Dit had en heeft wel gevolgen voor diverse bedrijfsprocessen. Hierover informeerde het college de gemeenteraad begin 2022. Inmiddels lijkt de storm op dit vlak te zijn gaan liggen en zijn alle applicaties weer ingeschakeld. Dit beveiligingsincident maakte de noodzaak duidelijk om te beschikken over een systeem dat geautomatiseerd opvallendheden uit logging kan halen. Dit om zo snel mogelijk te kunnen reageren en (verdere) potentiële schade te voorkomen. We zijn hierom in 2022 dan ook gestart met de aanbesteding van een Security Information en Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC). Waarbij de laatstgenoemde, het SOC, de dienst is die de opvallende computer- en netwerkactiviteiten beoordeelt en op basis van prioritering terugkoppelt aan de organisatie. In 2023 zal er een partij worden gekozen en kan SIEM-SOC gefaseerd worden geïmplementeerd.

Het succes van borging van informatiebeveiliging en privacy staat of valt met mensen. Om deze reden was continue bewustwording van medewerkers ook in 2022 weer een speerpunt. Zo volgden nieuwe collega's een interactieve presentatie, speelden teams het informatiebeveiligingsspel, werden berichten geplaatst op @Work (het intranet van de organisatie) over actuele informatiebeveiligingsvraagstukken en is informatiebeveiliging en privacy ook periodiek onderwerp van gesprek in college, directie en MT overleggen. Deze bewustwording wordt in samenhang met privacy opgepakt gezien het feit dat houding en gedrag van mensen bepalend is.

In 2022 voerden we voor diverse processen Privacy Impact Assessments (PIA's) uit, bijvoorbeeld voor Diftar, leerplicht en de boa's. Een PIA is een beoordeling van de risico's bij gegevensverwerking en geeft maatregelen om die aan te pakken. Deze PIA's leiden vervolgens tot organisatorische en technische maatregelen die we treffen om persoonsgegevens voldoende te beschermen. Naast deze 'thema' PIA's is er ook doorlopend aandacht voor het waarborgen van de privacy bij de implementatie van nieuwe systemen en gegevensverwerkingen. Waar nodig voeren we een PIA uit.

Jaarlijks legt het college apart verantwoording af over de informatieveiligheid via ENSIA. De ENSIA-verantwoording 2021 van het college aan de Raad en de externe partijen (Rijk, BKWI) is afgerond in voorjaar 2022 en de verantwoordingen zijn met het college gedeeld.

Het jaarplan op het gebied van Privacy 2022-2023 is deels opgepakt. Zaken die niet urgent waren, zoals het herzien van het privacybeleid, zijn echter blijven liggen vanwege onderbemensing. De nadruk heeft gelegen op urgente zaken zoals datalekken (het voorkomen en oplossen daarvan), verwerkersovereenkomsten bij inkooptrajecten en bewustwording bij (nieuwe) medewerkers.

De Functionaris Gegevensbescherming, kortweg FG, brengt over het jaar 2022 een toezichtsverslag uit. Conclusie van dit verslag is in lijn met 2021 en luidt dat de gemeente nog flinke stappen moet zetten op het gebied van privacy. Zowel in het actueel zijn van overkoepelend beleid en maatregelen (denk aan het verwerkingsregister) als in het nemen van maatregelen in de diverse teams en processen in de organisatie. Zeker in een organisatie als een gemeente, waar veel privacy gevoelige informatie wordt verwerkt, is het belangrijk deze verwerkingen beheerst te laten plaatsvinden. Om dit te kunnen doen zijn wel capaciteit en middelen nodig. De FG vraagt daar aandacht voor en adviseert hiertoe een 'verbeterplan' op te stellen inclusief mijlpalen en voldoende middelen om dit plan ook uit te voeren. Eind 2022 is opdracht gegeven om een inhaalslag in te zetten op privacy. Dat zal in 2023 verder worden opgepakt.

Organisaties met boa's zijn verplicht interne en externe audits uit te voeren in het kader van de Wpg (Wet politie gegevens). Wij hebben boa's op openbare orde, milieu en leerplicht. We lieten in 2022 een audit over 2021 uitvoeren en informeerden de Autoriteit Persoonsgegevens over de uitkomsten. Hieruit blijkt dat, net als in de meeste gemeenten, er nog diverse slagen nodig zijn om te voldoen aan de eisen van de Wpg. We hebben nadrukkelijk ingezet op verbetermaatregelen, waaronder procesbeschrijving boa's, aantoonbaarheid maatregelen om privacy te waarborgen. De resultaten van deze maatregelen volgen in komende audits.

Frauderisico

Jaarlijks maakt de concerncontroller een frauderisicoanalyse. Het doel hiervan is om frauderisico's in kaart te brengen en na te gaan welke maatregelen het college en de organisatie moeten nemen om deze risico's te beheersen en/of terug te brengen naar een (financieel) aanvaardbaar niveau. Het uitvoeren van deze analyse heeft voor een fundamentele rol bij het ontwikkelen, implementeren en borgen van de interne beheersingsmaatregelen. Tevens zorgt dit ervoor dat de zwakke plekken in de processen in kaart worden gebracht en bewustzijn wordt gecreëerd.

In het controleplan 2022 is opgenomen dat we de frauderisicoanalyse uitvoeren en conform dit plan hebben we dat gedaan. Uit de analyse blijkt dat het management zich bewust is van de frauderisico's en dat ze beheerst worden. De gemeente beschikt over spelregels op het gebied van integriteit, heeft voorzieningen getroffen om vraagstukken bespreekbaar te maken waar dat nodig is en er zijn mogelijkheden om (anoniem) meldingen te doen. Er zijn in 2022 bij de verantwoordelijke organen geen signalen bekend (gemaakt) dat er sprake is van vermoedens van fraude of onregelmatigheden. Het voorkomen van frauderisico's vraagt blijvende aandacht. De rechtmatigheidsverantwoording en de vereisten rondom het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik helpen in de doorontwikkeling. De analyse bespreken we met de accountant en de begeleidingscommissie accountantscontrole.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien de gemeente risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als de gemeente aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, vanwege vertegenwoordiging in het bestuur of vanwege het hebben van stemrecht.

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Als gemeente kunnen wij door toenemende uitbreiding en complexiteit niet al onze taken meer zelfstandig uitvoeren. Samenwerking met andere partners, waaronder andere overheden, kan dan een oplossing bieden. De 'Nota verbonden partijen 2021 - 2024' (corsanummer T21.04396) geeft inzicht in het (wettelijk) kader en geeft het afwegingskader een handvat voor het toe- en uittreden bij verbonden partijen. Daarnaast besteedt de nota aandacht aan de spelregels voor governance en het uitvoeren van risicomangement met de bestaande (wettelijke) instrumenten van informatievoorziening en aanvullende mogelijkheden om bij te dragen aan de kaderstellende, toezichhoudende en controlerende rol van de raad. Belangrijk hierbij is dat de raad middels een zienswijze hun reactie kunnen geven op de begrotingen van de verbonden partijen. De begrotingswijzigingen die worden aangedragen door de verbonden partijen worden niet middels een zienswijze aan de raad voorgelegd.

Overzicht

In onderstaand overzicht staat de meest essentiële financiële informatie van de verbonden partijen. In de latere tabellen staat per verbonden partij de informatie die op grond van artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht is inclusief bij welk programma uit de begroting het hoort en op welke wijze de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van de doelstelling van het programma. Daarnaast schrijft artikel 15 BBV voor dat de lijst van verbonden partijen, wordt onderverdeeld in:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen
4. overige verbonden partijen.

in de navolgende tabellen nemen wij de verplichte informatie op per verbonden partij, zoals gesteld in het BBV.

Gemeenschappelijke regelingen	Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Begroot 2022	Realisatie 2022
Bedrijvenschap Hoefweg	Bedrijvenschap Hoefweg	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Bleizo	Bleizo	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing
DCMR Milieudienst Rijnmond	DCMR Milieudienst Rijnmond	6. Lansingerland Ontwikkelt		
Jeugdhulp Rijnmond	Jeugdhulp Rijnmond	4. Maatschappelijke ondersteuning		
MRDH (Metropoolregio Rotterdam-Den Haag)	MRDH (Metropoolregio Rotterdam-Den Haag)	6. Lansingerland Ontwikkelt		
Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond	Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond	4. Maatschappelijke ondersteuning	490.387	490.387
Recreatieschap Rottemeren	Recreatieschap Rottemeren	3. Sport, cultuur en onderwijs		
Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing
SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)	SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)	8. Algemene dekkingsmiddelen		
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	2. Openbare orde en veiligheid		

Vennootschappen en coöperaties	Vennootschappen en coöperaties	Programma	Begroot 2022	Realisatie 2022
Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Stedin Holding N.V.	Stedin Holding N.V.	8. Algemene dekkingsmiddelen	420.000	438.000

Vennootschappen en coöperaties	Vennootschappen en coöperaties	Programma	Begroot 2022	Realisatie 2022
--------------------------------	--------------------------------	-----------	--------------	-----------------

Vennootschappen en coöperaties	Vennootschappen en coöperaties	Programma	Begroot 2022	Realisatie 2022
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Bedrijvenschap Hoefweg

Naam verbonden partij	Bedrijvenschap Hoefweg
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg (Hoefweg Noord) voor vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Met de ontwikkeling van dit gebied wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en daarmee indirect een interessant werk - en woongebied creëren voor de inwoners.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Geen structurele bijdrage aan of van het Bedrijvenschap. Art. 24 en 25 van de GR: de gemeente levert een financiële bijdrage aan het startkapitaal, de gemeenten zorgen voor voldoende middelen zodat de GR aan verplichtingen aan derden kan voldoen. De inbreng en risicoverdeling is op 50%-50% voor elke gemeente vastgesteld. De GR neemt voor 30% deel aan de CV Prisma en voor 31% in de BV Prisma.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 9,45 mln. Per 31-12-2022: € 9,86 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 17,4 mln. Per 31-12-2022: € 10,9 mln.
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	€ 0,4 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen. Het financiële belang blijft gelijk.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De grondexploitatie Hoefweg kent per 1-1-2022 een positief resultaat van € 12,1 mln. (netto contante waarde). Ten opzichte van 2020 blijft het resultaat hiermee nagenoeg gelijk. De risicoanalyse toont aan dat er geen risicovoorziening getroffen hoeft te worden. Het risico met de meeste invloed op de uitkomst van de grondexploitatie betreft de uitgifteprijs. De Vpb-aftocht is inmiddels afgestemd met de Belastingdienst.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Het onderzoek naar het ontwikkelprogramma van Bleizo-West kan mogelijk een wijziging van de opdracht voor de GR Bleizo opleveren. Een bestuurlijke keuze over de ontwikkelrichting is hierover nodig. Ook afstemming met stakeholders zal moeten plaatsvinden. De afwikkeling van Prisma BV/CV is van invloed op de mogelijke opheffing van Bedrijvenschap Hoefweg. Zolang Prisma niet opgeheven is, kan Bedrijvenschap Hoefweg ook niet opgeheven worden.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financiële analyse: Gemiddeld Bestuurlijke analyse: Laag De grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg is ruim positief loopt tot en met 2024. In deze periode is bijsturing nog goed mogelijk. Bestuurlijk hebben we (indirecte) invloed.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg stimuleert de vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en een gunstig economisch klimaat.

BLEIZO

Naam verbonden partij	BLEIZO
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Deelnemende partijen	Gemeente Zoetermeer en Gemeente Lansingerland
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Het doel van deze GR is het ontwikkelen van het gebied rondom het OV knooppunt Bleizo (station Lansingerland-Zoetermeer), gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit. Met de ontwikkeling van een OV-knooppunt en het gebied daarom heen wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en een interessant werk- en woongebied creëren voor de inwoners.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	(Art. 32 GR Bleizo) Beide gemeenten staan ervoor in dat de GR Bleizo altijd over voldoende middelen beschikt om verplichtingen aan derden te voldoen. Een batig/nadelig saldo komt voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 3,7 mln. Per 31-12-2022: € 4,7 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022 € 44,6 mln. Per 31-12-2022 € 40,9 mln.
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	€ 0,9 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Het financiële belang van Lansingerland is ongewijzigd: 50% van winst of verlies van GR Bleizo.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De grondexploitatie Bleizo kent per 1-1-2022 een positief resultaat van € 15,1 mln. (netto contante waarde). Ten opzichte van 2020 is het resultaat met € 6 mln. verbeterd na belasting. Dit wordt met name veroorzaakt door de een kosten- en opbrengstenstijging door aanpassing van de parameters, de vrijval van kosten voor bouw- en woonrijpmaken en de aanpassing van de verwachte VPB-last. De risicoanalyse toont aan dat er geen risicovoorziening getroffen moet te worden. De risico's met de meeste invloed op de uitkomst van de grondexploitatie zijn de opbrengstenindexering, de rentelasten en de afwijking van de eenheidsprijzen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Het onderzoek naar het ontwikkelprogramma van Bleizo-West kan mogelijk een wijziging van de opdracht voor de GR Bleizo opleveren. Een bestuurlijke keuze over de ontwikkelrichting is hierover nodig. Ook afstemming met stakeholders zal moeten plaatsvinden. De kavels in Bleizo-Oost zijn verkocht.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financiële analyse: Gemiddeld Bestuurlijke analyse: Laag De GR Bleizo kent nog een behoorlijke looptijd. Ondanks dat de belangen aanzienlijk zijn, maakt dit dat bijsturing mogelijk is. Bestuurlijk hebben we (indirecte) invloed.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De realisatie van vervoersknooppunt Bleizo (station Lansingerland-Zoetermeer) en de ontwikkeling van het gebied rondom het knooppunt dragen bij aan de ontwikkeling van Lansingerland als gemeente waarin aantrekkelijk en op duurzame wijze kan worden gewerkt en gewoond.

DCMR Milieudienst Rijnmond

Naam verbonden partij	DCMR Milieudienst Rijnmond
Vestigingsplaats	Schiedam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Uitvoeren van de Wet Milieubeheer (Wm), de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet bodembescherming (Wbb) voor de Gemeente Lansingerland en advisering op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening. Het publieke belang is het bereiken van een goed leefmilieu voor burgers en bedrijven.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	2023: € 1.742.357 2022: € 1.567.146
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Per 1-1-2022: € 4.866.000 Per 31-12-2022: € 4.403.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Per 1-1-2022: € 14.137.000 Per 31-12-2022: € 12.414.000
Financieel resultaat 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Het financieel resultaat over 2022 na bestemming bedraagt € 584.000
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er zijn geen wijzigingen in het financiële belang dat de gemeente in de DCMR heeft.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De benoemde risico's uit 2020-2021 die samenhangen met het op orde krijgen van de bedrijfsvoeringssystemen, vormen nauwelijks tot geen risico meer. De nu begrote en vanuit de eigen exploitatie van de DCMR gedekte bedragen zijn zo realistisch mogelijk geraamd. Voor de overdracht van diverse bodemtaken vanuit de provincie naar de gemeente (wijziging bevoegd gezag per inwerkingtreding van de Omgevingswet) stellen we bij de begroting 2024 voor extra middelen te reserveren.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Een aandachtspunt is de glastuinbouw en de ontwikkelingen die hier spelen in combinatie met strenger wordende regelgeving. Voor rozentelers loopt (regionaal) een verlengde maatwerkprocedure en dit speelt ook bij brijnlozingen. Dit vraagt extra inzet van de DCMR, maar de verwachting is dat dit geen substantiële (en zeker geen structurele) financieringsverzwaring met zich meebrengt.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Het financiële risico is gemiddeld tot laag. Dit heeft te maken met het feit dat in de Gemeenschappelijke Regeling een garantstelling voor de deelnemende gemeenten is opgenomen en ook het weerstandsvermogen is nog steeds voldoende. Het bestuurlijke (inhoudelijke) risico is laag, omdat de belangen van DCMR hetzelfde zijn als onze belangen, er duidelijke afspraken met de DCMR zijn gemaakt die we regelmatig monitoren en we veel vertrouwen in deze verbonden partij hebben.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De DCMR Milieudienst Rijnmond levert met inzet van wettelijke instrumenten en vanuit zijn specifieke deskundigheid een bijdrage aan het verlagen van de milieubelasting van bedrijven en aan het verhogen van de milieukwaliteit en veiligheid in het Rijnmondgebied. Hiermee draagt het bij aan de ontwikkeling van Lansingerland als gemeente waarin aantrekkelijk kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Jeugdhulp Rijnmond

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen tot regionale samenwerking uit de Jeugdwet in het kader van Veilig Thuis, jeugdreclassering en jeugdbescherming. 2. Het uitvoeren van bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp, -reclassering en -beschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet. 3. Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de bij de GRJR aangesloten gemeenten. 	
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	<p>De Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond is opgericht voor de inkoop van verschillende vormen van jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Bepaalde vormen van zorg kunnen gezamenlijk efficiënter ingekocht worden dan door iedere gemeente voor zich. De inleg van de gemeente Lansingerland op basis van de GRJR begroting bedraagt in 2022 €10,1 miljoen (inclusief organisatiekosten) ten opzichte van het totaal van €284,6 miljoen. Op basis van de 11 maanden jaareindeverwachting is het beeld dat de gemeente Lansingerland nog €0,1 miljoen moet gaan inleggen. De eindafrekening over 2022 volgt halverwege 2023.</p> <p>Het Algemeen Bestuur van de GRJR heeft besloten om per eind 2021 de vlaktaks af te schaffen. Dit was een meerjarige financiële afhandelingsystematiek, de verschillen tussen begroting en realisatie werden verdeeld over de gemeenten. 2022 is het eerste jaar dat de vlaktaks niet meer wordt gebruikt, vanaf nu wordt per jaar per gemeente afgerekend op basis van het jeugdzorgverbruik van kinderen uit de gemeente. De openstaande bedragen tot en met 2021 zijn eind 2022 in één keer verrekend, dit gaat om een teruggave aan Lansingerland van €0,3 miljoen. Het verschil tussen begroot jeugdzorgverbruik en werkelijk jeugdzorgverbruik over het jaar 2022 wordt na het vaststellen van de jaarrekening in de zomer van 2023 in één keer verrekend.</p>	
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 0 Per 31-12-2022: € 0	
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Vreemd vermogen: Per 1-1-2022: € 68.373.000 Per 31-12-2022: €55.087.000	
Financieel resultaat 2022 (Uit: voorlopige jaarrekening 2022)	€ 0 (de extra gemeentelijke bijdrage à € 22,1 mln. op basis van het voorlopige jaarrekeningresultaat 2022 is aan de baten toegevoegd waardoor het resultaat € 0 is).	
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	<p>De primitieve begroting GRJR van 2022 bedroeg € 254,1 miljoen. In de loop van het jaar waren er ontwikkelingen waardoor de begroting is aangepast. Het ging om de volgende punten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Op basis van de eindcijfers van het zorgverbruik in 2021, is de begroting voor 2022 opgehoogd met € 16,1 miljoen. 2. Door het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 komt meer zorg voor rekening van GRJR gemeenten, verhoging van € 1,7 miljoen. 3. Verhoging van de begroting voor adolescentenstrafrecht en Veilig Thuis, € 1,8 miljoen. 4. Indexatie van de looncomponent, een verhoging van € 2,8 miljoen. 5. Een verhoging van € 7,5 miljoen voor de aanpak wachttijden. Hier was € 15 miljoen voor begroot, maar aanvankelijk was de helft ervan (€ 7,5m) verwerkt in de begroting omdat er geen inkomsten tegenover stonden. Die kwamen uiteindelijk wel vanuit het Rijk. <p>Bovenstaande leidde uiteindelijk tot de eerste begrotingswijziging in 2022, een verhoging van € 254,1 miljoen naar € 284,6 miljoen. Voor Lansingerland kwam dit neer op een extra inleg van €0,7 miljoen.</p>	
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	<p>Toenemend zorggebruik in een openeinderegeling:</p> <p>De jeugdwet bevat een openeinderegeling. Omdat er in onze gemeente sprake is van een toenemend zorggebruik, zowel in aantallen als in zwaarte, levert dit een financieel risico op. Wij sturen hierop door middel van de (lokale) toegang, de samenwerking met onze toegangspartners en samenwerking met huisartsen.</p> <p>Jeugd Bescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR) ervaart problemen in de bedrijfsvoering. Dit is opgevangen door middel van tussentijdse verhoging van de begroting. Een aanbieder van onder andere gesloten jeugdhulp heeft in 2022 ook problemen met de bedrijfsvoering gekregen. De gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk dat deze cruciale zorg beschikbaar blijft voor kinderen en hebben extra financiële steun voor de aanbieder binnen de GRJR begroting van 2022 kunnen oplossen. De keer op keer stijgende kosten van de jeugdhulp hebben de rijksoverheid ertoe aangezet om aan de gemeenten tijdelijke extra middelen beschikbaar te stellen. De rijksoverheid heeft uit het transformatiefonds aan de regio Rijnmond transformatiemiddelen beschikbaar gesteld om transformatie en sturend vermogen te bevorderen. Tegelijkertijd is een landelijke Hervormingsagenda ontwikkeld, die er uiteindelijk toe moet leiden dat de kosten van jeugdhulp landelijk structureel dalen. Over deze agenda was eind 2022 landelijk nog geen overeenstemming tussen de rijksoverheid en gemeenten.</p>	

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?

1. De rijksoverheid gaat ervanuit dat gemeenten vanaf 2022 al besparingen realiseren op basis van de Hervormingsagenda en is van plan de bijdragen aan gemeenten te verlagen. Vanaf 2027 moet er landelijk jaarlijks één miljard euro bespaard worden op jeugdhulp. Begin 2023 is hierover nog geen overeenstemming tussen de rijksoverheid en gemeenten. Mocht Lansingerland gekort worden, terwijl de gemeente de opgelegde besparingen niet kan realiseren ondanks onze inspanningen, dan is dat een financieel risico. Daarnaast vraagt het doorvoeren van de beoogde hervormingen aanzienlijke capaciteit, terwijl daar geen extra middelen tegenover staan.
2. In het licht van de (financiële) ontwikkelingen in de specialistische jeugdhulp zetten wij in op de realisatie van de veranderopgave jeugdhulp. Dat betekent dat wij waar mogelijk sturen op vermindering van het gebruik van specialistische jeugdhulp. Door inrichting van betere dataverzameling en analyse heeft de gemeente meer inzicht in de instroom van kinderen, via welke verwijsroutes en het zorgverbruik per zorgvorm.
3. In lokaal en regionaal verband werken we aan de uitvoering van de regiovisie "Nabij en Passend" ter versterking van de jeugdhulp. De ontwikkelingen van de landelijke Hervormingsagenda lopen hieraan synchroon en zijn hiermee in lijn. Een deel van de beoogde hervormingen, zoals meer laagdrempelige hulp dichtbij huis, zijn al ingezet in de regio en in Lansingerland.
4. Doorontwikkeling van de informatievoorziening zodat inzicht verkregen wordt op betrouwbare basisinformatie voor onder andere cliëntstromen en wachttijden.
5. Het versterken van contractmanagement met zorgaanbieders bij de start van de implementatie van nieuwe contracten met zorgaanbieders per 1 januari 2023. Zowel de GRJR als de gemeente Lansingerland hebben in 2022 alle jeugdhulp opnieuw aanbesteed. Dit vraagt ook nieuwe werkwijzen in de uitvoering, waar in 2023 voor het eerst mee gewerkt wordt.

Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting

Risicobeleid GR

Op basis van een risico-inventarisatie die in samenwerking met de gemeenten is opgesteld is geconcludeerd dat de omvang van het gewogen risico beheersbaar is en dat er geen apart weerstandsvermogen gevormd hoeft te worden.

Voor de deelnemende gemeenten in de GRJR geldt dat eventuele overschrijdingen in de begroting door de gemeenten moeten worden vergoed. De extra inbreng is op basis van daadwerkelijk zorgverbruik en wordt per jaar afgerekend. De uitvoeringsorganisatie van de GRJR geeft twee keer per jaar een "jaareindeverwachting" per gemeente, met de inschatting waar het zorgverbruik en daarmee de kosten op uit zullen komen aan het einde van het jaar. De laatste jaren is dit proces verbeterd door betere onderliggende data, waardoor de prognose steeds dichterbij de werkelijke kosten komt te liggen. Deze jaareindeverwachting helpt om tijdig de begroting bij te stellen.

Gemeentelijk risicobeleid

- Op basis van de financiële analyse is er een hoog risico verbonden aan de GR Jeugdhulp. De gemeente heeft een hoge jaarlijkse financiële bijdrage. In 2015 is besloten dat eventuele tekorten door de deelnemende gemeenten worden gedekt, waardoor gebruik wordt gemaakt van het weerstandsvermogen van de gemeenten.

- Op basis van de bestuurlijke analyse is er een gemiddeld risico verbonden aan de GR. De te leveren afspraken zijn van invloed op de gemeentelijke doelstellingen. Lansingerland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, waar een wethouder van elke GRJR gemeente in zit. Hier worden gezamenlijk de besluiten genomen die Lansingerland raken.

Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?

De Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd en dat zorgcontinuïteit is geboden. Met de in 2021 vastgestelde regiovisie 'Nabij en Passend' en de aangescherpte inkoopstrategie 2023 is een beweging naar meer lokale sturing tot stand gebracht. Wij organiseren de zorg voor onze jeugdigen zo veel als mogelijk lokaal. Voor dusdanig specialistische zorg die niet lokaal kan worden georganiseerd schalen we op naar zorg die we inkopen via de GRJR. Zo draagt de GRJR bij aan onze doelstelling dat probleemsituaties van jongeren verbeteren of stabiliseren.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Naam verbonden partij	Metropoolregio Rotterdam Den-Haag (MRDH)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP: Hoe ziet ons publiek belang eruit?	Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio door verbetering van de bereikbaarheid en het economisch vestigingsklimaat.
Wat draagt Lansingerland financieel bij aan deze VP: hoe ziet ons financieel belang eruit?	<p>De MRDH is gestoeld op twee pijlers: Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV).</p> <p>In eerste pijler wordt gewerkt aan verbetering van de bereikbaarheid in twee programma's: Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en Infrastructuur Verkeer en Openbaar Vervoer. Voor beide programma's is de Brede Doeluitkering (BDU) van het Rijk de belangrijkste dekking voor de kosten. De BDU bedraagt jaarlijks ruim € 500 miljoen. Daarvan wordt ca. 80% besteed aan het programma Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en de overige 20% aan investeringen. Het Investeringsprogramma Vervoersautoriteit (IPVa) beschrijft waar de deze middelen concreet aan worden besteed.</p> <p>De tweede pijler van de MRDH betreft het economisch vestigingsklimaat. Voor het gelijknamige programma Economisch Vestigingsklimaat (EV) wordt de begroting bepaald door een gemeentelijke afdracht per inwoner van € 2,77. Uitgaande van 64,118 inwoners op 1 januari 2022 betreft de totale afdracht van Lansingerland aan het EV-programma voor dat jaar € 177.607.</p>
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021 en begroting 2023)	Per 1-1-2022: € 32.507.907 Per 31-12-2022: € 33.389.157
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2021 en begroting 2023)	Per 1-1-2022: € 1.435.141.064 Per 31-12-2022: € 1.312.629.597
Financieel resultaat 2022 (Uit: begroting 2023)	€ 0
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er zijn geen veranderingen in 2022 in het bestuurlijke en publieke belang dat de gemeente in de MRDH heeft.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De jaarrekening laat een positief resultaat zien. Ook de begroting is meerjarig positief. Wel is er een constante druk van de investeringen voor overbesteding. Overbesteding is toegestaan voor maximaal drie achtereenvolgende jaren. Ook de coronacrisis heeft een langlopend effect op de exploitatie van het openbaar vervoer. Met het afbouwen van de Rijksregeling voor een aanvullende subsidie neemt de financiële opgave voor de MRDH de komende maanden weer verder toe. De MRDH is met het Rijk en de vervoerbedrijven in gesprek over een 'zachte landing' en terugkeer naar een normale subsidieverhouding tussen MRDH en de vervoerbedrijven.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor Lansingerland de komende 2 jaar?	<p>De belangrijkste aandachtspunten voor Lansingerland zijn de verdere uitwerking van de projecten uit het Investeringsprogramma en het genereren van de daarbij behorende financiën. In het Investeringsprogramma zijn ook andere projecten opgenomen, zoals Corridor A12 (o.a. logistieke hotspot), energie-infrastructuur (warmtenet), geothermie, Greenport en vaarroutes (Rotte - Rijn - Vliet). De MRDH kan in het samenbrengen van gemeenten en het definiëren van regionale projecten een coördinerende of voortrekkersrol vervullen, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met andere gemeenten en marktpartijen.</p> <p>Onder de noemer van het programma Mobiliteit en Verstedelijking (MOVE) wordt aan een aantal tafels de strategie van de regio uitgewerkt. Deze studies moeten richting geven aan nieuwe grote infrastructurele projecten in relatie tot andere ruimtelijke ontwikkelingen zoals de woningbouwopgave. Dit geeft richting aan de doorontwikkeling van het hoogwaardige OV-net in onze regio. Ook in Lansingerland worden OV-lijnen verkend, zoals ZoRo Rail.</p> <p>De projecten en de organisatie van de Vervoersautoriteit (Va) worden grotendeels bekostigd uit de reguliere Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer. Daarnaast zijn er nog specifieke rijksbijdragen, zoals gelden het Actieprogramma Regionaal OV en de Specifieke Uitkering Verkeersveiligheid. Beide zijn toegevoegd aan de BDU. De komende jaren is er een stevige opgave om de kosten van het openbaar vervoer te drukken. Door een olopende beheerlast neemt het investeringsvermogen af.</p> <p>Naast de concrete opgaven in relatie tot de pijlers en programma's zijn de zichtbaarheid en de werkprocessen van de MRDH, evenals de relaties met de gemeenten, een blijvend aandachtspunt. Door hieraan te blijven werken wordt het draagvlak voor de MRDH verder versterkt.</p>
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	<p>Uit de financiële analyse blijkt dat het risico gemiddeld is. Dit is met name gelegen in het beperkte weerstandsvermogen van de MRDH enerzijds en de afdekking van de risico's door de MRDH anderzijds zoals ook opgenomen in het treasurystatuut. De wettelijke termijn van overbesteding is bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Om in de toekomst meer duidelijkheid te hebben over de (financiële) risico's van grote infrastructurele projecten heeft de MRDH de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld.</p> <p>Het bestuurlijk risico is laag. Lansingerland onderschrijft het belang van de MRDH en staat achter de missie en de visie. De uitwerking van de programma's vindt in goed overleg met alle gremia plaats.</p>

Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?

Het doel van de GR MRDH is het versterken van de internationale concurrentiepositie van de metropoolregio. Verbetering van de bereikbaarheid en het economisch vestigingsklimaat van de metropoolregio, en daarmee de leefbaarheid van het gebied, komen ten goede van de inwoners, de bedrijven en de maatschappelijke organisaties in de gemeente Lansingerland.

Wel is het zaak om scherp in het oog te houden of de GR dit doel ook blijft dienen. Daarom wordt de MRDH als GR iedere vijf jaar geëvalueerd. Eind 2021 is het proces voor een tweede evaluatie van de MRDH gestart. Hierbij zal worden getest in hoeverre de suggesties voor verbetering uit de eerste tussenevaluatie zijn opgevolgd en geïmplementeerd. Met name de rol van de adviescommissie behoeft verdere uitwerking.

Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	<p>Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; • het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; • alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. <p>De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid.</p>
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Lansingerland droeg in 2022 € 490.387 bij, bestaande uit € 354.181,- voor de inkoop van het algemene basistakenpakket en € 136.206 voor de inspecties kinderopvang. De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: Begroting basistakenpakket 2022)	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg", dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: Begroting basistakenpakket 2022)	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022'.
Financieel resultaat 2021 (Uit: Begroting basistakenpakket 2022)	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022'.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen. De gemeente Rotterdam is risicodrager.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Per 1 januari 2023 wordt er een extra basistaak toegevoegd m.b.t. de collectieve advisering gezonde leefomgeving gekoppeld aan de invoering van de omgevingswet. Er is voor 2023 eenmalig een eenjarige begroting vastgesteld. In maart 2023 wordt de nieuwe vierjarenbegroting 2024-2027 vastgesteld. De basistaken worden hierbij herzien. Daarbij blijft de uitvoering van de verplichtingen uit de Wet publieke gezondheid (WPG) tegen een aanvaardbare kostprijs blijft een aandachtspunt. Ook de ambities van de regio en de GGD worden hierin meegenomen.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Er is zowel financieel als bestuurlijk een beperkt risico. De gemeente Rotterdam is financieel risicodrager. Daarnaast dragen de activiteiten van de verbonden partij bij aan het oorspronkelijke doel van de verbonden partij.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond zet zich in voor een goede en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg. Daarnaast zet de GGD zich in om ziekten en andere problemen te voorkomen. Hiermee draagt het bij aan Lansingerland als gezonde samenleving.

Recreatieschap Rottemeren

Naam verbonden partij	Recreatieschap Rottemeren
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openlucht recreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Deelnemers: Zuidplas 4%, Rotterdam 91%, en Lansingerland 5% Bijdrage in 2022: € 201.500
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Per 1-1-2022: € 12.704.486 Per 31-12-2022: € 12.735.221
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Per 1-1-2022: € 10.142.782 Per 31-12-2022: € 9.244.026
Financieel resultaat 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	€ 236.097
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen veranderingen in het financiële belang van 5%.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Concrete risico's, overigens van een laag en middel gehalte, worden genoemd bij de weerstandsparagraaf in de begroting van het recreatieschap: <ul style="list-style-type: none"> • invoering VPB; • impact Ontwikkelplan op gronden inwoners Lansingerland (gebruiks- en marktwaarde) • locatie asfaltfabriek; • nazorg grondwaterverontreiniging Hoge Bergse Bos.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Met de vaststelling van het Ontwikkelplan Landschapspark de Rottemeren is een ontwikkelrichting gekozen voor het Recreatieschap Rottemeren en deze is afgestemd met de omgeving. Dit wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda met uitvoeringsacties. De kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos en de ontwikkeling van De Groene Boog, maken dat het gebied in de picture staat en de (deel)gebieden de komende jaren aangepakt gaan worden. In de samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer is afgesproken dat vanaf 2019 de jaarlijkse kosten niet meer als fixed price bepaald worden maar kostendekkend (op basis van nacalculatie) worden. Samen met de herijking van het Terrein Beheer Model (t.b.v. onderhoud) en het ontwikkelplan met uitvoeringsagenda verwachten wij dat dit tot financiële veranderingen kan leiden. Hier zal in de loop van 2022 meer bekend over worden.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Het financiële risico is laag. Er is sprake van een hoge Algemene reserve. De genoemde risico's zijn dusdanig beperkt van aard, dat er sprake is van meer dan gewenste weerstandsratio. Bestuurlijk risico is laag vanwege (indirecte) invloed via AB en DB.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Het in stand houden, ontsluiten en exploiteren van het recreatiegebied Rottemeren draagt bij aan de ontwikkeling van Lansingerland als gemeente waarin op aantrekkelijke wijze gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden.

Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Naam verbonden partij	Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4
Vestigingsplaats	Rotterdam
	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen; "Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A-16 (...) respectievelijk de A-4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie."
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Alle kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen worden betaald door de Rijksoverheid.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Er is geen sprake van een eigen vermogen.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Er is geen sprake van vreemd vermogen.
Financieel resultaat 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Financieel resultaat 2022: Algemene kosten € PM Deskundigenkosten € PM Schadevergoedingen € PM Totaal € PM
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Vanwege het feit dat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W is er geen sprake van een financieel belang voor de gemeente.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Er zijn thans geen financiële risico's bekend. Het Schap heeft met de accountmanager van het Ministerie de afspraak gemaakt dat wanneer er een schadeverzoek met een aanmerkelijk belang wordt ingediend dat deze, met het oog op risicomanagement, direct bij het Ministerie kenbaar wordt gemaakt.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Het maatregelenpakket dat is aangekondigd om de geluidsbelasting van de HSL te verminderen, wordt in twee delen aanbesteed en uitgevoerd. Het 1e pakket aan maatregelen is eind 2020 vastgesteld en de realisatie van deze maatregelen is begonnen in 2021. Het traject voor het 2e pakket aan maatregelen is nog niet afgerond waardoor het nog niet duidelijk is welke maatregelen wanneer getroffen gaan worden. ProRail coördineert de uitvoering van het maatregelenpakket. Nieuwe en aanvullende aanvragen tot schadevergoeding kunnen worden afgehandeld als vast staat welke maatregelen er getroffen worden en wat het effect is op de geluidsbelasting van het object van de aanvrager. Besluitvorming door het Schap vindt plaats sinds de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling (verlengd tot 1 januari 2026). Vanwege doorlooptijden van advisering, besluit, bezwaar en eventueel beroep en hoger beroep verdient het de voorkeur dat belanghebbenden die menen in aanmerking te komen voor schadevergoeding, daartoe tijdig een verzoek indienen.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Er is geen sprake van een financieel risico omdat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W. In bestuurlijke zin is geen risico te verwachten omdat het Algemeen bestuur van het Schap bevoegd is te beslissen op de aanvragen.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Het doelmatig, deskundig en gelijkmatig behandelen van alle verzoeken om schadevergoeding in verband met de aanleg van de HSL-Zuid draagt bij aan het minimaliseren van de negatieve impact.

SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)

Naam verbonden partij	SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	(art 3 GR) Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot - de heffing en invordering van belastingen - de uitvoering van Wet waardering onroerende zaken (woz) - de administratie van vastgoedgegevens - het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De bijdrage van Lansingerland voor 2023 is begroot op € 622.000. In 2022 was deze bijdrage begroot op € 583.000,-.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 849.000 Per 31-12-2022: € 726.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2021: € 6.159.000 Per 31-12-2021: € 6.597.000
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	In 2022 is een positief resultaat van € 122.000; (gerealiseerd 2021: €228.000,- positief)
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen veranderingen
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	SVHW is een belangrijke organisatie voor haar deelnemers, continuïteit van de bedrijfsvoering is daarom essentieel. Bij het opvangen van de gevolgen van calamiteiten is het onwenselijk dat de organisatie afhankelijk zou zijn van de besluitvorming van deelnemers. Dit dient op het niveau van directie en Dagelijks Bestuur te kunnen worden beslist. Gelet op de behoefte aan continuïteit van de bedrijfsvoering is er een financiële buffer van minimaal 400.000 en maximaal 700.000 euro ingesteld. Er doen zich geen juridische procedures voor die aanleiding kunnen geven tot enig financieel nadeel. SVHW heeft binnen haar mogelijkheden maatregelen getroffen om de economische gevolgen voor de ondernemers te beperken, onder andere door het aanbieden van uitstel van betaling. Er kan druk komen te staan op de cashflow, doordat de continuïteit van ondernemingen die geraakt worden door de Coronacrisis onder druk komt te staan. Hierdoor is de kans aanwezig, dat als gevolg van faillissementen het aantal afboekingen van oninbare posten zal toenemen. SVHW heeft intern technische en organisatorische maatregelen genomen om uitval van bedrijfskritieke processen te voorkomen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Door gemeentelijke herindelingen (samenvoeging) zijn er deelnemers uitgetreden en nieuwe toegetreden. Het aantal deelnemers is daardoor gewijzigd naar 14. De uittredende deelnemers betalen een uittredingsvergoeding die de frictiekosten van dit proces dekken. Mogelijk treden er op de korte termijn nieuwe deelnemers toe, de mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn (nog) niet bekend.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel gemiddeld is. De jaarlijkse bijdrage is gemiddeld en de gemeente is deels financieel aansprakelijk. Het weerstandsvermogen van SVHW is op peil en de bedrijfsvoering en kwaliteit van het risicomangement zijn toereikend. Uit de financiële analyse komt derhalve de score gemiddeld. De bestuurlijke analyse geeft tevens een score van gemiddeld. Lansingerland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, er zijn duidelijke afspraken over de informatievoorziening welke naar tevredenheid worden gehonoreerd en het belang van het SVHW komt volledig overeen met het belang van Lansingerland. De te leveren prestaties door het SVHW zijn echter maximaal van invloed.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De uitbesteding van de werkzaamheden m.b.t. belastingen past in het streven van de gemeente om waar mogelijk in regie te werken en een kostenbesparing te realiseren.

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De VRR behartigt ons publieke belang door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	In 2022 droeg gemeente Lansingerland in totaal € 4.000.674 bij aan de VRR.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 5.085.000 Per 31-12-2022: € 6.157.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 96.225.000 Per 31-12-2022: € 107.479.000
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	€ 976.000
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er zijn geen veranderingen in het financiële belang dat de gemeente in deze verbonden partij heeft. Eind 2021 heeft het algemeen bestuur een voorlopig besluit genomen over een nieuwe kostenverdeelsleutel naar rato van de inkomsten uit het gemeentefonds. Deze nieuwe verdeelsleutel wordt in 4 gelijke stappen ingevoerd in de periode 2023 t/m 2026.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De volgende risico's zijn bekend: <ul style="list-style-type: none"> • Vrijwaring van gemeenten voor aansprakelijkheid niet verzekerbare risico's. Het gaat hier om juridische gevolgen, zoals claims; • Personele capaciteit brandweer. In diverse delen van de regio staat de dekking van de brandweezorg onder druk bij gebrek aan vrijwilligers die overdag beschikbaar zijn. Lansingerland kent op dit moment geen wervingsproblemen. Ondanks alternatieven, zoals opgenomen in het Plan brandweezorg, lukt het in delen van de regio niet om de gewenste dekking te garanderen. Verwachting is dat verdere aanpassingen (zoals o.a. het bemannen van vrijwilligersposten door beroepsbrandweer) gaan knellen qua financiën; • Deeltijdregeling brandweervrijwilligers (vergoeding door het Rijk nog onzeker); • Spreiding en beschikbaarheid ambulancezorg. Risico bestaat eruit dat de gemaakte afspraken met zorgverzekeraars over spreiding en beschikbaarheid van de ambulancezorg niet nagekomen worden, met als gevolg een korting als maatregel; • Financiële gevolgen van schade die niet meer of beperkt verzekeraar is; • Alarmering bevolking. Uiteindelijk is uitgesteld. Een aantal Veiligheidsregio's, waaronder de VRR is in overleg met de Minister om sirenes in de buurt van chemisch-industriële complexen over te nemen; • Gevolgen ontwikkelagenda VRR. Samen met de regiogemeenten onderzocht de VRR of de taken en budgetten van de VRR nog voldoende op elkaar zijn afgestemd. De uitkomst van de besluitvorming omtrent de ontwikkelagenda is gebruikt als input voor het VRR meerjarenbeleidsplan 2023-2027 en de Kadernota 2023. De financiële gevolgen zijn merkbaar in de begrotingen voor de jaren 2023 t/m 2026. Vanaf het begrotingsjaar 2023 wordt tevens een nieuwe kostenverdeelsystematiek gebruikt voor het bepalen van de gemeentelijke bijdrage. • Effecten en kosten als gevolg van grote crises (bv. Uitbraak griepandemie of de gevolgen van de oorlog in Oekraïne).
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De belangrijkste punten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en het, naar het zich laat aanzien, verdwijnen van de vrijwilligersstatus bij de brandweer; • De invoering van de Omgevingswet.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	De omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan de VRR is hoog. Ondanks dat de jaarlijkse financiële bijdrage hoog is, is het financiële risico gemiddeld. Dit heeft er mee te maken dat VRR vaste taken heeft. De in kaart gebrachte negatieve risico's zijn laag. Het risico wordt verspreid doordat 13 gemeenten deelnemen aan deze Gemeenschappelijke regeling. Het bestuurlijke inhoudelijke risico is laag. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met de VRR die we regelmatig monitoren. De gemeente Lansingerland is in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, met de portefeuille 'Bedrijfsvoering'.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De Veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweezorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. Daarmee draagt het bij aan Lansingerland als een veilige en leefbare gemeente.

NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (Handelsnaam Dunea)

Naam verbonden partij	NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland Handelsnaam Dunea
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	<p>Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan onze inwoners. Zo zijn alle 17 gemeenten in het leveringsgebied aandeelhouders. Dunea wil een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming. Het nieuwe strategisch kader "Koers 2020" is eind 2020 van kracht geworden en heeft vier accenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klantaccent, onderscheidend in dienstverlening en kwaliteit; • Beter voorbereid op de toekomst door verbreding producten & diensten; • Het zijn van duinbeheerder van wereldklasse; • Strijden voor het drinkwaterbelang van de Lek en de Maas.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Lansingerland bezit 186.584 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2018) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen. Het aandelenkapitaal in Dunea vertegenwoordigt een waarde van €0,- op onze balans. Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (jaarrekening 2022 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2022: € 245.3 mln. Per 31-12-2022: € xxx mln. (nog niet bekend)
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (jaarrekening 2022 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2022: € 366.9 mln. Per 31-12-2022: € xxx mln. (nog niet bekend)
Financieel resultaat 2022 (jaarrekening 2022 nog niet gepubliceerd)	Resultaat na belasting boekjaar 2022: € xxx mln. nog niet bekend (2021: € 8.5 mln.)
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De aandachtspunten blijven het verzorgen van een goede drinkwatervoorziening en beheer van het duingebied. In de aandeelhoudersvergadering van November 2019 is daarnaast besloten tot een statutenwijziging en oprichting van een dochtervennootschap opdat Dunea NV in een later stadium kan beschikken over een vergunde warmtedochter die een rol kan spelen bij projecten op het gebied van Aquathermie binnen het leveringsgebied van Dunea. Deze activiteiten zijn in 2020 gefinancierd met vanuit de winst over boekjaar 2019 (winsttoewijzing). In 2021 hebben de eerste investeringen in aquathermie projecten vanuit de nieuwe dochtervennootschap plaatsgevonden. Daarnaast volgt uit onder meer de bevolkingsprognose dat de vraag naar water in het verzorgingsgebied van Dunea fors zal toenemen. Dunea zal hiervoor grote investeringen moeten doen.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Dunea beheert de natuur (duinlandschap) en het water in Zuid-Holland. Dunea zorgt voor schoon drinkwater in Lansingerland.

Eneco Groep

Naam verbonden partij	Eneco Groep N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Deze verbonden partij draagt niet meer bij aan de realisatie of borging van een publiek belang. Ter toelichting het volgende. De gemeente Lansingerland heeft zich in 2017 bezonnen op het toekomstig aandeelhouderschap van Eneco Groep N.V. Daartoe is in 2017 een traject gelopen, gezamenlijk met alle aandeelhouders van Eneco, om hier op een zorgvuldige wijze naar te kijken. In dit proces is de raad intensief betrokken. Uitkomst is dat Lansingerland constateert dat het aandeelhouderschap in Eneco niet noodzakelijk is om publieke belangen te realiseren of te borgen. Mede om die reden heeft Lansingerland op 31 oktober 2017 besloten om het aandelenbelang in Eneco af te bouwen. Na een zorgvuldig gecontroleerd veilingproces is de bieding van het consortium van Mitsubishi/ Chubu als beste beoordeeld. Op 30 januari 2020 besloot Lansingerland dit bod te accepteren en alle aandelen te verkopen aan dit consortium. Het consortium heeft het bod gestand gedaan omdat meer dan 75 procent van geplaatste kapitaal de aandelen verkoopt én de regulatorische toestemmingen ontvangen zijn. De levering van de aandelen heeft inmiddels plaatsgevonden op 24 maart 2020 en de verkoopopbrengst van EUR 137,6 miljoen is op 25 maart 2020 geheel ontvangen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Als gevolg van de verkoop in 2020 is de gemeente Lansingerland geen aandeelhouder meer.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Als gevolg van de verkoop in 2020 is de gemeente Lansingerland geen aandeelhouder meer.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Als gevolg van de verkoop in 2020 is de gemeente Lansingerland geen aandeelhouder meer.
Financieel resultaat 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	Als gevolg van de verkoop in 2020 is de gemeente Lansingerland geen aandeelhouder meer.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	In 2020 zijn de aandelen in Eneco verkocht en geleverd.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	In verband met de verkoop en de levering van de aandelen aan Mitsubishi/ Chubu zijn er geen grote financiële risico's bekend. Het risico met betrekking tot de claim van de oud-aandeelhouders van REMU blijft, naar rato van het aandelenbelang, voor rekening en risico van de aandeelhouders. Deze claim bedraagt EUR 134 miljoen verhoogd met een vordering van een jaarlijkse wettelijke handelsrente van 8 procent. Het risico op toekenning van de claim wordt beduidend kleiner geacht dan 50 procent. Voor dit risico is geen voorziening opgenomen maar dit risico is wel verwerkt in het benodigde weerstandsvermogen. Op 8 december 2020 deed het Gerechtshof Amsterdam uitspraak in het hoger beroep. Hierbij is Eneco (en hiermee de voormalige aandeelhouders) in het gelijk gesteld. Op 8 maart 2021 heeft de eisende partij het cassatieberoep ingesteld.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Als gevolg van de verkoop in 2020 is de gemeente Lansingerland geen aandeelhouder meer.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op 30 januari 2020 heeft Lansingerland besloten tot verkoop van alle aandelen in Eneco. De levering van de aandelen heeft inmiddels plaatsgevonden op 24 maart 2020. Het financiële en bestuurlijke risico bestaat alleen uit de REMU-claim.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Niet van toepassing.

Stedin Groep

Naam verbonden partij	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Electriciteitswet en de Gaswet. Stedin maakt hierdoor de energietransitie mogelijk.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Lansingerland draagt niet structureel financieel bij aan deze Verbonden Partij maar ontvangt juist een dividend. Het geprognoseerde dividend is in de meerjarenbegroting opgenomen als algemeen structureel dekkingsmiddel. Lansingerland is de vijfde aandeelhouder met een aandeel van 3,38% in het reguliere aandelenkapitaal. De boekwaarde van de reguliere aandelen Stedin is EUR 0,6 miljoen. Op 3 juni 2021 heeft de gemeenteraad van Lansingerland ingestemd met de verkrijging van maximaal €13.522.000 van de nog uit te geven cumulatief preferente aandelen Stedin Holding N.V. Er is overtekend op de emissie waardoor de toewijzing heeft geresulteerd in een totale investering van € 12.858.458 welke op 12 juli 2021 is voldaan. Deze investering in cumulatief preferente aandelen Stedin staat tegen de verkrijgingswaarde op de balans en levert ons een structureel dividend op. Het cumulatief preferent dividend bedraagt 3% per jaar over het ingebrachte kapitaal resulterend in een verwacht structureel inkomen van € 385.750 per jaar. Het totale dividend (regulier en cumpref) voor 2021 bedraagt EUR 0,9 miljoen en het geprognoseerde totale dividend voor 2022 bedraagt EUR 0,4 miljoen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 3.270 mln. Per 31-12-2022: € 3.342 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: € 4.912 mln. Per 31-12-2022: € 5.178 mln.
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Het nettoresultaat over boekjaar 2022 bedraagt € 44 mln. (2021: € 21 mln.).
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Op dit moment onderzoekt Stedin met de AHC de aard en omvang van lange termijn financiering (LTF) en wijze waarop deze ingevuld wordt.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting. De omvang van het uit te keren dividend is onder andere afhankelijk van de nettowinst in enig jaar en de solvabiliteit. De solvabiliteit is mede afhankelijk van de hoogte van het investeringsprogramma uit hoofde van de energietransitie. De mogelijke tegenvallers in de nettowinst van de onderneming én een verslechtering van de solvabiliteit zijn een financieel risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Stedin zorgt dat de energietransitie mogelijk is. Dat gaat gepaard met aanzienlijke investeringen. Aandachtspunten zijn met name de vereiste operationele snelheid ten opzichte van de aard en omvang van de energietransitie en de beschikbare financiële investeringsruimte, solvabiliteit en credit rating. Met betrekking tot het laatste aspect onderzoekt Stedin met de AHC de aard en omvang van lange termijn financiering (LTF) en wijze waarop deze ingevuld wordt.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Uitkomst van de financiële analyse is dat het financieel risicoprofiel gemiddeld is. Stedin opereert in een gereguleerde markt waarbij de verwachte investeringen uit hoofde van de energietransitie aanzienlijk zijn hetgeen financiële druk legt op de solvabiliteit en de credit rating. Het dividend zal daarom de komende jaren beperkt zijn ten opzichte van het recente verleden. Uitkomst van de bestuurlijke analyse is dat het bestuurlijke risicoprofiel laag is. Enerzijds is Stedin een zogenaamde structuurvennootschap waarbij de rechtstreekse invloed van aandeelhouder(s) op de raad van commissarissen en de raad van bestuur beperkt is. Anderzijds zijn er met Stedin eenduidige afspraken gemaakt over ondermeer het goedkeuringsrecht van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met betrekking tot (des-)investeringsbeslissingen, een goedkeuringsrecht ten aanzien van de vaststelling van het meerjarig strategisch plan alsmede een herziening daarvan, en een adviesrecht op de concrete uitwerking van de strategie in de daarop aansluitende jaarplannen. Als onderdeel van het traject LTF is het door Stedin en de aandeelhouderscommissie wenselijk gevonden bij een kapitaalinjectie ook de governance te actualiseren en te optimaliseren, wat zich concreet vertaalt heeft in aanpassingen van de statuten en het aandeelhoudersconvenant op de aandeelhoudersvergadering van 25 juni 2021.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Electriciteitswet en de Gaswet. Vanuit deze wettelijke verantwoordelijkheid neemt Stedin een cruciale rol in het realiseren van de energietransitie.

Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)

Naam verbonden partij	Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)
Vestigingsplaats	Berkel en Rodenrijs
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De stichting heeft ten doel: a. het uitvoeren of doen uitvoeren van het algemeen management voor de dienstverlening met als doel het initiële kwaliteitsniveau van en het verblijfsklimaat op bedrijvenpark Oudeland te behouden en waar mogelijk te verhogen, een en ander overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; b. het uitvoeren of doen uitvoeren van terreinbeveiliging op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; c. het (doen) realiseren, (doen) beheren en (doen) onderhouden van bedrijfsverwijzingen op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; d. het beheren en onderhouden of doen beheren en onderhouden van de openbare ruimte op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig het daartoe opgestelde beheerplan; en voorts al hetgeen met een en ander verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het publieke belang is het creëren van een gunstig economisch klimaat. Daarnaast is de taak van de stichting PMBO het organiseren, in stand houden en daar waar mogelijk verbeteren van het kwaliteitsniveau (ruimtelijk, technisch en voor veiligheid) op bedrijvenpark Oudeland.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De gemeente Lansingerland draagt het beschikbare budget voor het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte over aan de stichting PMBO. Het gaat daarbij alleen om het budget behorende bij de taken die daadwerkelijk worden overgedragen. Het gaat om een bedrag van € 72.506,-. De verhouding bijdrage ondernemers - bijdrage gemeente voor het totale parkmanagement bedraagt in 2018 65%-35%.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	begin 2021: 305.683, eind 2021 387.609
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	begin 2021: 299.648, eind 2021 387.609
Financieel resultaat 2021 (Uit: jaarrekening 2021)	winst: 20.777
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2020 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er hebben zich geen veranderingen in het financieel belang voorgedaan. In 2014 is de Beheerovereenkomst tussen de gemeente Lansingeland en de stichting PMBO ondertekend. In deze overeenkomst zijn de afspraken voor het dagelijks beheer en onderhoud van Oudeland vastgelegd. De kaders hiervoor staan beschreven in het bijbehorende beheerplan.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen bijzonderheden.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Het beheerplan is aan actualisering toe. We kijken opnieuw naar de werkzaamheden die de komende jaren nodig zijn om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen en het budget dat daarvoor nodig is. We evalueren bestaande afspraken met de stichting PMBO en kijken waar aanscherping en/of verduidelijking nodig is. Tevens worden de statuten van de stichting PMBO opnieuw opgesteld. Proces nog steeds niet afgerond
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financieel en bestuurlijk zijn de risico's laag.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Een goed georganiseerd en vitaal bedrijventerrein levert een belangrijke bijdrage aan de plaatselijke en regionale economie.

Bank Nederlandse Gemeenten

Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	's Gravenhage
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Veranderingen in 2021 en 2022 in het bestuurlijke en publieke belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.	Er worden geen veranderingen verwacht.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Wij dragen financieel niets bij. Als aandeelhouder van 15.015 van de totaal circa 56 mln. aandelen ontvangen wij dividend. Het aandelenkapitaal in BNG vertegenwoordigt een waarde van €7.694,- op onze balans
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: €5.062 mln. Per 31-12-2022: €4.615 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	Per 1-1-2022: €143.995 mln. Per 31-12-2022: €107.459 mln.
Financieel resultaat 2022 (Uit: jaarrekening 2022)	De netto winst 2022 bedraagt € 211 mln. (in 2021: € 211 mln.). Per aandeel zal € 2,28 worden uitgekeerd aan dividend (in 2021 €2,28). De reguliere uitkeringspercentage bedraagt 50% van de winst per aandeel.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Niet van toepassing.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Niet van toepassing.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Lansingerland is aandeelhouder. De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting.

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, economie, groen en recreatie, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren. Onze kaders zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid. In deze nota geven we inzicht in de verschillende vormen van grondbeleid en de keuze die wij hierin maken, de instrumenten die wij inzetten om dit beleid te realiseren en de spelregels die wij hierbij toepassen. De doelstellingen en ambities uit het coalitieakkoord 2019-2022 vormen hiervoor de basis samen met de beleidsdoelstelling zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de Omgevingsvisie en de Woonvisie.

Vanuit de VINEX-opgave heeft de gemeente in het verleden vooral een actief grondbeleid gevoerd. De projecten Westpolder - Bolwerk, Meerpolder, Parkzoom en Wilderszijde zijn in uitvoering. Bij een actief grondbeleid koopt en produceert de gemeente zelf bouwgrond. Hieraan zijn ook risico's verbonden. Een toename van de financiële risico's voor de gemeente is niet gewenst. Voor nieuwe ontwikkelingen kiezen wij dan ook in de basis voor een (meer) faciliterend grondbeleid. De kostenverhaalsmogelijkheden vanuit de Wet ruimtelijke ordening ondersteunen deze keuze. Ook de nieuwe omgevingswet biedt in de toekomst de mogelijkheid tot kostenverhaal. Het college staat open voor nieuwe, private initiatieven. Hierbij wordt telkens de afweging gemaakt in hoeverre deze initiatieven van meerwaarde of aanvullend zijn ten opzichte van de reeds bestaande plannen.

Jaarlijks actualiseren we de lopende grondexploitaties in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en geven we bij de begroting een globale doorkijk naar de eerstvolgende actualisatie. De actualisatie van het MPG 2023 per 1-1-2023 is de basis voor de waardering van onze grondexploitatieprojecten in de jaarstukken 2022. Het college stelt daarnaast jaarlijks de Kaderbrief Grondprijzen vast.

Grondexploitatie, risico's en weerstandsvermogen

Het MPG 2023 vormt de basis voor de jaarstukken 2022. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2023.

Bij de actualisatie sturen we vooral op de 4 P's: programma, planning, prijzen en parameters. Deze vier elementen bepalen in hoge mate het resultaat van de grondexploitaties. In 2022 hadden wij de volgende projecten in exploitatie:

Kern	Woningbouw	Bedrijfsterreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder Westpolder/Bolwerk RvR Groenzoom Noordeinde	Oudeland	Berkel Centrum West	
Bergschenhoek	Wilderszijde Sporthoeklaan	Leeuwenhoekweg		Landscheidingspark Horeca

Resultaat afgesloten projecten

In 2022 sloten wij geen projecten af.

Resultaat MPG 2022

Per 1-1-2023 zijn alle grondexploitaties volledig geactualiseerd. Bij de actualisatie stelden we de parameters opnieuw vast, verwerkten we de boekwaarden en stelden we de raming en fasering van de nog te maken kosten en opbrengsten waar nodig bij.

In het MPG 2023 lichten we de (algemene) uitgangspunten, marktontwikkelingen en alle grondexploitaties nader toe. Hierbij gaan we ook in op de verschillen ten opzichte van het MPG 2022 en de aan de grondexploitaties verbonden risico's.

Conform de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV zijn de resultaten van alle lopende grondexploitaties in de toelichting op de balans in de tabel ramingen per complex weergegeven. Bij de nominale waarde wordt geen rekening gehouden met toekomstige rente en indexering van kosten en opbrengsten. In de eindwaarde is hier wel rekening mee gehouden. Bij de netto contante waarde wordt dit resultaat op eindwaarde teruggerekend naar het heden (prijsspeil 1-1-2023), waarmee de resultaten van de grondexploitaties onderling vergelijkbaar zijn.

Tussentijdse winstneming

Het BBV schrijft een tussentijdse winstneming voor bij winstgevendende projecten, naar rato van de voortgang. Hierbij gelden 3 voorwaarden:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat én;
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht én;
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De hoogte van de tussentijdse winstneming bepaalden wij per project op basis van het zogenaamde percentage of completion (POC) op basis van het MPG 2023. Eventuele risico's (onzekerheden) brachten we hierop in mindering.

Op basis van bovenstaande namen we bij de jaarrekening 2022 in totaal ca. € 5,07 mln. aan tussentijdse winst. Dit bedrag komt bovenop de in 2017 tot en met 2021 genomen winst. Het totaal van de genomen winsten over de lopende grondexploitaties komt hiermee uit op € 21,35 mln. De winstneming betreft de volgende grondexploitaties:

Bedragen x € 1 miljoen

Positieve grondexploitaties	Reeds genomen winst t/m 2021	Te nemen winst 2022	Totaal tussentijdse winstneming
Oudeland	14,73	5,22	19,95
RvR Groenzoom Noordeinde	0,06	-0,06	0,00
Meerpolder	0,21	1,18	1,40
Wilderszijde	1,27	-1,27	0,00
Totaal	16,28	5,07	21,35

Verwerking van het tekort en totaal voordeel

Voor het tekort, ofwel het totaal aan verliesgevendende grondexploitaties, moet een verliesvoorziening aanwezig zijn. Op basis van het MPG 2023 is een verliesvoorziening benodigd van € 37,96 mln. Per 31-12-2021 was een verliesvoorziening benodigd van € 35,44 mln. Dat betekent dat bij de Jaarrekening 2022 per saldo een bedrag van € 2,52 mln. wordt toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2020 is de dotatie aan de verliesvoorziening per 31-12-2022 bij de Jaarrekening 2022 vóór resultaatsbestemming onttrokken aan de algemene reserve. Dit geldt ook voor de tussentijdse winstneming. Hierop vormt de grondexploitatie Sporthoeklaan een uitzondering. De dotatie aan de verliesvoorziening wordt namelijk niet onttrokken aan de algemene reserve, maar aan de reserve Encogelden.

Bedragen x € 1 miljoen

Negatieve grondexploitaties	Reeds opgenomen verliesvoorziening t/m 2021	Te nemen verlies 2022	Totaal verliesvoorziening
Berkel Centrum West	-14,88	0,02	-14,86
Westpolder - Bolwerk	-12,75	-0,32	-13,07
Leeuwenhoekweg	-7,17	0,01	-7,16
Landscheidingspark Horeca	-0,64	-0,05	-0,69
Sporthoeklaan*	-	-2,18	-2,18
Totaal	-35,44	-2,52	-37,96

* De grondexploitatie voor Sporthoeklaan is geopend in 2022

Verschillenverklaring

Ten opzichte van de het MPG 2022 is het resultaat van het MPG 2023 (zowel positieve als negatieve grondexploitaties) verslechterd met € 15,66 mln. op netto contante waarde. De negatieve grondexploitaties zijn verslechterd met € 2,52 mln. en de positieve grondexploitaties kennen een verslechtering van € 13,14 mln.

Het verschil in resultaat ten opzichte van het MPG 2023 wordt onder meer veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Algemeen

- Rente boekwaarde: Conform BBV rekenden we de werkelijke rente over 2022 toe aan de grondexploitaties. Deze is lager dan begroot (voordelig effect);
- Parameters kosten- en opbrengstenstijging: de parameters voor kostenstijging zijn over de gehele looptijd hoger dan vorig jaar ingeschat. De parameters voor opbrengstenstijging zijn over de gehele looptijd lager dan vorig jaar ingeschat. Per saldo heeft dit een negatief effect.

Projecten

- Meerpolder: verbetering van het resultaat als gevolg van toevoegen opbrengsten uit het sluiten van een posterieure overeenkomst.
- Oudeland: verbetering van het resultaat als gevolg van het naar beneden bijstellen van civieltechnische ramingen. Met name de raming voor kabels en leidingen valt lager uit.
- Ruimte voor Ruimte Groenzoom Noordeinde: verslechtering van het resultaat door het naar boven bijstellen van civieltechnische ramingen. Met name de raming voor kunstwerken (bruggen) valt hoger uit.
- Sporthoeklaan: Deze grondexploitatie is in 2022 geopend. De verbetering van het resultaat ten opzicht van de vaststelling op de grondexploitatie komt voort uit een administratieve wijziging. Niet alle kostenposten mogen worden verantwoord op de grondexploitatie (Wro). Dit betekent niet dat de gemeente deze kosten niet maakt, maar dat deze anderszins geadministreerd moesten worden.
- Wilderszijde: verslechtering van het resultaat door het naar boven bijstellen van civieltechnische ramingen. Met name de raming voor kunstwerken (bruggen en duikers) valt hoger uit.

BBV en 10 jaarstermijn

Lansingerland heeft op dit moment één grondexploitatie met een looptijd van 10 jaar. De grondexploitatie Wilderszijde loopt tot en met 31-12-2032 en loopt daarmee tegen de richttermijn van 10 jaar, zoals door het BBV gesteld. Om de risico's van de (lange termijn) ontwikkeling van Wilderszijde te beheersen hebben wij in het MPG beheersmaatregelen opgenomen en vastgesteld.

Risico's binnen de grondexploitaties

Ondanks dat we de ramingen binnen de grondexploitaties met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opstellen, blijven er risico's bestaan. De berekeningen zijn gebaseerd op aannames en uitgangspunten, die in de praktijk anders (zowel positief als negatief) kunnen uitvallen. De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, de prijs en het programma. Voor de lopende projecten zijn de nog te realiseren opbrengsten na 2022 op een totaal van ca. € 250 mln. geraamd. Het al dan niet realiseren van deze opbrengsten is voor de grondexploitaties de grootste uitdaging. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

De positieve lijn van de afgelopen jaren zette zich in 2022 voort. Voor zowel de woningbouwprojecten als de bedrijventerreinen sloten we in 2022 diverse overeenkomsten af, ondanks de blijvende bijzondere marktomstandigheden vanwege corona en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Indien de positieve markt zich voortzet, kan de in de grondexploitaties opgenomen financiële ruimte (risicoreservering) de komende jaren mogelijk verder vrijvallen. Dit heeft een positief effect op het resultaat van de grondexploitaties.

Hier tegenover staan ook negatieve scenario's. Voor een deel is de markt te beïnvloeden, maar voor een ander deel ook niet. Mochten door omstandigheden de geraamde opbrengsten voor de komende jaren maar voor een deel worden gerealiseerd, dan lopen de rentelasten snel op (incidenteel én structureel). En als de nu nog steeds lage rente gaat stijgen dan heeft dit effect op de saldi van de jaarschijven (en de resultaten van de grondexploitaties). In combinatie met een tegenvallende grondverkoop kunnen dit dan forse tegenvallers zijn.

Gekoppeld aan de actualisatie van de grondexploitaties actualiseren we ook altijd de risico's. Hierbij schatten we, naast het risicobedrag, ook in wat de kans is dat het risico zich zal voordoen. Dit leidt tot een gewogen risicoprofiel per project. Om het verloop van de risico's te kunnen monitoren in de tijd is (indicatief) een indeling gemaakt naar 3 profielen: hoog (gewogen risico groter dan € 2,5 mln.), midden (gewogen risico € 1 mln. tot € 2,5 mln.) en laag (gewogen risico tot € 1 mln.). Bij een voorspoedige ontwikkeling nemen de risico's af naar mate de ontwikkeling vordert. In het begin van een project is er doorgaans sprake van aannames met een hoge mate van onzekerheid. Naar mate de ontwikkeling concreter wordt, kunnen we de kosten en opbrengsten nauwkeuriger inschatten. Hieronder volgt een overzicht van de projecten met de daarbij behorende risicoprofielen van zowel het MPG 2023 als het MPG 2022.

De geactualiseerde risicoanalyses sluiten aan op de geactualiseerde grondexploitaties van het MPG 2023 en zijn waar nodig bijgesteld en/of aangevuld. Op totaalniveau is het risicoprofiel van de grondexploitaties verhoogd. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het MPG 2022 zijn hierbij:

- Westpolder - Bolwerk: de laatste Realisatieovereenkomsten zijn gesloten en hiermee is ook duidelijkheid over verplichtingen van partijen over en weer en neemt hierdoor het risicoprofiel af.
- Wilderszijde: door de omvang en looptijd heeft Wilderszijde op basis de gehanteerde indeling in risicoprofielen een hoog risicoprofiel. Dit risicoprofiel is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Op totaalniveau is het risicoprofiel van de grondexploitaties gekoppeld aan de benodigde weerstandscapaciteit. De verhoging van het risicoprofiel betekent dus ook een verhoging van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Risicoprofielen	2022	2023
Meerpolder	Laag	laag
Berkel Centrum West	Laag	Laag
Westpolder-Bolwerk	Hoog	Midden
Oudeland	Laag	Laag
Leeuwenhoekweg	Laag	Laag
Wilderszijde*	Hoog	Hoog
RvR Groenzoom Noordeinde	Midden	Midden
Landscheidingspark Horeca	Laag	Laag
Sporthoeklaan	laag	Laag

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven toetsen we of er sprake is van een onderneming. Op basis van onze berekeningen gaan we er op dit moment vanuit dat dit voor Lansingerland nu niet het geval is.

Begin 2022 stelden wij op advies van onze huidige fiscaal adviseur op basis van het MPG 2021 een Quickscan op. Ook deze laat een negatief resultaat zien, zowel jaarlijks als op totaalniveau. Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een "nihil"-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Op basis van het MPG 2023 hebben we een verlieslatende grondexploitatieportefeuille.

Wij achten ons standpunt dat wij voor het totaal aan grondexploitaties niet door “de poort” gaan en we ook fiscaal gezien dus geen winst maken nog steeds reëel en onderbouwd. Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2022.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid

Voor het eerst treft u de openbaarheidspaaragraaf aan, voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 in werking is getreden en de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangt. In artikel 3.5 (Openbaarheidspaaragraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken, en daarmee vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen.

Met ingang van 1 mei 2022 is een Woo-contactpersoon aangewezen en beschikbaar gemaakt om vragen van inwoners te beantwoorden. Deze functionaris is onderdeel van het team Juridische Zaken en Inkoop. Een Woo-verzoek kan inmiddels elektronisch, per mail bij de gemeente worden ingediend via woo@lansingerland.nl.

Voor de verplichtingen uit de Woo om documenten behorende tot de 11 informatiecategorieën binnen 14 dagen actief openbaar te maken via Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI), zijn nog niet in werking getreden en is een overgangstermijn gegeven. Op 23 december 2022 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties de voorzitter van de tweede kamer geïnformeerd over het stopzetten van het programma PLOOI in de huidige vorm. Ze volgt hiermee het advies van het adviescollege ICT-toetsing (AcICT) van 28 november 2022 op. Dit betekent concreet dat de plicht tot actief openbaar maken nog niet in werking treedt. Zodra er een oplossing is, zal deze verplichting gefaseerd in werking treden.

In 2022 is binnen Lansingerland een start gemaakt met de implementatie van de Wet open overheid. De projectopdracht, met allocatie van de middelen is in november 2022 goedgekeurd. Op dit moment worden alle Woo-verzoeken zo snel als mogelijk in de organisatie uitgezet en afgerond. In 2023 zal een start gemaakt worden met de inventarisatie van de informatiehuishouding en voor alle 11 informatiecategorieën van gevallen zal een Plan van Aanpak worden opgesteld.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Onderstaand treft u de staat van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 inclusief de vergelijkende cijfers 2021.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2021			Primitief 2022			Begroot 2022			Realisatie 2022			Afwijking 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	5.777	1.181	-4.596	5.918	722	-5.196	6.452	886	-5.566	6.054	1.343	-4.711	-398	456	855
2. Openbare orde en veiligheid	6.661	121	-6.540	6.759	65	-6.694	6.935	40	-6.895	6.933	77	-6.857	-1	37	38
3. Sport, cultuur en onderwijs	12.498	1.703	-10.795	11.539	1.218	-10.321	13.209	2.022	-11.187	13.232	1.787	-11.445	23	-235	-258
4. Sociaal Domein	52.642	12.587	-40.055	52.322	9.857	-42.465	59.013	13.297	-45.716	57.021	12.114	-44.907	-1.992	-1.183	809
5. Kwaliteit openbare ruimte	31.593	19.125	-12.468	30.009	18.698	-11.311	30.893	18.739	-12.154	31.600	18.977	-12.623	706	237	-469
6. Lansingerland ontwikkelt	20.082	5.721	-14.361	12.016	2.952	-9.064	16.398	6.355	-10.043	17.269	6.155	-11.114	871	-200	-1.071
7. Grondzaken	48.599	52.096	3.497	38.820	38.036	-784	57.506	53.122	-4.384	40.180	42.711	2.531	-17.326	-10.411	6.915
Subtotaal Programma's	177.852	92.534	-85.318	157.383	71.548	-85.835	190.406	94.462	-95.945	172.289	83.163	-89.126	-18.118	-11.299	6.819
Lokale heffingen	507	16.051	15.544	434	17.382	16.948	470	18.236	17.766	425	19.107	18.682	-45	870	915
Algemene uitkering gemeentefonds	0	78.395	78.395	0	79.935	79.935	0	89.262	89.262	0	91.341	91.341	0	2.079	2.079
Dividend	5	908	903	5	451	446	5	446	442	105	480	376	100	34	-66
Financieringsfunctie	3.512	2.925	-587	3.175	3.087	-88	3.175	3.019	-155	3.183	3.420	238	8	401	393
Overige algemene dekkingsmiddelen	438	23	-415	2.705	20	-2.685	1.059	20	-1.040	353	457	104	-707	437	1.144
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	4.462	98.302	93.840	6.319	100.875	94.556	4.709	110.984	106.275	4.065	114.806	110.741	-643	3.822	4.466
Stelpost onvoorzien	0	0	0	65	0	-65	65	0	-65	0	0	0	-65	0	65
Overhead	16.456	11	-16.445	17.287	20	-17.267	19.157	20	-19.137	19.048	347	-18.701	-109	327	436
Totaal saldo van baten en lasten	198.770	190.847	-7.923	181.054	172.443	-8.611	214.337	205.466	-8.871	195.402	198.316	2.914	-18.935	-7.150	11.785
1. Bestuur en dienstverlening	86	130	44	0	0	0	0	145	145	0	145	145	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	144	33	-111	0	0	0	0	237	237	0	237	237	0	0	0
3. Sport, cultuur en onderwijs	6.104	6.607	503	17	201	184	7.626	8.933	1.307	7.626	8.556	930	0	-376	-376
4. Sociaal Domein	2.531	3.971	1.440	882	1.129	247	1.642	3.142	1.500	1.642	2.818	1.177	0	-324	-324
5. Kwaliteit openbare ruimte	5.302	1.273	-4.029	576	851	275	6.389	15.908	9.519	6.394	16.105	9.711	6	197	192
6. Lansingerland ontwikkelt	2.028	8.849	6.822	41	2.559	2.518	2.157	3.602	1.445	2.157	4.816	2.659	0	1.215	1.215
7. Grondzaken	6.541	2.831	-3.710	-71	664	735	-71	4.263	4.333	6.435	5.314	-1.122	6.506	1.051	-5.455
Algemene dekkingsmiddelen	37.677	46.286	8.609	9.789	14.290	4.501	12.828	7.132	-5.696	12.828	7.954	-4.874	0	822	822
Overhead	291	1.339	1.049	66	356	290	450	419	-32	450	585	135	0	167	167
Subtotaal Mutaties reserves	60.704	71.319	10.617	11.300	20.050	8.750	31.021	43.779	12.759	37.532	46.531	8.999	6.512	2.752	-3.760
Gerealiseerd resultaat	259.474	262.166	2.694	192.354	192.493	139	245.358	249.245	3.888	232.934	244.847	11.913	-12.423	-4.398	8.025

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Apparaatslasten

De apparaatslasten 2022 zijn € 267.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een onderbesteding op de salarissen van € 2,2 miljoen. Deze onderbesteding wordt met name veroorzaakt door het niet kunnen invullen van bestaande vacatures. Hier tegenover staat dan ook een overschrijding van het inhuurbudget van € 2,1 miljoen.

De overige verschillen zijn kleiner dan € 100.000 en derhalve niet toegelicht.

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Apparaatskosten	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Salarissen en sociale lasten	9.722	7.522	-2.200
Belastingen	0	0	0
Duurzame goederen	0	0	0
Ingeleend personeel	470	2.579	2.109
Uitgeleend personeel	0	0	0
Huren	0	0	0
Overige goederen en diensten	1.137	960	-177
Afschrijvingen	0	0	0
Toegerekende rente en bespaarde rente	0	0	0
Totaal	11.329	11.062	-267

WNT-norm

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Lansingerland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor Gemeente Lansingerland is € 216.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bedragen x € 1,-

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	M. Beckers	M.S. Walhout	E. Hamelink
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/08	01/09 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	0,89
Dienstbetrekking?	Ja	ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.024	79.205	29.404
Beloningen betaalbaar op termijn	22.763	13.465	5.443
Subtotaal	159.787	92.670	34.847
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	144.000	64.080
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	159.787	92.670	34.847
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	M.S. Walhout
Functiegegevens	Griffier
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	
Beloningen betaalbaar op termijn	102.644
Subtotaal	20.374
	123.018
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	123.018

Gegevens 2022		
Functiegegevens	B. Schouten	
	Vervangend griffier	
Kalenderjaar	2022	2021
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	01/01/22 tm 31/08/22	01/09/21 tm 31/12/21
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	4
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	695	346
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	206	199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	187.400	110.800
Individueel toepasselijke maximum gehele periode	141.349	70.675
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	69.913	34.081
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	69.913	34.081
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging	69.913	34.081
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Verloop van de post 'Onvoorzien'

De post onvoorzien is in de begroting 2022 opgenomen, maar niet uitgenut.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>
Omschrijving	Begroting	Bedrag
Stand post onvoorzien per 1/1 (conform begroting)		65
Totaal		65

Rechtmatigheid

De gemeente ontvangt en besteedt publieke gelden. Daarom moet het handelen van de gemeente rechtmatig zijn. De accountant geeft zijn oordeel over de rechtmatigheid en gaat bij de controle van de jaarrekening na of de lasten, baten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen. Om over de rechtmatigheid te kunnen oordelen, stelt de accountant eisen aan het systeem van administratieve organisatie en de interne controle (ao/ic) en het interne systeem van risicoafwegingen.

De financiële rechtmatigheid wordt beoordeeld op basis van een tweetal onderdelen: Begrotingsrechtmatigheid (exploitatie en investeringen) en overige financiële beheershandelingen (werkprocessen). Per onderwerp zal hieronder worden toegelicht in hoeverre er sprake is van onrechtmatigheden in de jaarrekening 2022.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. In het controle protocol 2022 heeft de gemeenteraad aangegeven welke typen begrotingsoverschrijding verwijtbaar zijn en daarom meetellen in het oordeel van de accountant:

Nr	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen de volgende 'soorten' begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		x
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die: - In de Zomerrapportage verwerkt hadden kunnen worden; - Niet in Zomerrapportage verwerkt hadden kunnen worden.	x	x
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	x	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	x	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten genomen.		x
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een naheffing belasting). - Geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar; - Geconstateerd na verantwoordingsjaar.	x	x
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - Jaar van investeren; - Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.	x	x
8	Kostenoverschrijdingen inzake de grondexploitatie die leiden tot aanpassing van de in de laatst vastgestelde exploitatieopzet totale uitgaven of inkomsten: - In de Zomerrapportage verwerkt hadden kunnen worden; - Niet in Zomerrapportage verwerkt hadden kunnen worden.	x	x

Begrotingsrechtmatigheid en de programma's

Het bedrag van de begrotingsonrechtmatigheid kan nooit de totale overschrijding op programmaniveau overstijgen. In onderstaand overzicht wordt van die programma's waar een overschrijding heeft plaatsgevonden groter dan € 100.000 de grootte van deze overschrijding gemeld en aangegeven in hoeverre deze overschrijding rechtmatig was. Daarbij wordt tevens de aard van de overschrijding kort toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Programma	Bedrag	Onrechtmatigheid telt wel mee	Onrechtmatigheid telt niet mee	Toelichting
5. Kwaliteit openbare ruimte	706		X	De overschrijding wordt veroorzaakt doordat er minder uren naar investeringen konden worden doorbelast dan bij de begroting was geraamd. Gezien dit doorbelasting betreft, is dit onrechtmatig maar telt het niet mee in het oordeel gezien op overige budgetten hierdoor een voordeel is behaald.
6. Lansingerland ontwikkelt	871		X	Overschrijding wordt veroorzaakt door de extra verliesvoorziening voor AOK Wilderszijde van 1,2 miljoen. Gezien de actualisatie van de grex pas in maart 2023 tot stand is gekomen kon dit niet eerder worden gemeld. Hierdoor is overschrijding onrechtmatig, maar telt deze niet mee in het oordeel.
Totaal				

Rechtmatigheid financiële beheershandelingen in processen

Op basis van de in 2022 uitgevoerde interne controles hebben wij vastgesteld dat niet alle transacties rechtmatig tot stand zijn gekomen of dat sprake is van onzekerheden omtrent de rechtmatige totstandkoming van de transactie. In volgende tabel nemen wij de geconstateerde fouten en onzekerheden op. Deze tabel is opgesteld na overleg en afstemming met de extern accountant.

Bedragen x € 1.000.000

Proces	Aard tekortkoming/fout	Financiële omvang
Inkopen	Europese aanbestedingsfouten	0,4
Totaal tekortkoming		200,328

Proces	Aard onzekerheid	Financiële omvang
Participatie	Onzekerheden in kosten t.l.v. Buig-gelden	0
WMO/ Jeugd	onzekerheden als gevolg van ontbreken prestatieverklaringen	0,2
Totaal onzekerheden		0,2

Begrotingsrechtmatigheid en de kredieten

Naast het budgetrecht dat de raad heeft op programmaniveau. Dienen ook de investeringskredieten door de raad te worden gevoteerd en dienen de kosten van de investeringen binnen dit vastgestelde krediet te blijven. Hieronder hebben wij deze analyse opgenomen. Hieruit blijkt dat er geen overschrijdingen hebben plaatsgevonden op individuele kredieten die groter zijn dan €100.000. Binnen deze grens mag het college op basis van de financiële verordening 2017 afwijkingen binnen kredieten realiseren zonder dat dit vooraf dient te worden gemeld aan de gemeenteraad.

In 2022 heeft dus een onrechtmatige overschrijding plaatsgevonden op de realisatie van het parkeerterrein Oudeland. deze overschrijding is onterecht niet tijd gemeld en derhalve onrechtmatig.

Afgesloten investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2022	Begr 2022	Realisatie 2022	Restant 2022	Begroot komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afschr. In jaren
SV Soccer Boys (trainingsstrook)	Accommodatieplan	0	0	0	0	0	0	0	0	Technisch noodzakelijk	14
BVCB veld 1	Accommodatieplan	0	257.970	258.396	-426	0	257.970	258.396	-426	Technisch noodzakelijk	14
HBR veld 3 - Totaal renovatie	Accommodatieplan	0	451.875	516.994	-65.119	0	451.875	516.994	-65.119	Technisch noodzakelijk	16
Beleidsveld 3.1 Sport		0	709.845	775.390	-65.545	0	709.845	775.390	-65.545		
Cultuurhuis Blok B - Grond		0	447.927	447.927	0	0	447.927	447.927	0	Nieuw	99
Beleidsveld 3.2 Cultuur		0	447.927	447.927	0	0	447.927	447.927	0		
Tijdelijke huisvesting ijsvogellaan	IHP	0	87.039	104.819	-17.780	0	87.039	104.819	-17.780	Nieuw, gedekt door reserve	2
Tijdelijke huisvesting Gouden Uillaan Fase 1	IHP	0	104.505	107.765	-3.260	0	104.505	107.765	-3.260	Nieuw, gedekt door reserve	3
Tijdelijke huisvesting Annie M.G. Schmidtlaan	IHP	0	75.427	78.798	-3.371	0	75.427	78.798	-3.371	Nieuw, gedekt door reserve	3
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		0	266.971	291.383	-24.412	0	266.971	291.383	-24.412		
Totaal programma 3		0	1.424.743	1.514.700	-89.957	0	1.424.743	1.514.700	-89.957	Categorie	
Vervangen BBS 2022	IBP	0	149.450	139.251	10.199	0	149.450	139.251	10.199	Vervanging	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en straatmeubilair		0	149.450	139.251	10.199	0	149.450	139.251	10.199		
Vervangen speeltoestellen 2021	IBP	423.518	0	0	0	0	423.518	423.518	0	Technisch noodzakelijk	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		423.518	0	0	0	0	423.518	423.518	0		
Vervangen steigers (bh)	IBP	0	93.108	82.928	10.180	0	93.108	82.928	10.180	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken		0	93.108	82.928	10.180	0	93.108	82.928	10.180		
Verv masten en armaturen Ds.van Couwenhoveln eo bh	IBP	154.633	31.467	0	31.467	0	186.100	154.633	31.467	Technisch noodzakelijk	20
Renovatie OVL installaties 2021	IBP	335.381	0	0	0	0	335.381	335.381	0	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		490.014	31.467	0	31.467	0	521.481	490.014	31.467		
Herinrichting Ds.van Couwenhovelaan e.o. (bh)	IBP	1.161.890	20.091	6.865	13.226	0	1.181.981	1.168.755	13.226	Technisch noodzakelijk	30
Fietsveiligheid Berkelsedijkje		247.785	22.149	25.134	-2.985	0	269.934	272.919	-2.985	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Kerkstraat (centrum bgh) - vervangen wegverhardingen	IBP	0	188.869	178.019	10.850	0	188.869	178.019	10.850	Technisch noodzakelijk	30

Investerings 2022 - Wegen	IBP	0	579.275	581.098	-1.823	0	579.275	581.098	-1.823	Technisch noodzakelijk	20
Parkeren Oudeland		0	300.000	509.959	-209.959	0	300.000	509.959	-209.959	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		1.409.675	1.110.384	1.301.076	-190.692	0	2.520.059	2.710.751	-190.692		
Verzamelcontainers 2021		162.372	122.410	130.816	-8.406	0	284.782	293.188	-8.406	Gedekt door heffing	10
Verzamelcontainers 2022		0	386.243	447.023	-60.780	0	386.243	447.023	-60.780	Gedekt door heffing	10
Beleidsveld 5.2 Afval		162.372	508.653	577.838	-69.185	0	671.025	740.210	-69.185		
Verbetering afvoercapaciteit Industrieweg	GRP	126.597	4.050	762	3.288	0	130.647	127.359	3.288	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Kerkstraat (centrum bgh) - riool De Kruin	GRP	0	350.000	326.469	23.531	0	350.000	326.469	23.531	Gedekt door heffing	60
Beleidsveld 5.2 Riolering		126.597	354.050	327.231	26.819	0	480.647	453.828	26.819		
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2021	GRP	118.876	0	2.061	-2.061	0	118.876	120.937	-2.061	Gedekt door heffing	15
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2022	GRP	0	686.002	399.315	286.687	0	686.002	399.315	286.687	Gedekt door heffing	15
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2022	GRP	0	455.511	308.910	146.601	0	455.511	308.910	146.601	Gedekt door heffing	15
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen		118.876	1.141.513	710.285	431.228	0	1.260.389	829.161	431.228		
Totaal programma 5		2.731.053	3.388.625	3.138.609	250.015	0	6.119.678	5.869.663	250.015	Categorie	
Investerings voertuigen 2021		0	0	0	0	0	0	0	0	Technisch noodzakelijk	8
Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen		0	0	0	0	0	0	0	0		
Totaal programma 9		0	0	0	0	0	0	0	0	Categorie	
Investerings TOP-werken Hardware		501.629	20.263	22.471	-2.207	0	521.892	524.099	-2.207	Vervanging	5
Optimaliseren veiligheid van systemen		87.951	52.049	37.965	14.083	0	140.000	125.916	14.083	Vervanging	5
Investerings ICT 2022 Overig		0	0	0	0	0	0	0	0	Vervanging	5
Beleidsveld 10.1 Overhead		589.580	72.312	60.436	11.876	0	661.892	650.016	11.876		
Totaal programma 10		589.580	72.312	60.436	11.876	0	661.892	650.016	11.876		
Totaal afgesloten kredieten		3.320.633	4.885.680	4.713.745	171.934	0	8.206.312	8.034.378	171.934		
Doorlopende investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2022	Begr 2022	Realisatie 2022	Restant 2022	Begroot komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afschr. In jaren
HBR veld 4 - totaal renovatie	Accommodatieplan	0	31.210	577	30.633	411.260	442.470	577	441.893	Technisch noodzakelijk	12

Weidevogels (korfbal kunstgras) - Totaal renovatie	Accommodatieplan	0	0	0	0	33.000	33.000	0	33.000	Technisch noodzakelijk	16
HVB veld 2	Accommodatieplan	0	31.185	385	30.800	442.140	473.325	385	472.940	Technisch noodzakelijk	12
Beleidsveld 3.1 Sport		0	62.395	962	61.433	886.400	948.795	962	947.833		
Cultuurhuis Blok B - Bouw		0	0	0	0	0	0	0	0	Nieuw, gedekt door reserve	50
Cultuurhuis Blok B - Installaties		0	0	0	0	0	0	0	0	Nieuw, gedekt door reserve	20
Cultuurhuis Blok B - Inventaris vast		0	0	0	0	0	0	0	0	Nieuw, gedekt door reserve	20
Cultuurhuis Blok B - Inventaris los		0	0	0	0	0	0	0	0	Nieuw, gedekt door reserve	10
Cultuurhuis Blok B - duurzaamheid		0	0	0	0	0	0	0	0	Nieuw, gedekt door reserve	10
Beleidsveld 3.2 Cultuur		0	0	0	0	0	0	0	0		
Vervangende nieuwbouw basisscholen PWA en Kwakel	IHP	3.482.870	4.530.228	4.126.339	403.889	0	8.013.098	7.609.208	403.889	Vervanging	40
Baken verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	1.200	1.068.802	1.081.419	-12.617	0	1.070.002	1.082.619	-12.617	Vervanging, gedekt door reserve	15
Gouden Griffel, locatie Annie M.G. Schmidtlaan verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	183.847	975	195	780	132.620	317.442	184.043	133.400	Vervanging, gedekt door reserve	15
Prinses Maxima, locatie Annie M.G. Schmidtlaan verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	1.212	975	260	715	245.212	247.399	1.473	245.927	Vervanging, gedekt door reserve	15
Wiekslag Vervangende nieuwbouw	IHP	330.682	600	391	209	6.557.553	6.888.835	331.073	6.557.762	Vervanging	40
Wiekslag ENG	IHP	0	0	0	0	218.371	218.371	0	218.371	Vervanging	20
Oosthoek Vervangende nieuwbouw	IHP	394.151	0	521	-521	4.487.912	4.882.063	394.672	4.487.391	Vervanging	40
Oosthoek ENG	IHP	0	0	0	0	165.213	165.213	0	165.213	Vervanging	20
Wilderszijde 1 Nieuwbouw	IHP	3.408	0	12.950	-12.950	3.812.273	3.815.681	16.358	3.799.323	Nieuw	40
Wilderszijde 1 ENG	IHP	0	0	0	0	206.907	206.907	0	206.907	Nieuw	20
Wilderszijde 2 Nieuwbouw	IHP	3.158	0	0	0	3.812.523	3.815.681	3.158	3.812.523	Nieuw	40
Wilderszijde 2 ENG	IHP	0	0	0	0	206.907	206.907	0	206.907	Nieuw	20
Wilderszijde 3 Nieuwbouw	IHP	3.158	0	0	0	3.812.523	3.815.681	3.158	3.812.523	Nieuw	40
Wilderszijde 3 ENG	IHP	0	0	0	0	206.907	206.907	0	206.907	Nieuw	20
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat Vervangende nieuwbouw	IHP	95.437	1.500	651	849	2.553.956	2.650.893	96.088	2.554.805	Vervanging	40
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat ENG	IHP	0	0	0	0	70.863	70.863	0	70.863	Vervanging	20
Parel Vervangende nieuwbouw	IHP	3.101	116.500	112.588	3.912	3.335.185	3.454.786	115.690	3.339.097	Vervanging	40
Parel ENG	IHP	0	0	0	0	91.189	91.189	0	91.189	Vervanging	20

Klimophoeve Vervangende nieuwbouw	IHP	0	315.000	313.295	1.705	3.789.072	4.104.072	313.295	3.790.777	Vervanging	40
Wilgenhoek verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	442.347	442.347	0	442.347	Vervanging, gedekt door reserve	15
Prinses Maxima, locatie Gouden Uillaan vervangende nieuwbouw	IHP	0	317.795	0	317.795	2.801.542	3.119.337	0	3.119.337	Vervanging	40
Gouden Griffel, Theo d'Orsingel, Vervangende nieuwbouw	IHP	0	79.187	0	79.187	701.034	780.221	0	780.221	Vervanging	40
Tijdelijke huisvesting Zuiderparklaan	IHP	0	467.705	341.011	126.694	0	467.705	341.011	126.694	Nieuw, gedekt door reserve	3
Restant kredieten tijdelijke huisvesting onverdeeld	IHP	0	170.624	0	170.624	0	170.624	0	170.624	Nieuw, gedekt door reserve	3
Tijdelijke huisvesting Gouden Uillaan Fase 2	IHP	0	0	0	0	53.475	53.475	0	53.475	Nieuw, gedekt door reserve	2
Tijdelijke huisvesting Klimophoeve	IHP	0	0	0	0	302.604	302.604	0	302.604	Nieuw, gedekt door reserve	4
Restant kredieten tijdelijke huisvesting onverdeeld	IHP	0	0	0	0	283.421	283.421	0	283.421	Nieuw, gedekt door reserve	3
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		4.502.225	7.069.891	5.989.620	1.080.271	38.289.609	49.861.725	10.491.845	39.369.880		
Totaal programma 3		4.502.225	7.132.286	5.990.583	1.141.703	39.176.009	50.810.520	10.492.807	108.753.325	Categorie	
Bebording autonetwerk		150	46.500	45.892	608	63.124	109.774	46.042	63.732	Nieuw, gedekt door reserve	10
Bushaltes Bleiswijk		0	88.384	0	88.384	0	88.384	0	88.384	Nieuw	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en straatmeubilair		150	134.884	45.892	88.992	63.124	198.158	46.042	152.116		
Reconstructie Vogelbuurt - Groen	IBP	200.793	300.700	254.023	46.677	43.110	544.603	454.816	89.787	Vervanging	25
Reconstructie Dorp Noord Oost - Groen	IBP	76.658	29.351	0	29.351	0	106.009	76.658	29.351	Vervanging	25
Reconstructie Weidebloembuurt/plein Oudlandselaan - Groen	IBP	22.599	156.476	87	156.389	0	179.075	22.686	156.389	Vervanging	25
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - Groen	IBP	0	111.475	73	111.402	0	111.475	73	111.402	Vervanging	25
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening		300.050	598.002	254.182	343.820	43.110	941.162	554.232	386.930		
Reconstructie Vogelbuurt - Spelen	IBP	89.517	183.000	54.623	128.377	0	272.517	144.140	128.377	Technisch noodzakelijk	10
Reconstructie Schildersbuurt - Spelen	IBP	0	93.275	9.211	84.064	0	93.275	9.211	84.064	Technisch noodzakelijk	10
Vervangen speeltoestellen 2022	IBP	0	1.256.982	1.118.516	138.466	20.000	1.276.982	1.118.516	158.466	Technisch noodzakelijk	10

Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		89.517	1.533.257	1.182.349	350.908	20.000	1.642.774	1.271.867	370.908		
Vervangen duikers	IBP	0	614.725	615.876	-1.151	34.451	649.176	615.876	33.300	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken		0	614.725	615.876	-1.151	34.451	649.176	615.876	33.300		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - OVL	IBP	302.699	11.651	9.013	2.638	4.000	318.350	311.712	6.638	Technisch noodzakelijk	20
OVL Fietsveiligheid rotondes	IBP	66.591	188.884	0	188.884	0	255.475	66.591	188.884	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Oosteindseweg (bg) - OVL	IBP	9.012	37.588	0	37.588	271.800	318.400	9.012	309.388	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bloemenbuurt (br) - OVL	IBP	1.453	82.917	1.304	81.613	202.805	287.175	2.757	284.418	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - OVL	IBP	6.001	114.919	1.593	113.326	147.960	268.880	7.594	261.286	Technisch noodzakelijk	20
Renovatie OVL installaties 2022	IBP	0	608.176	366.659	241.517	31.000	639.176	366.659	272.517	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Julianalaan/Hoeksekade - OVL	IBP	0	26.200	1.131	25.069	131.900	158.100	1.131	156.969	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bergweg-zuid (bg) - OVL	IBP	0	31.150	2.100	29.051	152.300	183.450	2.100	181.351	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		385.756	1.101.485	381.799	719.687	941.765	2.429.006	767.555	1.661.452		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	2.219.097	719.761	733.928	-14.167	25.000	2.963.858	2.953.025	10.833	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Bloemenbuurt (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	88.391	543.867	84.316	459.551	3.901.475	4.533.733	172.707	4.361.026	Technisch noodzakelijk	30
Fietspad Gerberasingel		833	6.500	9.620	-3.120	210.950	218.283	10.454	207.830	Technisch noodzakelijk	30
Opwaarderen station Rodenrijs		1.733.643	260.521	260.213	308	0	1.994.164	1.993.856	308	Nieuw, gedekt door reserve	20
Aanleg Calamiteitenweg Klappolder		29.738	732.126	337.691	394.435	4.086.870	4.848.734	367.429	4.481.305	Nieuw, gedekt door reserve	30
Fietsvoorziening ZORO		0	0	0	0	235.775	235.775	0	235.775	Nieuw, gedekt door reserve	30
Metropolitane fietsroutes(K)		501	27.500	3.379	24.121	2.779.575	2.807.576	3.880	2.803.696	Nieuw, gedekt door reserve	30
Verbinding Molenweg-Oudeland(K)		191.548	688.128	464.340	223.788	25.000	904.676	655.889	248.788	Nieuw, gedekt door reserve	30
Infrastructuur Bosland(K)		27.223	0	771	-771	979.718	1.006.941	27.994	978.947	Technisch noodzakelijk, gedekt door reserve	20
De Kruin Bergschenhoek		554.610	1.651.390	1.058.090	593.300	82.838	2.288.838	1.612.700	676.138	Technisch noodzakelijk	20

Reconstructie Zuidersingel	IBP	454.432	509.418	536.712	-27.294	30.000	993.850	991.144	2.706	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Julianalaan (dl Beethovenln-N209)	IBP	59.949	68.477	120.198	-51.721	792.426	920.852	180.147	740.705	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - vervangen wegverhardingen	IBP	110.774	560.834	24.482	536.352	961.866	1.633.474	135.256	1.498.218	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Oosteindseweg (bg)	IBP	66.331	30.124	25.298	4.826	865.065	961.520	91.629	869.891	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bergweg-zuid (bg) - vervangen wegverhardingen	IBP	4.520	154.128	21.253	132.875	768.647	927.295	25.773	901.522	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie rondom Berkel Centrum West	IBP	508.617	136.225	40.118	96.107	1.184.144	1.828.986	548.735	1.280.251	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Hoeksekade - vervangen wegverhardingen	IBP	0	257.926	0	257.926	877.926	1.135.852	0	1.135.852	Technisch noodzakelijk	30
Parkeren Berkel Centrum Oost		283.848	792.737	186.508	606.229	4.412.596	5.489.181	470.356	5.018.825	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Sterrenbuurt - vervangen wegverhardingen	IBP	0	87.925	99.553	-11.628	3.400.225	3.488.150	99.553	3.388.597	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Weidebloemwijk (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	0	91.040	2.557	88.483	819.105	910.145	2.557	907.588	Technisch noodzakelijk	15
Wijkaanpak Dorp Zuid - vervangen wegverhardingen	IBP	0	16.015	25.213	-9.198	2.478.110	2.494.125	25.213	2.468.912	Technisch noodzakelijk	30
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		6.334.056	7.334.642	4.034.242	3.300.400	28.917.311	42.586.009	10.368.298	32.217.711		
Afvalbrengrstation		63.511	129.603	78.867	50.736	1.973.282	2.166.396	142.378	2.024.018	Gedekt door reserve	25
Beleidsveld 5.2 Afval		63.511	129.603	78.867	50.736	1.973.282	2.166.396	142.378	2.024.018		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - riool	GRP	2.762.802	1.535.511	1.532.774	2.737	170.146	4.468.459	4.295.575	172.883	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Dorp Noord-Oost (bg) - riool	GRP	1.871.376	64.103	73.504	-9.401	0	1.935.479	1.944.879	-9.401	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Bloemenbuurt (br) - riool	GRP	1.145.644	659.067	626.847	32.220	2.507.752	4.312.463	1.772.491	2.539.972	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Hoeksekade-Julianalaan - riool	GRP	75.576	48.070	93.322	-45.252	3.564.000	3.687.646	168.898	3.518.748	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - riool	GRP	810.639	1.157.862	729.456	428.406	14.050	1.982.551	1.540.095	442.456	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Weidebloembuurt - riool	GRP	53.020	35.900	32.851	3.049	233.075	321.995	85.871	236.124	Gedekt door heffing	60
Reconstructie rondom Berkel Centrum West - riool	GRP	3.311	60.192	23.225	36.967	692.850	756.353	26.536	729.817	Gedekt door heffing	60
Vervangen en rioolrenovaties Rottekade	GRP	50.811	269.525	108.302	161.224	1.658.430	1.978.766	159.113	1.819.654	Gedekt door heffing	60

Reconstructie Sterrenbuurt - riool GRP	0	181.317	29.330	151.987	2.243.951	2.425.268	29.330	2.395.938	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Dorp-Zuid - riool GRP	0	10.000	0	10.000	6.182.915	6.192.915	0	6.192.915	Gedekt door heffing	60
Beleidsveld 5.2 Riolering	6.773.179	4.021.547	3.249.609	771.938	17.267.169	28.061.895	10.022.788	18.039.107		
Huis van de Samenleving (bouwkundig)	11.568	25.000	23.298	1.702	126.827	163.395	34.866	128.529	Nieuw	25
Huis van de Samenleving (inrichting)	0	0	0	0	342.570	342.570	0	342.570	Nieuw	10
Herontwikkeling De Snip	26.846	37.395	68.362	-30.967	135.759	200.000	95.208	104.792	Vervanging, gedekt door reserve	25
Zonnepanelen zwembad de Windas BR2100038	0	277.000	65.786	211.214	1.399.000	1.676.000	65.786	1.610.214	Nieuw	20
Woonwagens (bg)	103.237	111.626	74.873	36.753	1.275.656	1.490.519	178.110	1.312.409	Nieuw	40
Beleidsveld 5.3 Vastgoed	141.651	451.021	232.319	218.702	3.279.812	3.872.484	373.970	3.498.514		
Totaal programma 5	14.087.871	15.919.166	10.075.135	5.844.031	52.540.024	82.547.061	24.163.007	58.384.055	Categorie	
IVA VBK woningbouwloc Langevaart Bleiswijk(K)	264.972	278.796	194.237	84.559	432.682	976.450	459.209	517.241	Nieuw	0
IVA VBK woningbouwloc Merenweg Bleiswijk(K)	257.253	278.797	241.104	37.693	432.684	968.734	498.356	470.377	Nieuw	0
IVA VBK de Wildert(K)	14.507	20.757	26.450	-5.693	24.737	60.001	40.956	19.044	Nieuw	0
Beleidsveld 7.1 Gebiedsontwikkeling	536.732	578.350	461.790	116.560	890.103	2.005.185	998.522	1.006.663		
Totaal programma 7	536.732	578.350	461.790	116.560	890.103	2.005.185	998.522	1.006.663	Categorie	
Investerings gladheid 2021	0	0	0	0	80.000	80.000	0	80.000	Technisch noodzakelijk	10
Investerings voertuigen 2022	0	0	0	0	428.200	428.200	0	428.200	Technisch noodzakelijk	8
Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen	0	0	0	0	508.200	508.200	0	508.200		
Totaal programma 9	0	0	0	0	508.200	508.200	0	508.200	Categorie	
Investerings ICT 2021 Hardware	0	400.000	122.385	277.615	0	400.000	122.385	277.615	Vervanging	4
Investerings ICT 2022 Hardware	0	10.000	13.652	-3.652	395.000	405.000	13.652	391.348	Vervanging	4
Beleidsveld 10.1 Overhead	0	410.000	136.037	273.963	395.000	805.000	136.037	668.963		
Totaal programma 10	0	410.000	136.037	273.963	395.000	805.000	136.037	668.963		
Totaal doorlopende investeringen	19.600.299	28.814.557	17.532.014	11.282.543	104.574.898	152.989.754	37.132.313	206.723.537		

Verschillenanalyse per programma

Verschillenanalyse per programma

Belangrijke verschillen tussen de programmabegroting (na wijziging) en de realisatie worden systematisch toegelicht voor ieder afzonderlijk deel van de programmarekening.

Hieronder een samenvatting van deze verschillen. In de kolom 'Verschil 2022 na mutaties reserves' staat het resultaat per product ten opzichte van de begroting. Daarachter in de volgende kolommen staat welk aandeel hiervan incidenteel en welk aandeel structureel is.

In deze paragraaf lichten wij per beleidsveld toe hoe dit resultaat is samengesteld. De afwijkingen vanaf € 100.000 tussen de begroting en de realisatie worden voor zowel baten als lasten toegelicht. De afwijking kan daarnaast zowel incidenteel als structureel van aard zijn. Dit wordt bij de toelichting aangegeven.

Bedragen x € 1.000

Programma	Verschil 2022 voor mutaties reserves	Verschil 2022 na mutaties reserves
1. Bestuur en dienstverlening	855	855
2. Openbare orde en veiligheid	38	38
3. Sport, cultuur en onderwijs	-258	-634
4. Sociaal Domein	809	485
5. Kwaliteit openbare ruimte	-469	-277
6. Lansingerland ontwikkelt	-1.071	144
7. Grondzaken	6.915	1.460
Algemene dekkingsmiddelen	4.466	5.288
Overhead	436	602
Bedrag van de heffing voor de VPB	0	0
Post onvoorzien	65	65
Totaal	11.785	8.025

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B1.1 Gemeenteraad, college en griffie			
Inclusief en toegankelijker maken stembureaus	-133		Incidenteel
Overschot wethoudersvoorziening door stijging rekenrentes 2022		338	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	4		Incidenteel
Totaal	-129	338	
B1.2 Samenwerking			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	49		Incidenteel
Totaal	49	0	
B1.3 Dienstverlening			
Coördinerend projectleiderschap - visie op burgerparticipatie	-125		Incidenteel
Onderbezetting formatie burgerzaken	-200		Incidenteel
Hogere baten aanvragen reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken en overige producten		119	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	6		Incidenteel
Totaal	-319	119	
Programma totaal voor mutaties reserves	-399	457	
Onttrekkingen reserves			1 Incidenteel
Toevoegingen reserves			
Programma totaal na mutaties reserves	-399	458	

Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B2.1 Openbare orde en veiligheid			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-1	37	Incidenteel
Totaal	-1	37	
Programma totaal voor mutaties reserves	-1	37	
Onttrekkingen reserves	0	0	
Toevoegingen reserves	0	0	
Programma totaal na mutaties reserves	-1	37	

Programma 3 Sport, Cultuur en Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B3.1 Sport			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	49	-21	Incidenteel
Totaal	49	-21	
B3.2 Cultuur			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-65	0	Incidenteel
Totaal	-65	0	
B3.3 Onderwijs en kinderopvang			
Overdracht Het Baken verduurzamingswerkzaamheden	511		Incidenteel
Vertraagde levering tijdelijke huisvesting	-267		Incidenteel
Hogere doordecentralisatievergoeding	-172		Incidenteel
Hogere kosten leerlingenvervoer	-310		Incidenteel
Minder kosten Nationaal Programma Onderwijs (NPO gelden)	140	-140	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	0	-74	Incidenteel
Totaal	-98	-214	
Programma totaal voor mutaties reserves	-114	-235	
Onttrekkingen reserves	-376	0	Incidenteel
Toevoegingen reserves	0	0	
Programma totaal na mutaties reserves	-114	-235	

Programma 4 Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B4.1 Samenleving			
SPUK - volume afhankelijke inburgeringsprogramma's	-407	-212	Incidenteel
Noodopvang asielzoekers Tobias Asserlaan	68	136	Incidenteel
Langdurige Opvang Oekraïners	624	874	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	35	-3	Incidenteel
Totaal	320	795	
B4.2 Jeugd			
Hervormingsagenda en de transformatie jeugdhulp	-175		Incidenteel
Vervoer jeugd GGZ	-139		Incidenteel
Voorlopige afrekening GRJR 2022	-292		Incidenteel
MISSENDE VERKLARING	139		Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	63		Incidenteel
Totaal	-404	0	
B4.3 Participatie			
Toeslagenproblematiek	208	208	Incidenteel
Kosten energietoeslag en aanvullende maatregelen voor inwoners in energiearmoede	-521	-1.880	Incidenteel
vorming voorziening dubieuze debiteuren	-289		
Minder bijstandsverlening zelfstandigen verstrekt	-262		Incidenteel
Lagere inzet re-integratie, scholings- en activeringstrajecten	-185		Incidenteel
Daling aantal formele schudhulpverleningstrajecten	-120		Incidenteel
Gebruikmaking RotterdamPas	-108		Incidenteel
Lager aantal toegekende kwijtscheldingen	-50		Incidenteel
Bijstandsverlening zelfstandigen afrekening 2020		-192	Incidenteel
Extra opbrengsten leningen		-60	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-25	18	Incidenteel
Totaal	-1.352	-1.906	
B4.4 Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)			
Lager kosten woningaanpassingen door o.a. krapte op de arbeidsmarkt	-225		Incidenteel
Minder verstrekte hulpmiddelen door o.a. krapte op de arbeidsmarkt	-74		Incidenteel
Lagere kosten voor begeleiding door o.a. afname wachtlijsten en krapte arbeidsmarkt	-190		Incidenteel
Lagere vraag naar PGB budgetten door keuze gecontracteerde aanbieders via zorg in natura	-150		Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	82	-71	Incidenteel
Totaal	-557	-71	
Programma totaal voor mutaties reserves	-1.993	-1.182	
Onttrekkingen reserves	0	-324	Incidenteel
Toevoegingen reserves	0	0	
Programma totaal na mutaties reserves	-1.993	-1.506	

Programma 5 Kwaliteit Openbare Ruimte

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B5.1 Beheer openbare ruimte			
Geplande uren op de investeringen zijn deels op de exploitatie geschreven	425		incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	65	42	incidenteel
Totaal	490	42	
B5.2 Afval- en afvalwatermanagement			
Geplande uren op de investeringen zijn deels op de exploitatie geschreven	103		incidenteel
Hogere dotatie egalisatievoorziening afval	197		incidenteel
Opbrengsten diverse afvalstromen en opbrengsten afvalstoffenheffing door toegenomen huishoudens		146	incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-57	58	incidenteel
Totaal	243	204	
B5.3 Vastgoed			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-27	-8	incidenteel
Totaal	-27	-8	
Programma totaal voor mutaties reserves	706	238	
Onttrekkingen reserves	0	197	incidenteel
Toevoegingen reserves	6	0	incidenteel
Programma totaal na mutaties reserves	712	435	

Programma 6 Lansingerland Ontwikkelt

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B6.1 Ruimtelijke ordening			
Minder opbrengsten voor anterieure overeenkomsten door meer tijd en kosten dan begroot	420		Incidenteel
Extra doorlooptijd en extra kosten anterieure overeenkomst Wilderszijde	1.082		Incidenteel
Door verplaatsing datum invoering omgevingswet, lagere kosten	-364		Incidenteel
Geluidssanering aan de Bergweg-Noord en Bergweg-Zuid, dekking subsidie	156	156	Incidenteel
Lagere doorbelasting uren aan investeringen	408		Incidenteel
Hoger aantal bouw- en sloopaanvragen		50	Incidenteel
Ontvangsten dwangsommen		41	Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-427	-348	Incidenteel
Totaal	1.275	-101	
B6.2 Infrastructuur en mobiliteit			
Extra kosten fietsenstalling station Westpolder	-30		Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-84	-5	Incidenteel
Totaal	-114	-5	
B6.3 Economische ontwikkeling			
GR Bleizo west, kosten komen in 2023	-39		Incidenteel
Langere doorlooptijd Horti Science	-170		Incidenteel
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-84	-91	Incidenteel
Totaal	-293	-91	
B6.4 Duurzaamheid			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	3	-2	Incidenteel
Totaal	3	-2	
B6.5 Vastgoedbeleid			
Totaal	0	0	
Programma totaal voor mutaties reserves	871	-199	
Onttrekkingen reserves		1.215	Incidenteel
Toevoegingen reserves			Incidenteel
Programma totaal na mutaties reserves	871	1.016	

Programma 7 Grondzaken

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B7.1 Grondzaken			
Niet begrote verliezen en winsten grondexploitaties per saldo gezien	-17.326	-10.411	Incidenteel
Totaal	-17.326	-10.411	
Programma totaal voor mutaties reserves	-17.326	-10.411	
Onttrekkingen reserves		1.051	Incidenteel
Toevoegingen reserves	6.506		Incidenteel
Programma totaal na mutaties reserves	-10.820	-9.360	

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Toelichting	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Incidenteel/structureel
B8.1 Lokale heffingen			
Lokale heffingen	-45	870	incidenteel
Algemene uitkering gemeentefonds	0	2.079	incidenteel
Dividend	100	34	incidenteel
Financieringsfunctie	8	401	incidenteel
Algemene stelposten	-657	437	incidenteel
Post onvoorzien			incidenteel
			Incidenteel
Programma totaal voor mutaties reserves	-594	3.821	
Onttrekkingen reserves	822		Incidenteel
Toevoegingen reserves			Incidenteel
Programma totaal na mutaties reserves	-594	3.821	

Overzicht Overhead

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2021	Primitief 2022	Begroot 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
Huisvesting	2.385	2.541	2.647	2.921	274
Automatisering	2.438	2.556	2.785	2.687	-98
Uitbestede bedrijfsvoering	554	691	655	601	-54
Personeel	12.354	12.998	14.323	14.307	-16
Grondexploitatie (dekking)	-1.274	-2.062	-1.834	-1.468	365
Totaal lasten	16.457	16.723	18.576	19.048	472
Huisvesting	8	0	0	316	316
Automatisering	0	0	0	0	0
Uitbestede bedrijfsvoering	0	0	0	0	0
Personeel	3	20	20	31	11
Grondexploitatie (dekking)	0	0	0	0	0
Totaal baten	11	20	20	347	327
Saldo van baten en lasten	-16.446	-16.703	-18.556	-18.701	-145
Onttrekkingen reserves	1.339	124	419	585	167
Toevoegingen reserves	291	0	450	450	0
Gerealiseerd resultaat	-15.398	-16.580	-18.587	-18.566	22

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten en baten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven voor het boekjaar 2022. Het opnemen van het overzicht van incidentele baten en lasten is gebaseerd op artikel 19 van het BBV. Het opnemen van dit overzicht is relevant voor de vraag: in welke mate wordt het rekeningsaldo in de jaarrekening beïnvloed door incidentele baten en lasten?

Het overzicht van de incidentele baten en lasten van de gemeente Lansingerland ziet er als volgt uit:

INCIDENTELE LASTEN

<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	437
Inzet op Burgerparticipatie	137
Personele wisselingen en vervanging wegens ziekte	200
Wachtgeldbetalingen	100
 <i>Programma 2 -Openbare Orde en Veiligheid</i>	 -
N.v.t.	
 <i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	 9.009
VRR Bijstelling deelnemersbijdrage	60
FLO VRR	113
Inhuur t.b.v. openstellingsvergunning A13/A16	93
Volwassenenfonds sport en cultuur pilot	99
Kwijtschelding huur corona tlv reserve crisismaatregelen	100
Kwijtschelding huur corona tlv TVS uitkering Rijk	84
Inhuur personeel van derden cultuur	54
Suvis middelbaar onderwijs melanchton	137
Suvis primair onderwijs	420
Nationaal programma onderwijs (subsidie door Rijk)	223
Toevoeging reserve(s) programma 3	7.626
 <i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	 9.599
<i>Mutaties reserve Samenleving</i>	193
Mutaties reserve Jeugd	947
Mutaties reserve Participatie	502
Wet inburgering (SPUK - G10)	178
Monitoringsopgave sociaal domein	166
Incidentele aanpassing sociaal domein onderdeel GR0 Jeugd	869
Energietoeslag	2.145
Meerkosten corona	1
Toeslagenproblematiek	208
Jongerenperspectief	131
Oekraïne Opvang	2.549
Opvang Asielzoekers	68
Toevoeging reserve(s) programma 4	1.642
 <i>Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte</i>	 6.775
Schades aan gebouwen	68
Implementatie diftar	313
Toevoeging reserve(s) programma 5	6.394
 <i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	 4.276
A13/A16	189
(Bijdrage voor) Opstellen ontwikkelperspectief Bleizo-West	28
Opstellen Gebiedsvisie Bosland	114
Implementatiekosten omgevingswet	1.151
Uitvoering Corona Herstelplan	203
Opstellen Groenblauwe Leefomgevingsvisie	79
Programma Horti Science (3-jarig)	235
Opstellen Milieubeleidsplan	4

Loketfunctie Pilot Duurzaam Funderingsherstel Rottekade	48
Uitvoeren diverse onderzoeken t.b.v. visies economie	60
Subsidie FoodE	8
Toevoeging reserve(s) programma 6	2.157
<i>Programma 7 - Grondzaken</i>	46.615
Grondexploitaties	40.180
Toevoeging reserve(s) programma 7	6.435
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	12.828
Toevoeging reserve(s) algemene dekkingsmiddelen	12.828
<i>Overzicht Overhead</i>	901
Eenmalige afrekening FLO kosten VRR	26
Professionaliseren communicatie vanuit de organisatie	105
Voorziening verlofsparen	320
Toevoeging reserve(s) overhead	450
Totaal incidentele lasten	90.440
INCIDENTELE BATEN	
<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	935
Inzet op Burgerparticipatie	250
Inclusieve verkiezingen (BO uit 2021)	70
Decembercirculaire 2021 Verkiezingen Coronatijd	82
Verkiezingen budget communicatie	50
Vrijval voorziening wethouderspansioenen	338
Onttrekking reserve(s) programma 1	145
<i>Programma 2 -Openbare Orde en Veiligheid</i>	237
MIST	
Onttrekking reserve(s) programma 2	237
<i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	9.619
Volwassenenfonds sport en cultuur pilot	99
Kwijtschelding huur corona tlv reserve crisismaatregelen	100
Kwijtschelding huur corona tlv TVS uitkering Rijk	84
Suvis middelbaar onderwijs melanchton	137
Suvis primair onderwijs	420
Nationaal programma onderwijs (subsidie door Rijk)	223
Onttrekking reserve(s) programma 3	8.556
<i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	5.791
Wet inburgering (SPUK - G10)	178
Meerkosten corona	1
Toeslagenproblematiek	208
Oekraïne opvang	2.450
Opvang asielzoeker	136
Onttrekking reserve(s) programma 4	2.818
<i>Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte</i>	16.105
Onttrekking reserve(s) programma 5	16.105

<i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	6.719
Onttrekking algemene reserve voor dekking verlies AOK Wilderszijde	1.258
(Bijdrage voor) Opstellen ontwikkelperspectief Bleizo-West	453
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Gebiedsvisie Bosland	114
Subsidie FoodE	8
Onttrekking algemene reserve voor diverse onderzoeken economie	45
Onttrekking algemene reserve voor loketfunctie Fonds Duurzaam Funderingsherstel	25
Onttrekking reserve(s) programma 6	4.816
 <i>Programma 7 - Grondzaken</i>	 48.025
Grondexploitaties	42.711
Onttrekking reserve(s) programma 7	5.314
 <i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	 12.177
Vrijval voorziening Wegen Overbuurtsepolder	434
Budgetoverheveling Organisatie ontwikkelbudget	400
Hogere algemene uitkering	2.079
Hogere belastingen	930
Renteresultaat schatkistbankieren	380
Onttrekking reserve(s) algemene dekkingsmiddelen	7.954
 <i>Overzicht Overhead</i>	 942
Vrijval voorziening afvloeiing personeel	19
Vrijval voorzien wethouderspensionen	338
Onttrekking reserve(s) overhead	585
Totaal incidentele baten	100.550
Saldo incidentele baten en lasten	10.110

Overzicht structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve. Per saldo is er € 465.000 toegevoegd aan de reserves. Begroot was een onttrekking van circa € 1,5 miljoen.

bedrag x € 1.000

Toevoegingen/onttrekkingen reserves	Begroot	Incidenteel	Structureel	Realisatie	Incidenteel	Structureel
Toevoegingen aan de reserves	3.411	2.440	971	8.552	7.580	972
Onttrekkingen aan de reserves	-4.921	-3.576	-1.345	-7.347	-6.922	-425
Totaal	-1.510	-1.136	-373	1.204	658	546

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

	Begroot primair	begroot na wijziging	Realisatie	afwijking
Structurele toevoegingen				
Reserve Kapitaallasten	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Structurele onttrekkingen				
Reserve Kapitaallasten	147	158	158	0
Totaal onttrekkingen	147	158	158	0

Balans en toelichting

Balans

Activa

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	11.396	11.386
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	998	821
- Bijdragen aan activa van derden	10.398	10.565
Materiële vaste activa	208.825	193.953
- Overige investeringen met economisch nut	129.348	123.003
- Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	39.585	35.734
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	39.892	35.216
Financiële vaste activa	17.048	15.668
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	13.464	13.464
- Overige verbonden partijen	0	17
- Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	852	882
- Overige langlopende leningen	2.356	928
- Overige uitzettingen met looptijd langer dan 1 jaar	376	376
TOTAAL VASTE ACTIVA	237.269	221.007
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	93.847	105.748
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	93.847	105.748
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	101.689	117.108
- Vorderingen op openbare lichamen	13.229	9.633
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	77.809	103.170
- Overige vorderingen	10.651	4.305
Liquide middelen	208	209
- Kassaldi	1	1
- Bank- en giroaldi	207	208
Overlopende activa	9.152	5.218
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	5.290	2.849
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	3.862	2.369
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	204.896	228.283
TOTAAL ACTIVA	442.164	449.290
Omvang recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb 1969		

Passiva

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	251.414	248.498
- Algemene reserve	86.605	87.712
- Bestemmingsreserves	152.894	158.092
- Gerealiseerd resultaat	11.914	2.694
Voorzieningen	40.312	37.422
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	22.562	20.925
- Egalisatievoorzieningen		
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	17.750	16.497
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	121.897	138.097
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	121.851	138.049
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
- Waarborgsommen	46	48
TOTAAL VASTE PASSIVA	413.623	424.017
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.034	5.026
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- Debetsaldi bank		
- Overige schulden	6.034	5.026
Overlopende passiva	22.507	20.247
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	12.097	11.461
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	10.410	8.720
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	66
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	28.541	25.273
TOTAAL PASSIVA	442.164	449.290
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	243.403	233.168

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 22 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen afgerond op € 1.000, waardoor tussen de verschillende tabellen kleine afrondingsverschillen kunnen bestaan.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal vijf jaar geactiveerd. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van realisatie van het gerelateerde immateriële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan alle voorwaarden zoals genoemd in artikel 61 BBV wordt voldaan. Waardering vindt plaats tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Afschrijvingen

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte levensduur zonder rekening te houden met een restwaarde. De afschrijvingsperiode vangt aan op 1 januari volgend op het jaar van ingebruikname c.q. gereedkomen. Activa onder de € 25.000 worden in één keer afgeschreven.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd voor de meest voorkomende activa conform de richtlijnen uit de financiële verordening en de nota activabeleid 2020.

Activasoorten	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
Bedrijfsgebouwen	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
- tijdelijke gebouwen/noodlokalen	PM
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- aanleg en reconstructie wegen en kunstwerken (bruggen e.d.)	20
- aanleg en renovatie riolering	40
- aanleg en renovatie rioolgemalen	15
- openbare verlichting	15
- aanleg en renovatie openbaar groen	25
- verkeers- en straatmeubilair	5
- speeltoestellen	10
Voertuigen	5
Vrachtwagens	8
Bouwkundige installaties (brand/luchtbehandeling/warmwater)	15
Overige materiële vaste activa	
- kantoor- en schoolmeubilair en overige	10
- automatisering (hardware)	4

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken; de actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

In de balans worden onder de voorraden afzonderlijk opgenomen:

- a. grond- en hulpstoffen;
- b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- c. gereed product en handelsgoederen;
- d. vooruitbetalingen.

Grond- en hulpstoffen

De overige grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie: Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

De lagere marktwaarde is bepaald, rekening houdend met de nog te realiseren uitgaven en inkomsten. De contante waarde per 31 december van een eventueel tekort op eindwaarde van een exploitatie is in mindering gebracht op de balanswaarde door middel van een balansverkorting. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Bij de bepaling van de winst name wordt gebruik gemaakt van de voorgeschreven POC methode uit de notitie grondbeleid 2019.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetalingen

Voor de inkomsten en uitgaven op de grondexploitatie en dan meer specifiek de aan- en verkoop van grond worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. Grondaankopen worden meegenomen op moment dat de verplichting tot koop is aangegaan en de ontbindende voorwaarden zijn vervallen. Grondverkoop worden geregistreerd als gerealiseerde opbrengsten als de daadwerkelijke juridische overdracht van de grond heeft plaatsgevonden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders en de voorziening voor verliezen uit grondexploitaties zijn echter tegen contante waarde gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, worden op grond van artikel 49 BBV geclassificeerd onder de overlopende passiva. In de toelichting op de balans is per uitkering van EU, Rijk en provincies met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van ontvangen voorschotbedragen in een overzicht weergegeven, conform artikel 52a BBV.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Omgevingsvergunningen

De opbrengsten uit omgevingsvergunningen worden verantwoord op het moment van aanvragen van de omgevingsvergunning. Op grond van de legesverordening zijn leges al opeisbaar op het moment van in behandeling nemen van de aanvraag tot beoordeling van een omgevingsvergunning.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar dat het besluit tot uitkeren is genomen.

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Toelichting op de balans: vaste activa

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief:

- Dit betreffen de voorbereidingskosten ten behoeve van de ontwikkeling van grondexploitaties waaronder Langevaart, Merenweg en de Wildert.

Bijdragen aan activa van derden:

- Dit betreft in het verleden gedane bijdragen aan scholen ter realisatie van nieuwe schoolgebouwen.

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Overboeking naar MVA	Investing	Desinvestering	Afschrijvingen	bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	821	-285	462	0	0	0	998
Bijdragen aan activa van derden	10.565	0	0	0	-167	0	10.398
Totaal	11.386	-285	462	0	-167		11.396

Materiële vaste activa

Specificatie van de materiële vaste activa:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Materiële vaste activa met economisch nut	129.348	123.003
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	39.585	35.734
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	39.892	35.216
Totaal	208.825	193.953

Materiële vaste activa met economisch nut

Gronden en terreinen:

- In 2022 is er 1,5 miljoen geïnvesteerd in het project Vogelbuurt m.b.t. de riolering;
- Ook werd er €730.000 geïnvesteerd in de rioolrenovatie Schildersbuurt;
- Daarnaast investeerden wij € 627.000 in de rioolrenovatie Bloemenbuurt.

Bedrijfsgebouwen:

- In 2022 is € 4,1 miljoen geïnvesteerd in de vervangende nieuwbouw PWA de Kwakel;
- En we investeerden €868.000 in het project Caza Cadanza.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:

- €768.000 investeerden wij in parkeren Oudeland;
- Ook investeerden wij € 934.000 in sportvelden.

Machines, apparaten en installaties:

- We investeerden €1.081.000 in ICT middelen

Overige materiële vaste activa:

- We investeerden € 1.119.000 in speeltoestellen.

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	22.397	449	0	0	0	22.846
Woonruimten	103	75	0	0	0	178
Bedrijfsgebouwen	84.629	6.160	0	3.204	0	87.585
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.801	2.233	0	772	158	12.104
Vervoersmiddelen	988	19	0	217	0	790
Machines, apparaten en installaties	1.865	1.306	0	319	0	2.852
Overige materiële vaste activa	2.219	1.220	0	446	0	2.993
Totaal	123.002	11.462	0	4.958	158	129.348

Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

- In 2022 investeerden wij voor €90.000 in afvalbrengrstation;
- en €612.000 voor ondergrondse containers;
- daarnaast €3.6 miljoen in diverse riolering en andere rioolverbeteringen geïnvesteerd;
- voor renovatie en vervangingswerkzaamheden rioolgemalen is er €710.000 geïnvesteerd.

Het verloop van de materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	35.743	4.982	0	1.105	35	39.585
Totaal	35.743	4.982	0	1.105	35	39.585

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Grond, weg en waterbouwkundige werken:

- De investeringen bestaan voornamelijk uit:
  - €734.000 voor de renovatie Vogelwijk;
  - €616.000 vervangen duikers 2022;
  - €1.058.000 voorde Kruin Bergschenhoek;
  - €537.000 voor reconstructie Zuidersingel;
  - €581.000 voor investeringen in wegen.

Machines, apparaten en installaties:

- €367.000 voor renovatie OVL.

Overige materiële vaste activa:

- De investeringen bestaan voornamelijk uit:
  - €398.000 voor bushaltes in Bleiswijk
  - €139.000 vervangingen diverse belijning, bebording en straatmeubilair.

Het verloop van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2021	overboeking binnen MVA	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	31.819	464	5.968	0	1.769	153	36.329
Machines, apparaten en installaties	2.548	0	382	0	94	0	2.836
Overige materiële vaste activa	849	-179	537	0	82	398	727
Totaal	35.216	285	6.887	0	1.945	551	39.892

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaan uit:

- Aandelen Stedin Holding N.V. (168.045 gewone aandelen van € 100 nominaal);
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (15.015 gewone aandelen van nominaal € 2,50);
- Preferente aandelen Stedin voor €12.858.500

De kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen bestaan uit:

- Maatschappelijk belang bouwkassen BSH
- Grootboek der Nationale Schuld

Leningen aan woningcorporaties

De gemeente heeft leningen verstrekt aan woningcorporatie 3B wonen voor de bouw en renovatie van woningen. Op deze leningen betaald de woningcorporatie jaarlijks rente en aflossing.

Overige langlopende leningen

De post overige langlopende leningen bestaat uit startersleningen, blijversleningen, duurzaamheidsleningen en lening aan de stichting Rotonde.

Overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar

De overige uitzettingen met een looptijd langer dan een jaar betreffen de belegde gelden voor wethouderspensionoenen. De waarde van de participaties bedragen ultimo 2022 €438.643 (2021: € 493.831)

Het verloop van de financiële vaste activa in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Investing	Desinvestering	Afschrijving / aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	13.464	0	0	0	0	13.464
- Overige verbonden partijen	17	0	0	17	0	0
Leningen aan:						
- Woningbouwcorporaties	882	0	0	30	0	852
Overige langlopende leningen	928	1.500	0	72	0	2.356
Overige uitzettingen met een looptijd van > 1 jaar	376	0	0	0	0	376
Totaal	15.667	1.500	0	119	0	17.048

Toelichting op de balans: vlottende activa

Vorraden bouwgronden

Specificatie voorraden bouwgronden:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhanden werk / bouwgronden in exploitatie	93.847	105.748
Totaal	93.847	105.748

Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop in het boekjaar 2022 als volgt geweest:

Van projecten waar de voorziening groter is dan de boekwaarde vindt presentatie plaats onder de voorzieningen. Deze worden wel in onderstaand overzicht meegenomen en gepresenteerd als €0, echter staat de restant voorziening onder de voorzieningen gepresenteerd.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Saldering voorziening	Balanswaarde 31-12-2021	Investering	Opbrengsten	Saldering voorziening	Winst- / verliesname	Boekwaarde 31-12-2022
Meerpolder	-3.813	0	-3.813	393	0	0	1.182	-2.238
Berkel Centrum West	5.185	-5.185	0	1.260	0	-6.445	0	0
Westpolder/Bolwerk	64.331	-12.751	51.580	6.525	19.634	-13.075	0	38.146
Oudeland	23.533	0	23.533	6.758	12.581	0	5.223	22.932
Leeuwenhoekweg	7.980	-7.168	812	265	0	-7.158	0	1.086
Wilderszijde	33.010	0	33.010	5.486	5.154	0	-1.273	32.070
Groenzoom RvR Noordeinde	3.428	0	3.428	688	1	0	-63	4.053
Landscheidingspark Horeca	-51	0	-51	56	0	-5	0	0
Sporthoeklaan	0	0	0	538	236	-302	0	0
Afronding Parkzoom	-2.443	0	-2.443	451	0	0	0	-1.992
Afronding Rodenrijse Zoom	-141	0	-141	91	0	0	0	-50
Afronding de tuinen	-167	0	-167	7	0	0	0	-160
Subtotaal	130.851	-25.103	105.748	22.517	37.606	-26.985	5.069	93.847

Ramingen per complex

De geraamde kosten, opbrengsten en eindwaarde per complex ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

	Te verwachten opbrengsten	Te verwachten kosten	Te verwachten financieringslasten	Te verwachten eindresultaat
Meerpolder	1.777	3.910	-42	1.544
Berkel Centrum West	0	9.176	150	-15.770
Westpolder/Bolwerk	46.501	9.062	655	-14.437
Oudeland	41.335	10.650	-628	28.335
Leeuwenhoekweg	1.125	250	78	-7.447
Wilderszijde	160.504	118.311	1.445	8.678
Groenzoom RvR Noordeinde	12.590	7.719	-19	838
Landscheidingspark Horeca	0	703	3	-711
Sporthoeklaan	602	2.525	2	-2.227

Toelichting op de ramingen per complex

De voorziening is op contante waarde (eindwaarde contant gemaakt tegen 2%).

De uitgangspunten zijn voor alle projecten gelijk:

- De kosten zijn onderbouwd met (civieltechnische) ramingen en planning inzet door middel van een plankostenraming;
- De inkomsten en fasering hiervan zijn onderbouwd met marktonderzoeken of sluiten aan bij contractuele afspraken met partijen;
- De rente is gebaseerd op de BBV-systematiek;

Risico's

De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, prijs en het programma. Voor de komende 9 jaar zijn de opbrengsten op een totaal van ca. € 265 miljoen geraamd. Het al dan niet realiseren van deze opbrengsten is voor de grondexploitaties de grootste uitdaging. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

We sloten in 2022 diverse grondverkoopovereenkomsten voor de woningbouwlocaties waarin concrete afspraken zijn gemaakt over de momenten van afname en/of betaling. Ook voor de bedrijventerreinen sloten we in 2022 meerdere grondverkoopovereenkomsten. Met een uitgifte van ruim 7 hectare haalden we onze omzetdoelstelling voor 2022 voor de bedrijventerreinen.

Planning bedrijfsterreinen

Binnen Lansingerland heeft de gemeente twee terreinen in ontwikkeling, waarvoor de gemeente 100% van het risico draagt: Oudeland in Berkel en Rodenrijs en Leeuwenhoekweg in Bergschenhoek.

Daarnaast worden nog twee terreinen ontwikkeld gezamenlijk met de gemeente Zoetermeer: Bleizo en Hoefweg.

Het inschatten van een goede afzetraming voor de bedrijfsterreinen is vanwege de veelheid en omvang van locaties en de onzekere markt lastig. Daarnaast worden er in de praktijk zowel kleine als hele grote kavels uitgegeven.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een looptijd van ten hoogste één jaar:

Voor de overige vorderingen is een voorziening gevormd vanwege verwachte oninbaarheid van € 10.000, voor de debiteuren vanuit sociale zaken een voorziening van € 1.584.000 en voor de belastingdebiteuren een voorziening gevormd van € 143.000

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	13.229	9.633
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	77.809	103.170
Overige vorderingen	9.472	3.090
Debiteuren Sociale Zaken	1.179	1.215
Totaal	101.689	117.108

Vorderingen openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voor € 11,7 miljoen uit een vordering inzake BTW/BCF. De overige vorderingen hebben betrekking op overige partijen.

Schatkistbankieren

Op basis van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de gemeente verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. De gemeente is gerechtigd om een bepaald bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aan te houden. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren:

Bedragen x € 1.000

Verslagjaar 2022		Drempelbedrag			
(1)	Drempelbedrag	3.847			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	234	469	223	226
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	3.613	3.378	3.624	3.621
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	192.354			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	192.354			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Berekening Drempelbedrag	Drempelbedrag	3.847			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	21.078	42.669	20.520	20.833
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	234	469	223	226

Overige vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Voor de overige debiteuren is per debiteur vastgesteld of er mogelijk sprake kan zijn van oninbaarheid. Wanneer sprake is van een verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd.

De invordering van gemeentelijke heffingen onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing is uitbesteed aan het samenwerkingsverband SVHW. De verwachte oninbaarheid van deze vorderingen wordt door het SVHW bepaald. Door Deloitte accountants is een controleverklaring over de jaarverantwoording afgegeven. Wij zijn akkoord met de door SVHW bepaalde voorziening.

Bij de bepaling van onze voorzieningen hebben wij ook rekening gehouden met de eventuele gevolgen van corona op de inbaarheid van de vorderingen.

Debiteuren Sociale Zaken

Voor de debiteuren Sociale Zaken zijn de volgende principes gehanteerd:

Alle debiteuren zijn individueel beoordeeld door de gemeente en is op individuele post vastgesteld of het bedrag van de vordering nog ontvangen kan worden. De debiteuren waarbij de verwachting is dat de vordering niet meer wordt ontvangen zijn voorzien.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Overige vorderingen	9.626	3.610
Debiteuren Sociale Zaken	2.762	2.911
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-1.583	-1.696
voorziening dubieuze debiteuren overig	-154	-520
Totaal	10.651	4.305

Liquide middelen

Specificatie van de liquide middelen:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Kassaldi	1	1
Banksaldi	207	208
Totaal	209	209

Overlopende activa

Specificatie van de overlopende activa:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.290	2.849
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.862	2.369
Totaal	9.152	5.218

Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

	Bedragen x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Vooruitbetaalde bedragen	887	717
Voorschotten Sociaal Domein	263	229
NTO Gelden (exclusief overheid)	2.712	1.423
Totaal	3.862	2.369

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel - Overige	31-12-2021	besteding	ontvangst	31-12-2022
Nog te ontvangen van het rijk				
SPUK Sport	185	442	281	346
SPUK Opvang Oekraïne	0	2871	0	2.871
Rijksbijdrage gedupeerden toeslagenaffaire	0	173	0	173
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen				
subsidie MRDH Berkels dijkje	784	0	784	0
subsidie MRDH Station Rodenrijs	1701	156	952	906
Subsidie MRDH Bushaltes Bleiswijk	179	398	0	577
Subsidie provincie geluidschermen N209 voorb	0	417	0	417
totaal	2.849	4.457	2.017	5.290

Toelichting op de balans: vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland bestaat uit de Algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat. De Algemene reserve is dat deel van het vermogen waar de gemeente vrij over kan beschikken. Het dient om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt het resultaat met de Algemene reserve afgewikkeld.

De verschillende bestemmingsreserves vormen een belangrijk onderdeel van het eigen vermogen. Kenmerkend voor deze categorie reserves is dat het hierbij gaat om door de raad geormerkte middelen. Dit betekent dat aan deze reserves specifieke bestedingsdoelen zijn gekoppeld. De bestemmingsreserves worden door de raad ingesteld. De raad heeft als enige orgaan de bevoegdheid de bestemming en de omvang van een reserve te wijzigen.

Specificatie van het eigen vermogen:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve	86.605	87.712
Bestemmingsreserves	152.894	158.092
Onverdeeld resultaat	11.914	2.694
Totaal	251.414	248.498

Verloop reserves

Het verloop van de reserves in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Bestemming resultaat 2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	87.712	2.694	11.969	15.769	0	86.605
Algemene reserve	87.712	2.694	11.969	15.769	0	86.605
Reserve Rekenkamer	38		0	0	0	38
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	789		125	914	0	0
Reserve Baggeren	1.104		0	94	0	1.010
Reserve (Tijdelijke) Huisvesting primair onderwijs	43		4.090	225	0	3.908
Reserve Overdracht schoolgebouwen	500		511	0	0	1.011
Reserve Sociaal Domein	3.039		869	1.055	0	2.853
Reserve Warmtevisie	260		0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	1.794		0	1.151	0	643
Reserve Nog te maken kosten afgesloten Grex-en	10		0	5	0	5
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	2.610		472	647	0	2.435
Reserve Onderzoekskosten	867		0	301	0	566
Reserve Kapitaallasten	16.110		17.680	158	0	33.632
Reserve Ombuiging	774		0	136	0	638
Reserve Crisismaatregelen (n.a.v. Corona)	1.770		0	895	875	0
Reserve Enecogelden	113.395		0	18.915	0	94.480
Reserve Kapitaallasten RVR Groenzoom	63		0	0	63	0
Reserve kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	4.825		0	2.551	0	2.274
Reserve boeterente leningenportefeuille	8.454		0	2.741	0	5.713
Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder	750		0	0	0	750
Reserve 1e inrichting en OLP	896		817	35	0	1.678
Reserve opvang vluchtelingen Oekraïne	0		1.000	0	0	1.000
Bestemmingsreserves	158.091	0	25.564	29.823	938	152.894
Gerealiseerd resultaat	2.694	0	0	0	0	11.914
Totaal	248.497	2.694	37.533	45.592	938	251.414

Algemene reserve

Aard/reden:

1. Het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen die niet rechtstreeks verband houden met de lopende exploitatie en uit calamiteiten;
2. Het opvangen van rekeningtekorten;
3. Het afdekken van begrotingstekorten, voor zover op basis van een meerjarenbegroting blijkt dat deze niet van structurele aard is.

Looptijd: onbeperkt.

	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	-88
onttrekking BGR 2021 Implementatie E HRM pakket	-50
onttrekking BGR 2021 Onderzoek en opzetten recruitment	-29
onttrekking BGR 2022 Gem.Rdam en DCMR A13/A16	-189
onttrekking BGR 2022 Horti Science	-1.035
onttrekking BGR 2022 Onttrekking AMG Schmidtpark aan AR	-452
onttrekking SW 2021 BO Lokale cultuur	-97
onttrekking SW 2021 BO Vacaturegeld team Veiligheid	-144
onttrekking SW 2021 BO Vacaturegeld team Veiligheid	-6
onttrekking SW 2021 Div. onderzoeken economie incl. BO	-45
onttrekking SW 2021 BO Archiveringsopdracht	-75
onttrekking SW 2021 BO Middelen inclusieve verkiezingen	-70
onttrekking SW 2021 BO implementatie E-HRM	-150
onttrekking SW 2021 BO Organisatie ontwikkelbudget	-400
onttrekking SW 2021 BO Gebiedsvisie Bosland	-90
onttrekking SW 2021 BO Opstellen ontwikkel perspectief voor BleiZo-West	-425
onttrekking SW 2021 BO inzet kleinschalig pendelvervoer	-60
onttrekking SW 2021 BO Mobiliteitsvisie	-50
onttrekking SW 2022 Mutaties Participatie incl. BO	-41
onttrekking SW 2022 Mutaties Participatie incl. BO	-300
onttrekking SW 2021 Mutaties Jeugd incl. BO	-182
onttrekking SW 2022 Mutaties Participatie incl. BO	-21
onttrekking SW 2022 Mutaties Participatie incl. BO	-54
onttrekking SW 2021 Mutaties Jeugd incl. BO	-90
onttrekking SW 2021 Mutaties Jeugd incl. BO	-38
onttrekking SW 2021 Mutaties Jeugd incl. BO	-234
onttrekking SW 2021 Mutaties Samenleving incl. BO	-91
onttrekking SW 2021 Mutaties Samenleving incl. BO	-20
onttrekking SW 2022 Mutaties WMO incl. BO	-75
onttrekking ZR 2022 Restant Visie op Huisvesting	-33
onttrekking ZR 2022 Onderwijsleermiddelen 2022 nieuwe scholen	-225
onttrekking ZR 2022 Storting Res.tijdelijke huisvesting vanuit AR	-4.090
onttrekking ZR 2022 Stort.Res OLP uit AR cfm.BR2200017	-817
onttrekking ZR 2022 Onderwijsleermiddelen 2022 bestaande scholen	-70
onttrekking BEST 2021 Pilot Fonds Duurzaam Funderingsherstel	-95
onttrekking BEST 2022 BO Extra verkregen gelden decembercirculaire voor 2022	-721
onttrekking BEST 2022 BO Maatschappelijke begeleiding asielzoekers	-90
onttrekking BEST 2022 BO Gebiedsvisie Bosland	-60
onttrekking BEST 2022 BO Loketfunctie funderingsproblematiek	-25
onttrekking BEST 2022 BO Doorontwikkeling Lansingerland Academie voor opl. eigen personeel	-100
onttrekking BEST 2022 Ophoging res. afronding Overbuurtsepolder	-125
onttrekking BEST 2022 Vorming best. res. Opvang vluchtelingen Oekraïne	-1.000
onttrekking SW 2022 Aframen budget 6.2 - Mobiliteitsvisie	50
onttrekking SW 2022 Aframen budget 6.2 - kleinschalig pendelvervoer	60
onttrekking SW 2022 BO Fonds Duurzaam Funderingsherstel	95
onttrekking SW 2022 A13/A16 inhuur t.b.v. openstellingsvergunning	-93
onttrekking BEST 2022 Ondergr. fietsenstalling Cultuurhuis	-1.000
onttrekking Gebiedsvisie Bosland - vrijval naar Alg. Res. (i.v.m. BO volledige onttrekking)	36
onttrekking 7810785 Dot. verliesvz AOK WZ uit AR	-1.311
onttrekking Onttr.alg.Res.Tussentijd.Winst.Wilderszijde2022	-1.272
onttrekking Onttrek uit Alg Res t.b.v. tekort LP Horeca 2022	-47
onttrekking Onttrek uit Alg Res t.b.v. tekort WPBW 2022	-325
Toevoeging SW 2021 BO Opstell. ontwikkelpersp. voor BleiZo-W	425

Toevoeging	ZR 2022 Actualisatie IHP 2022-2025	2.040
Toevoeging	SW 2022 BO Afhandeling ToZo bezwaren 2023 naar AR	70
Toevoeging	SW 2022 Budgetoverheveling Horti Science	800
Toevoeging	SW 2022 BO Cultuur	50
Toevoeging	SW 2022 BO Milieubeleidsplan	46
Toevoeging	SW 2022 BO Groenblauwe Leefomgevingsvisie	40
Toevoeging	SW 2022 BO Slotwijziging Onderzoek advies en ondersteuning van 22 naar 23	45
Toevoeging	SW 2022 BO beleidsaccenten Elk Kind een Kans	50
Toevoeging	SW 2022 BO Slotwijziging Specifieke uitkering Onderwijsroute	60
Toevoeging	SW 2022 BO beleidsaccenten Pubers in de Spotlight	38
Toevoeging	SW 2022 BO Subs St Jeugd-en jongerenwerk Midden Holland	38
Toevoeging	SW 2022 BO jeugd en jongerenwerk jongerenperspectie	40
Toevoeging	SW 2022 BO Cultuur Corona middelen	118
Toevoeging	SW 2022 BO werving recruiter	75
Toevoeging	SW 2022 BO implementatie E-HRM	75
Toevoeging	SW 2022 BO m.b.t. externe deskundigheid tgv MTO	75
Toevoeging	SW 2022 BO LSL academie en ontwikkeling medewerkers	100
Toevoeging	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	263
Toevoeging	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	133
Toevoeging	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	17
Toevoeging	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	17
Toevoeging	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	72
Toevoeging	Storting in res. tussentijd. winstn. Oudeland 2022	5.223
Toevoeging	Storting in res. tussentijd. winstn. Meerpolder 2022	1.182
Toevoeging	Verhoging res. v. voorz. verlies Centrum 2022	21
Toevoeging	Verhoging res. v. voorz. verlies LHW 2022	10
Toevoeging	SW 2022 BO Uitvoering klimaatakkoord meicirc.	390
Toevoeging	SW 2022 BO invoering omgevingswet sept. circ. 2022	456
Totaal		-3.888

Reserve Rekenkamer

Aard/reden: Deze reserve is ingesteld als onderzoeksreserve voor de Rekenkamer Lansingerland.

Storting vindt plaats op grond van de verordening Rekenkamer Lansingerland.

Looptijd: onbeperkt

		<i>Bedragen x € 1.000</i>
		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		38
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		38

Reserve Afronding Overbuurtsepolder

Aard/reden: Deze reserve is gevormd vanuit de reserve Projecten (bestemd) om de nog te maken kosten van afronding van de Overbuurtse Polder te kunnen opvangen.

Looptijd: 2021

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		789
	Toevoegingen	125
	Onttrekkingen	914
	Vrijval	0
Totaal		0

Reserve Baggeren

Aard/reden: Deze reserve is gevormd om de onderhoudslasten ten behoeve van baggerwerkzaamheden evenredig over de tijd te kunnen verdelen.

Looptijd: onbeperkt

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		1.104
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	94
	Vrijval	0
Totaal		1.010

Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs

Aard/reden: Dekking van kosten (o.a. sloop tijdelijke huisvesting) gerelateerd aan de realisatie van algemeen primair onderwijs.

Looptijd: 2021

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		43
	Toevoegingen	4.090
	Onttrekkingen	225
	Vrijval	0
Totaal		3.908

Reserve Overdracht schoolgebouwen

Aard/reden: onderhoud aan schoolgebouwen, zodat ze aan de schoolbesturen worden overgedragen. De bekostiging is noodzakelijk om aan onze wettelijke plicht uit de Wet op het primair onderwijs te voldoen om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting.

Looptijd: 2021

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		500
	Toevoegingen	511
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		1.011

Reserve Sociaal Domein

Aard/ reden: Dekking van de kosten voor ombuiging van jeugdhulp en de opvang van eventuele tekorten op deze taak.

Looptijd: 2024

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		3.039
	Toevoegingen	869
	Onttrekkingen	1.055
	Vrijval	0
Totaal		2.853

Reserve Warmtevisie

Aard/ reden: Uitgaven te dekken voor het opstellen van de Warmtevisie Lansingerland inclusief energiestrategie.

Looptijd: 2021

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		260
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		260

Reserve Actieplan Omgevingswet

Aard/ reden: Deze reserve is gevormd voor de bekostiging van de uitgaven die gedaan worden in het kader van de implementatie van de omgevingswet.

Looptijd: 2022

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		1.794
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	1.151
	Vrijval	0
Totaal		643

Reserve Nog te maken kosten GREX

Aard/reden: dekking voor nog uit te voeren werkzaamheden na afsluiting van de grondexploitaties.

Looptijd: onbeperkt

Deze reserve zetten we in voor de grondexploitaties die in 2018 en eerder zijn afgesloten en waarvoor nog kosten moeten worden gemaakt. Voor de grondexploitaties welke vanaf 2019 zijn afgesloten en waarvoor nog kosten dienen te worden gemaakt is een restproject aangemaakt om de kosten uit te dekken. Deze wijziging in verwerking hangt samen met de gewijzigde notitie grondbeleid 2020 van de Commissie BBV.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		10
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	5
	Vrijval	0
Totaal		5

Reserve Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Aard/reden: Dekking van cyclische onderhoudslasten van de gemeentelijke gebouwen.

Looptijd: onbeperkt

De toevoeging van € 472.000 betreft een jaarlijkse dotatie, conform begroting. De onttrekking aan de reserve is ter dekking van gemaakte kosten van groot onderhoud.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		2.610
	Toevoegingen	472
	Onttrekkingen	647
	Vrijval	0
Totaal		2.435

Reserve Onderzoekskosten

Aard/ reden: Het dekken van incidentele onderzoekskosten naar de veranderopgaven binnen de gemeente.

Looptijd: 2021

		<i>Bedragen x € 1.000</i>
		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		867
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	301
	Vrijval	0
Totaal		566

Reserve Kapitaallasten

Aard/ reden: Dekking van de afschrijvingskosten van specifiek aangewezen investeringen.

Looptijd: onbepaald

		<i>Bedragen x € 1.000</i>
		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		16.110
	Toevoegingen	17.680
	Onttrekkingen	158
	Vrijval	0
Totaal		33.632

Reserve Ombuiging

Aard/ reden: Het dekken van de incidentele kosten in de aankomende 3 jaar voor het herinrichten van de werkprocessen ter verbetering van onze procedures.

Looptijd: 2022

		<i>Bedragen x € 1.000</i>
		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		774
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	136
	Vrijval	0
Totaal		638

Reserve Crisismaatregelen (n.a.v. Corona)

Aard/ reden: Bij deze reserve gaat het om de noodzakelijke en incidentele uitgaven voor bijvoorbeeld (voor)financiering van uitkeringen, eventuele kwijtschelding van belastingen en leges en uitgaven om extra capaciteit te regelen om de crisismaatregelen uit te kunnen voeren (formatie om piek in uitkeringsverzoeken en verstrekken van bedrijfsleningen op te vangen).

Looptijd: 2021

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		1.770
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	895
	Vrijval	875
Totaal		0

Reserve Enecogelden

Aard/ reden: Het separaat verantwoord van de opbrengst welke voortvloeit uit de verkoop van de aandelen Eneco voor latere besluitvorming.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		113.395
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	18.915
	Vrijval	0
Totaal		94.480

Reserve kapitaallasten RvR Groenzoom

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen in het natuurgebied De Groenzoom.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		63
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	63
Totaal		0

Reserve kapitaallasten verduurzaming primair onderwijs

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen in de verduurzaming van het primair onderwijs.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		4.825
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	2.551
	Vrijval	0
Totaal		2.274

Reserve boeterente leningenportefeuille

Aard/ reden: Ter dekking van de structurele rentelasten die ontstaan door het niet kunnen aflossen van de leningen.

Looptijd: 10 jaar

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		8.454
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	2.741
	Vrijval	0
Totaal		5.713

Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder

Aard/ reden: In 2020 hebben wij een uitkering verkregen voor de herstelwerkzaamheden die in Meerpolder moeten worden uitgevoerd. Deze uitkering is in de reserve opgenomen om de toekomstige kosten te kunnen dekken.

Looptijd: 2022

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		750
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		750

Reserve 1e inrichting en OLP

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen voor de eerste inrichting.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		896
	Toevoegingen	817
	Onttrekkingen	35
	Vrijval	0
Totaal		1.678

Reserve opvang vluchtelingen Oekraïne

Aard/ reden: Deze reserve wordt gebruikt ter dekking van de gemaakte kosten voor de opvang van Oekraïners.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		0
	Toevoegingen	1.000
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		1.000

Verloop voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening Wethouders	4.936	0	228	338	4.370
Voorziening Afvloeiingsregeling personeel	19	0	0	19	0
Voorziening grondexploitaties	15.971	3.592	1.670	21	17.872
Voorziening verlofsparen	0	320	0	0	320
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	20.926	3.912	1.898	378	22.562
Voorziening Riolering	16.133	1.185	0	0	17.318
Voorziening afvalstofheffing	364	68	0	0	432
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	16.497	1.253	0	0	17.750
Totaal	37.423	5.165	1.898	378	40.312

Voorziening Wethouders

Aard/reden: Deze voorziening is gevormd voor toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (ex-) wethouders. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde.

Door uitgekeerde pensioenen is de voorziening met een bedrag van € 566.000 afgenomen. De afname heeft te maken met reguliere uitkering aan gepensioneerde wethouders van € 228.000 en een aanpassing van €338.000 als gevolg van hernieuwde berekeningen.

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	4.936
Actualisering toevoeging	0
Actualisering onttrekking	228
Vrijval/overdracht voorziening	338
Totaal	4.370

Voorziening Afvloeiingsregeling personeel

Aard/reden: Deze voorziening is gevormd vanwege de verplichting die is ontstaan door afvloeiingsregelingen met ex-medewerkers. Per balansdatum resteert nog een beperkte betalingsverplichting jegens deze regeling.

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	19
Actualisering toevoeging	0
Actualisering onttrekking	0
Vrijval/overdracht voorziening	19
Totaal	0

Voorziening grondexploitatie

Voor een aantal complexen is, conform de verslaggevingsrichtlijnen, een voorziening opgenomen. Een verliesvoorziening voor een grondexploitatie moet voor zover mogelijk met de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie worden gesaldeerd. Wanneer de voorziening hoger is dan de boekwaarde, is het restant van de voorziening dat kan niet worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd. Dit geldt voor de projecten Centrum Berkel en Landscheidingspark Horeca. Daarnaast is hieronder tevens de verliesvoorziening gepresenteerd voor de afgesloten anterieure overeenkomst voor Wilderszijde.

Conform de beleidslijn zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2020 wordt de vrijval van de verliesvoorziening bij de jaarrekening vóór resultaatbestemming toegevoegd aan de algemene reserve.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Centrum Berkel	9.697	0	1.260	21	8.416
Landscheidingspark Horeca	637	97	55	0	679
Sporthoeklaan (LOO)	0	2.184	302	0	1.882
Anterieure overeenkomst Wilderszijde	5.637	1.311	53	0	6.895
Totaal	15.971	3.592	1.670	21	17.872

Voorziening Riolering met specifieke besteding

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product rioleringen. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	16.133
Actualisering toevoeging	1.185
Actualisering onttrekking	0
Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal	17.318

Voorziening Afvalstofheffing met specifieke besteding

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product afval. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is.

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	364
Actualisering toevoeging	68
Actualisering onttrekking	0
Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal	432

Voorziening Verlofsparen

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor de toekomstige verlofrechten van medewerkers die geen gelijkblijvend volume hebben. Deze bestaat onder andere uit saldi verlofsparen en bovenwettelijk verlof.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2022		0
	Actualisering toevoeging	320
	Actualisering onttrekking	0
	Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal		320

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De totale rentelast voor het boekjaar 2022 voor de vaste schulden bedraagt € 3.174.723 (2021: € 3.448.011).

Bedragen x € 1.000

	Schuld per 31-12-2021	Verstrekt in 2022	Aflossing in 2022	Schuld per 31-12-2022
Leningen Bank Nederlandse Gemeenten	112.049	0	7.531	104.518
Leningen De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	26.000	0	8.667	17.333
Waarborgsommen	47	0	2	45
Totaal	138.096	0	16.200	121.896

Toelichting op de balans: vlottende passiva

Flottende passiva

Specificatie vlottende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.034	5.026
Overlopende passiva	22.507	20.247
Totaal	28.541	25.273

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen die grotendeels eind 2022 zijn ontvangen en waarvan de vervaldatum in 2023 ligt.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Overige schulden	6.034	5.026
Totaal	6.034	5.026

Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	12.097	11.461
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	10.410	8.720
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	66
Totaal	22.507	20.247

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.034	5.026
Overlopende passiva	22.507	20.247
Totaal	28.541	25.273

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen te dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

	Boekwaarde 31-12-2021	Ontvangen 2022	Uitgaven 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Rijksbijdrage onderwijsachterstanden 2019-2022	300	320	401	219
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Voorbereiding	94	0	94	0
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bergschenhoek	1.550	1.264	0	2.814
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bleiswijk	962	0	0	962
Rijksbijdrage vbt-subsidie geluidshinderende beperking woningen N209	5	0	0	5
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Noordeindseweg	29	0	0	29
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Bergweg Zuid	18	24	0	43
Rijksbijdrage kosten uitvoering TOZO	2.354	0	2.133	219
Rijksbijdrage gedupeerden toeslagenaffaire	75	0	75	0
Rijksbijdrage energiearmoede	0	594	0	594
subs. ventilatie in PO scholen	136	0	0	136
Nationaal Programma Onderwijs (D14)	104	669	320	453
Rijksregeling SUVIS	420	0	0	420
Rijksbijdrage sportakkoord	0	220	99	121
Inburgering onderwijsroute	0	54	0	54
Rijksbijdrage inburgering	0	399	178	221
SPUK Flexwoningen sporthoekpad	0	1.584	0	1.584
SPUK Circulair ambachtscentra	0	41	0	41
Rijksbijdrage Bergweg Noord	0	131	0	131
Totaal Rijk	6.047	5.300	3.301	8.046
SRR-subsidie Fietspad Triangelpark Wilder	1.912	0	0	1.912
SRR-subsidie Belevenisverbinding Noordas	162	0	20	142
GR Groenzoom	142	0	0	142
Subsidie Westpolder deelplan 3 fase 5	152	28	180	0
Subsidie project Hordijklocatie	120	30	150	0
Food Systems WUR	22	12	7	27
Proj. Julianastraat-Bernhardstr	83	55	138	0
Subsidie De Wildert	60	60	0	120
Metropolitane fietsroutes	21	0	0	21
Totaal Overige Nederlandse overheidslichamen	2.674	185	495	2.364
Totaal	8.721	5.485	3.795	10.410

Overige vooruitontvangen bedragen

	Bedragen x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Netto salarissen	0	0
Te betalen IKB	0	1
Te betalen premie reparatie 3e WW-jaar	0	64
Vooruitontvangen bedragen overig	0	0
Tussenrekening Bank/PIN-betalingen Burgerzaken	0	2
Totaal	0	67

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het onderstaande totaalsaldo van gemeentelijke garantstellingen betreft de volledige garantstelling en komt niet geheel voor rekening van de gemeente. Voor het Garantiefonds WSW en SWS en de particuliere hypotheke is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

Onder het Garantiefonds WSW vallen leningen voor meerdere corporaties, waarvan veruit de meeste betrekking hebben op Woningbouwvereniging 3B (€ 175,3 miljoen). Ook hiervoor geldt dat de gemeente voor 50% van dit bedrag garant staat.

Bedragen x € 1.000

Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Oorspronkelijk bedrag	Restant 31-12-2021	Restant 31-12-2022
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	212.943	188.529	201.047
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	342	204	186
Hypotheke particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	1.516	1.047	571
Hypotheke personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	225	225	225
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	53.439	42.118	40.414
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	1.605	1.045	960
Totaal				270.070	233.168	243.403

Toelichting juridische geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen. Zo is sprake van enkele geschillen met leveranciers over de kwaliteit van geleverde werken en diensten.

De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden is niet bekend of en zo ja met welke omvang dit plaatsvindt. Om deze reden is geen voorziening en/of vordering in de jaarrekening opgenomen gerelateerd aan juridische geschillen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Bedragen x € 1.000

Langlopende financiële verplichtingen	Einddatum	Jaarlijks lasten
Beheer en onderhoud		
Afvalverwerking	31-12-2023	3.828
Groenonderhoud	31-12-2025	2.100
Elektra en gas	31-12-2023	1.100
Sociaal domein		
Jeugdcoaches op school	31-12-2023	658
Exploitatieovereenkomsten		
Exploitatie zwembad	1-7-2029	538

Verplichtingen uit hoofde van de overeenkomsten voor doordecentralisatie

De gemeente heeft met twee stichtingen voor voortgezet onderwijs doordecentralisatie overeenkomsten gesloten. Uit hoofde van deze overeenkomsten is de gemeente verplicht jaarlijks een vergoeding aan de stichtingen te betalen voor de huisvesting.

Een deel van deze overeenkomsten gaat uit van een vast bedrag (€ 1.000) per leerling t/m 2019. Voor 2020 en verder vindt op grond van de overeenkomst bijstelling van de vergoeding plaats. Een ander deel van de overeenkomsten zorgt voor doorbetaling van het bedrag dat de gemeente per leerling krijgt voor huisvesting van het voortgezet onderwijs via de algemene uitkering.

Het jaarlijkse bedrag is dus afhankelijk van het aantal leerlingen VO. Op basis van de huidige prognoses van het aantal leerlingen VO gaat het om circa € 3,1 miljoen per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente.

In de overeenkomsten zijn ook bepalingen opgenomen rondom de overgedragen scholen en onderliggende grond. Bij beëindiging van de onderwijsbestemming heeft de gemeente het eerste recht op terugkoop van de gebouwen en grond. Indien de gemeente besluit om niet van dit recht gebruik te maken heeft het schoolbestuur twee jaar de tijd om een andere koper te vinden. Lukt dit niet, dan is de gemeente op grond van de overeenkomst verplicht tot terugkoop van de gebouwen en grond. Terugkoop vindt plaats tegen de op het moment van terugkoop geldende WOZ-waarde van de betreffende objecten verminderd met de historische kostprijs van de door de gemeente gemaakte grondkosten.

Europese aanbestedingen

In het kader van het aanbesteden van opdrachten dient de gemeente te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels. Zowel door de interne controle als de externe controle is vastgesteld dat een aantal opdrachten onterecht niet zijn aanbesteedt. De gemaakte kosten met betrekking tot deze opdrachten in 2022 worden dan ook als onrechtmatig aangemerkt en meegenomen in de foutenevaluatie door de accountant.

Gebeurtenissen na balansdatum

XXXX

XXXX

Bijlagen jaarrekening

Single Information Single Audit (SiSa)

Bijlagen jaarrekening

Single Information Single Audit (SiSa)

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole, die voor alle belanghebbenden bruikbaar is. SiSa is de manier waarop medeoverheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk of in enkele gevallen aan de provincie of aan gemeenten verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen of het provinciaal middel hebben besteed.

Vóór 2006 moesten medeoverheden over iedere specifieke uitkering een aparte verantwoording en controleverklaring van de accountant inleveren. Nu worden specifieke uitkeringen verantwoord in de SiSa-verantwoording die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening van de gemeente.

Een doelstelling van Single information en Single audit (SiSa) voor specifieke uitkeringen en vanaf 2015 in toenemende mate dus ook voor provinciale bijdragen, is het verminderen van de verantwoordings- en controlelasten voor gemeenten, provincies en hun samenwerkingsverbanden die zijn ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Enerzijds door als Rijk en/of provincie per specifieke uitkering of financiële bijdrage minder verantwoordingsinformatie te eisen (door te sturen op hoofdlijnen) en anderzijds door minder diepgaande accountantscontrole op regelingniveau. SiSa gaat uit van de reguliere jaarrekening (inclusief controle) van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Door de koppeling aan de jaarrekening(controle) zijn de afzonderlijke verantwoordingen per specifieke uitkering of relevante provinciale bijdrage en de controle daarop (met bijbehorende controleprotocollen) niet nodig.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstr ekker	Uitkeri ngscod e	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Naam veiligheidsregio Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A12B/02	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05	
			Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	€ 0	Nee	€ 49.179	Ja	
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) Aard controle R Indicator: A13/01	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: A13/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 Aard controle R Indicator: A13/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
			€ 0	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 Aard controle R Indicator: A16/01	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) Aard controle R Indicator: A16/02	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle R Indicator: A16/03	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten Aard controle R Indicator: A16/04	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie Aard controle R Indicator: A16/05	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 872.600	€ 53.618	€ 981.260	€ 296.262	€ 393.119	€ 188.940

			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten en per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/08</i>	Som indicatoren 01 t/m 08 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/11</i>	
			€ 0	€ 94.920	€ 2.880.719	€ 2.880.719	Nee	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/06</i>
			7	153	6	7	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/09</i>			
			Nee	€ 47.267,00	€ 53.647,00			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: B2/10</i>	<i>Indicator: B2/11</i>	<i>Indicator: B2/12</i>	<i>Indicator: B2/13</i>	<i>Indicator: B2/14</i>	<i>Indicator: B2/15</i>
			€ 24.192	€ 29.192	€ 161.490	€ 191.361	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtraject en cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: B2/16</i>	<i>Indicator: B2/17</i>	<i>Indicator: B2/18</i>	<i>Indicator: B2/19</i>	<i>Indicator: B2/20</i>	<i>Indicator: B2/21</i>
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: B2/22</i>	<i>Indicator: B2/23</i>	<i>Indicator: B2/24</i>	<i>Indicator: B2/25</i>	<i>Indicator: B2/26</i>	
							€ 264.200	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

			Indicator: C32/01	Indicator: C32/02	Indicator: C32/03	Indicator: C32/04	Indicator: C32/05	Indicator: C32/06
			1 SUVIS21-00745321	€ 0	€ 0	Nee		Nee
			2 SUVIS21-00802935	€ 0	€ 0	Nee		Nee
			3 SUVIS21-2-02341015	€ 0	€ 0	Nee	Referentie SUVIS21-2-02341015	Nee
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			
			1 SUVIS21-00745321	Nee				
			2 SUVIS21-00802935	Nee				
			3 SUVIS21-2-02341015	Nee				
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			0	€ 10.000	€ 10.000			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierkening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>
			0	0	0	0	0	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C62/04</i>		
			22	€ 3.300	€ 4.918	Nee		

BZK	C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	
				<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
				<i>Indicator: C85/01</i>	<i>Indicator: C85/02</i>	<i>Indicator: C85/03</i>	<i>Indicator: C85/04</i>	<i>Indicator: C85/05</i>
				1 Sporthoeklaan	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: C85/06</i>	<i>Indicator: C85/07</i>	<i>Indicator: C85/08</i>			
			1 Sporthoeklaan	Nee	Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
				<i>Indicator: D8/01</i>	<i>Indicator: D8/02</i>	<i>Indicator: D8/03</i>	<i>Indicator: D8/04</i>	<i>Indicator: D8/05</i>
				€ 28.081	€ 0	€ 374.946	€ 0	€ 300.000
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	

				Bedrag		Bedrag	Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
			1					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 320.103	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
			1					
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa i Subsidieregeling sanering verkeerslawaa i	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen

		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 BSV/22/00141	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 BVS/22/00230	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 BVS/22/00232	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 IenM/BSK-2015/204056	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording sinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording sinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 BSV/22/00141	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 BVS/22/00230	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 BVS/22/00232	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 IenM/BSK-2015/204056	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GR'en	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06
			1 IENW/BSK-2022/297225	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2					

			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09</i>			
			1 IENW/BSK-2022/297225	Ja				
			2					
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060503 Gemeente Delft	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 060503 Gemeente Delft	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 060503 Gemeente Delft	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie CBS(code)	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			

			1	060503 Gemeente Delft	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergende verharding op parkeerplaatse n (grasbetontegel s i.c.m. waterbergende fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee			
			2	060503 Gemeente Delft	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergende verharding op parkeerplaatse n (grasbetontegel s i.c.m. waterbergende fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee			
			3	060503 Gemeente Delft	Hergebruik regenwater - Aanleg van het HWA (gescheiden stelsel) en ontsteden verhard oppervlak - aanbrengen waterbergende verharding op parkeerplaatse n.	Nee			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_ge meentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoor ziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorzi ening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorzi ening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoor ziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>	
			€ 8.721.597	€ 154.678	€ 515.838	€ 2.798	€ 22.034	€ 0	

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangt oeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werken inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 188.423	€ 9.527	€ 0	€ 322.175	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangt oeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 22.650	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 3.522	€ 0	€ 57.395	€ 69.287	€ 1.986
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 1.551	€ 0	€ 22.970	€ 17.165	€ 731
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 1.199	€ 0	€ 32.155	€ 16.776	€ 1.074
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 934	€ 0	€ 10.030	€ 617	€ 47
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 275	€ 0	€ 5.711	€ 0	€ 0
6	Totaal	-€ 5.063	€ 0	€ 128.261	€ 103.845	€ 3.838
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t.</i>		
	<i>Indicator: G4/07</i>	<i>Indicator: G4/08</i>	<i>Indicator: G4/09</i>	<i>Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0		
6	Totaal	0	0			
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	
	<i>Indicator: G4/11</i>	<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
				Aard controle n.v.t.	Gemeente Aard controle R	Gemeente Aard controle D2	Gemeente Aard controle R		
				Indicator: G4/16	Indicator: G4/17	Indicator: G4/18	Indicator: G4/19		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente			

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 267.800	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie					
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/02</i>					
			€ 216.460	€ 442.784					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/08</i>			
	1	Sportfondsen	€ 442.784	€ 237.695	€ 205.089	€ 0			
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/06</i>	
			1	1104229-1042939-Dienst Uitvoering Subsidies	€ 40.000	€ 0	€ 99.342	€ 0	€ 99.342
				Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/08</i>							
	1	1104229-1042939-Dienst Uitvoering Subsidies	Nee						
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) <i>Automatisch berekend</i>	Totale definitieve exploitatietekort <i>Automatisch berekend</i>	Totale cumulatieve besteding <i>Automatisch berekend</i>	Eindverantwoording		

			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
1			SPUKIJZ1- 22094	-€ 53.657	€ 53.657	€ 0	Nee	
	Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?			Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatieteko rt per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Aard controle R Indicator: H25/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
1	De Windas	Nov + dec 2021			€ 32.514	€ 32.514	€ 0	€ 0
2	De Windas	jan-22			€ 21.143	€ 21.143	€ 0	€ 0

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

(sub)taakvelden	Realisatie 2021		Begroting 2022		Realisatie 2022		Afwijking	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	2.514	62	2.981	0	3.034	338	54	338
0.2 Burgerzaken	3.094	1.118	3.295	886	2.846	1.005	-450	119
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	167	2	159	1	187	2	28	1
0.4 Overhead	16.624	10	19.333	20	19.222	347	-112	327
0.5 Treasury	3.517	3.833	3.179	3.466	3.287	3.901	108	435
0.61 OZB woningen	507	8.802	470	8.954	425	9.097	-45	142
0.62 OZB niet-woningen	0	6.701	0	8.938	0	9.655	0	717
0.64 Belastingen overig	0	547	0	344	0	355	0	11
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	78.395	0	89.262	0	91.341	0	2.079
0.8 Overige baten en lasten	283	278	970	281	139	677	-831	396
0.9 Vennootschapsbelasting	1	0	0	0	37	0	37	0
0.10 Mutaties reserves	60.704	71.320	31.021	44.012	37.532	46.531	6.512	2.519
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	4.120	0	11.865	0	7.745	0
Hoofdtakveld: 0	87.411	171.068	65.529	156.165	78.575	163.249	13.046	7.085
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.808	37	4.031	50	4.034	51	3	1
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.745	121	2.744	40	2.767	77	23	37
Hoofdtakveld: 1	6.553	158	6.775	90	6.801	128	26	38
2.1 Verkeer en vervoer	9.474	824	9.689	580	9.798	676	109	96
2.2 Parkeren	82	0	112	0	133	0	21	0
2.5 Openbaar vervoer	67	0	128	0	87	0	-41	0
Hoofdtakveld: 2	9.623	824	9.928	580	10.018	676	89	96
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11	88	27	99	11	102	-17	2
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	183	118	214	180	169	127	-44	-53
3.4 Economische promotie	1.857	429	1.521	75	1.289	36	-232	-38
Hoofdtakveld: 3	2.051	635	1.762	353	1.469	265	-293	-89
4.1 Openbaar basisonderwijs	436	0	461	0	495	0	34	0
4.2 Onderwijshuisvesting	5.709	302	5.976	370	5.789	193	-187	-177
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.237	424	2.438	850	2.727	820	288	-30
Hoofdtakveld: 4	8.382	726	8.875	1.220	9.010	1.012	136	-208
5.1 Sportbeleid en activering	125	25	205	121	196	99	-9	-22
5.2 Sportaccommodaties	6.055	3.468	5.637	3.144	5.627	3.172	-10	28
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	402	114	637	39	568	39	-69	0
5.4 Musea	17	0	16	0	17	0	1	0
5.5 Cultureel erfgoed	44	0	32	0	39	0	7	0
5.6 Media	957	0	973	0	978	0	5	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.328	272	5.898	173	6.229	141	331	-32
Hoofdtakveld: 5	14.928	3.879	13.399	3.477	13.655	3.452	255	-26
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.770	102	12.256	1.724	12.853	2.591	596	867
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	15.216	11.894	16.285	10.784	15.245	8.843	-1.040	-1.941
6.4 Begeleide participatie	100	0	133	0	126	0	-7	0
6.5 Arbeidsparticipatie	1.984	47	2.776	390	2.252	347	-524	-43
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.379	0	2.140	0	1.788	0	-352	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	7.905	237	8.359	322	7.955	251	-403	-71
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	16.968	359	17.586	123	17.199	123	-387	0
Hoofdtakveld: 6	53.322	12.639	59.535	13.343	57.418	12.155	-2.117	-1.188
7.1 Volksgezondheid	365	0	371	3	393	0	22	-3
7.2 Riolering	5.567	6.862	5.622	6.950	5.633	7.008	12	57
7.3 Afval	6.520	7.753	6.397	7.831	6.629	7.977	232	146
7.4 Milieubeheer	3.215	626	4.897	1.742	5.063	1.949	166	207
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	250	307	257	240	246	209	-11	-32

Hoofdtakveld: 7	15.917	15.548	17.544	16.766	17.964	17.142	420	376
8.1 Ruimtelijke ordening	9.508	1.414	4.027	1.788	5.398	1.409	1.371	-379
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	48.617	52.235	57.574	53.230	40.240	42.821	-17.334	-10.410
8.3 Wonen en bouwen	3.162	3.038	4.531	2.465	4.253	2.539	-277	74
Hoofdtakveld: 8	61.287	56.687	66.132	57.483	49.891	46.769	-16.240	-10.715
Eindtotaal	259.474	262.164	249.478	249.478	244.799	244.847	-4.679	-4.631

Toelichting

Vanaf 2017 zijn wij verplicht om een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld op te nemen. Deze bijlage valt ook onder de accountantscontrole. Het BBV bevat geen artikelen waarin vorm en inhoud van dit in de jaarrekening op te nemen overzicht is uitgewerkt. Wel is in artikel 66 BBV aangegeven aan welke eisen *de* uitvoeringsinformatie ten aanzien van de taakvelden moet voldoen en wordt verwezen naar een ministeriële regeling. Deze ministeriële regeling is de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking Iv-3. In deze regeling is een overzicht van de voor de uitvoeringsinformatie te gebruiken taakvelden opgenomen. Hoewel de regels voor de uitvoeringsinformatie formeel niet van toepassing zijn op de jaarrekening, ligt het voor de hand om het overzicht taakvelden in de jaarrekening (zoals bedoeld in artikel 24 lid 3d BBV) op dezelfde wijze in te richten en toe te lichten als voorgeschreven in artikel 66 voor de uitvoeringsinformatie.

Toelichting verdelingsprincipe

In onze gemeente is de programma indeling leidend voor de opbouw van de begroting. De taakvelden zijn daardoor verdeeld over de programma's conform de inhoud van het desbetreffende programma.

Bijlagen overige

Overheveling incidentele budgetten

Budgetoverheveling 2022

In de Programmabegroting 2022 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van opgelegd rijksbeleid en gemeentelijke politieke besluitvorming. Niet in alle gevallen worden deze incidentele budgetten geheel aangewend in het betreffende jaar. Bijvoorbeeld omdat de geplande activiteiten nog niet, of slechts gedeeltelijk, zijn gerealiseerd.

De geschetste situatie doet zich ieder begrotingsjaar in bepaalde mate voor. Het wordt van belang geacht om het niet bestede deel van de incidentele budgetten naar het volgende begrotingsjaar over te hevelen, zodat budget beschikbaar blijft om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren. Onderstaand zijn de budgetten weergegeven die na de reeds gedane budgetoverhevelingen bij de slotwijzigingen nog resteren.

Bedragen x € 1,-

Budgetoverhevelingen 2022			
Programma	Nr.	Omschrijving	Bedrag
1. Bestuur en dienstverlening	1	Verkiezingsmaterialen t.b.v. inclusieve stembureaus	82.000
3. Sport, cultuur en onderwijs	2	Cultuurhuis blok B	28.000
4. Sociaal Domein	3	Sporthoeklaan, kosten voor NUTS aansluitingen en leges	1.420.000
4. Sociaal Domein	4	Individuele bijzondere bijstand, energie armoede	473.067
4. Sociaal Domein	5	Meerkosten Oekraïne sociaal domein (december circulaire)	32.000
6. Lansingerland ontwikkelt	6	Horti Science	170.000
10. Overhead	7	Aanbesteding overbrenging Archief naar stadsarchief Rotterdam door Becis	71.850
10. Overhead	8	Implementatie Wet open overheid	75.000
Algemene dekkingsmiddelen	9	Energietoeslag (december circulaire)	680.000
Algemene dekkingsmiddelen	10	Corona steunpakket (december circulaire)	49.000
Algemene dekkingsmiddelen	11	Gezond in de stad (december circulaire)	30.000
Algemene dekkingsmiddelen	12	Versterken sociale basis (december circulaire)	32.000
Algemene dekkingsmiddelen	13	Leerlingenvervoer Oekraïne (december circulaire)	18.000
Totaal voorstel budgetoverhevelingen Jaarrekening 2022			3.160.917

Toelichting budgetoverhevelingen 2022

1. Verkiezingsmaterialen t.b.v. inclusieve stembureaus (€82.000)

Als gemeente vinden we het belangrijk dat iedereen zoveel mogelijk zelfstandig zijn of haar stem kan uitbrengen tijdens verkiezingen. Naast toegankelijke stembureaus willen we ook inclusieve stembureaus inrichten in Lansingerland. Dit wordt vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties via een Actieplan Toegankelijk Stemmen ook gestimuleerd. Bij inclusieve stembureaus treffen we extra voorzieningen voor mensen die bijvoorbeeld blind, slechtziend, doof of slechthorend zijn. Denk aan het plaatsen van stemmallen, soundboxen (hiermee kunnen kandidatenlijsten worden voorgelezen), plaatsen van geleidestroken en inzetten van gebarentolken. Het inclusief maken van onze stembureaus wilden we doorvoeren met de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. In elke kern wilden we minstens 1 inclusief stembureau inrichten. Bij de voorbereidingen was uitgegaan dat de coronamaatregelen opgeheven zouden zijn en dat zowel de kiezer als de stembureauleden veilig gebruik konden maken van de genoemde aanvullende voorzieningen. Omdat we alle stembureaus coronaproef moesten inrichten bleek dit niet mogelijk.

2. Cultuurhuis blok B (€28.000)

Het exploitatiebudget voor Cultuurhuis Casa Cadanza is bedoeld om niet bouw gerelateerde zaken, zoals advies-, productie- en communicatiekosten ten behoeve van Cultuurhuis Casa Cadanza te bekostigen. Nog niet alle geplande activiteiten zijn reeds gerealiseerd door uitloop van de bouw. Gezien het projectmatige karakter van dit exploitatiebudget, hevelen wij de resterende €28.000 over.

3. Sporthoeklaan, kosten voor NUTS aansluitingen en leges (€1.420.000)

Voor project grondexploitatie Sporthoeklaan wordt er conform het raadsbesluit (BR2200084) € 3,6 miljoen onttrokken aan de reserve Enecogelden. Dit is € 1,42 miljoen hoger dan de benodigde verliesvoorziening voor de grondexploitatie. Deze € 1,42 miljoen valt daarmee vrij in het resultaat. De vrijval is echter geen verbetering van het resultaat, maar het gevolg van een administratieve wijziging. Een deel van de kosten die werden gedekt door de verliesvoorziening konden niet worden verantwoord onder de grondexploitatie. Voorbeelden van deze kosten zijn legeskosten en aansluitkosten NUTS. Deze kosten dienen we in 2023 te verantwoorden in de exploitatie. Het vrijgevallen bedrag zal daarom overgeheveld worden naar 2023 ter dekking van deze kosten.

4. Individuele bijzondere bijstand, energie armoede (€473.067)

Inwoners van Lansingerland kunnen nog tot eind april de energietoeslag 2022 aanvragen en tot eind februari bijzondere bijstand gestegen energiekosten 2022. Hiervoor is in 2022 eenmalig budget beschikbaar gesteld. Omdat het lastig is in te schatten hoeveel budget hiervan nog uitgenut gaat worden hevelen we het over naar 2023.

5. Meerkosten Oekraïne sociaal domein (december circulaire) (€32.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor 'Meerkosten Oekraïne sociaal domein' in de vorm van een decentralisatie uitkering. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

6. Horti Science (€170.000)

Het verschil heeft hoofdzakelijk betrekking op een project op het snijvlak van duurzaamheid en kunst in de openbare orde, namelijk windturbines in de vorm van planten. De te voeren aanbesteding blijkt een langere doorlooptijd te hebben dan verwacht.

7. Aanbesteding overbrenging Archief naar stadsarchief Rotterdam door Becis (€71.850)

Het overbrengen van de afzonderlijke fysieke archieven van de gemeenten Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs naar het stadsarchief Rotterdam is uitbesteed aan de leverancier Becis. Hiervoor is incidenteel budget beschikbaar gesteld binnen de begroting 2022. Met leverancier zijn afspraken gemaakt / voorwaarden gesteld m.b.t. facturatie; 50% aan het begin van het project en 25% bij afronding per archief van het totale bedrag. Het doel om beide archieven in 2022 overgedragen te hebben wordt niet gehaald. Aangezien het doel om de archieven over te hevelen niet gewijzigd is en onderdeel van fixed prijsafpraak met externe leverancier, zullen beide archieven in 2023 verhuist worden. Dit vraagt om budgetoverheveling van 50% van het totaal aanbestede bedrag excl. btw.

8. Implementatie Wet open overheid (€75.000)

Voor de implementatie van de Wet open overheid (verder: Woo) hebben we van het Rijk een structureel en een incidenteel budget ontvangen. Het incidentele budget loopt tot en met 2026. Het incidentele budget voor 2022 bedroeg 75.000. Dit bedrag hevelen we over naar 2023. Inmiddels is gestart met het project Woo, het projectteam komt op sterkte en de projectopdracht is goedgekeurd. In 2023 zullen er extra kosten zijn bij de start van het project. Het budget voor 2023 is dan als volgt opgebouwd: €75.000 (incidenteel 2022), € 78.000 (incidenteel 2023), €82.000 (structureel 2023), totaal €235.000.

9. Energietoeslag (december circulaire) (€680.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor de energietoeslag in de vorm van een taakmutatie. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

10. Corona steunpakker (december circulaire) (€49.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor het corona steunpakket in de vorm van een taakmutatie. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

11. Gezond in de stad (december circulaire) (€30.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor 'Gezond in de stad' in de vorm van een decentralisatie uitkering. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

12. Versterken sociale basis (december circulaire) (€32.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor 'Versterken sociale basis' in de vorm van een decentralisatie uitkering. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

13. Leerlingenvervoer Oekraïne (december circulaire) (€18.000)

Bij de decembercirculaire zijn er rijks gelden toegekend voor 'Leerlingenvervoer Oekraïne' in de vorm van een decentralisatie uitkering. Aangezien deze gelden niet meer in 2022 besteed konden worden, worden deze overgeheveld naar 2023.

Verplichte BBV indicatoren

Verplichte BBV indicatoren

#	Taakveld	Indicator	Waarde	Periode
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	4,59 FTE per 1.000 inwoners	2022
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	3,69 FTE per 1.000 inwoners	2021
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 567 per inwoner	2021
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	21,75% van totale loonsom + externe inhuur	2021
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	6,67% van de totale lasten	2021
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	4 per 1.000 jongeren	2021
7.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	8,27 per 10.000 inwoners	2022
8.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,2 per 1.000 inwoners	2022
9.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	1,2 per 1.000 inwoners	2022
10.	1. Veiligheid	Vernieling en beschadigingen (openbare ruimte)	3,7 per 1.000 inwoners	2022
11.	3. Economie	Funciemenging	54,00%	2021
12.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	1393 per 10.000 inwoners (15-65 jr)	2022
13.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	0,8 per 1.000 leerlingen	2021
14.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	18 per 1.000 leerlingen	2021
15.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,40%	2021
16.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	43,10%	2020
17.	6. Sociaal domein	Banen	631,0 per 1.000 inwoners (15 - 74 jr)	2021
18.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,00%	2020
19.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,00%	2021
20.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	77,70%	2020
21.	6. Sociaal domein	Achterstand onder jeugd -Werkloze jongeren	1,00%	2021
22.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	218 per 10.000 inwoners	2021
23.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	13,8 per 1.000 inwoners (15 - 74jr)	2020
24.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	8,2% van alle jongeren (tot 18 jr)	2022
25.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	0,50%	2022
26.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,20%	2022
27.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	390 per 10.000 inwoners	2022
28.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	185 kg per inwoner	2021
29.	7. Volksgezondheid en Milieu	(bekende) hernieuwbare elektriciteit	8,30%	2020
30.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	406.000	2022
31.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	18 per 1.000 woningen	2020
32.	8. Vhrosv	Demografische druk	76,70%	2022
33.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 915	2021
34.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 977	2021

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (peildatum 16 maart 2022)